

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK

ALLMÄNNA VAL

K O M M U N A L A   V A L E N

ÅR

1919

AV

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

INLEDNING TILL

VALSTATISTIKEN 1872-2001

Bidrag till Sveriges officiella statistik. R. Valstatistik. – Stockholm, 1873-1911.
- Täckningsår: 1872-1910.

Innehåll: Statistiska centralbyråns underdåniga berättelser rörande Riksdagsmannavalen, Riksdagens andra kammare, Landstingsvalen och Kommunala rösträtten.

Efterföljare:

Riksdagsmannavalen / Kungl. Statistiska centralbyrån. – Stockholm , 1912-1970. – (Sveriges officiella statistik). – Täckningsår: 1909/11-1965/1968.

Efterföljare: Allmänna valen. Del 1, Riksdagsvalet. – Stockholm, 1971-1995. – (Sveriges officiella statistik). – Täckningsår: 1970-1994

Efterföljare: Allmänna valen. Del 1, Riksdagen. – (Sveriges officiella statistik). – Stockholm, 1999-. – Täckningsår: 1998-

Kommunala valen / Kungl. Statistiska centralbyrån. – Stockholm, 1920-1967. – (Sveriges officiella statistik). – Täckningsår: 1919-1966.

Efterföljare: Allmänna valen. Del 2, Kommunala valen. – Stockholm, 1972-1995. – (Sveriges officiella statistik). – Täckningsår: 1970-1994

Efterföljare: Allmänna valen. Del 3, Kommunalfullmäktige. – Stockholm, 1999-. – (Sveriges officiella statistik). – Täckningsår: 1998-

Landstingsmannavalen / Kungl. Statistiska centralbyrån. – Stockholm , 1913-1919. – (Sveriges officiella statistik). – Täckningsår: 1912-1918.

Efterföljare: Kommunala valen. – Stockholm, 1920-1967. – (Sveriges officiella statistik). – Täckningsår: 1920-1966

Efterföljare: Allmänna valen. Del 2, Kommunala valen. – Stockholm, 1972-1995. – (Sveriges officiella statistik). – Täckningsår: 1972-1995

Efterföljare: Allmänna valen. Del 2, Landsfullmäktige. – Stockholm, 1999-. – (Sveriges officiella statistik). – Täckningsår: 1998-

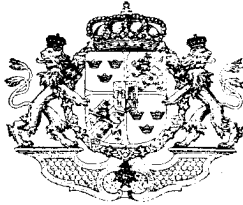
Översiktspublikation:

Historisk statistik för Sverige. Statistiska översiktstabeller : utöver i del I och del II publicerade t.o.m. år 1950. – Stockholm : Statistiska centralbyrån, 1960. S. 267-272: Allmänna val (Tab. 274-280)

Kommunala valen år 1919 av Kungl. Statistiska centralbyrån.
Digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB) 2009.

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK

ALLMÄNNA VAL

K O M M U N A L A   V A L E N

Å R

1 9 1 9

A V

KUNGL. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

STOCKHOLM 1920

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER

200605

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

Text.	Sid.
Inledning	1
I. Den kommunala rösträtten	2
A) De nya rösträttsbestämmelserna	2
B) I röstlängd upptagna över 23 år	4
C) Röstberättigade och icke röstberättigade över 23 år	4
D) I röstlängd upptagna samt röstberättigade och icke röstberättigade över 27 år	11
II. Landstingsmannavalen	13
A) Gällande bestämmelser angående landstingsmannavalen	14
a) Mandatstid	14
b) Valbarhet	14
c) Valkretsindelning	14
B) Landstingsmannavalen för perioden 1919--1923	18
a) Deltagandet i valen. Fullmaktsröstningen	18
b) Godkända valsedlar efter partier	29
c) Gemensam partibeteckning	31
d) Kasserade valsedlar	35
e) Överklagade val	36
f) Tillämpningen av rangordnings- och reduktionsreglerna	38
g) Landstingens sammansättning	40
III. Stadsfullmäktigvalen	44
A) Gällande bestämmelser angående stadsfullmäktigvalen	44
B) Deltagandet i valen	45
C) Avgivna valsedlar	47
D) Valda stadsfullmäktige	52
E) Tillämpningen av rangordnings- och reduktionsreglerna	56
F) Ålder och partifördelning	56
IV. Sammanfattande översikt av valen år 1919 till de korporationer, som utse första kammaren	58
V. Kommunal- och municipalfullmäktigvalen	61
A) Gällande bestämmelser angående kommunal- och municipalfullmäktigvalen	62
B) Antal kommuner och samhällen med fullmäktige	62
C) Splittringen vid valen	64
D) Deltagandet i fullmäktigvalen	65
E) Valda fullmäktige	66
F) Överklagade val	66
G) Fullmäktigvalen hösten 1919	67

Tabeller.

	Sid.
Tab. 1. Kommunala rösträtten och landstingsmannavalen, landstingsområdesvis för landsbygd och städer, år 1919	69
> 2. Kommunala rösträtten och landstingsmannavalen, valkretsvis, år 1919	74
> 3. Landstingens sammansättning före och efter 1919 års val	89
> 4. Stadsfullmäktigvalen och rösträtten i städer, som ej deltaga i landsting, år 1919	90
> 5. Stadsfullmäktigvalen i städer, som deltaga i landsting, år 1919	94
> 6. Kommunal- och municipalfullmäktigvalen år 1919	106

INDEX.

Texte.

	Pages
Introduction	1
I. Droit de vote communal	2
A) Les nouvelles stipulations de droit de vote	2
B) Personnes à l'âge de 23 ans accomplis ou de plus inscrites sur les listes électorales	4
C) Personnes à l'âge de 23 ans accomplis ou de plus ayant droit ou n'ayant pas droit de vote	4
D) Personnes à l'âge de 27 ans accomplis ou de plus inscrites sur les listes électorales, ayant droit ou n'ayant pas droit de vote	11
II. Élections aux conseils généraux	13
A) Règlements sur les élections	14
a) Période de mandat	14
b) Éligibilité	14
c) Circonscriptions électorales	14
B) Élections aux conseils généraux pour la période de 1919—1922	18
a) Participants aux élections. Votation par pouvoir	18
b) Nombre des bulletins valables par partis politiques	29
c) Désignation commune de parti	31
d) Bulletins nuls	35
e) Élections protestées	36
f) Application de la méthode de l'élection proportionnelle	38
g) Résultat des élections	40
III. Élections aux conseils municipaux dans les villes	44
A) Règlements sur les élections	44
B) Participants aux élections	45
C) Bulletins de vote déposés	47
D) Représentants élus	52
E) Application de la méthode de l'élection proportionnelle	56
F) Répartition par âge et par partis politiques	56
IV. Résumé pour l'année 1919 des élections aux corporations qui élisent la Première chambre	58
V. Élections aux conseils municipaux dans les communes rurales («kommunalfullmäktige») et dans les agglomérations dites «municipalsamhällen»	61
A) Règlements sur les élections	62
B) Nombre des élections	62
C) Liaison en groupes	64
D) Participants aux élections	65
E) Représentants élus	66
F) Élections protestées	66
G) Élections pendant l'automne de 1919	67

Tableaux. ¹⁾

	Pages
Tabl. 1. Droit de vote et élections aux conseils généraux, par districts des conseils généraux pour la campagne et pour les villes, en 1919	69
Col. 1: Districts des conseils généraux. Col. 2: Nombre des circonscriptions électorales. Col. 3: Nombre des communes (districts de vote). Col. 4—9: Nombre des électeurs ayant droit de vote; col. 4—6: nombre total; col. 7—9: dont ayant droit de vote pour élections aux conseils généraux. Col. 10—33: Electeurs n'ayant pas droit de vote, répartis d'après les causes de disqualification; col. 10—13: étrangers; col. 14—17: condamnés aux peines; col. 18—21: état de faillite; col. 22—25: état de minorité; col. 26—29: subvention de l'assistance publique; col. 30—33: contributions communales non payées. Col. 34—39: Nombre total des électeurs n'ayant pas droit de vote; col. 34—36: nombre total; col. 37—39: dont n'ayant pas droit de vote pour élections aux conseils généraux. Col. 40—42: Nombre total des électeurs ayant et n'ayant pas droit de vote pour élections aux conseils généraux. Col. 43—52: Nombre des votants; col. 43—45: nombre total des votants répartis par sexe; col. 46—52: dont votants par pouvoir, écrit; col. 46—48: d'un homme; col. 49—51: d'une femme; col. 46: présenté par la femme; col. 47: présenté par une autre personne; col. 49: présenté par le marié. Col. 53—60: Bulletins valables par partis politiques. Col. 61: Nombre des bulletins nuls. Col. 62—68: Représentants élus par partis politiques.	
2. Droit de vote et élections aux conseils généraux, par circonscriptions, en 1919	74
Col. 1: Circonscriptions electorales. Col. 2: Population au commencement de l'année 1919. Col. 3: Nombre des communes (districts de vote). Col. 4—11: Nombre des électeurs; col. 4—7: dont ayant droit de vote; col. 4—5: nombre total; col. 6—7: dont ayant droit de vote pour élections aux conseils généraux; col. 8—11: dont n'ayant pas droit de vote. Col. 12—13: Nombre total des votants. Col. 14—15: dont votants par pouvoir. Col. 16—23: Bulletins valables par partis politiques. Col. 24: Nombre des bulletins nuls. Col. 25—31: Représentants élus par partis politiques.	
3. Composition des conseils généraux avant et après les élections en 1919	89
Col. 1: Districts des conseils généraux. Col. 2—8: Composition par partis politiques avant les élections. Col. 9—16: Composition par partis politiques et par sexe après les élections.	
4. Elections aux conseils municipaux et droit de vote dans les villes qui ne prennent pas part aux conseils généraux, en 1919	90
Col. 1: Villes. Col. 2—4: Electeurs ayant droit de vote. Col. 5—19: Electeurs n'ayant pas droit de vote, répartis d'après les causes de disqualification; col. 5—6: étrangers; col. 7—8: condamnés aux peines; col. 9—10: état de faillite; col. 11—12: état de minorité; col. 13—14: subvention de l'assistance publique; col. 15—16: contributions communales non payées. Col. 20—22: Votants par sexe. Col. 23—28: Bulletins valables par partis politiques. Col. 29: Nombre des bulletins nuls. Col. 30—48: Représentants élus par partis politiques, par sexe et par période électorale.	
5. Elections aux conseils municipaux dans les villes qui prennent part aux conseils généraux, en 1919	94
Col. 1: Villes. Col. 2—4: Electeurs ayant droit de vote. Col. 5—7: Votants par sexe. Col. 8—13: Bulletins valables par partis politiques. Col. 14: Nombre des bul-	

¹⁾ Les mots suédois suivants qui reviennent dans ces tableaux sont à traduire:

Län	Départements.	Höger	Conservateurs.
Landsbygd (p. abrég. Lb.)	Campagne.	Jordbrukarnes riksförbund	Union des agriculteurs du Royaume.
Städer (» » St.)	Villes.	Bondeförbundet	Ligue des paysans.
Riket (Hela riket)	Royaume.	Liberala	Libéraux.
Landstingsområde	District des conseils généraux. Circonscriptions électorales.	Socialdemokrater	Social-démocrates.
Valkrets		Vänstersocialister	Social-démocrates radicaux.
Mankön (p. abrég. M.)	Sexe masculin.	Övriga	Autres.
Kvinnkön (» » Kv.)	Sexe féminin.	Hela antalet	Nombre total.
Summa (» » Sa)	Total.		

letins nuls. Col. 15—39: Représentants élus par partis politiques, par sexe et par période électorale.

Tabl. 6. Élections aux conseils municipaux dans les communes rurales et dans les agglomérations dites «municipalsamhällen», en 1919	106
---	-----

Col. 1: Départements. Col. 2—8: Nombre des communes et des «municipalsamhällen»; col. 2—6: ayant des conseils municipaux; col. 2—3: élections obligatoires; col. 4—5: et facultatives; col. 7: n'ayant pas des conseils municipaux. Col. 9—11: Population. Col. 12—16: Electeurs ayant droit de vote par groupes de liaison et par sexe. Col. 17—21: Votants par groupes de liaison et par sexe. Col. 22: Bulletins valables. Col. 23: Nombre des bulletins nuls. Col. 24—28: Représentants élus par sexe et par période électorale.

Résumé de la statistique électorale en 1919.

Dans ce rapport sont traitées, non seulement les élections aux conseils généraux et les élections aux conseils municipaux dans les villes, dans les communes rurales et dans les agglomérations dites «municipalsamhällen», mais aussi le suffrage communal en 1919, d'après la loi nouvelle de l'année 1918.

L'échelle graduée du droit de vote est annulée désormais, et tous les hommes et toutes les femmes ont une voix, excepté

ceux qui sont étrangers;

ceux qui sont condamnés aux peines criminelles;

ceux qui sont interdits ou en faillite;

et enfin ceux qui ont la subvention permanente de l'assistance publique ou qui n'ont pas payé leurs contributions à la commune pour aucune des trois années précédentes.

Pour les élections aux conseils généraux le droit de vote commence après l'année, pendant laquelle l'électeur a accompli ses 27 ans et pour les autres élections communales après l'âge de 23 ans accomplis. Les chiffres suivants nous donnent le nombre des personnes, inscrites dans les listes électorales aux élections en 1919 ainsi que leur répartition au point de vue du droit de vote.

Âge de 23 ans accomplis.

	Campagne	Villes	Pays entier		Chiffre total
			hommes	femmes	
Hommes dans les listes . .	2 275 852	1 009 385	1 558 509	1 726 728	3 285 237
Dont ayant droit de vote .	2 198 426	952 894	1 476 089	1 675 231	3 151 320
» n'ayant pas droit de vote	77 426	56 491	82 420	51 497	133 917

Âge de 27 ans accomplis.

	Campagne	Villes (excepté les six les plus grandes)	Pays entier		Chiffre total
			hommes	femmes	
Hommes dans les listes . .	2 027 121	418 963	1 171 906	1 274 178	2 446 084
Dont ayant droit de vote .	1 958 897	396 990	1 119 739	1 233 148	2 352 887
» n'ayant pas droit de vote	71 224	21 973	52 167	41 030	93 197

A la campagne toutes les personnes, ayant droit de vote communal étaient de 53'1 % de la population, dans les villes le chiffre correspondant était de 56'8 % et dans tout le royaume de 54'2 %; des hommes en particulier 51'8 %, des femmes 56'5 %. De tous ceux, inscrits sur les listes électorales, il y avait seulement 5'3 % hommes et 3'0 % femmes qui n'avaient pas le droit d'élire.

Le tableau, page 8, indique les différentes causes de la perte du droit de vote, tant pour les élections aux conseils municipaux que pour les élections aux conseils généraux.

Les conseils généraux s'élèvent au nombre de 25. Toutes les communes primaires de la campagne, de même que toutes les villes, y prennent part, à l'exception des six les plus grandes, à savoir: Stockholm, Gothenbourg, Malmö, Norrköping, Hälsingborg et Gävle. Leurs membres sont élus selon la méthode de l'élection proportionnelle. Tout le royaume est divisé en 204 circonscriptions électorales, dont 148 à la campagne et 56 dans les villes. Un représentant au moins devra être élu dans chaque circonscription et en outre en proportion de la population un représentant pour chaque nombre entier de 5 000 habitants, jusqu'à 40 000 habitants, correspondants à 8 représentants. Pour cette élection tous les membres des conseils généraux sont élus pour la période 1er avril 1919—31 décembre 1922.

Le nombre des votants pour les élections aux conseils généraux était le suivant:

	Campagne	Villes	Total
Hommes	657 302	114 266	771 568
Femmes	622 439	139 687	762 126
Les deux sexes	1 279 741	253 953	1 533 694

De tous ceux qui avaient le droit d'élire, 65·2 % ont pris part à l'élection, dont parmi les hommes 68·9 % et parmi les femmes 61·8 %. L'intérêt aux élections a été un peu plus grand à la campagne (65·4 %) que dans les villes (64·0 %). Cependant, parmi les personnes, prenant part aux élections, il y avait 617 010 femmes et 173 880 hommes qui participaient par pouvoir seulement. Au tableau H, pages 24—27, se trouve un aperçu de la participation aux élections pour les différentes circonscriptions électorales.

D'après les dispositions de la loi concernant le mode de l'élection proportionnelle, les électeurs de la même opinion ont le droit de s'associer et d'apposer à leurs bulletins de vote une désignation commune de parti; cependant ils ont également le droit de déposer leurs bulletins sans désignation de parti, et dans ce cas ils sont rangés dans la catégorie du «groupe libre».

Dans la statistique présente, la répartition des votants a été faite aussi complètement que possible entre les partis politiques: conservateurs, union des agriculteurs du royaume, ligue des paysans, libéraux, social-démocrates et social-démocrates radicaux, et la répartition des partis politiques des votants se trouve comme suit (voir tabl. I):

	Campagne	Villes	Total
Conservateurs	263 591	94 031	357 622
Union des agriculteurs du royaume	112 089	7	112 096
Ligue des paysans	123 529	20	123 549
Libéraux	354 833	59 284	414 117
Social-démocrates	329 821	90 664	420 485
Social-démocrates radicaux	81 786	9 278	91 064
Autres	327	34	361
Total	1 265 976	253 318	1 519 294

Si l'on additionne les conservateurs et les partis agraires, ce groupe modéré s'élève à 39·0 %, les deux partis socialistes s'élèvent à 33·7 % et les libéraux à 27·3 % du corps des électeurs.

Le nombre des membres des conseils généraux, élus en 1919 dans tout le royaume s'est élevé à 1 103. La répartition des représentants élus par partis ressort du tableau ci-dessous.

	Campagne	Villes	Total
Conservateurs	189	77	266
Union des agriculteurs du royaume . . .	80	—	80
Ligue des paysans	94	—	94
Libéraux	250	41	291
Social-démocrates	247	74	321
Social-démocrates radicaux	46	5	51
Total	906	197	1 103

Dans le tableau 3, il y a un aperçu de la composition des conseils généraux dans tout le royaume avant et après les élections de l'année 1919.

Il faut que les conseils municipaux se trouvent dans toutes les villes qui ont une population de plus de 1 500 habitants. Les villes moins grandes ont le droit d'élire les conseils municipaux, et de ce droit toutes les villes, excepté une, s'en sont servies; par conséquent 106 villes ont ces conseils municipaux.

Le nombre des membres des conseils municipaux est déterminé selon les règles suivantes:

Nombre des habitants	Nombre des membres
1— 2 000	20
2 001— 5 000	21—25
5 001—10 000	26—30
10 001—20 000	31—40
20 001—40 000	41—50
40 001— <i>w</i>	51—60

La capitale, Stockholm, élit 100 membres. Environ le demi-nombre des membres sont élus pour la période 1er avril 1919—31 décembre 1920, l'autre moitié pour la période 1er avril 1919—31 décembre 1922.

Le nombre des personnes, ayant droit de vote pour les élections aux conseils municipaux dans les villes, était de 406 605 hommes et de 548 407 femmes. Les votants se sont élevés à 254 513 hommes et 317 522 femmes, ce qui montre que 62·6 % hommes et 57·9 % femmes ont aussi pris part aux élections. On constate l'intérêt le plus vif dans les petites villes, et il diminue successivement à mesure que les villes deviennent plus grandes.

A ces élections aux conseils municipaux dans les villes la répartition des bulletins de votes valables et des représentants élus sur les différents partis politiques était comme suit (voir tabl. 4 et 5):

	Bulletins valables	Représentants élus
Conservateurs	383 087	1 141
Libéraux	222 553	757
Social-démocrates	455 183	1 134
Social-démocrates radicaux	62 856	148
Autres	14 284	73
	<hr/>	
Total	1 138 563	3 253

Parmi les représentants élus 289 sont femmes. Une comparaison du nombre réciproque des partis politiques avant et après les élections, montre que les deux partis socialistes ont tiré le bénéfice le plus grand de la réforme de suffrage.

Les conseils municipaux sont obligatoires dans tous les communes rurales et dans tous les agglomérations dites «municipalsambhällen», ayant plus de 1 500 habitants; dans les autres communes (n'ayant moins de 1 500 habitants) cette institution est facultative. Le nombre des communes rurales qui ont élu des conseils municipaux s'élevait à 937, dont 870 obligatoires et 67 facultatives; le nombre des «municipalsambhällen», ayant des conseils municipaux était de 55, dont 38 obligatoires et 17 facultatives. Chacun de ces conseils municipaux est réparti entre deux groupes dits A et B, dont A renferme telles communes rurales et «municipalsambhällen», dans lesquelles des désignations différentes de partis ou des listes de noms toutes différentes se sont présentées, le groupe B renferme au contraire telles communes rurales et «municipalsambhällen», dans lesquelles les partis politiques sont tombés d'accord de se servir des mêmes désignations de parti et des mêmes listes de noms. Le groupe A renferme 659 communes rurales et 41 «municipalsambhällen»; le groupe B 278 communes rurales et 14 «municipalsambhällen».

Les votants aux élections aux conseils municipaux dans les communes rurales s'élèvent à 421 202 hommes et 393 459 femmes, ce qui correspond à 54·9 et à 48·8 % de tous les hommes et de toutes les femmes ayant droit de vote. Cependant, la participation est très différente pour les groupes A et B. Ainsi pour le groupe A, 62·4 % hommes et 56·9 % femmes y ont pris part, mais dans le groupe B respectivement 27·9 % et 20·1 % seulement.

Le nombre des votants aux élections aux conseils municipaux dans les «municipalsamhällen» s'élève à 14 929 hommes et 15 786 femmes, ce qui correspond à 43·8 % de tous les hommes et à 41·9 % de toutes les femmes, ayant droit de vote, dont respectivement pour le groupe A 50·5 % et 50·0 % et pour le groupe B 17·9 % et 10·1 %.

Dans tout le royaume 22 219 personnes, dont 768 femmes, étaient élus comme membres des conseils municipaux dans les communes rurales; en ce qui concerne les conseils municipaux dans les «municipalsamhällen», les nombres correspondants étaient de 1 235 et de 73.

TILL KONUNGEN

Statistiska centralbyrån får härmed avgiva sin underdåniga berättelse rörande *kommunala valen år 1919*, innefattande redogörelser icke blott för landstingsmannavalen samt stads-, kommunal- och municipalfullmäktigvalen,
1—200805. *Kommunala valen 1919.*

utan även för den kommunala rösträtten nämnda år.

Jämlikt bestämmelserna i nådiga brevet till statistiska centralbyrån den 11 mars 1919 offentliggöras nämligen redogörelserna för samtliga ifrågavarande val i en gemensam publikation, ingående i serien Sveriges officiella statistik.

Beträffande landstingsmannavalet utgöres materialet, liksom vid föregående liknande utredningar, dels av protokollen över röstsammanräkningarna hos magistrater eller domhavande, dels av de avgivna valsedlarna. Men därjämte tillkomma vid nu föreliggande val från varje kommun eller valdistrikt av valförrättaren lämnade uppgifter enligt av Eders Kungl. Maj:t fastställda formulär, som i avtryck återgivas i bil. 1 och 2. Av dessa formulär avser det förra den kommunala rösträtten såväl i allmänhet som vid landstingsmannaval och anger därvid dels antalet röstberättigade, dels antalen av olika anledningar icke röstberättigade, med fördelning på män och kvinnor. Det senare formuläret meddelar uppgift om, i vilken olika utsträckning män och kvinnor vid landstingsmannavalet begagnat sin rösträtt, samt dessutom i vilken omfattning fullmaktsröstning förekommit och av vem fullmakterna utfärdats (jfr bil. 2).

Som grundval för statistiken över stadsfullmäktigvalen hava liksom förut tjänat de till centralbyrån insända protokollen över sagda val. Beträffande kommunal- och municipalfullmäktigvalen hava däremot protokollen över röstsammanräkningarna ej inforrats, utan i stället har den sammanräknande myndigheten, länsstyrelsen, för varje val infört vissa uppgifter å ett av chefen för civildepartementet fastställt formulär. Varken de vid stads- eller kommunal- och municipalfullmäktigvalen avlämnade valsedlarna hava varit tillgängliga, då enligt bestämmelser i kommunalförordningen valsedlarna, så snart röstsammanräkningen ägt rum, skola inläggas under försegling och förvaras intill utgången av den tid, för vilken valen gälla. Däremot hava från alla städer samt de landskommuner och municipalsambällen, vilka utsett fullmäktige, från valförrättaren inforrats uppgift om antalet män och antalet kvinnor, som deltagit i valet, vilken uppgift lämnats å av Eders Kungl. Maj:t fastställd särskild blankett (form. 3).

De från varje kommun eller valdistrikt av valförrättaren lämnade uppgifterna angående den kommunala rösträtten och deltagandet i landstingsmannavalet (form. 1 och 2) hava underkastats en noggrann detaljgranskning och en mängd anmärkningskrivelser hava utsänts, för att erhålla rättelser eller kompletteringar i de meddelade uppgifterna.

I. Den kommunala rösträtten.

A) **De nya rösträttsbestämmelserna.** Den huvudsakliga innebörden i den kommunala rösträttsreformen vid 1918 års urtima riksdag innefattas i bestämmelsen att »varje röstberättigad äger en röst». Den graderade skalan, beräknad efter inkomstens storlek, har alltså avskaffats, och personligheten, icke skattskyldigheten, utgör rösträttens grund. Personlighetsprincipen förde även med

sig, att bolag och andra juridiska personer ävensom stärbhus och omyndiga förlorade sin rösträtt. En annan följd blev, att rösträtt hädanefter tillkommer en röstägande blott i den kommun, där han är mantalsskriven, varigenom en person alltså numera hindras att utöva rösträtt i två eller flera kommuner. Slutligen blev en ytterligare konsekvens, att viss åldersgräns för rösträtt stadgades. Dylik gräns fanns förut strängt taget icke, enär inkomsten medförde rösträtt alldeles oavsett innehavarens ålder, varvid förmyndare ägde rösta för omyndig.

Positivt sett innebär rösträttsreformen, att varje svensk man och kvinna, oberoende av skattskyldighet, äger en röst i mantalsskrivningskommunen från och med året närmast efter det han eller hon uppnått 23 år, dock att i fråga om landstingsmannaval denna rätt inträder först året efter det vederbörande fyllt 27 år. Utestängda från rösträtt trots uppnådd rösträttsålder äro endast de, som förklarats omyndiga, äro i konkurstillstånd eller äro av allmänna fattigvården omhändertagna för varaktig försörjning, de som häfta för oguldna kommunalutskylder för flere än två av de tre sistförflutna kalenderåren samt de som på grund av ådömd straffpåföljd förlorat nämnda rättighet. Den allmänna och lika kommunala rösträtten är alltså genomförd.

Efter den kommunala rösträttsreformen vid 1918 års urtima riksdag och sedan de grundlagsändringar, som vid 1919 års lagtima riksdag beslutats såsom vilande beträffande den politiska rösträtten, blivit definitivt antagna, kommer skillnaden mellan den kommunala och den politiska rösträtten att bestå allenast däri, att för den senare allttjämt det s. k. värnpliktsstrecket — som är utan motsvarighet på det kommunala området — gäller, medan å andra sidan vid kommunala val men ej vid valen till andra kammaren ett modifierat utskyldsstreck bibehållits.

En naturlig följd av att villkoren för den kommunala rösträtten sålunda närmat sig villkoren för den politiska har blivit, att den kommunala röstlängden hädanefter skall upprättas i sammanhang med de politiska och under iakttagande av samma förfarande och tidsbestämningar, som hittills gällt för sistnämnda längd. Liksom den politiska längden skall alltså hädanefter även den kommunala bygga på årets mantalslängd, ej taxeringslängden. Den skall upprättas före den 25 juni varje år, på landsbygden av häradsskrivaren och i stad av magistraten eller stadsstyrelsen, och uppgiftsplikten beträffande förlorad kommunal rösträtt skall åligga pastorsämbeten, domare, fattigvårdsstyrelser samt, ifråga om utskyldsstrecket, vederbörande i kommunen. Det tillkommer slutligen på landet valnämnden och ej längre kommunalstämman att granska röstlängden, och denna granskning skall, i motsats till vad tillföre varit fallet, ske en gång för alla. Sedan längden väl fastställts till användning, skall den sålunda utan möjlighet till ändring gälla, till dess ny längd nästa år fastställs.

För förevarande kommunala val, som ägde rum i mars och april månader, hade fastställts vissa övergångsbestämmelser. Röstlängden har, på grundval av 1918 års mantalslängder, måst upprättas i så god tid, att den kunnat komma till användning vid såväl fullmäktig- som landstingsmannaval. Det

föreskrevs därför, att längden den 6 mars skulle vara överlämnad till vederbörande kommunala myndigheter och att den senast den 25 mars skulle vara fastställd. Med avseende på längdens tillhandahållande, granskning och justering hava vid detta tillfälle hittills gällande regler tillämpats, men i övrigt har den upprättats enligt nya lagens grunder.

B) I röstlängd upptagna över 23 år. De röstlängder, som legat till grund för nu i frågavarande kommunala val, upptagna, i enlighet med nyss nämnda bestämmelser, alla män och kvinnor som under föregående år fyllt minst 23 år (födda år 1895 eller tidigare) med uppgift om eventuellt hinder för rösträtt. I särskilda kolumner i längden införes en etta för dem, som äro röstberättigade dels i allmänhet, dels (med undantag av de städer, som ej deltaga i landsting) vid landstingsmannaval.

Genom att sammanslå de i tab. 1 meddelade uppgifterna å antalet röstberättigade och icke röstberättigade (kol. 4—6 och 34—36) erhålles antalet i röstlängd upptagna män och kvinnor för varje län fränsett de sex största städerna, beträffande vilka uppgifter meddelas i tab. 4 (kol. 2—4 och 17—19). En sammanställning i ifrågavarande hänseende för hela riket lämnas därjämte i tab. A.

Hela antalet i de vid 1919 års kommunala val gällande röstlängderna upptagna utgjorde 1 558 509 män och 1 726 728 kvinnor, summa 3 285 237 personer eller 56'5 % av rikets folkmängd. Denna valmanskår fördelar sig med 69'3 % på landsbygden, 16'2 % på de sex större städerna och 14'5 % på övriga i landsting deltagande städer. Till jämförelse härmed kan nämnas att sammanlagda antalet i röstlängderna uppförda vid 1916 och 1918 års landstingsmannaval samt stadsfullmäktigvalen åren 1917 och 1918 i de städer, som ej deltaga i landsting, knappast uppgick till hälften av nämnda summa eller till inalles 1 606 370.

C) Röstberättigade och icke röstberättigade över 23 år. Av samtliga i röstlängd upptagna voro 3 151 320 röstberättigade och endast 133 917 icke röstberättigade. Oaktat antalet i röstlängd upptagna, såsom nyss visats, mer än fördubblats sedan föregående kommunala val, har antalet icke röstberättigade minskats med något öfver 200 000 eller från 21'1 % till blott 4'1 % av valmanskåren. Tab. A giver vidare vid handen, att av de röstberättigade äro numera 69'8 % bosatta på landsbygden och 30'2 % i städerna, medan motsvarande tal för de icke röstberättigade utgöra 57'8 och 42'2, visande att städernas befolkning i relativt större utsträckning faller för de streck, som ännu återstå.

Beträffande de olika könen framgår av tab. A, att 1 476 089 män och 1 675 231 kvinnor voro röstberättigade, vilket innebär att på 1 000 manliga röstberättigade komma 1 135 kvinnliga. Förhållandena härutinnan äro emellertid betydligt olika på landsbygden och i städerna. Medan de röstberättigade kvinnornas antal på landsbygden överskjuter männens med endast 5'3 %, är motsvarande tal för de städer, som deltaga i landsting, 28'5 % och för övriga städer 41'3 %. I storstäderna är alltså den kvinnliga valmanskåren i överväldigande majoritet; för varje 1 000-tal röstberättigade män finnas därstädes ända till 1 413 röstberättigade kvinnor. De avsevärda växlingar i berörda

Tab. A. Röstberättigade och icke röstberättigade m. m. vid landstingsmannavalen och övriga kommunala val år 1919.

	Hela antalet					Därav över 27 år				
	Män	Kvinnor	Summa		Mot 1 000 män svara kvinnor	Män	Kvinnor	Summa		Mot 1 000 män svara kvinnor
			antal	%				antal	%	
Röstberättigade.										
Landsbygd	1 070 629	1 127 797	2 198 426	69·8	1 053	947 678	1 008 219	1 955 897	83·1	1 064
Städer, deltagande i landsting	198 305	254 796	453 101	14·4	1 285	172 061	224 929	396 990	16·9	1 307
Övriga städer	207 155	292 638	499 793	15·8	1 413	.	.	.	.	.
I allt	1 476 089	1 675 231	3 151 320	100·0	1 135	1 119 739	1 233 148	2 352 887	100·0	1 101
Icke röstberättigade.										
Landsbygd	42 506	34 920	77 426	57·8	822	37 770	33 454	71 224	76·4	886
Städer, deltagande i landsting	16 302	8 265	24 567	18·4	507	14 397	7 576	21 973	23·6	526
Övriga städer	23 612	8 312	31 924	23·8	352	.	.	.	.	.
I allt	82 420	51 497	133 917	100·0	625	52 167	41 030	93 197	100·0	787
I röstlängd upptagna.										
Landsbygd	1 113 135	1 162 717	2 275 852	69·3	1 045	985 448	1 041 673	2 027 121	82·9	1 057
Städer, deltagande i landsting	214 607	263 061	477 668	14·5	1 226	186 458	232 505	418 963	17·1	1 247
Övriga städer	230 767	300 950	531 717	16·2	1 304	.	.	.	.	.
I allt	1 558 509	1 726 728	3 285 237	100·0	1 108	1 171 906	1 274 178	2 446 084	100·0	1 087

hänseende, som förefinnas mellan olika städer, framgå av de absoluta talen i tab. 2 och 4 ävensom av relativtalen i tab. M, sid. 48, vilka för större överskådligheits skull här nedan äro sammanförda i vissa grupper.

Antal röstberättigade kvinnor mot 1 000 män	Antal städer	Antal röstberättigade kvinnor mot 1 000 män	Antal städer
1 801—1 900	2	1 301—1 400	25
1 701—1 800	2	1 201—1 300	23
1 601—1 700	1	1 101—1 200	15
1 501—1 600	11	1 001—1 100	4
1 401—1 500	17	901—1 000	7

Summa 107

Disproportionen mellan de röstberättigade av olika kön visar sig vara störst i Djursholm, Gränna, Vadstena och Norrköping, där på 1 000 röstberättigade män komma resp. 1 890, 1 839, 1 793 och 1 713 kvinnor. Endast i 7 städer överväga männen något, och av dessa städer befinnas för övrigt nästan samtliga vara nybildade.

Med avseende på de *icke röstberättigades* relativa antal kan för manköt en ganska stor olikhet iakttagas mellan landsbygd och städer. De män, som förlorat sin rösträtt, voro sålunda, relativt sett, mer än dubbelt så talrika i städerna som på landsbygden, ja, i de sex storstäderna nära tre gånger så många. De icke röstberättigade kvinnorna fördelas däremot ganska jämnt på landsbygd och städer såsom närmare framgår av följande tal:

	Icke röstberättigade i % av i röstlängd upptagna			över 27 år		
	ö v e r 23 år		Båda könen	Män	Kvinnor	Båda könen
Landsbygd	3.8	3.0	3.4	3.8	3.2	3.5
Städer, deltagande i landsting	7.6	3.1	5.1	7.7	3.3	5.2
Övriga städer	10.2	2.8	6.0	—	—	—
I allt	5.3	3.0	4.1	4.5	3.2	3.8

Betraktas de i tab. B sammanförda uppgifterna för varje län, framträder denna olikhet med ännu större tydlighet. De icke röstberättigade männens relativa antal var nästan genomgående betydligt större i städerna och i många fall, speciellt i Östergötlands, Gävleborgs och Västernorrlands län, var skillnaden avsevärd. Endast i tre län, Stockholms, Blekinge och Södermanlands, intogo männen å landsbygden en ofördelaktigare ställning än i städerna. Orsaken härtill, vad förstnämnda län beträffar, är det stora antalet icke röstberättigade i de folkrika, starkt industrialiserade kommunerna i grannskapet av Stockholm, särskilt i Solna och Sundbyberg, där männen i stor utsträckning underlåtit att erlagga utskylderna.

Antalet icke röstberättigade inom varje valdistrikt har av kostnadshänsyn icke ansetts böra publiceras. Går man emellertid i statistiska centralbyråns sammandragstabeller till dessa enheter, och jämför de icke röstberättigade med de i röstlängden upptagna, bliva växlingarna i procenttalen betydliga. Inom icke mindre än 49 valdistrikt å landsbygden voro samtliga i röstlängden upptagna personer (100 %) även antecknade såsom röstberättigade, och inom en mängd kommuner saknade endast en eller två personer rösträtt. Däremot var antalet icke röstberättigade relativt högt i en del förstadskommuner till större städer, ävensom i några sågverksdistrikt i Norrland och stenhuggeridistrikt i Blekinge och Bohuslän. I städerna återfinnas de högsta antalen diskvalificerade beträffande mankötet i Norrköping (27.7 %), Söderhamn (27.1 %), Oskarshamn (23.9 %) och Sundsvall (20.0 %), för kvinnkötet åter i Haparanda (14.1 %), där de utländska undersåtarne äro talrika.

Å sid. 3 i det föregående ävensom å formulär 1 (bil. 1) angivas de *orsaker*, på grund av vilka i röstlängden upptagna personer kunna *förlora sin*

Tab. B. Antalet icke röstberättigade över 23 år i procent av hela antalet i röstlängden upptagna.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
L ä n	Landsbygd			Städer			Hela länet		
	Män	Kv.	Båda könen	Män	Kv.	Båda könen	Män	Kv.	Båda könen
Stockholms stad	—	—	—	7.6	2.5	4.7	7.6	2.5	4.7
Stockholms län	5.1	2.7	3.9	3.1	2.5	2.8	4.9	2.7	3.7
Uppsala »	2.8	2.8	2.8	4.1	1.5	2.6	3.1	2.4	2.7
Södermanlands »	2.8	2.9	2.9	2.7	2.2	2.5	2.8	2.7	2.7
Östergötlands »	3.5	3.7	3.6	21.4	7.1	13.2	9.0	4.9	6.8
Jönköpings »	2.8	3.0	2.9	4.3	2.6	3.3	3.1	2.9	3.0
Kronobergs »	3.8	4.1	3.9	5.6	2.7	3.9	3.9	4.0	3.9
Kalmar läns norra del	3.3	4.6	3.9	10.1	3.1	6.3	4.3	4.3	4.3
Kalmar läns södra del	5.4	4.0	4.7	16.3	3.6	9.3	7.5	4.0	5.6
Gottlands län	1.5	1.6	1.6	9.5	2.1	5.3	2.8	1.7	2.2
Blekinge »	7.3	3.5	5.4	5.8	2.9	4.2	6.9	3.3	5.0
Kristianstads »	2.8	2.2	2.5	7.5	2.6	4.7	3.2	2.2	2.7
Malmöhus »	2.3	1.9	2.1	9.1	2.4	5.4	5.4	2.1	3.7
Hallands »	3.3	3.1	3.2	6.9	2.3	4.3	4.1	2.9	3.4
Göteborgs och Bohus »	7.0	4.2	5.5	10.0	2.1	5.7	8.6	3.0	5.6
Älvsborgs »	3.3	3.1	3.1	5.5	3.0	4.1	3.7	3.0	3.4
Skaraborgs »	2.9	3.6	3.2	6.1	2.6	4.2	3.4	3.4	3.4
Värmlands »	4.0	3.7	3.8	8.3	5.3	6.6	4.6	3.9	4.3
Örebro »	2.7	2.9	2.8	9.0	1.9	5.0	3.9	2.6	3.3
Västmanlands »	3.0	2.6	2.8	5.1	3.5	4.3	3.6	2.9	3.3
Kopparbergs »	2.8	1.9	2.3	6.1	1.5	3.6	3.1	1.8	2.5
Gävleborgs »	4.8	2.1	3.4	19.8	3.5	11.1	7.9	2.4	5.1
Västernorrlands »	5.7	3.5	4.6	17.1	7.3	11.6	7.1	4.1	5.6
Jämtlands »	3.8	2.9	3.4	7.0	1.8	4.2	4.1	2.8	3.5
Västerbottens »	3.3	2.4	2.9	3.5	2.7	3.1	3.3	2.5	2.9
Norrbottnens »	5.0	3.0	4.1	8.0	3.5	5.7	5.4	3.1	4.3
Samtliga	3.8	3.0	3.4	9.0	2.9	5.6	5.3	3.0	4.1

rösträtt. När en person saknat rösträtt av mer än en anledning, har han hänförs under den diskvalifikationsgrund, som ansetts vara den viktigaste, och som i formuläret upptages före en annan. Så t. ex. har en person av främmande nationalitet, som häftat för oguldna kommunalutskylder, räknats såsom utländsk undersåte. Då icke någon statistik upprättats över dubbla

Tab. C. Icke röstberättigade fördelade efter diskvalifikationsgrunder i absoluta och relativa tal.

1 Diskvalifikationsgrunder	2 3 4 5				6 7 8 9				10 11 12 13 14 15							
	Landsbygd				Städer				Riket							
	Män		Kvinnor		Män		Kvinnor		Män		Kvinnor		Båda könen			
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%		
<i>Landsbygd och samtliga städer.</i>																
Icke röstberättigade över 23 år.																
Främmande nationalitet	2 686	6·8	2 454	7·0	3 803	9·5	3 877	23·4	6 489	7·9	6 331	12·3	12 820	9·6		
Ädömd straffpåföljd	485	1·1	53	0·2	510	1·3	33	0·2	995	1·2	86	0·2	1 081	0·8		
Konkurstillstånd	361	0·9	172	0·5	372	0·9	121	0·7	733	0·9	293	0·6	1 026	0·8		
Omyndiga	4 510	10·6	3 556	10·2	842	2·1	694	4·2	5 352	6·5	4 250	8·2	9 602	7·2		
Fattigunderstödda	13 986	32·9	24 075	68·9	4 968	12·5	6 589	39·7	18 954	23·0	30 664	59·5	49 618	37·0		
Oguldna kommunalutskylder	20 478	48·2	4 610	13·2	29 419	73·7	5 263	31·8	49 897	60·5	9 873	19·2	59 770	44·6		
Summa	42 506	100·0	34 920	100·0	39 914	100·0	16 577	100·0	82 420	100·0	51 497	100·0	133 917	100·0		
<i>Landsbygd och de städer, som deltaga i landsting.</i>																
a) Icke röstberättigade i åldern 23—27 år.																
Främmande nationalitet	178	3·8	235	16·0	76	4·0	106	15·4	254	3·8	341	15·8	595	6·8		
Ädömd straffpåföljd	66	1·4	8	0·6	35	1·8	6	0·9	101	1·5	14	0·7	115	1·3		
Konkurstillstånd	18	0·4	8	0·6	10	0·5	5	0·7	28	0·4	13	0·6	41	0·5		
Omyndiga	175	3·7	153	10·4	30	1·6	33	4·8	205	3·1	186	8·6	391	4·4		
Fattigunderstödda	410	8·6	471	32·1	52	2·7	86	12·5	462	7·0	557	25·9	1 019	11·6		
Oguldna kommunalutskylder	3 889	82·1	591	40·8	1 702	89·4	453	65·7	5 591	84·2	1 044	48·4	6 635	75·4		
Summa	4 736	100·0	1 466	100·0	1 905	100·0	689	100·0	6 641	100·0	2 155	100·0	8 796	100·0		
b) Icke röstberättigade över 27 år.																
Främmande nationalitet	2 508	6·6	2 219	6·6	910	6·3	922	12·2	3 418	6·5	3 141	7·7	6 559	7·1		
Ädömd straffpåföljd	419	1·1	45	0·1	121	0·8	8	0·1	540	1·0	53	0·1	593	0·6		
Konkurstillstånd	343	0·9	164	0·5	169	1·2	77	1·0	512	1·0	241	0·6	753	0·8		
Omyndiga	4 335	11·5	3 403	10·2	511	3·6	429	5·7	4 846	9·3	3 832	9·3	8 678	9·3		
Fattigunderstödda	13 576	36·0	23 604	70·6	2 267	15·7	3 313	43·7	15 843	30·4	26 917	65·6	42 760	45·9		
Oguldna kommunalutskylder	16 589	43·9	4 019	12·0	10 419	72·4	2 827	37·3	27 008	51·8	6 846	16·7	33 854	36·3		
Summa	37 770	100·0	33 454	100·0	14 397	100·0	7 576	100·0	52 167	100·0	41 090	100·0	93 197	100·0		

diskvalifikationsanledningar, äro de i tab. 1 och 4 meddelade talen sålunda fullständiga blott beträffande det första rösträttshindret. Av ifrågavarande tabeller innehåller den förstnämnda uppgifter för varje landstingsområde å antalet icke röstberättigade fördelade efter diskvalifikationsgrunder, med skillnad mellan landsbygd och städer, och den senare meddelar motsvarande uppgifter för de sex städer, som ej deltaga i landsting. Ett sammandrag för hela riket i absoluta och relativa tal lämnas därjämte i tab. C.

Nämnda siffror visa tydligt verkningarna av de s. k. strecken. Den orsak, vilken starkast decimerade väljarkåren, var de oguldna kommunalutskylderna, som förorsakat förlust av rösträtten för 59 770 eljest röstberättigade personer eller nära hälften av de icke röstberättigade. Denna diskvalifikationsgrund drabbade i betydligt högre grad städerna än landsbygden och mankötet (49 897 eller 60·5 %) än kvinnökötet (9 873 eller 19·2 %). Till jämförelse härmed kan nämnas, att vid 1917 års val till riksdagens andra kammare föllo för skattestrecken tillsammans 193 869 män, eller nära fyra gånger så många som nu. Näst efter skattestrecket var fattigvårdsstrecket till sina verkningar mest omfattande. Inalles 49 618 personer eller 37·0 % av samtliga föllo för desamma, därav avsevärt flera å landsbygden än i städerna. Detta streck drabbade vidare i åtskilligt högre grad kvinnorna (59·5 %) än männen (23·0 %). De i röstlängderna upptagna utländska undersåtarna, vilka äro något talrikare i städerna än å landsbygden, uppingo i hela riket till 12 820 eller 9·6 % av samtliga ej röstberättigade. De omyndiga, inalles utgörande 9 602, överbäga däremot å landsbygden. Slutligen kan påpekas, att de, som förlorat sin rösträtt på grund av ådömd straffpåföljd, äro åtskilligt flera bland männen än kvinnorna.

Den relativa fördelningen av de icke röstberättigade efter diskvalifikationsgrunder inom varje län med skillnad mellan landsbygd och städer framgår av tab. D, som giver vid handen att växlingarna länsvis äro stora. Här må blott i korthet framhållas, att de främmande undersåtarna äro särskilt talrika i de tre största städerna samt i Västernorrlands, Jämtlands och Norrbottens län. Skattestreckets verkningar visa sig vara störst i Kalmars och Gävleborgs läns städer. De fattigunderstödda kvinnorna äro överallt å landsbygden, åtminstone relativt sett, talrika; rekorden innehavas av Södermanlands och Västmanlands läns landsbygd, där resp. 88·1 och 87·8 % av samtliga icke röstberättigade kvinnor äro av fattigvården omhändertagna till varaktigt försörjning.

Inom de sex större städerna hava de olika diskvalifikationsgrunderna drabbat valmanskåren med mycket växlande intensitet, såsom närmare framgår av följande tal:

Diskvalifikationsgrunder	Diskvalificerade av olika orsaker i ‰ av i röstlängd upptagna						Relativa fördelningen i %, av de icke röstberättigade efter diskvalifikationsgrunder			
	Stock- holm	Göte- borg	Malmö	Norr- köping	Häl- sing- borg	Gävle	Stock- holm	Göte- borg	Malmö	Norr- köping
Män										
Främmande nationalitet . . .	14·0	10·5	16·5	4·5	7·5	5·8	18·3	10·2	20·3	1·6
Ådömd straffpåföljd . . .	1·3	2·0	1·5	1·3	1·0	2·2	1·8	1·9	1·8	0·5

Tab. D. På grund av olika diskvalifikationsgrunder icke röstberättigade över 23 år i procent av samtliga icke röstberättigade inom varje kön.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
L ä n (Lb. = landsbygd, St. = städer)	Diskvalifikationsgrunder											
	främmande nationalitet		å dömd straff-påföljd		konkurs-tillstånd		omyndig-förklaring		fattig-unders-töd		oguldna kommu-nalut-skylder	
	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.	m.	kv.
Stockholms stad	18.3	43.2	1.8	0.1	1.0	0.4	1.3	2.3	15.6	50.1	62.0	3.9
Stockholms län	Lb. 8.3	16.1	1.2	—	1.6	1.2	5.1	6.5	23.6	66.0	60.2	10.2
	St. 27.8	52.8	3.8	—	2.4	—	8.6	6.5	15.9	28.9	42.0	11.8
Uppsala län	Lb. 2.0	1.2	2.0	—	1.2	0.2	13.5	12.9	38.1	74.8	43.2	10.9
	St. 4.8	11.0	4.0	1.6	2.4	2.6	8.8	13.2	26.0	53.3	54.0	16.3
Södermanlands län	Lb. 3.1	2.6	2.4	—	0.4	0.2	7.5	5.2	61.4	88.1	25.2	3.9
	St. 5.5	5.8	—	0.2	1.8	1.3	8.3	7.1	38.9	75.8	45.5	9.8
Östergötlands län	Lb. 0.9	0.7	1.1	0.3	0.9	1.1	12.0	8.6	52.3	79.6	32.8	0.7
	St. 1.5	2.8	0.4	0.1	0.6	1.0	1.0	2.5	8.0	34.0	88.5	59.6
Jönköpings län	Lb. 1.3	1.0	0.7	—	0.9	0.4	17.2	11.4	52.0	81.2	27.9	6.0
	St. 3.8	3.1	1.8	—	2.7	2.2	3.8	7.0	17.9	36.3	70.0	51.4
Kronobergs län	Lb. 4.0	2.7	0.4	0.1	1.1	0.8	17.0	12.0	42.1	76.3	35.4	8.1
	St. 5.7	9.2	—	—	0.8	1.1	13.1	25.3	31.2	48.3	49.2	16.1
Kalmar läns norra del	Lb. 1.3	0.4	0.4	—	0.3	0.1	11.3	8.4	56.4	81.3	30.3	9.8
	St. 2.1	—	0.3	—	0.3	—	1.9	3.6	2.4	11.4	93.0	85.0
Kalmar läns södra del	Lb. 1.4	0.9	1.3	0.2	0.6	0.7	7.0	6.4	33.8	73.5	55.9	18.3
	St. 2.0	5.2	0.4	0.3	0.6	0.3	1.3	4.6	8.2	37.9	87.5	51.7
Gottlands län	Lb. 3.5	2.6	4.0	0.4	1.0	0.4	33.0	23.3	36.0	69.1	22.5	4.2
	St. 1.7	—	0.8	—	0.4	—	4.1	13.0	9.8	37.7	83.2	49.3
Blekinge län	Lb. 1.9	3.0	0.4	0.4	0.6	0.5	3.8	7.3	18.8	48.7	74.5	40.1
	St. 5.0	6.7	0.7	0.3	0.8	1.3	3.2	3.7	20.4	24.9	69.9	63.1
Kristianstads län	Lb. 6.7	5.2	2.9	0.1	0.9	0.4	14.1	12.2	38.3	70.8	37.1	11.3
	St. 11.6	15.6	1.1	0.5	3.5	2.5	6.5	12.6	18.3	38.7	59.0	30.1
Malmöhus län	Lb. 10.1	9.5	2.0	0.3	0.9	0.5	14.4	12.3	43.7	72.3	28.9	5.1
	St. 13.9	39.8	1.4	0.4	1.4	0.6	1.5	3.5	10.0	25.1	71.8	30.6
Hallands län	Lb. 6.1	6.4	0.4	—	0.7	—	13.3	10.0	40.3	69.1	39.2	14.5
	St. 6.1	11.1	1.7	—	1.7	2.0	3.0	4.7	18.5	50.6	69.0	31.6
Göteborgs och Bohus län	Lb. 3.6	5.4	0.3	0.0	0.3	0.4	5.0	6.3	21.7	60.8	69.1	27.1
	St. 10.0	36.3	1.9	0.3	0.5	0.8	1.9	5.6	12.8	47.5	72.9	9.5
Älvsborgs län	Lb. 3.4	3.0	1.0	—	0.6	0.1	12.3	10.5	42.1	71.2	40.6	15.2
	St. 5.4	8.9	0.8	0.5	1.2	0.3	3.6	3.4	14.0	26.2	75.0	60.7
Skaraborgs län	Lb. 0.8	0.6	0.5	0.1	0.4	0.1	19.3	10.0	51.0	83.0	28.0	6.2
	St. 3.4	4.4	0.7	—	0.7	0.5	6.2	8.7	12.4	36.8	76.6	49.6
Värmlands län	Lb. 8.9	8.3	0.6	0.2	0.9	0.5	8.5	8.6	31.6	69.4	49.5	13.0
	St. 7.0	5.5	0.5	—	0.2	—	1.5	2.8	16.3	39.8	74.5	51.9
Örebro län	Lb. 1.7	0.8	1.5	0.1	0.9	0.3	12.1	7.4	46.8	83.0	37.0	8.4
	St. 2.7	6.6	0.5	—	0.7	1.1	2.2	7.0	8.1	31.8	85.8	53.5
Västmanlands län	Lb. 1.7	0.9	1.8	—	0.5	0.1	11.2	6.9	46.6	87.8	38.2	4.3
	St. 5.5	4.8	2.0	0.2	1.9	0.4	4.8	3.4	16.6	43.7	69.2	48.5
Kopparbergs län	Lb. 5.2	5.9	0.7	0.1	1.4	0.5	18.2	19.8	27.2	67.7	47.3	6.0
	St. 2.0	7.2	1.2	—	0.6	1.1	4.4	10.3	16.4	71.1	75.4	10.3
Gävleborgs län	Lb. 2.4	5.7	2.0	0.6	1.2	0.9	5.2	10.8	20.3	56.8	68.9	25.2
	St. 2.7	12.5	0.8	—	0.3	0.3	1.0	5.4	5.8	29.8	89.4	52.0
Västernorrlands län	Lb. 11.9	20.0	1.2	0.4	0.9	1.2	8.8	11.0	19.0	48.8	58.2	18.6
	St. 8.0	22.3	1.1	0.1	0.4	0.4	1.6	2.9	10.5	34.6	78.4	39.7
Jämtlands län	Lb. 17.2	22.1	1.6	—	1.2	0.7	19.7	27.2	25.2	39.1	35.1	10.9
	St. 6.8	38.6	1.7	1.4	3.4	11.4	6.3	14.3	8.5	20.0	73.3	14.3
Västerbottens län	Lb. 2.2	0.7	1.1	0.1	0.7	0.1	15.0	14.0	29.9	60.0	51.1	25.1
	St. 11.1	2.4	—	—	8.7	—	14.8	2.4	24.7	50.6	40.7	44.6
Norrbottnens län	Lb. 32.5	53.1	0.9	0.4	0.5	—	6.3	6.3	13.5	32.0	46.3	8.2
	St. 23.7	53.9	2.1	0.5	1.4	1.0	3.0	5.9	12.8	28.9	57.0	9.8
Landsbygden	6.3	7.0	1.1	0.2	0.9	0.5	10.6	10.2	31.9	68.9	48.2	13.2
Städerna	9.5	23.4	1.3	0.2	0.9	0.7	2.1	4.2	12.5	39.7	73.7	31.8
Hela riket	7.9	12.3	1.2	0.2	0.9	0.6	6.5	8.2	23.0	59.5	60.5	19.2

Diskvalifikationsgrunder	Diskvalificerade av olika orsaker i ‰ av i röstlängd upptagna						Relativa fördelningen i ‰ av de icke röstberättigade efter diskvalifikationsgrunder			
	Stock- holm	Göte- borg	Malmö	Norr- köping	Häl- sing- borg	Gävle	Stock- holm	Göte- borg	Malmö	Norr- köping
M ä n										
Konkurstillstånd	0·7	0·5	1·8	1·1	1·2	0·3	1·0	0·5	2·2	0·4
Omyndiga	1·0	1·7	1·2	1·8	0·9	2·6	1·3	1·7	1·5	0·6
Fattigunderstödda	11·9	13·0	7·5	13·1	9·0	10·6	15·6	12·5	9·3	4·7
Oguldna kommunalutskyl- der	47·3	75·8	52·7	255·4	93·8	161·1	62·0	73·2	64·9	92·2
Summa	76·2	103·5	81·2	277·2	113·4	182·6	100·0	100·0	100·0	100·0
Kvinnor										
Främmande nationalitet	11·0	8·0	11·7	2·6	6·7	4·9	43·2	40·6	58·7	3·3
Ådömd straffpåföljd	0·0	0·1	0·1	0·1	0·3	—	0·1	0·3	0·4	0·2
Konkurstillstånd	0·1	0·1	0·1	0·6	0·1	—	0·4	0·6	0·6	0·7
Omyndiga	0·6	1·1	0·4	1·3	0·9	1·9	2·3	5·3	1·8	1·6
Fattigunderstödda	12·8	9·4	4·3	11·4	7·4	9·9	50·1	47·6	21·5	14·4
Oguldna kommunalutskyl- der	1·0	1·1	3·4	63·0	14·0	15·9	3·9	5·6	17·0	79·8
Summa	25·5	19·8	20·0	79·0	29·4	32·6	100·0	100·0	100·0	100·0
Båda könen										
Främmande nationalitet	12·3	9·2	13·8	3·4	7·1	5·3	26·2	15·9	29·3	2·1
Ådömd straffpåföljd	0·6	0·9	0·7	0·7	0·6	1·0	1·2	1·7	1·5	0·4
Konkurstillstånd	0·3	0·3	0·9	0·8	0·6	0·1	0·8	0·5	1·9	0·5
Omyndiga	0·8	1·4	0·7	1·5	0·9	2·2	1·6	2·3	1·5	0·9
Fattigunderstödda	12·4	11·0	5·7	12·1	8·1	10·3	26·5	19·1	12·1	7·4
Oguldna kommunalutskyl- der	20·4	34·9	25·4	145·1	49·9	82·1	43·7	60·5	53·7	88·7
Summa	46·8	57·7	47·2	163·6	67·2	101·0	100·0	100·0	100·0	100·0

Den mest iögonfallande motsatsen torde här vara, att i Norrköping faller en fjärdedel av i röstlängd upptagna män för skattestrecket, medan för Stockholm och Malmö motsvarande proportion är endast ungefär en tjugondel.

D) **I röstlängd upptagna samt röstberättigade och icke röstberättigade över 27 år.** Beträffande de i röstlängderna för landstingsmannaval upptagna personerna, giver tab. A vid handen, att desamma i hela riket utgjorde 1 171 906 män och 1 274 178 kvinnor, summa 2 446 084 personer.¹⁾ Av dessa voro 1 119 739 män och 1 233 148 kvinnor eller inalles 2 352 887 personer även *röstberättigade*, därav 1 955 897 å landsbygden och 396 990 i de städer, som deltaga i landsting. De siffror angående vid 1916 och 1918 års landstingsmannaval röstberättigade personer, som närmast motsvara ovan angivna sum-

¹⁾ Detta antal, som ju grundar sig på mantalslängderna, visar god överensstämmelse med en i statistiska centralbyrån gjord beräkning av den kyrkobokförda folkmängden över 27 år vid årsskiftet 1918—1919.

mor, utgjorde för landsbygden 858 828, för städerna 193 592 och för hela riket 1 052 420. Trots höjningen av valrättsåldern till 27 år, trots avskaffandet av rösträtt för stärbhus, aktiebolag och andra juridiska personer och trots det att rösträtten numera får utövas allenast i mantalsskrivningskommunen och följaktligen inga dubbelräkningar förekomma bland de röstberättigade, har sålunda genom den stora rösträttsreformen antalet röstberättigade ökats med 123·6 proc. Denna ökning ställer sig icke blott absolut utan även relativt taget ganska olika för land och stad. Den utgjorde nämligen för landsbygden 1 097 069 eller 127·7 %, men för städerna 203 398 eller 105·1 %. Mot varje 1 000-tal röstberättigade män svara numera 1 101 vid landstingsmannaval röstberättigade kvinnor; för landsbygden särskilt är relationen 1 064 och för städerna 1 307.

Vid landstingsmannaval *icke röstberättigade* över 27 år utgjorde endast: för landsbygden 71 224, för städerna 21 973 och för hela riket 93 197, varav 52 167 män och 41 030 kvinnor. Blott 3·8 % av i röstlängderna upptagna hade sålunda fallit för de streck, som ännu återstå. Jämfört med förhållandena vid landstingsmannavalet åren 1916 och 1918, då tillsammans 259 157 personer förlorat sin rösträtt, motsvarande 19·8 % av i röstlängderna upptagna, har sålunda en mycket stor minskning av de icke röstberättigade ägt rum vid innevarande val.

För mankötet är frekvensen av icke röstberättigade inom riket 4·5 % och för kvinnkötet 3·2 %, men medan frekvensen för kvinnorna är relativt ganska konstant inom mindre områden, varierar den för männen meråvsevärt. Å landsbygden utgöra sålunda de icke röstberättigade männen 3·8 % av hela antalet, med maximum 6·7 % i Blekinge och Göteborgs och Bohus län samt minimum 1·5 % å Gottland. I städerna sakna 7·7 % av männen rösträtt, men går man till de särskilda landstingsområdena blir siffran ofta väsentligt högre; störst är manspillan (22·5 %) i Gävleborgs läns städer.

De särskilda *diskvalifikationsgrundernas* olika verkningar på valmanskåren vid landstingsmannaval framgår även av tab. C. Det streck, som verkade starkast decimerande, var fattigvårdsstrecket, genom vilket 42 760 personer eller 45·9 % förlorade sin rösträtt. Detsamma drabbar betydligt tyngre kvinnorna (65·6 %) än männen (30·4 %) samt landsbygden än städerna. Närmast i ordningen kom skattestrecket, för vilket inalles 33 854 personer föllo, eller 36·3 % av de icke röstberättigade. I motsats till fattigvårdsstrecket drabbar skattestrecket hårdare stads- än landsbefolkningen samt mankötet än kvinnkötet, det senare beroende bland annat därpå, att en hustru ej förlorar rösträtten, om mannen underlåter att erlægga kommunalutskylderna. Av de övriga diskvalificerade voro 8 678 (9·3 %) omyndiga, 6 559 (7·1 %) utländska undersåtar, 753 i konkurstillstånd och 593 ådömda straffpåföljd.

En jämförelse mellan antalet icke röstberättigade vid landstingsmannaval och vid övriga kommunala val giver vid handen (tab. C), att den procentiska fördelningen på de olika diskvalifikationsgrunderna är en helt annan i åldern 23—27 år än i senare åldrar. Särskilt må framhållas, att å landsbygden samt i de städer, som deltaga i landsting, hade 75·4 % av de icke röstberättigade i

åldern 23—27 år underlåtit att erlægga kommunalutskylderna för de tre sista åren, medan motsvarande tal för personer över 27 år var endast 36'3 %. Detta förklaras dock uppenbarligen delvis därav, att fattigvårdsstrecket mera drabbar de högre åldrarna. — Tydligare framträder därför måhända motsatsen, när man jämför de icke röstberättigade inom varje ålder med antalet i röstlängd uppförda. Av 1 000 i röstlängd upptagna personer i åldern 23—27 år voro 28'6 icke röstberättigade, därav 21'6 till följd av oguldna kommunalutskylder; av personer över 27 år voro åtskilligt flera, 38'1 ‰, diskvalificerade, därav dock endast 13'8 ‰ på grund av skattestrecket.

Vid en granskning av siffrorna för de till landstingsmannaval icke röstberättigade inom varje särskilt valdistrikt finner man naturligen, att variationerna i frekvensen bliva avsevärda. De i statistiska centralbyrån upprätaade sammandragstabellerna, vilka av kostnadshänsyn ej avtryckts, kunna i detta avseende vid bearbetning giva intressanta upplysningar. Här må blott påpekas att inom icke mindre än 124 valdistrikt å landsbygden voro samtliga i röstlängden upptagna personer över 27 år även röstberättigade vid landstingsmannaval.

II. Landstingsmannavalen.

Sättet för uppgifternas bearbetning samt materialets utnyttjande är delvis detsamma, som har använts vid föregående liknande redogörelser. Med ledning av de avgivna valsedlarna och protokollens uppgifter har sålunda i centralbyrån utförts en beräkning av rösternas fördelning på de politiska partierna. Då emellertid dessa vid föreliggande val voro ej färre än sex — högern, jordbrukarnes riksförbund, bondeförbundet, det liberala, det socialdemokratiska och det vänstersocialistiska — och därför gemensam partibeteckning kommit till användning i mycket stor utsträckning, hava för de flesta valkretsar upplysningar angående olika valsedelstypers politiska karaktär måst inhämtas från domhavande, magistrater eller stadsstyrelser, från landstingens ordförande, från ombudsmän för politiska organisationer eller från själva de valda landstingsmännen och andra uppställda kandidater. I de talrika fall då två eller tre partier röstat under gemensam partibeteckning, men med skilda namn, har fördelningen i allmänhet varit lätt att genomföra med stöd av nyssnämnda beredvilligt lämnade upplysningar. Men även då två eller tre partier röstat med helt och hållet gemensam lista upptagande kandidater av olika politiska åsikter, har centralbyrån sökt att fördela rösterna på de väljande partierna, för att såvitt möjligt erhålla ett uttryck för den faktiska partifördelningen inom landet. Den princip, som härvid i varje särskilt fall kommit till användning, framgår av noterna till tab. 2. Det bör emellertid påpekas, att uppdelningen å ena sidan mellan höger, jordbrukarnes riksförbund och bondeförbundet samt å den andra mellan socialdemokrater och vänstersocialister till följd av de många gränfallen ofta blir osäker. Detta gäller icke blott beträffande valsedlarna, utan även ibland beträffande de valda lands-

tingsmännen, vilka faktiskt understundom med lika stor rätt kunna räknas till två varandra närstående partier.

A. Gällande bestämmelser angående landstingsmannavalen.

a) **Mandatstid.** I enlighet med övergångsbestämmelserna till lagen den 23 december 1918 förrättades i mars år 1919 landstingsmannaval i samtliga valkretsar i riket för tiden till den 31 augusti 1922. Sedermera har genom nädiga förordningen den 19 juni 1919 mandatstiden för dessa landstingsmän utsträckt till slutet av år 1922. I samma förordning stadgas även, att nästa landstingsmannaval skall äga rum i september månad nämnda år och avse en period av fyra år. Landstingsmannaval komma alltså hädanefter att äga rum vart fjärde år, d. v. s. 1922, 1926, 1930 o. s. v. alternerande med andrakammarvalen (1920, 1924, 1928 etc.).

När, såsom i denna redogörelse ibland sker, jämförelse göres mellan föreliggande val och närmast tidigare, så innebär detta en jämförelse med 1916 och 1918 års val tillsammans. Härvid hava alltid från talen beträffande 1916 års val dragits siffrorna för Hälsingborgs stad, som ju ej längre deltagit i landsting. Däremot har ingen korrigerings skett beträffande 1916 och 1918 års siffror på grund av inträffade inkorporeringar och ändringar i valkretsindelningen med åtföljande fyllnadsval, vilka ägt rum efter de allmänna valen.

b) **Valbarhet.** I samband med den kommunala rösträttsreformen år 1918 genomfördes vissa viktiga förändringar i landstingsförordningen. Den för landstingsmannaval bestämda valrättsåldern, 27 år, fick gälla såsom åldersgräns även för valbarhet. Valbar till landstinget inom en valkrets är numera såväl man som kvinna, vilken, jämte uppfyllande av övriga betingelser, är röstberättigad inom landstingsområdet.

c) **Valkretsindelning.** Enligt de nya bestämmelserna skall för val av landstingsmän länet indelas i valkretsar, särskilt för landsbygden och särskilt för städerna, och skall för varje valkrets, oavsett dess folkmängd, en landstingsman utses och därutöver efter folkmängden en landstingsman för varje fullt tal av 5 000 invånare såväl på landsbygden som i städerna. Den städerna förut tillkommande företrädesrätten vid landstingsmannaval, som bestod däri, att de ägde tillsätta en landstingsman för varje påbörjat 3 000-tal, medan för landsbygden siffran 5 000 gällde, har sålunda upphävts.

Vidare har valkretsarnas storlek på landsbygden ökats, i syfte att vid valen åvägabringa större proportionell rättvisa. Regeln var förut, att varje krets på landet skulle utse minst tre, högst sex representanter, motsvarande ett invånarantal per valkrets mellan 10 000 och 30 000. Numera skall på landet varje domsaga, vars folkmängd ej uppgår till 40 000, utgöra en särskild valkrets. Domsaga, vars folkmängd överskrider 40 000, delas däremot i valkretsar, varvid iakttages, att för varje krets komma att utses minst fem, högst åtta landstingsmän, motsvarande en folkmängd av 20 000—40 000. Endast då synnerliga skäl föreligga, kan ett område med mindre än 20 000 invånare få utgöra egen valkrets. I tvenne fall, nämligen vid delningen av

Tab. E. Landsbygdsvalkretsarnas fördelning efter folkmängd och antal landstingsmän.

Invånarantal	Hela antalet valkretsar	D ä r a v m e d					
		3	4	5	6	7	8
		l a n d s t i n g s m ä n					
10 000—14 999	2	2	—	—	—	—	—
15 000—19 999	4	—	4	—	—	—	—
20 000—24 999	42	—	—	40	—	—	2
25 000—29 999	51	—	—	—	51	—	—
30 000—34 999	27	—	—	—	2	25	—
35 000—39 999	18	—	—	—	—	1	17
40 000—	4	—	—	—	—	—	4
Summa	148	2	4	40	53	26	23

Hallands läns södra och Nedansiljans domsagor, hava vederbörande landsting ansett sistnämnda bestämmelse böra tillämpas, varvid Höks tingslag med 18 815 och Rättviks tingslag med 14 898 invånare fått utgöra egna valkretsar, väljande resp. blott 4 och 3 landstingsmän. — En stad måste numera hava minst 10 000 invånare för att bilda egen valkrets. Städer med mindre folkmängd skola såvitt möjligt sammanslås till valkretsar med minst 10 000, högst 20 000 invånare (förut: 6 000 och 12 000). I fråga om städerna har således den ökning i valkretsarnas storlek, som ägt rum, ej medfört ökat antal representanter per krets.

Därest det antal landstingsmän, som efter ovannämnda grunder bör utses inom ett län, icke uppgår till 20, skall antalet landstingsmän i förhållande till folkmängden ökas, så att detsamma för hela länet uppgår till minst 20; i övrigt iakttages vid valkretsindelningen för landsbygden, att landstingsmännens antal för varje valkrets ej må vara lägre än fem eller högre än åtta.

Antalet landstingsvalkretsar i riket år 1919 utgjorde tillsammans 204, därav 148 på landsbygden och 56 i städerna. En jämförelse med indelningen år 1918, då motsvarande tal voro resp. 299, 226 och 73, giver vid handen, att kretsarna sedan dess minskats till antalet och sålunda ökats till storleken. Samtliga de nuvarande valkretsarnas namn och omfattning framgå av uppgifterna i tab. 2. I samma tabell meddelas också antalet invånare inom ifrågavarande kretsar vid början av år 1919. Med användande av dessa uppgifter hava i tab. E landsbygdens valkretsar fördelats på vissa grupper efter folkmängdens storlek.

Såsom redan nämnts förutsätter landstingsförordningen, att varje valkrets på landsbygden i regel bör äga ett invånarantal av 20 000—40 000, motsvarande fem till åtta landstingsmän. Tab. E visar, att de allra flesta kretsar med avseende på folkmängdens storlek även befunno sig inom dessa gränser. Mindre än 20 000 hade endast sex kretsar, nämligen dels de förutnämnda

Tab. F. Stadsvalkretsarnas fördelning efter folkmängd och antal landstingsmän.

Invånarantal	Hela antalet val- kretsar	D ä r a v m e d						
		1	2	3	4	5	6	7
		l a n d s t i n g s m ä n						
Under 5 000	1	1	—	—	—	—	—	—
5 000— 9 999	10	—	8	1	1	—	—	—
10 000—14 999	24	—	1	23	—	—	—	—
15 000—19 999	12	—	—	—	12	—	—	—
20 000—24 999	2	—	—	—	—	2	—	—
25 000—29 999	5	—	—	—	—	—	5	—
30 000—34 999	2	—	—	—	—	—	—	2
Summa	56	1	9	24	13	2	5	2

Höks tingslag (18 815) och Rättviks tingslag (14 898), dels tvenne domsagor, Ås och Gäsene (19 477) samt Nordmarks (18 416), vilkas folkmängd icke uppnådde den lägre gränsen, dels ock tvenne häradar, Handbörds (16 453) och Aspelands (14 142), som visserligen tillsammans bilda en domsaga, men tillhöra var sitt landstingsområde. Den övre gränsen för valkretsarnes storlek har genom ökning under år 1918 passerats av fyra domsagor, bland vilka den folkrikaste är Södra Möre i Kalmar län, med 40 242 invånare vid föreliggande val.

I tab. E har även angivits det antal landstingsmän, som valkretsarna inom varje storleksgrupp ägde att utse vid 1919 års val. Den bristande överensstämmelse, som inom en del valkretsar kan konstateras mellan antalet landstingsmän och den däremot svarande folkmängdssiffran för den 1 januari 1919, berodde i samtliga fall på förändringar i folkmängden, vilka ägt rum under loppet av år 1918. Till dessa förändringar i folkmängden kunde naturligen de i januari eller februari månader år 1919 sammanträdande landstingen icke taga någon hänsyn, då ändringarna blevo officiellt kända först genom statistiska centralbyråns i maj månad offentliggjorda redogörelse. Som exempel härpå kan anföras, att i Västra Göttinge domsaga i Kristianstads län, vilken valkrets den 1 januari 1918 hade mindre än 35 000 inv. och därför fick utse sju landstingsmän, hade folkmängden den 1 januari 1919 stigit till 35 483, utan att detta föranledde någon höjning i landstingsmännens antal.

Orsaken, varför inom storleksgruppen 20 000—24 999 invånare två valkretsar ägde rätt att utse åtta i stället för fem landstingsmän, är däremot en annan. Dessa kretsar tillhörde båda Gottlands län, och där har antalet landstingsmän måst ökas, emedan vid beräkning av dessas antal enligt den vanliga relationen mellan antalet landstingsmän och folkmängden de förras sammanlagda antal för hela länet icke skulle hava uppgått till 20.

På samma sätt som i tab. E skett för landsbygdsvalkretsarna, hava i tab. F även *stadsvalkretsarna* fördelats i vissa grupper efter folkmängdens storlek,

varjämte för valkretsarna inom varje grupp angivits det antal landstingsmän, de ägde utse. Av stadsvalkretsarna hade Vimmerby den minsta folkmängds-siffran, eller endast 2 893 invånare, och ytterligare 10 kretsar nådde icke siffran 10 000. De folkrikaste åter voro Örebro med 34 861 och Eskilstuna med 30 354 personer.

Av stadsvalkretsarna hade endast tvenne genom folkmängdsförändringar under år 1918 passerat de storleksgrupper, till vilka de räknats, då antalet landstingsmän fastställdes. Beträffande Visby, som med en folkmängd av 9 781 personer, äger utse fyra landstingsmän i stället för två, beror den skenbara oregelbundenheten av enahanda orsak, som förut påpekats i fråga om de Gottlands län tillhörande landsbygdsvalkretsarna.

Jämlikt år 1913 antagna bestämmelser om ordningen vid val av landstingsmän kan kommun å landet, vilken förut alltid för dylika val utgjorde ett *valdistrikt*, numera, där så finnes lämpligt, delas i två eller flera valdistrikt. En dylik uppdelning var jämlikt vallagens bestämmelser, beträffande såväl lands- som stadskommuner, redan förut möjlig för val till riksdagens andra kammare. För landstingsmannaval gäller, att varje kommun å landet i regel bildar ett valdistrikt. Kommun, som till följd av samfärdsförhållanden eller andra orsaker finnes icke lämpligen böra utgöra ett enda valdistrikt, må emellertid delas i två eller flera. Är kommun delad i två eller flera valdistrikt för val av kommunalfullmäktige, blir sådant valdistrikt utan vidare jämväl valdistrikt för landstingsmannaval.

I vilken utsträckning landskommuner vid 1919 års landstingsmannaval uppdelats i valdistrikt, framgår av nedanstående siffror:

Antal valdistrikt inom kommunen	Antal kommuner. Landsbygden
2	68
3	35
4	15
5	2
6	2
7	2
8	1
9	—
10	1
11	—
12	1
	Summa 127

Såsom synes utgjorde 127 kommuner mer än ett valdistrikt, mot endast 38 vid valen år 1918. Största antalet valdistrikt förekom i följande kommuner:

Lindesbergs landsk. (Örebro) 12	Umeå landsk. (Västerb.) 7
Jukkasjärvi (Norrb.) 10	Grangårde (Kopp.) 7
Gällivare (Norrb.) 8	Själövad (Västernorr.) 6

Stora Tuna (Kopp.)	6	Rättvik (Kopp.)	5
Nederkalix (Norrb.)	5		

I tab. 2 kol. 3 är angivet antalet kommuner inom varje valkrets, varjämte inom parentes antecknats antalet valdistrikt, när sistnämnda antal ej överensstämmer med antalet kommuner. I de fall, då en kommun är delad på två valkretsar, har den mindre kommundelen räknats blott såsom ett valdistrikt. Antalet valdistrikt per krets varierade på landsbygden mellan 5 och 53. Sistnämnda höga tal påträffas i Kinds och Redvägs domsaga i Älvsborgs län, medan Sävedals valkrets i Göteborgs och Bohus län samt Hedemora domsagas första valkrets i Kopparbergs län representera den motsatta ytterligheten.

Av tab. 1 kol. 3 finner man, att uppdelningen av kommuner i valdistrikt är vanligast inom Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands, Kopparbergs och Värmlands län, eller de delar av riket, som hava de största och ofta glesast befolkade kommunerna. Inom sju andra län förekommer däremot ej någon dylik uppdelning.

För att ytterligare minska de olägenheter vid valet, som ökningen av de röstandes antal kunde väntas medföra, förordnades den 25 februari 1919, att såväl kommunalfullmäktig- som landstingsmannaval i kommuner eller valdistrikt med mera än 3 000 invånare skulle vartdera äga rum under två på varandra följande dagar. Samma anordning skulle efter vederbörande stämmodförändres resp. magistrats omprövning även medgivas i landskommuner och valdistrikt med ett mindre antal invånare än 3 000 samt köpingar och städer. Genom sagda förordning öppnades även möjlighet att inom samma kommun eller distrikt använda olika vallokaler under de olika dagarna. Av detta medgivande har ett stort antal kommuner även begagnat sig.

B. Landstingsmannavalen för perioden 1919/1922.

a) **Deltagandet i valen.** Antalen i landstingsmannavalen vare sig personligen eller genom fullmakt deltagande män och kvinnor meddelas för varje landstingsområde i tab. 1, kol. 43—45 samt för de olika valkretsarna i tab. 2, kol. 12 och 13. Dessa tal hava erhållits vid summering av för varje valdistrikt genom valförrättaren lämnade uppgifter enligt formuläret bil. 2. Valprotokollens siffror för antalet godkända och kasserade valsedlar (tab. 2, kol. 23 och 24) borde giva samma summa, men på grund av felräkningar vid sammanräkningarna hos valförrättarna eller domhavandena har en mindre skillnad uppstått.

Vid 1919 års landstingsmannaval utgjorde hela antalet deltagande 1 533 694, därav 771 568 eller 50·3 % män och 762 126 eller 49·7 % kvinnor. Dessa siffrors fördelning på landsbygd och städer var följande:

	Landsbygd		Städer		Summa	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Män	657 302	51·4	114 266	45·0	771 568	50·3
Kvinnor	622 439	48·6	139 687	55·0	762 126	49·7
Båda könen 1919	1 279 741	100·0	253 953	100·0	1 533 694	100·0
» » 1916 + 1918	470 649		108 182		578 831	

Bland de deltagande överväga sålunda männen på landsbygden, men kvinnorna i städerna. Jämfört med siffrorna för åren 1916 (frånräknat Hälsingborg) och 1918 tillsammans tagna har vid föreliggande val en ökning ägt rum i antalet röstande med 954 863 eller 165·0 %. För landsbygden särskilt uppgår ökningen till 809 092 och för städerna till 145 771, motsvarande resp. 171·9 och 134·7 %.

Icke blott absolut utan även relativt taget har deltagandet, mätt efter förhållandet mellan antalet röstande och röstberättigade, varit åtskilligt livligare vid detta första val efter rösträttsreformen än vid tidigare landstingsmannaval. I hela riket hade sålunda år 1919 antalet röstande stigit till 65·2 % av de röstberättigade från 54·5 år 1918 och 56·0 år 1916. Hithörande procenttal för landsbygd och städer, tagna var för sig, äro i det närmaste desamma, eller resp. 65·4 och 64·0. — Vad särskilt männen beträffar hava vid föreliggande val 68·9 % av de i hela riket röstberättigade deltagit, därav å landsbygden 69·4 och i städerna 66·4 %. För kvinnorna voro motsvarande tal något mindre eller i ordning 61·8, 61·7 och 62·1 %. Göres en jämförelse med senaste riksdagsmannaval till andra kammaren eller valen hösten 1917, finner man, att det relativa antalet röstande män i hela riket, 65·8 %, då var ungefär desamma som nu.

En översikt av relativa deltagandet inom de olika *landstingsområdena* med skillnad mellan landsbygd och städer meddelas i tab. G. Vad landsbygden angår har det livligaste deltagandet förekommit inom Hallands (77·1 %) och Kristianstads län, medan speciellt Stockholms län (56·2 %), men även övriga Mälarlänen visat mindre anslutning. Beträffande städerna förete Göteborgs och Bohus (76·2), Kristianstads och Jönköpings län de högsta procenttalen. Stockholms (58·0) och Västmanlands län åter de lägsta. — Avses särskilt kvinnkönet, förekom den livligaste frekvensen i fråga om landsbygden i Hallands län (74·8 %) och rörande städerna i Göteborgs och Bohus län (75·7 %), den minsta åter i båda fallen i Stockholms län.

Antalet röstande i förhållande till röstberättigade finnes för varje *valkrets* uträknat i tab. H, sid. 24 och följ., varjämte i nedanstående tablå valkretsarna sammanförts i vissa grupper, alltefter det större eller mindre deltagandet i valen.

Röstande i % av röstberättigade	A n t a l v a l k r e t s a r					
	Män		Kvinnor		Båda könen	
	Lb.	St.	Lb.	St.	Lb.	St.
80—85 %	5	3	—	—	1	—
75—80 »	23	4	6	4	10	5

Tab. G. Relativa deltagandet i landstingsmannavalen år 1919

1		2	3	4	5	6	7	8	9	10
Landstingsområde		R ö s t a n d e i % a v r ö s t b e r ä t t i g a d e								
		Landsbygd			Städer			Hela området		
		M.	Kv.	Båda könen	M.	Kv.	Båda könen	M.	Kv.	Båda könen
Stockholms län	59.7	53.0	56.2	62.5	54.4	58.0	60.0	53.2	56.4	
Uppsala »	69.0	60.7	64.8	66.3	61.8	63.6	68.4	61.0	64.5	
Södermanlands »	64.1	56.1	60.0	66.2	61.8	63.9	64.7	57.9	61.2	
Östergötlands »	70.4	62.3	66.3	64.2	58.9	61.1	69.6	61.7	65.5	
Jönköpings »	67.7	59.9	63.7	74.1	71.6	72.7	69.2	63.0	66.0	
Kronobergs »	72.4	64.0	68.1	61.8	57.2	59.0	71.8	63.5	67.5	
Kalmar läns norra del	72.4	65.2	68.7	71.2	68.5	69.7	72.2	65.7	68.9	
Kalmar läns södra del	71.8	65.0	68.2	60.4	59.0	59.6	69.8	63.8	66.5	
Gottlands län	70.3	62.7	66.3	62.6	58.3	60.0	69.2	61.9	65.3	
Blekinge »	66.1	59.2	62.5	66.3	60.6	63.1	66.2	59.6	62.6	
Kristianstads »	75.9	67.9	71.7	76.0	73.3	74.4	75.9	68.5	72.0	
Malmöhus »	72.4	65.1	68.6	60.8	58.0	59.2	70.2	63.5	66.6	
Hallands »	79.7	74.8	77.1	70.3	72.8	71.7	77.7	74.3	75.9	
Göteborgs och Bohus »	67.4	62.8	65.0	76.8	75.7	76.2	68.3	64.4	66.2	
Älvsborgs »	73.7	66.1	69.7	65.2	62.6	63.8	72.1	65.4	68.5	
Skaraborgs »	73.8	64.4	68.9	68.9	62.3	65.2	73.0	64.0	68.3	
Värmlands »	71.2	61.1	65.9	66.0	57.7	61.3	70.5	60.5	65.3	
Örebro »	66.9	57.9	62.3	64.3	59.6	61.6	66.5	58.2	62.1	
Västmanlands »	64.5	56.4	60.4	61.2	55.9	58.4	63.5	56.2	59.8	
Kopparbergs »	65.7	57.6	61.6	66.5	61.0	63.5	65.8	57.9	61.8	
Gävleborgs »	67.4	59.9	63.5	72.0	66.7	69.0	67.7	60.5	63.9	
Västernorrlands »	70.1	62.7	66.3	63.8	56.2	59.2	69.4	61.7	65.4	
Jämtlands »	69.0	59.9	64.6	66.1	60.2	62.8	68.7	60.0	64.4	
Västerbottens »	65.5	57.0	61.3	72.4	67.7	69.7	65.9	57.8	61.8	
Norrbottnens »	65.1	60.2	62.7	66.7	61.2	63.8	65.3	60.3	62.8	
I allt	69.4	61.7	65.4	66.4	62.1	64.0	68.9	61.8	65.2	

inom varje landstingsområde, dess landsbygd och städer.

11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
Antal i valet deltagande genom fullmakt utfärdad av																	
man			kvinna			man			kvinna			man			kvinna		
använd av hustrun	använd av annan person	summa	använd av mannen	använd av annan person	summa	använd av hustrun	använd av annan person	summa	använd av mannen	använd av annan person	summa	använd av hustrun	använd av annan person	summa	använd av mannen	använd av annan person	summa
i % av hela antalet deltagande inom motsvarande kön																	
Landsbygden					Städerna						Hela området						
3·0	21·9	24·9	42·8	32·7	75·5	2·4	21·2	23·6	29·0	42·3	71·3	2·9	21·8	24·7	40·8	34·1	74·9
1·2	20·0	21·2	54·5	34·7	89·2	4·8	20·4	25·2	26·1	38·7	64·8	2·1	20·0	22·1	45·6	35·9	81·5
0·9	20·1	21·0	54·5	32·2	86·7	1·3	19·1	20·4	37·5	40·6	78·1	1·0	19·8	20·8	48·6	35·1	83·7
1·5	21·1	22·6	48·4	34·7	83·1	2·9	15·8	18·7	40·4	29·6	70·0	1·7	20·4	22·1	47·0	33·9	80·9
1·1	21·6	22·7	48·9	37·7	86·6	1·4	27·1	28·5	25·6	44·1	69·7	1·2	23·0	24·2	42·0	39·6	81·6
1·3	19·3	20·6	49·0	37·2	86·2	3·4	22·0	25·4	20·4	43·3	63·7	1·4	19·4	20·8	47·2	37·6	84·8
2·2	21·7	23·9	49·7	36·2	85·9	0·8	13·9	14·7	28·5	48·7	77·2	2·0	20·6	22·6	45·9	38·5	84·4
1·5	20·3	21·8	45·8	41·2	87·0	3·3	18·6	21·9	28·4	42·5	70·9	1·8	20·0	21·8	42·5	41·5	84·0
1·2	18·4	19·6	47·2	38·1	85·3	1·9	23·1	25·0	21·4	49·5	70·9	1·3	19·0	20·3	42·6	40·1	82·7
2·3	21·6	23·9	43·0	40·6	83·6	1·8	21·5	23·3	29·3	45·7	75·0	2·1	21·6	23·7	38·8	42·2	81·0
1·3	18·3	19·6	44·1	37·5	81·6	3·6	25·6	29·2	21·4	45·3	66·7	1·5	18·9	20·4	41·6	38·4	80·0
1·5	17·1	18·6	44·5	34·8	79·3	2·9	22·9	25·8	24·5	46·3	70·8	1·7	18·1	19·8	40·3	37·2	77·5
1·6	19·2	20·8	41·0	37·5	78·5	1·8	23·8	25·6	17·3	46·9	64·2	1·6	20·1	21·7	35·2	39·8	75·0
2·1	18·7	20·8	40·0	37·3	77·3	1·8	19·5	21·3	16·3	36·9	53·2	2·0	18·8	20·8	36·6	37·2	73·8
1·5	18·2	19·7	41·6	39·8	81·4	4·8	19·2	24·0	24·4	39·0	63·4	2·0	18·4	20·4	38·1	39·7	77·8
1·4	16·3	17·7	49·3	36·6	85·9	2·0	24·8	26·8	27·4	44·9	72·3	1·5	17·6	19·1	45·3	38·1	83·4
1·2	21·0	22·2	48·1	39·9	88·0	2·0	19·3	21·3	33·3	41·6	74·9	1·3	20·8	22·1	45·8	40·2	86·0
0·9	21·0	21·9	49·1	37·5	86·6	2·1	19·7	21·8	29·9	45·6	75·5	1·1	20·8	21·9	44·9	39·3	84·2
1·0	22·8	23·8	50·7	34·0	84·7	1·8	20·4	22·2	39·3	37·1	76·4	1·2	22·2	23·4	47·3	34·9	82·2
1·8	22·6	24·4	48·5	36·7	85·2	2·3	23·3	25·6	26·1	49·3	75·4	1·8	22·7	24·5	46·3	37·9	84·2
1·4	23·4	24·8	47·8	36·3	84·1	2·2	24·4	26·6	26·8	48·7	75·5	1·5	23·4	24·9	45·8	37·5	83·3
2·2	22·6	24·8	45·3	38·4	83·7	2·2	20·9	23·1	26·6	46·2	72·8	2·2	22·4	24·6	42·7	39·5	82·2
1·3	25·5	26·8	44·4	39·2	83·6	3·0	24·6	27·6	29·9	41·9	71·8	1·5	25·4	26·9	42·7	39·6	82·3
2·9	24·0	26·9	48·7	34·9	83·6	2·5	19·6	22·1	30·7	34·7	65·4	2·8	23·8	26·6	47·3	34·9	82·2
3·5	25·8	29·3	41·8	38·0	79·8	1·9	24·5	26·4	30·0	39·3	69·3	3·3	25·6	27·9	40·1	38·2	78·3
1·6	20·7	22·3	46·3	37·0	83·3	2·4	21·5	23·9	28·0	42·5	70·5	1·7	20·8	22·5	43·0	38·0	81·0

Röstande i % av röstberättigade	A n t a l v a l k r e t s a r					
	Män		Kvinnor		Båda könen	
	Lb.	St.	Lb.	St.	Lb.	St.
70—75 %	52	10	12	6	24	10
65—70 »	35	19	25	14	50	13
60—65 »	18	14	46	10	30	12
55—60 »	10	6	33	17	23	14
50—55 »	2	—	16	4	5	1
45—50 »	2	—	7	—	3	1
40—45 »	—	—	1	1	1	—
35—40 »	—	—	1	—	—	—
30—35 »	—	—	—	—	—	—
25—30 »	1	—	—	—	1	—
20—25 »	—	—	1	—	—	—
Summa valkretsar	148	56	148	56	148	56

Ovanstående tal visa tydligt, att relativa deltagandet i valen var mycket växlande såväl inom de olika valkretsarna som för olika kön. Det högsta frekvenstalet uppvisade å *landsbygden* Kinds och Redvägs domsaga i Älvsborgs län, med de röstande utgörande 80'3 % eller över fyra femtedelar av de röstberättigade. I ytterligare 10 kretsar, de flesta belägna i sydvästra delarna av riket, översteg det relativa antalet röstande 75 %. Lägsta procenttalen åter påträffas i Västerbottens västra domsaga, Östbo härad i Jönköpings län och Flundre, Väne och Bjärke domsaga i Älvsborgs län, varest endast resp. 25'9, 43'3 och 47'1 % av de röstberättigade avgåvo sina röster. Nämda tre valkretsar tillhöra emellertid de domsagor, i vilka omval måst förrättas, varvid intresset för valet åtskilligt slappnat. Närmast i fråga om mindre livligt deltagande kom den av Solna m. fl. socknar bestående valkretsen i Stockholms län, där blott 47'2 % utövat rösträtten. — Beträffande relativa deltagandet inom varje kön nådde männen i 5 landsbygds-kretsar över procenttalet 80 och inom ytterligare 23 dylika över 75. För kvinnornas del däremot var den högsta siffran 77'3 %, som påträffas i Kinds och Redvägs domsaga, och inom inalles blott 6 kretsar, nästan samtliga belägna i Hallands och Älvsborgs län, deltog mera än tre fjärdedelar av de röstberättigade kvinnorna i valet.

För *städernas* vidkommande växlade ifrågavarande frekvenstal mellan något mindre gränser. Högst var de röstandes relativa antal i Vimmerby med 79'7 %, i Ängelholm, Simrishamn och Hässleholm med 78'5 % samt i Kungälv, Marstrand, Lysekil och Strömstad med 77'3 %, d. v. s. i en del småstäder, särskilt då flera stycken äro sammanförda i en krets, så att lokala motsättningar spela in vid valet. Lägsta talen åter uppvisa Södertälje och Sundsvall, där resp. 49'1 och 53'7 % av de röstberättigade deltog i valen.

Statistiska centralbyrån har vid förevarande valtillfälle från de olika val-distrikten, enligt formuläret bil. 2, erhållit uppgifter om, i vilken omfattning fullmaktsröstning praktiserats, och därvid särskilt i huru stor utsträckning

man utövat rösträtt för hustru och omvänt.¹⁾ Såsom resultat härav framgår, att av hela antalet 1 533 694 i valet deltagande hava icke mindre än 790 890 eller 51·6 % låtit sig representeras genom fullmakt. Emellertid är proportionen mellan könen och mellan landsbygd och städer därvid betydligt olika, vilket närmare belyses genom följande tal:

M ä n	Hela antalet deltagande	D ä r a v g e n o m f u l l m a k t					
		använd av maken		använd av annan person		summa	
		antal	%	antal	%	antal	%
Landsbygd	657 302	10 843	1·6	135 733	20·7	146 576	22·3
Städer	114 266	2 762	2·4	24 542	21·5	27 304	23·9
	Summa 771 568	13 605	1·7	160 275	20·8	173 880	22·5
K v i n n o r							
Landsbygd	622 439	288 446	46·3	230 122	37·0	518 568	83·3
Städer	139 687	39 100	28·0	59 342	42·5	98 442	70·5
	Summa 762 126	327 546	43·0	289 464	38·0	617 010	81·0

Ovanstående siffror vittna tillräckligt om fullmaktsröstningens stora betydelse vid föreliggande val särskilt för kvinnkönet. Av 762 126 i valet deltagande kvinnor hava blott 145 116 deltagit personligen. Icke mindre än 617 010 eller 81·0 % av samtliga hava alltså låtit sig representeras genom fullmakt. Å landsbygden särskilt var nämnda proportion ännu större 83·3 %, i städerna däremot något mindre, 70·5 %. Bland de kvinnor, som ej deltagit personligen i valet, utgöras 327 546 eller 43·0 % av hustrur, som till mannen överlämnat fullmakt att utöva deras rösträtt. — Vad mankötet beträffar har detsamma i betydligt större omfattning personligen deltagit i valet; endast 173 880 män eller 22·5 % hava nämligen låtit sig representeras genom fullmakt, därav 1·7 % genom hustrun och 20·8 % genom annan person.

I tab. G äro ifrågavarande frekvenstal uträknade för varje *landstingsområde* med skillnad mellan landsbygd och städer. I stort sett framträder härvid för de olika områdena samma karakteristiska drag, som förut påpekats för hela riket. Antalet kvinnor, som utövat sin rösträtt genom fullmakt i förhållande till hela antalet röstande kvinnor, visar sig å landsbygden vara högst i Uppsala län, 89·2 %, lägst åter i Stockholms län, 75·5 %; för städerna representeras motsvarande ytterligheter av Södermanlands län, 78·1 %, och Göteborgs och Bohus län 53·2 %. Beträffande mankötet uppvisar detsamma å landsbygden maximum i Norrbottens län med 29·3 % fullmaktsröstande, och i övrigt förete hela Norrland och Dalarna höga tal, antagligen beroende därpå att männen i stor utsträckning hava sin verksamhet å annan ort; minimum åter påträffas i Skaraborgs län med 17·7 %. I fråga om städerna äro motsvarande poler 29·2 % i Kristianstads län och 14·7 % i Kalmar läns norra landstingsområde.

¹⁾ Endast från 2 kommuner i riket saknas uppgifter om röstningen genom fullmakter, enär detsamma förstörts efter valet. Från 12 kommuner hava emellertid endast kunnat erhållas uppgifter om antalet av män (a+b) och om antalet av kvinnor (c+d) utfärdade fullmakter. Fördelningen på var och en av grupperna a, b, c och d har i dessa fall approximativt beräknats i centralbyrån, varvid i allmänhet tagits till grund proportionen mellan dessa grupper inom övriga kommuner i resp. valkrets.

Tab. H. Relativa deltagandet, valkretsvis, i landstingsmannavalen år 1919.

Valkretsar	Röstande i % av röstberättigade			Antalet deltagande genom fullmakt i % av hela antalet deltagande			Valkretsar	Röstande i % av röstberättigade			Antalet deltagande genom fullmakt i % av hela antalet deltagande		
	Män	Kv.	Båda könen	Män	Kv.	Båda könen		Män	Kv.	Båda könen	Män	Kv.	Båda könen
Stockholms län.													
Norra Roslags domsaga	67.0	59.6	63.2	24.3	85.7	53.9							
Mellersta Roslags domsaga	63.4	55.2	59.2	24.0	89.1	55.1							
Västra domsagan	56.7	48.9	52.7	18.0	86.2	50.4							
Solna, Östra Ryds, Täby och Danderyds socknar, del av Vallentuna socken samt Stocksunds köping	49.0	45.8	47.2	22.0	63.2	44.0							
Åkers och Värmdö skeppslag samt Lidingö köping	56.9	48.8	52.6	28.3	68.8	48.1							
Sollentuna och Färentuna domsaga	59.5	55.9	57.6	19.4	68.0	44.8							
Sotholms härad, Nacka socken och Saltsjöbadens köping	62.2	53.8	57.8	37.0	66.5	51.4							
Öknebo härad samt Grödinge, Botkyrka, Salems och Huddinge socknar	60.0	54.9	57.8	22.9	79.0	50.9							
Södertälje stad	55.9	43.4	49.1	17.6	77.7	46.4							
Vaxholms, Norrtälje, Sigtuna, Djursholms, Östhammars och Öregrunds städer	68.9	63.6	65.9	28.2	67.6	50.1							
Uppsala län.													
Södra domsagan	60.8	55.7	58.2	24.5	86.4	54.5							
Mellersta domsagan	67.5	57.6	62.4	22.7	86.8	52.9							
Norunda och Olands härad	74.8	65.2	69.9	21.3	89.1	53.7							
Örbyhus härad	71.4	62.9	67.1	17.5	93.8	53.7							
Uppsala stad	65.8	60.9	62.7	24.4	62.4	46.5							
Enköpings stad	71.4	66.6	68.7	29.1	77.1	55.3							
Södermanlands län.													
Jönåkers härad	64.9	57.5	61.2	19.0	85.2	49.8							
Rönö, Hölbo och Daga härad	63.6	54.9	59.2	20.0	87.1	51.4							
Kalmar läns norra.													
Tjusts domsaga	74.4	67.4	70.8	25.3	81.5	52.9							
Sevede och Tunaläns domsaga	70.4	62.9	66.6	23.0	89.6	54.7							
Aspelands härad	70.8	63.8	67.0	21.6	91.9	55.1							
Västerviks stad	68.9	65.6	67.1	18.2	78.7	51.6							
Vimmerby stad	80.1	79.8	79.7	3.2	72.8	42.7							
Kalmar läns södra.													
Handbörds härad	63.3	55.5	59.3	21.1	90.1	54.1							
Norra Möre och Stranda domsaga	73.6	67.6	70.5	22.9	87.0	55.6							
Södra Möre domsaga	70.1	61.9	65.7	22.8	86.8	54.8							
Ölands domsaga	77.5	71.9	74.4	19.9	86.8	55.0							
Kalmar stad	56.7	55.8	55.9	21.5	69.2	49.1							
Oskarshamns och Borgholms städer	67.4	66.0	66.6	22.6	73.4	52.9							
Gotlands län.													
Norra domsagan	66.7	58.6	62.5	19.0	85.2	51.5							
Södra domsagan	73.9	66.5	70.0	20.1	85.4	52.7							
Visby stad	62.6	58.8	60.0	25.0	70.9	51.5							
Blekinge län.													
Östra härad	60.9	52.0	56.2	22.9	86.2	53.9							
Medelstads härad	66.1	60.0	62.9	22.9	80.9	51.9							
Bräkne härad	67.0	61.7	64.2	26.1	82.4	54.7							
Listers härad	70.7	63.1	66.6	24.2	85.8	55.4							
Karlskrona stad	66.0	59.2	62.8	22.4	77.7	51.4							
Ronneby, Karlshamns och Sölvesborgs städer	66.9	62.7	64.4	25.0	71.8	52.1							
Kristianstads län.													
Ingelstads och Järrestads domsaga	76.5	67.9	71.9	16.8	81.0	48.7							
Gärds och Albo domsaga	78.5	70.9	74.5	17.4	85.6	52.1							

Oppunda valkrets	73·2	64·7	68·9	21·9	86·9	53·2	Villands domsaga	81·0	73·2	76·8	22·5	80·9	52·2							
Villättinge valkrets	71·5	63·9	67·6	18·9	83·1	50·0	Östra Göinge domsaga	77·4	71·2	74·2	22·4	77·8	50·1							
Livgedingets domsaga	53·3	45·6	49·4	24·0	90·0	55·0	Västra Göinge domsaga	75·6	67·0	71·1	20·4	86·8	52·9							
Nyköpings stad	68·1	62·9	65·2	18·8	79·0	51·1	Norra Åsbo domsaga	69·9	59·6	64·6	21·4	76·0	48·4							
Eskilstuna stad	65·0	60·9	62·9	20·7	78·5	50·1	Södra Åsbo och Bjäre domsaga	73·3	65·8	69·3	18·0	81·2	49·4							
Strängnäs, Torshälla, Mariefred, Trosa och Katrineholms städer	67·2	62·5	64·7	21·0	76·6	49·5	Kristianstads stad	72·2	70·2	71·0	25·8	66·9	50·1							
Östergötlands län.							Ångelholms, Simrishamns och Häse- leholms städer							80·1	77·2	78·5	32·6	66·4	51·6	
Kinda och Ydre domsaga							Malmöhus län.													
Vifolka, Valkebo och Gullbergs domsaga							Oxie och Skytts domsaga							68·1	62·8	65·3	24·2	80·0	52·2	
Lysings och Göstrings domsaga							Torna härad							71·2	62·3	66·6	17·7	82·4	49·3	
Aska, Dals och Bobergs domsaga							Bara härad							74·5	70·0	72·2	18·6	74·2	46·6	
Finspånge läns domsaga							Vemmenhög, Ljunits och Herrestads domsaga							77·0	69·9	73·2	14·9	76·9	46·2	
Björkekinds m. fl. härads domsaga							Färs domsaga							73·3	61·1	67·0	21·0	82·8	49·9	
Hammarkinds, Stegeborgs och Skärkinds domsaga							Frosta härad							68·1	58·0	62·9	19·4	80·4	48·7	
Åkerbo, Bankekinds och Hanekinds domsaga							Rönnebergs härad samt del av Harjagers härad							71·8	64·0	67·7	16·7	75·9	45·8	
Linköpings stad							Onejö härad samt återstoden av Harjagers härad							75·1	67·9	71·4	18·0	83·6	49·8	
Söderköpings, Motala, Vadstena och Skänninge städer							Luggude härads norra							73·2	69·7	71·3	17·3	76·5	47·9	
							Luggude härads södra							72·8	64·9	68·5	18·8	82·6	49·5	
							Lunds stad							57·1	56·3	56·6	23·6	69·1	51·6	
							Landskrona stad							57·8	56·1	56·9	28·5	69·3	50·5	
							Eslöv samt Skanör med Falsterbo							66·9	60·1	63·1	32·0	71·9	53·1	
							Ystads stad							62·4	57·5	59·5	21·0	72·4	50·4	
							Trälleborgs stad							66·4	64·1	65·1	25·0	74·3	51·4	
Jönköpings län.							Hallands län.													
Tveta, Vista och Mo härad							Höks härad							78·8	69·5	73·8	19·6	81·7	49·8	
Norra och Södra Vedbo domsaga							Halmstads och Tönnersjö härad							80·5	75·9	78·1	21·8	78·8	50·5	
Östra domsagan							Mellersta domsagan							80·1	75·8	77·9	19·2	78·1	48·8	
Västra domsagan							Norra domsagan							79·5	75·8	77·5	23·6	76·7	51·7	
Östbo härad							Halmstads stad							67·5	72·7	70·4	27·2	66·7	50·2	
Västbo härad							Laholms, Falkenbergs, Varbergs och Kungsbacka städer							73·9	72·9	73·3	23·6	61·3	45·7	
Jönköpings stad							Göteborgs och Bohus län.													
Huskvarna och Nässjö städer							Sävedals härad							60·5	56·9	58·6	19·2	73·6	47·7	
Eksjö, Gränna och Tranås städer							Askims, Västra och Östra Hisings härad							65·2	63·6	64·4	22·7	78·7	51·4	
							Inlands domsaga							74·4	70·4	72·4	19·0	80·9	49·9	
							Orusts och Tjörns domsaga							66·7	58·4	62·8	17·8	77·0	46·6	
Kronobergs län.																				
Konga härad																				
Uppvidinge härad																				
Mellersta Värends domsaga																				
Västra Värends domsaga																				
Sunnerbo domsaga																				
Växjö stad																				

Tab. H. (forts.) Relativa deltagandet, valkretsvis, i landstingsmannavalen år 1919.

Valkretsar	Röstande i % av röstberättigade			Antalet deltagande genom fullmakt i % av hela antalet deltagande			Valkretsar	Röstande i % av röstberättigade			Antalet deltagande genom fullmakt i % av hela antalet deltagande		
	Män	Kv.	Båda könen	Män	Kv.	Båda könen		Män	Kv.	Båda könen	Män	Kv.	Båda könen
Lane, Tunge och Sörbygdens härad samt Bro socken	75.4	72.0	73.6	21.7	78.0	50.9	Östra domsagan	63.3	53.9	58.5	28.0	87.1	55.7
Sotenäs och Stängenäs härad utom Bro socken	69.0	68.7	68.9	18.9	76.9	48.5	Västerås stad	60.9	55.3	58.0	22.0	76.5	48.7
Norrrikens domsaga	62.5	54.2	58.1	26.2	74.5	50.1	Sala, Köpings och Arboga städer	61.8	56.7	59.0	22.7	76.3	50.9
Uddevalla stad	75.7	74.9	75.2	17.0	42.0	31.6	Kopparbergs län.						
Kungälv, Marstrands, Lysekils och Strömstads städer	78.1	76.7	77.3	26.1	66.9	49.2	Falu domsagas norra tingslag	71.6	62.7	67.0	26.4	84.7	54.6
Älvshorings län.							Falu domsagas södra tingslag	66.1	57.0	61.5	22.8	86.3	52.8
Marks, Vedens och Bollebygdss domsagas första	79.0	71.1	74.7	19.7	80.6	50.8	Hedemora domsagas första	68.6	59.9	64.2	26.9	89.9	57.0
Marks, Vedens och Bollebygdss domsagas andra	79.8	76.7	78.1	19.7	74.7	49.6	Hedemora domsagas andra	67.4	60.9	64.1	27.7	80.9	53.4
Kinds och Redvägs domsaga	83.7	77.3	80.3	16.7	82.3	49.8	Västerbergslags domsaga	64.1	56.4	60.3	25.5	83.2	52.3
Ås och Gäsene domsaga	79.8	73.8	76.6	14.6	81.5	48.6	Nås och Malungs domsaga	66.5	58.4	62.5	24.4	84.9	52.5
Vättle, Ale och Kullings domsaga	75.8	69.2	72.4	20.4	82.0	51.4	Rättviks tingslag	62.6	54.4	58.4	19.8	84.7	50.6
Flundre, Väne och Bjärke härad	51.5	43.0	47.1	24.7	77.4	49.6	Leksands och Gagnefs tingslag	64.4	55.5	59.8	18.7	86.0	51.5
Nordals, Sundals och Valbo domsaga	69.3	59.0	63.7	23.1	83.4	53.0	Ovansiljans domsaga	62.4	54.6	58.6	25.8	85.7	53.2
Tösbo och Vedbo domsaga	66.6	53.9	59.9	20.5	88.2	52.5	Falu stad	60.5	56.5	58.2	28.5	69.9	51.6
Vänersborgs och Ulricehamns städer	68.5	59.0	62.9	23.5	72.2	50.5	Hedemora, Sätters och Ludvika städer	74.7	68.2	71.2	22.5	82.7	53.4
Borås stad	69.2	65.6	67.0	20.5	70.3	49.5	Gävleborgs län.						
Alingsås och Amåls städer	64.6	65.9	65.3	25.5	76.2	53.8	Gästriklands östra tingslag	67.4	58.9	63.0	19.6	87.5	52.3
Trollhättans stad	58.0	57.4	57.7	28.7	25.4	27.1	Gästriklands västra tingslag	67.3	59.3	63.4	20.6	84.0	51.5
Skaraborgs län.							Bollnäs domsaga	71.2	63.9	67.4	30.1	79.9	54.5
Vadsbo norra domsaga	71.5	62.2	66.7	18.5	89.4	52.8	Sydöstra Hälsinglands domsaga	71.0	62.8	66.7	23.4	84.0	53.0
Vadsbo södra domsaga	71.7	64.0	67.7	23.5	83.7	53.1	Norra Hälsinglands domsaga	69.2	62.1	65.5	28.3	85.5	56.4
Gudhems och Kåkindis domsaga	72.5	63.8	67.9	16.9	86.6	50.9	Västra Hälsinglands domsaga	58.7	51.8	55.1	26.4	83.5	53.9
Kopparbergs län.							Söderhamns stad	65.9	66.8	66.4	28.5	71.0	53.4
Skaraborgs län.							Hudiksvalls stad	80.4	66.7	72.8	24.5	82.5	54.0
Skaraborgs län.							Västernorrlands län.						
Vadsbo norra domsaga	71.5	62.2	66.7	18.5	89.4	52.8	Medelpads västra domsaga	65.4	56.5	60.9	25.5	87.6	54.4
Vadsbo södra domsaga	71.7	64.0	67.7	23.5	83.7	53.1	Njurunda tingslag samt Sköns och Ainö socknar	68.5	61.1	64.6	19.8	82.8	51.1
Gudhems och Kåkindis domsaga	72.5	63.8	67.9	16.9	86.6	50.9							

Vartofta och Frökinds domsaga	75·7	67·7	71·6	19·2	85·7	51·9	Timrå sockens samt Indals och Ljus-												
Skånings, Vilske och Valle dom-							torps tingslag	74·2	65·1	69·6	22·1	86·6	52·5						
saga	74·5	64·5	69·4	15·6	82·3	47·6	Ångermanlands södra domsaga	71·8	66·1	68·9	25·0	81·8	53·0						
Åse, Viste, Barne och Laske dom-							Ångermanlands mellersta domsagas												
saga	75·6	63·7	69·4	14·4	84·8	48·3	landsbygd	80·0	76·7	78·8	25·9	80·8	53·5						
Kinnefjärdings, Kinne och Källands							Ångermanlands västra domsaga	58·7	49·9	54·8	23·7	80·8	52·8						
domsaga	74·4	64·7	69·3	16·6	88·7	51·7	Nätra och Nordingrå domsaga	72·3	62·9	67·5	27·7	84·9	55·1						
Lidköpings, Mariestads och Hjo							Själévads och Arnäs domsaga	72·6	65·2	68·8	22·8	84·5	53·0						
städer	72·8	69·1	70·7	24·5	72·2	51·1	Härnösands stad	65·1	54·4	58·4	24·6	71·4	51·7						
Skövde och Skara städer	61·2	51·6	55·7	29·2	71·0	51·7	Sundsvalls stad	56·9	51·6	53·7	20·3	72·4	50·0						
Falköpings och Tidaholms städer	74·6	69·0	71·5	27·1	74·1	52·4	Sollefteå och Örnsköldsviks städer	78·0	71·0	74·0	26·0	75·4	52·7						
Värmlands län.																			
Östersysslets domsaga	73·0	64·2	68·5	24·1	86·2	54·3	Östra domsagan	69·0	58·5	63·9	26·1	86·0	52·9						
Mellansysslets domsagas sydöstra							Norra domsagan	70·8	61·3	66·2	23·5	81·3	52·6						
del	71·2	62·5	66·9	19·1	90·0	52·5	Västra domsagan	72·7	63·6	68·2	26·2	84·9	53·3						
Mellansysslets domsagas nordvästra							Härjedalens domsaga	61·6	54·8	58·4	24·1	81·9	49·8						
del	72·6	64·1	68·2	21·3	90·4	54·7	Östersunds stad	66·1	60·2	62·8	27·6	71·8	51·2						
Södersysslets domsaga	71·5	57·3	64·0	22·0	95·2	56·3													
Nordmarks domsaga	68·8	58·3	63·2	22·1	89·5	55·0													
Jösse härad	65·8	54·4	59·7	20·6	86·4	52·6													
Fryksdals domsaga	70·2	59·7	64·8	24·1	85·6	52·9													
Älvdals och Nyeds domsaga	60·9	51·7	55·6	17·0	69·7	45·5													
Karlstads stad	69·0	59·2	63·7	25·1	81·3	53·5													
Kristinehamns stad	71·3	66·8	68·8	23·2	76·5	52·2													
Filipstads och Arvika städer																			
Örebro län.																			
Glanshammars och Örebro härad							Nordmalings, Bjurholms, Degerfors												
utom Almby socken	73·0	64·8	68·8	21·5	86·5	52·8	och Hörnefors kommuner	73·0	62·3	67·7	26·7	80·0	51·0						
Askers och Sköllersta härad jämte							Umeå, Vännäs, Sävars och Holm-												
Almby socken	72·8	62·3	67·3	19·6	88·3	52·5	sunds kommuner	73·1	64·6	68·7	23·6	86·7	53·7						
Kumla och Hardemo härad	73·8	65·1	69·3	21·4	89·6	54·3	Västra domsagan	29·9	21·5	25·9	23·6	69·6	45·6						
Grimstens, Sundbo och Edsbergs							Mellersta domsagan	79·0	69·6	74·3	31·0	81·5	54·8						
härad	71·7	61·6	66·5	21·3	87·2	52·9	Skellefteå landskommun och Bureå												
Nora domsaga	58·2	48·8	53·4	23·0	85·4	52·0	kommun	80·7	71·0	75·8	23·5	90·0	55·0						
Lindes domsaga	61·0	52·9	56·9	24·0	84·0	52·5	Malå och Norsjö tingslag samt Jörns												
Örebro stad	63·3	57·5	60·0	21·4	77·0	52·1	och Byske kommuner	76·6	68·2	72·5	27·9	86·3	54·6						
Askersunds, Nora och Lindesbergs							Umeå och Skellefteå städer	72·4	67·7	69·7	22·1	65·4	46·3						
städer	68·6	68·9	68·8	23·4	69·9	49·5													
Norrbottnens län.																			
Södra domsagan	66·6	59·1	62·8	21·0	81·0	49·4	Piteå domsaga	65·2	58·2	61·7	27·9	79·0	51·8						
Västra domsagan	62·3	54·7	58·5	21·4	84·8	51·2	Luleå domsaga	70·0	64·9	67·4	33·3	76·5	54·4						
Norra domsagan	65·7	58·2	62·0	24·2	85·8	53·0	Kalix domsaga	73·0	67·6	70·8	30·3	83·0	55·5						
							Torneå domsaga	55·3	47·0	51·8	30·8	78·9	52·8						
							Gällivare domsaga	59·5	58·5	59·1	24·9	81·3	50·6						
							Luleå stad	64·9	59·3	61·9	28·4	66·6	48·4						
							Piteå, Haparanda och Bodens stä-												
							der	68·5	63·1	65·7	24·6	72·0	48·7						

Går man från landstingsområdena till de mindre enheterna, *valkretsarna*, såsom skett i tab. H, visar sig givetvis, att växlingarna i relativa deltagandet genom fullmakt bliva betydligt större. Detta åskådliggöres måhända tydligare genom en klassifikation av frekvenstalen efter vissa grupper:

Deltagandet genom fullmakt i % av hela antalet deltagande	A n t a l v a l k r e t s a r					
	Män		Kvinnor		Båda könen	
	Lb.	St.	Lb.	St.	Lb.	St.
95—100 %	—	—	1	—	—	—
90—95 »	—	—	6	—	—	—
85—90 »	—	—	58	—	—	—
80—85 »	—	—	54	3	—	—
75—80 »	—	—	20	13	—	—
70—75 »	—	—	4	20	—	—
65—70 »	—	—	4	15	—	—
60—65 »	—	—	1	3	—	—
55—60 »	—	—	—	—	12	1
50—55 »	—	—	—	—	103	34
45—50 »	—	—	—	—	31	18
40—45 »	—	—	—	1	2	1
35—40 »	1	—	—	—	—	—
30—35 »	5	3	—	—	—	1
25—30 »	24	18	—	1	—	1
20—25 »	73	28	—	—	—	—
15—20 »	42	6	—	—	—	—
10—15 »	3	—	—	—	—	—
5—10 »	—	—	—	—	—	—
0—5 »	—	1	—	—	—	—
Summa valkretsar	148	56	148	56	148	56

Vad först kvinnkönet angår, hava sålunda inom ej mindre än 7 landsbygdsvalkretsar öfver 90 % av de röstande kvinnorna deltagit blott genom fullmakt. Rekordet härvidlag 95'2 % innehaves av Nordmarks härad i Värmland, minimum åter 63'2 % påträffas i Solna m. fl. socknars valkrets i Stockholms län. Av stadsvalkretsarna uppvisa Hedemora, Säter och Ludvika det högsta frekvenstalet kvinnliga fullmaktsröstande 82'7 %, Trollhättan åter det lägsta 25'4 %. Det förtjänar måhända framhållas, att sistnämnda valkrets är den enda i hela riket, inom vilken flera män än kvinnor utövat sin rösträtt genom fullmakt. Beträffande mankönet äro variationerna i fullmaktsröstningen mindre. Synnerligen låg siffra påträffas emellertid i Vimmerby, varest endast 3'2 % av de röstande männen lämnat fullmakt till annan person.

Av ovanstående siffror hava framgått, att fullmaktsröstningen vid detta val torde haft en omfattning som aldrig tillförne, beroende dels på den utvidgade rösträtten, men därjämte även och kanske huvudsakligen på den detta enstaka valår gällande övergångsbestämmelsen om äkta makes rätt att jämte fullmakt för annan person även innehava fullmakt och utöva rösträtt för andra maken.

Denna rättighet har nämligen utnyttjats i mycket stor utsträckning. Härpå tyder bland annat det förhållandet, att inom icke mindre än 115 valkretsar å landsbygden och 35 i städerna över 50 % av de röstande deltagit endast medelst fullmakt. Går man till de enskilda valdistrikten å landsbygden påträffas ofta ännu högre procenttal, omkring 60 %. Det stora antalet avgivna valsedlar i förhållande till antalet röstberättigade vid förevarande val får alltså till ganska väsentlig del tillskrivas denna övergångsbestämmelse.

b) **Godkända valsedlar efter partier.** I tab. 2 meddelas särskilt för varje valkrets uppgifter å antalet för de olika partierna år 1919 avgivna godkända valsedlar. I sammandrag för *hela riket* (tab. 1) utgjorde dessa siffror, under jämförelse även med motsvarande för åren 1918 och 1916 tillsammanantagna, följande:

		Landsbygd		Städer		Riket	
		Antal	%	Antal	%	Antal	%
Höger	1919	263 591	20·8	94 031	37·1	357 622	23·5
	1918+1916	153 844	33·3	46 485	43·1	200 329	35·2
Riksförbundet	1919	112 089	8·9	7	0·0	112 096	7·4
	1918+1916	13 196	2·9	—	—	13 196	2·3
Bondeförbundet {	1919	123 529	9·8	20	0·0	123 549	8·1
	1918+1916	17 062	3·7	64	0·1	17 126	3·0
Liberala	1919	354 833	28·0	59 284	23·4	414 117	27·3
	1918+1916	135 567	29·3	25 651	23·8	161 218	28·3
Socialdemokrater {	1919	329 821	26·0	90 664	35·8	420 485	27·7
	1918+1916	123 815	26·8	33 123	30·7	156 938	27·5
Vänstersocialister {	1919	81 786	6·5	9 278	3·7	91 064	6·0
	1918+1916	18 428	4·0	2 545	2·3	20 973	3·7
Övriga	1919	327	0·0	34	0·0	361	0·0
	1918+1916	80	0·0	25	0·0	105	0·0
Summa {	1919	1 265 976	100·0	253 318	100·0	1 519 294	100·0
	1918+1916	461 992	100·0	107 893	100·0	569 885	100·0

Inalles avgåvos vid 1919 års landstingsmannaval 1 519 294 godkända valsedlar, av vilka 1 265 976 kommo på landsbygden och 253 318 på städerna. Beträffande de politiska partiernas inbördes styrka visar tabellen, att i städerna högern samlat det största antalet avgivna valsedlar (37·1 %), nära följd av socialdemokraterna (35·8 %), varefter i tredje rummet komma liberalerna (23·4 %) och i fjärde vänstersocialisterna. På landsbygden intager däremot det liberala partiet (med 28·0 %) första platsen. Socialdemokraterna (26·0 %) komma även här i andra rummet, om också deras ställning är, relativt taget, åskilligt svagare än i städerna. Först i tredje rummet kommer högern (20·8 %). Sedan följa i ordning de nya partierna bondeförbundet, jordbrukarnes riksförbund och vänstersocialisterna, vilka samtliga räknas sina mesta anhängare å landsbygden. Inom riket i dess helhet (landsbygd + städer) utgjorde antalet

valsedlar tillhörande socialdemokraterna 420 485, de liberala 414 117, högern 357 622, bondeförbundet 123 549, jordbrukarnes riksförbund 112 096 och vänstersocialisterna 91 064.

En jämförelse mellan partiernas styrka vid 1919 års landstingsmannaval och inom samma kretsar vid valen åren 1918 och 1916 tillsammansagna blir lätt missvisande, då sedan år 1916 jordbrukarnes riksförbund, vänstersocialisterna och i stort sett även bondeförbundet tillkommit såsom nya partier genom utbrytningar ur de förutvarande. Sammanräknas jordbrukarnes riksförbund och bondeförbundet med högern, varmed dock ingalunda skall vara sagt, att dessa partier uteslutande bildats genom utbrytning ur moderata partiet, samt vänstersocialister med socialdemokrater, framgår av tabellerna att oaktat nya stora väljarmassor tillkommit genom rösträttsreformen, hava de relativa styrkeförhållandena i numerären mellan partierna ej avsevärt ändrats. Moderata parti-gruppen upptager sålunda nu 39·0 procent (593 267 röstande) mot förut 40·5, de liberala nu 27·3 procent (414 117 röstande) mot 28·3 och de två socialistiska partierna nu 33·7 procent (511 549 röstande) mot förut 31·2.

Vill man emellertid överskåda rösträttsreformens verkningar med avseende på partigruppernas maktställning, torde man böra jämföra procenttalen för år 1919 med 1916+1918 års procenttal icke för avgivna valsedlar, utan för röstetalet:

Partigrupper	Landsbygd		Städer		Riket	
	1916+1918 röstetal %	1919 valsedlar %	1916+1918 röstetal %	1919 valsedlar %	1916+1918 röstetal %	1919 valsedlar %
Höger + riksförb. + bondeförb.	48·4	39·5	55·0	37·1	50·7	39·0
Liberala	23·7	28·0	22·1	23·4	23·2	27·3
Socialdem. + vänstersoc.	27·9	32·5	22·9	39·5	26·1	33·7
Summa	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0

Man finner då att den samfällda högern förlorat rätt betydligt i inflytande, medan de liberala och framför allt de socialistiska grupperna tillvuxit i makt. Det är den graderade skalans borttagande, som här visar sina verkningar. Störst äro, som synes, dessa verkningar i städerna. Troligt är emellertid, att även det år för år minskade penningvärdet småningom åstadkommit en makt-förskjutning mellan partierna, då det neutraliserat den graderade skalans betydelse.

Till de i tabellerna under rubriken »övriga» upptagna valsedlarna hava räknats dels, liksom vid föregående val, sådana valsedlar med partibeteckning, vilka icke med säkerhet kunnat hänföras till något av de sex politiska partierna, och dels alla valsedlar, som ej varit försedda med partibeteckning, eller den s. k. fria gruppen. Det övervägande flertalet av de vid 1919 års landstingsmannaval avgivna godkända valsedlarna hava emellertid kunnat uppdelas på de sex partierna. Endast 201 valsedlar med partibeteckning på landsbygden och 8 i städerna hava sålunda förts till gruppen »övriga». Och av dessa hava 182 avlämnats i Gällivare domsaga under partibeteckningen »För medborgerlig frihet». vadan de återstående bliva rena stänkröster.

Valsedlar utan partibeteckning hava vid här ifrågavarande val blott i ringa utsträckning förekommit. Hela antalet dylika utgjorde nämligen 152, av vilka 126 avgivits på landsbygden och 26 i städerna. De voro sålunda utan någon som helst betydelse för valresultatet; högsta antalet inom en och samma valkrets utgjorde blott 10.

Antalet avgivna valsedlar partivis inom de olika *landstingsområdena* angives i absoluta tal i tab. 1 och i relativa tal i tab. I å sid. 32.

Av sagda tabeller framgår bl. a. att högern var det starkaste partiet i Jönköpings, Kronobergs, Kalmar norra, Kalmar södra, Hallands, Göteborgs och Bohus samt Älvsborgs län, jordbrukarnes riksförbund i Gottlands län, de liberala i Kristianstads, Skaraborgs, Värmlands, Västernorrlands, Jämtlands och Västerbottens län, vänstersocialisterna i Norrbottens län samt socialdemokraterna i övriga tio län. Absolut majoritet för ett enda parti inom ett landstingsområdes väljarekår förekom blott i tvenne fall, nämligen i Gottlands län, där jordbrukarnes riksförbund samlade 51.0 % av de röstande, samt i Västerbottens län, där de liberala erhöilo 51.2 % av rösterna. Sammanräknas högern och bondeorganisationerna till en grupp och de två socialistiska partierna till en, bliva dessa båda partigrupper vardera de starkaste i 11 län och de liberala i 3, Kristianstads, Jämtlands och Västerbottens.

Huru partiernas styrka gestaltar sig i de olika *valkretsarna* meddelas i tab. 2 i absoluta tal. Av de tre gamla huvudpartierna förekom högern i samtliga stadsvalkretsar, men saknas i 5 kretsar å landsbygden, nämligen i Lysings och Göstrings domsaga, Aska, Dals och Bobergs domsaga, Västmanlands norra domsaga, Falu södra tingslag och Leksands och Gagnefs tingslag. För det liberala partiet avgåvos inga valsedlar i Luggude södra valkrets och i Södertälje stad, men i alla övriga valkretsar deltog partiet antingen fullt fristående eller som särskild fraktion under gemensam beteckning med ett annat parti. Socialdemokraterna saknades i Ås och Gäsene domsaga, Nätra och Nordingrå domsaga, Själevads och Arnäs domsaga, Härjedalens domsaga, Malå och Norsjö tingslag, Torneå domsaga, Västervik, Sollefteå och Örnsköldsvik samt Umeå och Skellefteå städer, men i samtliga dessa valkretsar, utom Ås och Gäsene, förekommo i stället vänstersocialister. Av de nyare partierna uppträdde jordbrukarnes riksförbund i 68, bondeförbundet i 71 och vänstersocialisterna i 112 valkretsar, alltjämt frånsett sådana kretsar, där blott stänkröster avgåvos.

Vid förevarande val utgjorde högern det starkaste partiet i 53 valkretsar (21 lb. + 32 st.), jordbrukarnes riksförbund i 11, bondeförbundet i 7, de liberala i 54 (51 lb. + 3 st.), socialdemokraterna i 74 (53 lb. + 21 st.) och vänstersocialisterna i 5 (lb.) valkretsar. Absolut majoritet ägde högern i 10, riksförbundet i 3, liberalerna i 11 och socialdemokraterna i 16 valkretsar.

c) **Gemensam partibeteckning.** Vid 1919 års val förekom gemensam partibeteckning i 128 kretsar, därav 113 på landsbygden och 15 i städerna, utgörande 76.4 och 26.8 % av samtliga valkretsar inom resp. områden. Motsvarande tal vid de närmast föregående valen framgå av nedanstående sam-

Tab. I. Avgivna godkända valsedlars relativa fördelning efter partier vid landstingsmannavalen år 1919.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
Landstingsområden	Landsbygd								Städer							Hela landstingsområdet								
	Höger	Jordbr. riksf.	Bonde-förb.	Liberala	Soc.-dem.	Vänster-soc.	Övriga	Summa	Höger	Jordbr. riksf.	Bonde-förb.	Liberala	Soc.-dem.	Vänster-soc.	Övriga	Summa	Höger	Jordbr. riksf.	Bonde-förb.	Liberala	Soc.-dem.	Vänster-soc.	Övriga	Summa
Stockholms län . . .	26.1	3.4	6.8	17.9	43.9	1.9	0.0	100	45.5	—	—	13.6	40.9	—	0.0	100	28.7	3.0	5.8	17.3	43.5	1.7	0.0	100
Uppsala » . . .	14.8	2.8	17.4	27.3	30.3	7.4	0.0	100	40.8	—	—	20.8	35.8	2.6	0.0	100	22.1	2.0	12.5	25.5	31.8	6.1	0.0	100
Södermanlands » . . .	17.1	3.7	—	41.1	38.1	—	0.0	100	23.4	—	—	20.0	56.6	—	0.0	100	19.1	2.5	—	34.2	44.2	—	0.0	100
Östergötlands » . . .	11.8	28.6	—	20.6	36.2	2.8	0.0	100	42.4	—	—	20.8	36.8	—	0.0	100	16.4	24.3	—	20.6	36.3	2.4	0.0	100
Jönköpings » . . .	37.1	8.1	16.1	22.0	13.0	3.7	0.0	100	39.0	—	0.0	26.8	27.5	7.2	0.0	100	37.6	5.8	11.5	23.2	17.2	4.7	0.0	100
Kronobergs » . . .	36.3	8.7	11.3	21.3	20.1	2.3	0.0	100	52.0	—	—	38.3	19.7	—	0.0	100	37.1	8.3	10.7	21.6	20.1	2.2	0.0	100
Kalmar läns norra del	41.1	—	17.6	21.4	11.9	8.0	0.0	100	36.9	—	—	25.9	2.0	25.2	0.0	100	40.4	—	14.8	23.7	10.4	10.7	0.0	100
Kalmar läns södra » . .	25.6	28.2	7.0	19.0	16.6	3.6	0.0	100	44.7	—	—	23.3	30.6	1.4	—	100	28.9	23.3	5.8	19.7	19.0	3.3	0.0	100
Gottlands län . . .	15.5	60.1	—	16.9	7.5	—	0.0	100	53.9	—	—	16.6	29.5	—	—	100	21.3	51.0	—	16.8	10.9	—	0.0	100
Blekinge » . . .	21.1	16.8	5.6	23.6	32.9	—	—	100	37.6	—	—	27.8	34.6	—	0.0	100	25.9	11.9	3.9	24.9	33.4	—	0.0	100
Kristianstads » . . .	20.9	8.0	0.2	39.5	30.2	1.2	0.0	100	38.5	—	—	27.1	34.4	—	—	100	22.7	7.2	0.2	38.2	30.7	1.0	0.0	100
Malmöhus » . . .	17.5	17.4	—	20.1	45.0	—	0.0	100	37.5	—	—	17.0	45.5	—	—	100	21.3	14.1	—	19.5	45.1	—	0.0	100
Hallands » . . .	22.0	28.1	14.7	17.0	17.5	0.7	0.0	100	40.0	0.1	—	23.0	36.9	—	—	100	26.1	21.8	11.4	18.3	21.8	0.6	0.0	100
Göteborgs o. Bohus län	28.8	18.9	1.1	26.5	24.4	0.3	0.0	100	39.7	—	—	25.0	35.3	—	—	100	30.2	16.4	1.0	26.3	25.8	0.3	0.0	100
Älvsborgs län . . .	31.8	—	25.4	25.4	16.7	0.7	0.0	100	36.8	—	0.0	16.6	46.6	0.0	0.0	100	32.8	—	20.6	23.7	22.3	0.6	0.0	100
Skaraborgs » . . .	22.6	2.1	27.0	30.1	15.1	3.1	0.0	100	38.1	—	0.0	23.3	26.8	11.8	0.0	100	25.2	1.8	22.5	29.0	17.0	4.5	0.0	100
Värmlands » . . .	17.0	2.6	0.6	40.1	29.9	9.8	0.0	100	32.1	—	—	28.4	38.0	1.5	—	100	19.0	2.3	0.5	38.5	31.0	8.7	0.0	100
Örebro » . . .	15.3	0.6	10.2	35.7	34.9	3.3	0.0	100	29.2	—	—	26.9	42.5	1.4	0.0	100	18.0	0.5	8.2	34.0	36.4	2.9	0.0	100
Västmanlands » . . .	4.5	—	24.2	26.9	37.0	7.4	—	100	27.3	—	—	20.9	42.7	9.1	—	100	11.1	—	17.1	25.1	38.7	8.0	—	100
Kopparbergs » . . .	6.5	—	16.5	28.0	29.3	19.7	0.0	100	28.8	—	0.1	30.5	32.5	8.0	0.1	100	8.4	—	15.0	28.3	29.6	18.7	0.0	100
Gävleborgs » . . .	7.7	—	19.3	22.0	39.1	11.9	0.0	100	28.6	—	—	24.0	40.5	6.9	—	100	9.5	—	17.6	22.1	39.3	11.5	0.0	100
Västernorrlands » . . .	14.5	1.3	13.9	30.0	16.5	23.8	0.0	100	48.9	—	—	28.0	14.8	8.3	—	100	18.5	1.1	12.3	29.3	16.3	22.0	0.0	100
Jämtlands » . . .	20.2	10.1	—	43.1	14.3	12.3	0.0	100	44.2	—	—	31.5	21.8	2.5	—	100	22.6	9.1	—	41.9	15.1	11.3	0.0	100
Västerbottens » . . .	28.5	8.8	—	51.6	7.5	3.6	0.0	100	53.3	—	—	46.6	—	—	0.1	100	30.1	8.2	—	51.2	7.0	3.4	0.1	100
Norrbottens » . . .	26.3	2.4	2.0	27.4	6.9	34.5	0.5	100	41.0	—	—	25.2	12.4	21.4	—	100	28.2	2.1	1.7	27.2	7.6	32.8	0.4	100
Summa 1919	20.8	8.9	9.8	28.0	28.0	6.5	0.0	100	37.1	0.0	0.0	23.4	35.8	3.7	0.0	100	23.5	7.4	8.1	27.3	27.7	6.0	0.0	100
Summa 1918 + 1916	33.3	2.9	3.7	29.3	26.8	4.0	0.0	100	43.1	—	0.1	23.8	30.7	2.3	0.0	100	35.2	2.3	3.0	28.3	27.5	3.7	0.0	100
därav 1918	23.1	5.6	6.8	28.5	23.2	7.8	0.0	100	40.4	—	0.1	21.9	33.0	4.6	0.0	100	30.4	4.6	5.5	27.3	25.0	7.2	0.0	100
» 1916	38.7	—	0.5	30.2	30.6	—	0.0	100	45.9	—	—	25.7	28.4	—	0.0	100	40.1	—	0.5	29.3	30.1	—	0.0	100

manställning, varvid siffrorna inom parentes angiva hela antalet väljande kretsar vid valet ifråga:

Antalet valkretsar där två eller flera partier använt gemensam partibeteckning.

Å r	Landsbygd.		Städer.		Riket	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%
1912 . . .	30 (116)	25·9	14 (32)	43·8	44 (148)	29·7
1914 . . .	47 (113)	41·6	17 (37)	45·9	64 (150)	42·7
1916 . . .	71 (116)	61·2	21 (32)	65·6	92 (148)	62·2
1918 . . .	101 (111)	91·0	33 (40)	82·5	134 (151)	88·7
1919 . . .	113 (148)	76·4	15 (56)	26·8	128 (204)	62·7

Antalet fall, då tvenne partier använt gemensam beteckning, har sålunda ökat för varje val, till dess maximum nåddes år 1918. Under åren 1912, 1914 och 1916 samverkade liberala och socialdemokrater i alla de fall, då gemensam partibeteckning överhuvud förekom, medan högern städse uppträdde självständigt. Vid valen år 1918 hade partiernas antal genom utbrytningar fördubblats, varför gemensam beteckning kom till användning i betydligt större utsträckning än förr, både beträffande antalet fall och antalet olika kombinationer.

I jämförelse med år 1918 har vid föreliggande val en minskning ägt rum i relativa antalet valkretsar, där två eller flere partier uppträtt gemensamt. Denna minskning framträder både å landsbygden och i städerna, dock mest för de senare. En anledning till att partierna vid detta val uppträtt mera självständigt torde beträffande landsbygden vara att söka i det förhållandet, att valkretsarne därstädes blivit större, så att de i genomsnitt nu utse 6·1 mot 1918 endast 4·2 landstingsmän. Härigenom har naturligtvis en mindre parti-grupp erhållit större utsikt att bliva representerad.

Att det oaktat även vid innevarande val livlig samverkan ägt rum mellan olika partier å landsbygden, förklaras därav, att man numera räknar med sex partier och enligt vad nedanstående tablå visar förekomma ofta fyra eller fem, i 9 fall till och med alla sex samtidigt i en valkrets.

Antal partier	Antal valkretsar		Antal parti-beteckningar	Antal valkretsar	
	Lb.	St.		Lb.	St.
6	9	—	—	—	—
5	65	—	5	3	—
4	58	22	4	49	12
3	16	32	3	89	37
2	—	2	2	7	7
1	—	—	1	—	—
	<u>Så 148</u>	<u>56</u>		<u>Så 148</u>	<u>56</u>

Tab. E visar vidare, att en hel del av dessa valkretsar utse endast tre, fyra eller fem representanter. För att i någon mån göra sig gällande vid

valen hava sålunda de mindre partierna måst förena sig under samma beteckning med ett större av liknande åsikter.

Inom vilka kretsar dylikt gemensamt uppträdande förekommit, framgår av noterna till tab. 2. Nedanstående tablå utvisar i sammandrag för varje särskilt parti dels antalet valkretsar, där partiet ifråga överhuvud förekommer, dels (inom parentes) antalet valkretsar, i vilka partiet samverkat med ett annat.

Partier	Antal valkretsar	
	Landsbygden	Städerna
Höger	143 (86)	56 (2)
Jordbrukarnes riksförbund	68 (57)	—
Bondeförbundet	71 (53)	—
Liberala	147 (13)	55 (5)
Socialdemokratiska	142 (59)	53 (14)
Vänstersocialistiska	88 (52)	24 (11)

De olika partiernas kombination med varandra har härvid varit följande; till jämförelse meddelas även talen för år 1918:

Partiernas kombination	Antal valkretsar			
	Landsbygden		Städerna	
	1919	1918	1919	1918
Höger + Riksförb.	37	28	—	—
Höger + Bondeförb.	34	14	—	1
Höger + Riksförb. + Bondeförb.	12	3	—	—
Höger + Riksförb. + Liberala	2	—	—	—
Höger + Bondeförb. + Liberala	1	—	—	—
Höger + Liberala	—	—	2	—
Riksförb. + Bondeförb.	5	—	—	—
Riksförb. + Liberala	1	—	—	—
Bondeförb. + Liberala	1	1	—	—
Liberala + Soc.-dem.	7	46	3	20
Liberala + Soc.-dem. + Vänstersoc.	1	9	—	5
Liberala + Vänstersoc.	—	3	—	1
Soc.-dem. + Vänstersoc.	51	31	11	5

Påfallande är här, huru särskilt de nybildade partierna ofta begagnat sig av den gemensamma partibeteckningens fördelar, varvid kombinationerna varit talrika. Jordbrukarnes riksförbund har sålunda i 54 av de 68 valkretsar, där det förekom såsom parti, uppträtt under gemensam beteckning med högern eller bondeförbundet, i 2 med högern och de liberala samt i 1 (Gärds och Albo) med enbart de liberala. Bondeförbundet, som är företrätt inom 71 kretsar, samverkade med högern eller riksförbundet i 51 samt med de liberala i 2, därav i den ena även förenade med högern. Vänstersocialisterna förekommo inalles i 112 kretsar och inom 63 av dessa hava de samverkat med social-

demokraterna, därav i 1 krets även med de liberala. Däremot kan påpekas, att de liberala vid förevarande val inom endast 18 kretsar uppträtt gemensamt med annat parti, medan motsvarande siffra vid närmast föregående val var 85.

Med stöd av inhämtade upplysningar om valsedelsgruppernas partifärg, har uppdelning av de avgivna valsedlarna på partier i allmänhet varit lätt att genomföra. Emellertid inträffade år 1919 i icke mindre än 13 kretsar, att olika partier använde ej blott gemensam partibeteckning, utan även helt och hållet eller delvis gemensam kandidatlista. Såvitt till centralbyråns kännedom kommit ägde nämligen dylik intim samverkan rum i 6 kretsar mellan höger och riksförbundet eller bondeförbundet, i 5 kretsar mellan riksförbundet och bondeförbundet, i 1 krets mellan höger och liberala och i en krets mellan liberala och socialdemokrater. Inom berörda valkretsar hava de avgivna rösterna i tab. 1 approximativt fördelats på partier. De principer, som härvid tillämpats, äro för varje särskild valkrets närmare angivna i noterna till tab. 2.¹⁾

I detta sammanhang må även beröras frågan, huru många partibeteckningar eller partigrupper, som bortsett från stänkröster o. dyl. förekomma i varje särskild valkrets. Detta antal har tendens att bliva lågt, tydligen beroende på tekniken i själva den antagna proportionella valmetoden, som gynnar det största partiet. Av översikten å sid. 33 finner man sålunda, att det högsta antalet partigrupper i någon valkrets var fem, som dock endast förekom i 3 kretsar. Det vanligaste antalet partibeteckningar var tre och därefter fyra. I jämförelse med år 1918 har en ökning ägt rum i antalet partigrupper per valkrets, på grund av ökningen i valkretsarnes storlek.

d) **Kasserade valsedlar.** Antalet dylika vid 1919 års val utgjorde 14 230, varvid fördelningen på landsbygd och städer, under jämförelse även med föregående val var följande:

Å r	Landsbygd	Städer	Hela riket
1916 + 1918	8 657	289	8 946
1919	13 607	623	14 230

Fastän förenklingar vidtagits i själva valproceduren, har, såsom synes, en betydande ökning ägt rum i antalet kasserade valsedlar, beroende därpå att valmanskåren blivit så väsentligt större vid innevarande val.

På grund av försummelse från vederbörande valförrättares sida eller missöden vid postbefordringen kasserades ej mindre än 8 978 valsedlar, utgörande dels alla avgivna inom följande 17 valdistrikt, dels ena valdagens röstsedlar inom nedannämnda 2 distrikt, samtliga belägna å landsbygden:

¹⁾ Om å en dylik gemensam lista valts exempelvis 2 höger och 1 riksförbundare, hava även ofta $\frac{2}{3}$ av valsedlarna räknats som högerns och $\frac{1}{3}$ som riksförbundets.

Valdistrikt	Landstings- område	Antal kasserade valseddlar	Valdistrikt	Landstings- område	Antal kasserade valseddlar
Ekerö	Sthlm.	483	Stenestad	Krist.	119
Film	Upps.	1 029	Timmele	Älvsb.	435
Stenkvista	Jönk.	327	Bjurbäck	Skar.	203
Hässleby	»	824	Hörk	Örebro	346
Unnaryd	»	760	Rälln	»	188
Algutsboda (ena dagen) . .	Kron.	634	Sävsnäs	Kopp.	504
Onslunda	Krist.	546	Morastrand	»	453
Träne	»	510	Segerstad	Gävleb.	490
Eljaröd	»	218	Karlsbäck (ena dagen) . .	Västerb.	44
Västra Karup	»	865		Summa	8 978

Inom icke mindre än 10 av dessa valdistrikt berodde kasseringen därpå, att konvolutet med valseddlar inkom till domhavanden otillräckligt förseglat eller i skadat skick. Från 3 kommuner saknade valkuverten föreskriven stämpel utvisande valdistriktet. I en kommun hade valurnan under ett uppehåll i valförrättningen förseglats med endast ett sigill, inom ett valdistrikt voro valkuverten ej ogenomskinliga och från en kommun hade valprotokoll ej insänts till domhavanden. Ytterligare kasseringsorsaker voro: i ett fall hade sex personer tillåtits rösta, ehuru de ej uppnått lagstadgad ålder, och i ett annat fall ägde valet rum i tre på varandra följande dagar, ehuru folkmängden inom kommunen ej uppgick till 3 000 invånare. Slutligen kasserades samtliga röster från en kommun, när antalet insända valkuvert ej överensstämde med uppgiften i valprotokollet.

De valseddlar, som kasserats på grund av oriktigt förfarande från den enskilde valmannens sida, voro till antalet 5 252, varvid till jämförelse må nämnas att motsvarande tal för åren 1916+1918 var 2 517. Såsom en kasserad valseddel har därvid räknats varje vid valet avgivet valkuvert utan giltigt innehåll. Då i samma kuvert legat flera valseddlar och samtliga förklarats ogiltiga, har detta därför räknats endast såsom en kasserad valseddel. På samma sätt har förfarits i fråga om tomma valkuvert.

De vanligaste orsakerna till dylik kassering voro dels att valseddlarna voro märkta, dels att i ett och samma kuvert inlagts två eller flera valseddlar eller jämte valseddel annat papper, och dels att i kuverten i stället för en valseddel inlagts blanka sedlar, fullmakter o. d. Dessutom hade i kuverten ibland inlagts valseddlar avseende de samtidigt förrättade kommunal- eller stadsfullmäktigvalen. Nämda orsaker föranledde dock vanligen ej kassering av något större antal valseddlar på en gång. — I detta sammanhang må framhållas, att vid kassereringen domhavandena stundom tolkat vallagens bestämmelser olika strängt, så att somliga domhavande kasserat valseddlar av orsaker, som andra ansett ej böra medföra dylik åtgärd.

e) **Överklagade val.** Jämlikt § 13 landstingsförordningen, sådan denna paragraf numera lyder, skola besvär över landstingsmannaval anföras hos Kungl. Maj:t för att i regeringsrätten avgöras. Över de i mars år 1919 för-

rättade landstingsmannavalen anfördes besvär inom icke mindre än 21 valkretsar, varav 20 på landsbygden och 1 i städerna. De anförda besvären blevo av regeringsrätten ogillade för 9 kretsar, nämligen för Rönö, Hölebo och Daga härad, Tiveta, Vista och Mo härad, Ölands domsaga, Listers domsaga, Orusts och Tjörns domsaga, Njurunda tingslag samt Sköns och Alnö socknar, Ångermanlands mellersta domsagas landsbygd, Jämtlands östra domsaga samt Gällivare domsaga. För 3 valkretsar blev sammanräkningen i visst avseende undanröjd och ny sammanräkning anbefalldes; inom återstående 9 kretsar blevo valen däremot upphävida och omval måste förrättas. Dessa valkretsars namn ävensom orsaken till upphävandet eller den nya sammanräkningen framgå i varje särskilt fall av nedanstående förteckning.

Norra Roslags domsaga. Ny röstsammanräkning anbefalldes i domsagan, som äger utse sju representanter, när för partigruppen »Bondeförbundet» bl. a. en person förklarats vald till landstingsman, ehuru han endast innehade 12:e ordningsnumret å partiets huvudlista, och således jämlikt § 4 i landstingsförordningen endast borde komma ifråga som suppleant.

Uppsala läns södra domsaga. Valet upphävdes, när inom Bro och Lossa kommun valförrättningen ingendera dagen hade fortgått minst en och en halv timme före kl. 3 e. m. samt minst två timmar efter kl. 5 e. m.

Örbyhus härad. Ny sammanräkning anbefalldes inom partigruppen »Arbetarepartiet», när en person inom denna grupp förklarats vald, ehuru han ej var valbar.

Livgedingets domsaga. Valet upphävdes, dels när de till domhavanden insända valprotokollen från Lista och Västermo kommuner vid framkomsten saknade lacksigill, dels när konvolutet med valseklar från Västermo inkom oförsegladt.

Östra härad (Jönköpings län). Valet upphävdes, dels när konvolutet med valseklar från Bäckseda kommun inkom oförsegladt till domhavanden, dels när valet i nämnda kommun ej fortgått minst två timmar efter kl. 5 e. m.

Östbo härad. Valet upphävdes, när det till domhavanden insända valprotokollet från Åkers kommun vid framkomsten saknade vederbörliga lacksigill.

Västbo härad. Valet upphävdes, när konvolutet med valseklar från Bolmsö kommun inkom till domhavanden i skadat och oförsegladt skick.

Oxie och Skytts domsaga. Valet upphävdes, när de till domhavanden insända konvoluten med valseklar från Oxie och Södra Åkarps kommuner voro otillräckligt förseglade.

Flundre, Väne och Bjärke domsagas landsbygd. Valet upphävdes, när konvoluten med valseklar från Vassända-Naglums (ena dagen) och Fors kommuner inkommo till domhavanden, det förra i skadat skick, det senare ej försegladt enligt laga föreskrift.

Västerås. Ny sammanräkning anbefalldes, när röstetalet för partigruppen »Borgerliga samlingslistan» felaktigt angivits till 2 205 istället för 2 050.

Ångermanlands västra domsaga. Valet upphävdes, när valkuverten från Tåsjo kommun saknade föreskriven stämpel.

Västerbottens västra domsaga. Valet upphävdes, när kungörelsen om valet inom Gunnarns valdistrikt av Stensele kommun blivit i kyrkan uppläst första gången inom kortare tid än fjorton dagar före valet.

Inom icke mindre än 6 kretsar upphävdes således valen på grund därav, att de till domhavanden från en eller flera kommuner insända konvoluten med valkuvert eller valprotokollen ej voro förseglade enligt laga föreskrift, beroende antingen på försummelse från vederbörande valförrättares sida eller på missöden vid postbefordringen. I ett fall var anledningen till upphävandet det

förhållandet, att kungörelsen om valförrättningen i ett distrikt upplästs i kyrkan inom kortare tid än fjorton dagar före valet, och i ett annat fall hade valförrättningen inom en kommun ej fortgått å lagstadgad tid av dagen. Slutligen upphävdes valet i en krets till följd därav, att valkuverten från en kommun saknade vederbörlig stämpel.

De sålunda påbjudna omvalen förrättades samtliga i juni eller juli månader. Tabellerna 1 och 2 innehålla i varje fall resultaten av omvalen eller de nya sammanräkningarna i ovannämnda kretsar, varjämte tab. K. meddelar en jämförelse mellan utfallen av marsvalen och omvalen. Antalet personer, som vid de båda valtillfällena avgåvo sina röster, utgjorde 77 929 och 62 324, motsvarande respektive 64'4 och 51'5 % av antalet röstberättigade. Intresset för det senare valet har alltså varit avsevärt mindre. Vid första valen kasserades emellertid 5 748 röster mot endast 1 275 vid omvalen, varför skillnaden mellan antalet godkända röster vid de båda valtillfällena något minskas. I fråga om rösternas fördelning på politiska partier visar tabellen, att samtliga partier gått numerärt tillbaka, därav relativt mest de liberala och vänstersocialisterna.

Förändringarna i partifördelningen bland de valda landstingsmännen i de 9 kretsar, där omval ägt rum, meddelas även i tab. K. Såsom slutresultat av omvalen framgår, att högern vunnit 3 och jordbrukarnes riksförbund 2 platser, varemot de liberala förlorat 4 och vänstersocialisterna 1.

f) Tillämpningen av rangordnings- och reduktionsreglerna. Enligt den gällande proportionella valmetoden skall inom partierna ordningen mellan valsedlarnas namn bestämmas på följande sätt. Om på valsedlar med mer än hälften av gruppens röstetal finnes uppförd samma person som första namn, blir denne enligt den s. k. *rangordningsregeln* gruppens första landstingsman; upptaga valsedlarna med samma första namn även samma andra namn, uppföres detta i andra rummet, om valsedlarnas röstetal utgör mer än $\frac{2}{3}$ av hela gruppens o. s. v. enligt samma grunder. Om de platser, som tillkomma gruppen, icke kunna fördelas enligt rangordningsregeln, bestämmas ordningen mellan namnen enligt den s. k. *reduktionsregeln* på så sätt, att det namn sättes främst, som erhållit det högsta röstetalet, oberoende av den ordning, i vilken namnen varit uppförda. Inom den *fria* gruppen skall ordningen mellan namnen alltid bestämmas enligt sistnämnda regel.

Då den utsträckning, i vilken var och en av dessa båda regler kommit till användning inom partierna, således måste vara en god mätare på partiernas inre sammanhållning, meddelas i tab. L en översikt av rangordnings- och reduktionsreglernas tillämpning vid valen år 1919. För att rangordningsregeln skall få tillämpas fordras naturligtvis allt större sammanhållning inom en partigrupp, ju flera platser i landstinget gruppen får besätta, varför i tabellen landstingsmännen fördelats efter det antal, som tillkom varje särskild partigrupp. En annan omständighet, som delvis förrycker tabellens siffror, är den, att då två partier röstat med gemensam partibeteckning, rangordningsregeln icke kunnat tillämpas, utom beträffande den i första rummet av den gemen-

Tab. K. Jämförelse mellan valresultaten i de kretsar, där omval ägt rum år 1919.

Valkretsar	Antal godkända valsedlar								Antal kasserade valsedlar	Summa rösta- tande		Antal valda landstingsmän					
	Höger	Jordbr. riksförb.	Bondef.	Liberala	Soc.-dem.	Vänster- soc.	Övriga	Summa		Antal	% av röst- berätti- gade	Höger	Jordbr. riksf.	Bondef.	Liberala	Soc.-dem.	Vänster- soc.
Uppsala läns södra . . .	{1:sta valet ³⁾	1 713	613	851	1 042	1 921	—	1	6 141	418	6 559	64·2	2	—	1	1	—
	{2:dra valet ³⁾	1 631	320	917	757	2 304	—	7	5 936	12	5 948	58·2	2	—	1	—	2
Livgedingets	{1:sta valet	1 363	920	—	4 239	2 887	—	1	9 410	1 312	10 722	60·6	1	—	—	4	3
	{2:dra valet ¹⁾	1 119	926	—	3 909	2 434	—	—	8 388	351	8 739	49·4	1	1	—	4	2
Östra härad	{1:sta valet ²⁾	1 487	—	2 024	2 267	1 554	289	—	7 621	403	8 024	69·5	1	—	2	1	1
	{2:dra valet ²⁾	1 134	—	1 949	2 018	1 212	13	4	6 330	43	6 373	55·2	1	—	2	1	1
Östbo härad	{1:sta valet ¹⁾⁵⁾	3 479	659	—	1 585	815	403	—	6 941	803	7 744	67·2	3	—	—	1	1
	{2:dra valet ¹⁾⁶⁾	2 930	684	—	869	489	1	—	4 973	15	4 988	43·3	4	—	—	1	—
Västbo härad	{1:sta valet ²⁾⁵⁾	2 639	3 681	223	2 640	802	878	—	10 863	492	11 355	76·9	1	3	—	2	—
	{2:dra valet ²⁾⁶⁾	2 128	3 333	114	2 148	576	606	1	8 906	784	9 690	65·8	2	3	—	1	1
Oxie och Skytts	{1:sta valet	3 009	1 319	—	1 517	5 563	—	1	11 409	553	11 962	70·3	2	—	—	1	4
	{2:dra valet ¹⁾	2 705	1 403	—	1 223	5 732	—	—	11 063	39	11 102	65·3	2	1	—	—	4
Fludre, Väne o. Bjärke	{1:sta valet ²⁾	921	—	1 241	2 303	2 068	—	—	6 533	892	7 425	64·2	1	—	1	2	1
	{2:dra valet ²⁾	745	—	1 041	1 599	2 054	—	—	5 439	12	5 451	47·1	1	—	1	1	2
Ångermanlands västra .	{1:sta valet ²⁾⁵⁾	1 493	—	1 246	1 087	239	2 601	—	6 666	844	7 510	68·2	1	—	1	1	—
	{2:dra valet ²⁾	1 442	—	1 204	861	122	2 343	—	5 972	10	5 982	54·3	2	—	1	1	—
Västerbottens västra . .	{1:sta valet ⁴⁾	1 712	—	—	4 044	369	468	4	6 597	31	6 628	42·4	2	—	—	6	—
	{2:dra valet	1 079	—	—	2 668	106	188	1	4 042	9	4 051	25·9	2	—	—	6	—
Summa för samtliga nio valkretsarna	{1:sta valet	17 816	7 192	5 585	20 724	16 218	4 639	7	72 181	5 748	77 929	64·4	14	3	5	19	11
	{2:dra valet	14 913	6 666	5 225	16 052	15 029	3 151	13	61 049	1 275	62 324	51·5	17	5	5	15	11

- 1) Höger och jordbrukarnes riksförbund röstade under samma partibeteckning.
 2) Höger och bondeförbundet röstade under samma partibeteckning.
 3) Höger, riksförbundet och bondeförbundet röstade under samma partibeteckning.
 4) Liberala och socialdemokrater röstade under samma partibeteckning.
 5) Socialdemokrater och vänstersocialister röstade under samma partibeteckning.

samma partigruppen valde, så snart de båda partierna varit någorlunda jämnstarka, även om sammanhållningen inom vart och ett av dem varit obruten. I tabellen hava därför alla de landstingsmän, som av denna orsak valts enligt reduktionsregeln, dessutom särskilt antecknats inom parentes.

I hela riket valdes vid 1919 års val 844 landstingsmän enligt rangordningsregeln och 259 eller 23,5 % enligt reduktionsregeln. I sistnämnda antal ingå emellertid 195 landstingsmän, för vilka reduktionsregeln måst tillämpas på grund därav, att partier röstat med gemensam partibeteckning. Utom dessa 195 voro sålunda inalles 64 landstingsmän, därav 25 höger, 35 liberala och 4 vänstersocialister, valda enligt sagda regel inom sådana valkretsar, där partierna röstat med skilda beteckningar. En jämförelse mellan ovanstående siffror och motsvarande från år 1918 (tab. L), då endast halva riket valde, visar att reduktionsregeln relativt taget kommit till användning i ungefär samma utsträckning, resp. 23,5 och 22,6 % av fallen, oaktat antalet representanter per krets vid innevarande val är åtskilligt större. Jämför man åter med ännu tidigare val, framgår att reduktionsregeln numera kommit till användning i betydligt flera fall än förr. Detta beror dock uteslutande på de talrika valallianserna och ej på bristande sammanhållning inom partierna, vilket för övrigt är helt naturligt, då många skiftningar inom de gamla partierna försvunnit, sedan jordbrukarnes riksförbund, bondeförbundet och vänstersocialisterna brutit sig ut som självständiga partier. Liksom vid närmast föregående val har reduktionsregeln nu kommit till användning i relativt större utsträckning å landsbygden än i städerna.

Beträffande sammanhållningen inom de olika partierna har densamma såsom vanligt varit störst inom det socialdemokratiska. Endast 17 av dess 321 landstingsmän valdes enligt reduktionsregeln, och dessa 17 tillhörde samtliga sådana valkretsar, där socialdemokraterna röstade under gemensam beteckning med annat parti. Därtill kommer, att socialdemokraterna ofta fått ett större antal av sina kandidater valda än de övriga partierna, utan att reduktionsregeln behövt tillgripas. Sålunda kan framhållas, att i Eskilstuna valdes fem och i vardera av 12 landsbygdskretsar fyra socialdemokratiska landstingsmän, samtliga enligt rangordningsregeln. Även jordbrukarnes riksförbund och bondeförbundet uppvisa ganska god sammanhållning. Däremot hava särlistor eller strykningar å de officiella listorna varit ganska vanliga inom det liberala partiet och, fastän i mindre mån, inom högern.

g) **Landstingens sammansättning.** Resultaten av de allmänna landstingsmannavalen år 1919 inom varje valkrets framgå av tab. 2 kol. 25—31, där uppgifter lämnas å antalet av de olika partierna valda landstingsmän. För de särskilda landstingsområdena meddelas motsvarande tal i tab. 3 samt med skillnad mellan landsbygd och städer i tab. 1 kol. 62—68; för hela riket var landstingsmännens antal, fördelade på partier, följande, varvid till jämförelse även meddelas landstingens sammansättning före valet:

Tab. L. Tillämpningen av rangordnings- och reduktionsreglerna.

Antal landstingsmän inom varje partigrupp	Höger	Riksförb.	Bondeförb.	Liberala	Socialdemokr.	Vänstersoc.	Santliga							
	V a l d a e n l i g t													
	Rangordningsregeln	Reduktionsregeln	Rangordningsregeln	Reduktionsregeln	Rangordningsregeln	Reduktionsregeln	Rangordningsregeln	Reduktionsregeln						
<i>Landsbygden.</i>														
6	—	—	5	7 (7)	—	—	1	5	—	—	—	—	6	12 (7)
5	2	3	—	—	—	—	3	2 (2)	—	—	—	—	5	5 (3)
4	7	1 (1)	—	—	—	—	16	8 (1)	54	2 (2)	4	4 (1)	81	15 (5)
3	15	15 (12)	4	8 (8)	12	6 (6)	71	10	52	11 (11)	9	—	163	50 (37)
2	45	41 (36)	14	14 (14)	25	17 (17)	67	7	95	1 (1)	5	5 (4)	251	85 (72)
1	28	32 (32)	10	18 (18)	24	10 (10)	58	2	30	2 (2)	13	6 (6)	163	70 (68)
Summa	97	92 (81)	33	47 (47)	61	33 (33)	216	34 (3)	231	16 (16)	31	15 (11)	669	237 (191)
<i>Städerna.</i>														
5	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	5	—
4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	14	1	—	—	—	—	—	—	6	—	—	—	20	1
2	16	10 (1)	—	—	—	—	4	—	33	1 (1)	—	—	53	11 (2)
1	32	4	—	—	—	—	33	4	29	—	3	2 (2)	97	10 (2)
Summa	62	15 (1)	—	—	—	—	37	4	73	1 (1)	3	2 (2)	175	22 (4)
Summa för hela riket år 1919	159	107 (82)	33	47 (47)	61	33 (33)	253	38 (3)	304	17 (17)	34	17 (13)	844	259 (195)
halva " 1918	232	43 (25)	13	17 (17)	18	8 (8)	113	30 (26)	89	34 (34)	18	9 (9)	483	141 (119)
" " 1916	318	31	—	—	2	—	117	37 (35)	88	35 (32)	—	—	525	103 (67)

	Landsbygd		Städer		Hela antalet	
	före valet	efter valet	före valet	efter valet	före valet	efter valet
Höger	436	189	180	77	616	266
Jordbrukarnes riksförbund	30	80	—	—	30	80
Bondeförbundet	28	94	—	—	28	94
Liberala	229	250	66	41	295	291
Socialdemokrater	196	247	48	74	244	321
Vänstersocialister	24	46	3	5	27	51
Summa	943	906	297	197	1 240	1 103

Ifråga om landstingsmännens fördelning på partier har som regel varje landstingsman förts till det parti, som genomfört hans val. Detta har dock någon gång varit svårt att avgöra, enär särskilt höger, jordbrukarnes riksförbund och bondeförbundet ofta använt ej blott samma partibeteckning, utan även gemensam kandidatlista. Den valde har därvid förts till det parti, till vilket han själv önskat räknas, och i noterna till tab. 2 har detta för varje särskilt fall anmärkts.

Antalet valda landstingsmän innevarande år utgjorde sammanlagt 1 103. Detta innebär, jämfört med förhållandena före valet en minskning med 137, vilken till största delen är att tillskriva borttagandet av städernas företrädesrätt i representationen. Härigenom har, trots hastigare folkökning i städerna och tillkomsten av nya städer vid årsskiftet 1918—1919, antalet stadsrepresentanter i landstingen minskats med 100, från 297 till 197. Städernas andel i representationen har sålunda nedgått från 24.0 till 17.9 proc. Minskningen av antalet landsbygdsrepresentanter med 37 utgör resultatet av nya städers tillkomst, av inkorporeringar samt av ändringar i valkretsindelningen bl. a. på Gottland.

En jämförelse mellan landstingens sammansättning före och efter valen giver vid handen, att högerens representation minskats från 49.7 % av hela antalet till 24.1 %, medan samtliga de övriga partierna ökats. Denna stegring är mest framträdande för socialdemokraterna (från 19.7 till 29.1 %), men även de båda bondeorganisationerna uppvisa ganska stark ökning, helt naturligt för övrigt, då ju dessa nya partier knappast existerade det första av de år, under vilket det närmast föregående landstinget valdes.

Räknar man med sex partier inom landstingen är det starkaste alltså numera det socialdemokratiska, till vilket hörde 321 landstingsmän. Närmast i ordningen kom det liberala partiet med 291 och högern med 266 landstingsmän. De yngre partierna bondeförbundet, jordbrukarnes riksförbund och det vänstersocialistiska räknade i ordning 94, 80 och 51 mandat. — I städerna är högern fortfarande det starkaste partiet, men å landsbygden har nämnda parti till följd av konkurrensen med de båda bondeorganisationerna fått avstå första platsen till de liberala.

Vid innevarande val hava kvinnor för första gången vunnit inträde i landstingen. Såsom tab. 3 närmare visar, utsågos nämligen 6 kvinnor till ledamöter av denna korporation, därav 3 liberala, 2 socialdemokrater och 1 vänstersocialist.

För att möjliggöra en jämförelse mellan partiernas styrka bland de röstande och bland de valda meddelas här nedan en sammanställning av de för varje parti avgivna valsedlarnes samt de valda landstingsmännens antal:

	Landsbygd		Städer		Hela riket			
	Röstande %	Valda %	Röstande %	Valda %	Röstande antal	%	Valda antal	%
Höger	20.8	20.8	37.1	39.1	357 622	23.5	266	24.1
Riksförbundet	8.9	8.8	0.0	—	112 096	7.4	80	7.3
Bondeförbundet	9.8	10.4	0.0	—	123 549	8.1	94	8.5
Liberala	28.0	27.6	23.4	20.8	414 117	27.3	291	26.4
Socialdemokrater	26.0	27.3	35.8	37.6	420 485	27.7	321	29.1
Vänstersocialister	6.5	5.1	3.7	2.5	91 064	6.0	51	4.6
Övriga	0.0	—	0.0	—	361	0.0	—	—
	100.0	100.0	100.0	100.0	1 519 294	100.0	1 103	100.0

Siffrorna visa att partifördelningen bland de valda förskjutit sig något till förmån för det största partiet, det socialdemokratiska. Vidare iakttar man, att högern gynnats i städerna samt att å landsbygden mindre förskjutningar ägt rum till förmån för det med högern samgående partiet, bondeförbundet.

Samma sak, sedd från annan synpunkt, bekräftas vid en jämförelse mellan det nu erhållna faktiska valresultatet och en fullt proportionell fördelning enligt D'Hondts regel av platserna efter partiernas sammanlagda röstetal för hela landet. Det socialdemokratiska partiet visar sig vara överrepresenterat med 13 platser, bondeförbundet med 6 och högern med 4, under det att vänstersocialisterna erhållit 14 och de liberala 9 mandat mindre än deras röstetal i och för sig berättigat till, vilket i detalj närmare framgår av följande siffror:

Landsbygden	Röstetal	Faktiskt resultat	Antal landstingsmän	
			Proportion enl. D'Hondt	Faktisk vinst (+) eller förlust (—)
Höger	263 591	189	189	+ 0
Jordbr. riksförb.	112 089	80	80	+ 0
Bondeförbundet	123 529	94	88	+ 6
Liberala	354 833	250	254	— 4
Socialdemokrater	329 821	247	237	+ 10
Vänstersocialister	81 786	46	58	— 12
<i>Städerna</i>				
Höger	94 031	77	73	+ 4
Liberala	59 284	41	46	— 5
Socialdemokrater	90 664	74	71	+ 3
Vänstersocialister	9 278	5	7	— 2

Orsaken till denna brist på fullt korrekt proportionalitet ligger närmast att söka i de på sina håll alltför små valkretsarna. Att platsfördelningen i någon mån måste ställa sig ogynnsam för de svagare partigrupperna är helt naturligt, då dessa i många valkretsar icke äro tillräckligt starka att erövra någon plats, varigenom deras röster i så fall bliva helt bortkastade. Ställningen för de

mindre partierna skulle säkerligen i detta avseende blivit ofördelaktigare, om icke de talrika valallianserna i många kretsar verkat i motsatt riktning. — Vid en jämförelse mellan partiernas styrka bland de röstande och bland de valda landstingsmännen konstateras emellertid, att dessa styrkeförhållanden överensstämma åtskilligt bättre än vid tidigare val, beroende på den ökning i valkretsarnes storlek, som ägt rum förevarande år.

Av tab. 3 framgår att partiställningen inom de olika *landstingen* var betydligt växlande. Socialdemokraterna voro de starkaste inom 10 landsting och vänstersocialisterna inom 1, nämligen Norrbottens. Högern utgjorde det största partiet inom 8 landsting och de liberala ägde samma ställning inom 5, därav i Västerbottens län till och med nående absolut majoritet. Jordbrukarnes riksförbund ägde visserligen övervikt blott i Gottlands län, men räknade många anhängare även i Östergötlands, Malmöhus och Hallands län. Bondeförbundet, som ej nådde majoritet i något landsting, var talrikt representerat i Skaraborgs, Älvsborgs, Kopparbergs och Gävleborgs län.

III. Stadsfullmäktigvalen.

Statistiken över stadsfullmäktigvalen måste bliva något mera summarisk än statistiken över landstingsmannavalen, enär, såsom redan i inledningen framhållits, blott de vid sagda val förda protokollen och icke de därvid avgivna valsedlarna stått till förfogande vid bearbetningen. En olägenhet härav har bl. a. varit, att då två partier röstat under gemensam partibeteckning men för övrigt med olika kandidatlistor, dessa valsedlars fördelning på de båda partierna ofta endast approximativt kunnat beräknas. Till ledning härvid hava tjänat dels protokollens uppgifter över de valda kandidaternas röstetal, dels den protokollen bifogade tabellen, utvisande ordnandet av kandidaterna enligt reduktionsregeln, i de fall då denna tillämpats. En dylik beräkning måste dock ibland bliva endast ungefärlig, och ofta har centralbyrån nödgats tillskriva vederbörande valförrättare för erhållande om möjligt av tillförlitligare uppgifter. De meddelade siffrorna över partiernas styrka i ifrågavarande fall kunna därför ej alltid göra anspråk på att vara fullt exakta.

Vidare må nämnas, att den fördelning av de röstande på fyra politiska partier, vilken i så stor utsträckning som möjligt genomförts, likväl ej kunnat verkställas för en del partigrupper, som ej haft någon utpräglad politisk karaktär, utan där den sammanhållande kraften varit något annat gemensamt intresse av ett eller annat slag. Dessa grupper hava räknats för sig och i tab. 4 och 5 upptagits under rubriken »övriga».

A) Gällande bestämmelser angående stadsfullmäktigvalen. I kommunalförordningen för rikets städer, sådan denna förordning sedan år 1918 numera lyder, är stadgat, att i alla städer med mer än 1 500 invånare (förut 3 000)

den beslutande myndigheten skall utövas av på allmän rådstuga valda stadsfullmäktige. Mindre städer äga rätt att på samma sätt utse stadsfullmäktige, av vilken rätt också alla städer utom Skanör med Falsterbo begagnat sig.

Antalet fullmäktige är i kommunalförordningen fastställt i förhållande till folkmängden enligt följande bestämmelser:

Stad med 2 000 invånare eller därunder utser	20
» » över 2 000 t. o. m. 5 000 invånare utser	21—25
» » » 5 000 » » » 10 000 » » »	26—30
» » » 10 000 » » » 20 000 » » »	31—40
» » » 20 000 » » » 40 000 » » »	41—50
» » » 40 000 invånare utser	51—60

Inom dessa gränser äger sedan varje stad att själv bestämma stadsfullmäktiges antal. För Stockholm är särskilt stadgat, att antalet skall vara 100.

Alla städer med mer än 10 000 invånare skola indelas i valkretsar med minst tio, högst tjugufem stadsfullmäktige från varje valkrets efter folkmängdens storlek. Det största antalet valkretsar inom samma stad vid här ifrågakarande val återfinnes i Stockholm, som är indelat i fem valkretsar; trenne valkretsar förekomma i Göteborg, Malmö, Norrköping, Hälsingborg, Jönköping, Uppsala, Karlskrona och Söderhamn, medan övriga städer med mera än 10 000 invånare ävensom Visby äro indelade i två valkretsar.

Stadsfullmäktige skola väljas för fyra år, räknade från den 1 januari året efter det, då valet skett, på så sätt att hälften omväljes vartannat år. För nu ifrågakarande val gällde, att under mars månad 1919 skulle val av hela antalet fullmäktige äga rum. Därvid skulle halva antalet eller, om detta icke var jämnt, det antal som var närmast under hälften utses för tiden $\frac{1}{4}$ 1919— $\frac{31}{12}$ 1920 och återstående antal för tiden $\frac{1}{4}$ 1919— $\frac{31}{12}$ 1922; för Stockholms vidkommande avsågo dock valen tiden till resp. 1 april 1921 och 1 april 1923. Valen för båda dessa grupper av fullmäktige ägde rum vid en och samma förrättning. Önskade valman utöva rösträtt beträffande båda de tidsperioder, valet avsåg, hade han att i ett och samma valkuvert inlägga två valsedlar, en för vardera av nämnda tidsperioder. Till dessa valsedlar kunde dock även användas ett sammanhängande papper, avdelat i två hälfter genom en lodrätt gående perforerad linje, och genom anbringande å valsedeln av orden »två år» eller »fyra år» utmärktes den tidsperiod, som avsågs. I syfte att underlätta själva valförrättningen förordnade magistraten eller stadsstyrelsen mycket ofta, i enlighet med tilldelad befogenhet, att valet skulle äga rum å flera lokaler, avsedda för särskilda delar av staden, ävensom utsträckte detsamma att hållas under två på varandra följande dagar.

B) **Deltagandet i valen.** Antalet i stadsfullmäktigvalen deltagande personer med fördelning på män och kvinnor meddelas för var och en av de större städerna, som ej deltaga i landsting, i tab. 4, kol. 20—22 och för övriga städer i tab. 5, kol. 5—7. Dessa uppgifter, som lämnats av vederbörande magistrat eller stadsstyrelse, äro erhållna genom avprickning av röstlängderna.

Hela antalet i stadsfullmäktigvalen deltagande utgör enligt dessa uppgifter 254 513 män och 317 522 kvinnor, summa 572 035 personer. Jämfört med siffrorna för stadsfullmäktigvalen åren 1917 och 1918 tillsammans, då inalles 208 359 valsedlar avgåvos, har antalet röstande, frånräknat valet i den nyttillkomna staden Avesta, ökats med 361 804 eller 173'6 %.

Då antalet röstberättigade i städer med stadsfullmäktige inalles utgjorde 406 605 män och 548 407 kvinnor, innebära dessa siffror, att 62'6 % av männen och 57'9 % av kvinnorna deltagit i valen. Relationen härvidlag ställer sig emellertid väsentligt olika i städer av olika storleksordning, såsom närmare framgår av följande tal, där städerna äro sammanförda i vissa grupper efter folkmängdens storlek.

Städer med	Antal röstberättigade män	Antal röstberättigade kvinnor	I valet deltagande			
			Antal män	Antal kv.	% av röstber. män	% av röstber. kv.
35001— inv.	207 155	292 638	120 207	151 726	58'0	51'8
20001—35000 »	61 892	79 299	39 448	48 133	63'7	60'7
10001—20000 »	58 547	74 425	37 506	46 839	64'1	62'9
5001—10000 »	50 723	64 167	35 860	42 821	70'7	66'7
— 5000 »	28 288	37 878	21 492	28 003	76'0	73'9
	406 605	548 407	254 513	317 522	62'6	57'9

Ovanstående sammanställning visar tydligt, att deltagandet varit livligast i städer med under 5 000 invånare, där 76'0 % av männen och 73'9 % av kvinnorna utövat sin rösträtt. För varje högre storleksgrupp minskas sedan regelbundet livaktigheten, och i städerna med över 35 000 inv. hava endast 58'0 % av männen och 51'8 % av kvinnorna deltagit i valet.

Uträknar man nämnda frekvenstal särskilt för var och en av rikets städer, såsom skett i tab. M, kol. 9—11, bliva förhållandena naturligtvis ej lika regelbundna. En klassifikation av städerna efter ifrågavarande relationstals storlek utfaller som följer:

Röstande i % av röstberättigade	Män	Antal städer Kvinnor	Båda könen
90'1—95'0 %	1	1	1
85'1—90'0 »	1	1	1
80'1—85'0 »	13	8	9
75'1—80'0 »	19	15	14
70'1—75'0 »	20	21	25
65'1—70'0 »	28	21	19
60'1—65'0 »	16	19	22
55'1—60'0 »	6	12	9
50'1—55'0 »	2	6	5
45'1—50'0 »	—	2	1
	Summa 106	106	106

Inom inalles 15 städer hava således över fyra femtedelar av de röstberättigade männen deltagit i valet. Rekordet 91'1 % innehaves av Kungsbacka,

varefter i ordning följa Simrishamn och Lysekil. Minsta deltagandet åter förekommer i Göteborg, där endast 50·3 % av männen utövat rösträtten. — Beträffande kvinnorna visar tabellen, att deltagandet i allmänhet varit mindre än bland männen; undantag härifrån utgöra dock 24 städer. Även kvinnorna uppvisa det livligaste deltagandet i Kungsbacka, 91·7 %, Lysekil och Simrishamn; minsta procenttalet förekommer däremot i Trosa, 47·4 % medan Göteborg når siffran 48·2 %.

Då det endast beträffande de städer, som ej deltaga i landsting, i centralbyrån finnas uppgifter å vid tidigare stadsfullmäktigval röstberättigade, är det blott beträffande dessa städer möjligt att siffermässigt jämföra livaktigheten i deltagandet vid nu ifrågavarande och vid tidigare val. Uttryckt i procent av de röstberättigade i resp. städer var det relativa antalet röstande vid stadsfullmäktigvalen åren 1919 och 1918 (för Stockholm 1917) följande:

	1919	1918	1917
Stockholm	54·6	—	52·2
Göteborg	49·1	41·5	—
Malmö	59·0	38·9	—
Norrköping	56·6	43·1	—
Hälsingborg	58·1	41·9	—
Gävle	60·0	40·2	—

C) **Avgivna valsedlar. Antal och partifördelning.** Antalet inom varje stad avgivna valsedlar med fördelning på de politiska partierna, i den utsträckning en sådan fördelning varit möjlig att genomföra, framgår av de i tab. 4 och 5 meddelade uppgifterna. Inom hela riket avgåvos vid 1919 års allmänna stadsfullmäktigval enligt valprotokollens uppgifter inalles 1 138 563 godkända valsedlar. Läggas härtill de kasserade, vilka uppgingo till 4 419, erhålles ett antal av 1 142 982. Om alla röstande avlämnat valsedlar både för två- och fyraårsperioden, borde sistnämnda tal vara dubbelt så stort som antalet i valet deltagande. När så ej är förhållandet, beror detta dels därpå, att valkuverten ibland innehållit valsedel för blott endera perioden, dels därpå att ofta, särskilt i Stockholm, förekommit felprickning i röstlängden, så att antalet röstande män och kvinnor enligt längden ej fullt överensstämmer med antalet avlämnade valkuvert. De avgivna valsedlarnas fördelning på politiska partier för samtliga städer i såväl absoluta som relativa tal har varit följande, varvid till jämförelse även meddelas siffrorna för åren 1917—1918, eller de år under vilka stadsfullmäktige närmast förut valdes i samtliga städer.

	År 1919		Åren 1917—1918		
	Antal	%	Antal	%	Röstetal %
Höger	383 087	33·6	82 068	39·5	49·1
Liberala	222 553	19·6	40 523	19·5	19·1
Socialdemokrater	455 183	40·0	77 925	37·5	28·9
Vänstersocialister	62 856	5·5	4 292	2·1	1·6
Övriga	14 884	1·3	2 893	1·4	1·3
	1 138 563	100·0	207 701	100·0	100·0

Tab. M. Relativa antalet röstande och icke röstberättigade samt pro-

Städer	Folk- mängd den 1 jan. 1919	Kvinnor på 1 000 män			Icke röstberättigade i % av i röstlängd upptagna			I valet deltagande i % av röstberättigade		
		Röstbe- rättigade	Icke röstbe- rättigade	I röst- längd upptagna	Män	Kv.	Båda könen	Män	Kv.	Båda könen
Stockholm	408 456	1 451	460	1 376	7 62	2 55	4 68	59 7	51 1	54 6
Göteborg	197 421	1 323	231	1 210	10 35	1 98	5 77	50 3	48 2	49 1
Malmö	110 459	1 329	307	1 246	8 12	2 00	4 72	62 2	56 6	59 0
Norrköping	56 872	1 713	383	1 345	27 72	7 90	16 36	59 9	54 7	56 6
Hälsingsborg	45 330	1 333	315	1 218	11 34	2 94	6 72	60 6	56 2	58 1
Gävle	36 194	1 411	213	1 193	18 26	3 26	10 10	63 4	57 7	60 0
Örebro	34 861	1 351	228	1 236	10 2	1 9	5 6	64 0	58 5	60 8
Eskilstuna	30 354	1 069	557	1 057	2 4	1 3	1 8	65 1	61 1	63 1
Jönköping	28 684	1 268	859	1 247	5 0	3 4	4 1	74 7	73 0	73 8
Västerås	28 608	1 035	585	1 024	2 4	1 4	1 9	55 6	56 3	56 0
Uppsala	27 696	1 461	474	1 420	4 1	1 4	2 5	66 1	62 3	63 8
Karlskrona	27 642	1 110	974	1 104	4 3	3 8	4 0	62 5	59 7	61 0
Linköping	26 060	1 396	622	1 280	15 0	7 3	10 7	57 1	51 5	53 9
Borås	23 811	1 476	875	1 450	4 3	2 6	3 3	67 9	63 8	65 4
Lund	22 918	1 551	526	1 435	11 3	4 1	7 1	60 1	58 9	59 3
Karlstad	18 820	1 379	704	1 304	11 1	6 0	8 2	66 1	59 5	62 3
Halmstad	18 759	1 271	569	1 241	4 4	2 0	3 1	67 9	67 2	67 5
Landskrona	18 740	1 143	347	1 090	6 7	2 1	4 3	60 8	61 6	61 3
Sundsvall	16 730	1 489	504	1 292	20 0	7 8	13 1	56 2	50 3	52 7
Kalmar	16 608	1 401	244	1 245	13 4	2 6	7 4	56 8	59 8	58 5
Trollhättan	14 887	956	359	932	4 0	1 6	2 8	51 3	53 9	52 6
Södertälje	14 347	1 146	863	1 135	3 7	2 8	3 2	61 7	64 1	62 9
Uddevalla	13 596	1 335	542	1 287	6 1	2 6	4 1	70 1	73 7	72 2
Östersund	13 006	1 217	297	1 153	7 0	1 8	4 2	66 6	63 3	64 8
Kristianstad	12 498	1 465	481	1 366	10 0	3 5	6 3	74 1	71 4	72 5
Falun	12 206	1 340	245	1 246	8 6	1 7	4 8	63 4	58 0	60 3
Västervik	11 845	1 295	330	1 181	11 8	3 3	7 2	68 9	69 8	69 4
Ystad	11 314	1 375	237	1 201	15 3	3 0	8 6	65 4	65 5	65 5
Nyköping	11 244	1 246	1 500	1 256	3 8	4 5	4 2	69 9	64 4	66 9
Söderhamn	11 084	1 394	154	1 058	27 1	4 0	15 2	62 8	65 4	64 3
Trälleborg	10 812	1 147	250	1 086	6 7	1 6	4 0	68 5	67 1	67 8
Kristinehamn	10 729	1 204	1 131	1 199	6 4	6 0	6 2	63 2	61 3	62 2
Luleå	10 283	1 195	286	1 109	9 4	2 4	5 7	68 1	61 7	64 6
Härnösand	9 990	1 501	664	1 349	18 1	8 9	12 8	65 1	61 6	63 0
Visby	9 781	1 406	283	1 299	9 5	2 1	5 3	61 4	62 8	62 2
Skövde	9 715	1 254	897	1 237	4 8	3 5	4 1	62 2	55 4	58 4
Oskarshamn	9 001	1 416	281	1 144	23 9	5 9	14 3	68 3	67 5	67 8
Vaxjö	8 911	1 545	713	1 498	5 6	2 7	3 9	66 2	58 9	61 8
Vänersborg	8 562	1 430	435	1 319	11 2	3 7	6 9	67 8	66 2	66 9
Lidköping	8 192	1 195	536	1 132	9 5	4 5	6 8	73 8	76 0	75 0
Nässjö	8 130	1 003	321	978	3 6	1 2	2 4	76 4	72 0	74 2
Katrineholm	7 809	907	1 357	915	1 8	2 7	2 2	69 9	69 6	69 8
Huskvarna	7 802	931	1 125	932	0 4	0 5	0 4	79 0	78 6	78 8
Sala	7 703	1 196	874	1 155	12 6	9 5	11 0	73 3	69 0	71 0
Varberg	7 680	1 511	348	1 340	14 7	3 8	8 5	75 9	72 5	73 9
Karlskrona	7 494	1 599	161	1 433	11 5	1 3	5 5	69 9	67 9	68 6
Hudiksvall	7 325	1 262	273	1 108	15 6	3 9	9 4	74 8	74 5	74 6
Umeå	7 026	1 331	850	1 314	3 5	2 3	2 8	67 2	61 9	64 2
Köping	6 662	1 217	480	1 168	6 7	2 7	4 6	65 6	61 3	63 2
Boden	6 369	912	291	881	5 0	1 6	3 4	65 7	67 0	66 3
Skara	6 140	1 599	873	1 569	4 2	2 4	3 1	69 8	61 0	64 4
Alingsås	5 984	1 560	1 310	1 542	7 1	6 0	6 5	77 8	65 7	70 4
Eslöv	5 962	1 260	645	1 248	2 0	1 0	1 5	72 7	68 0	70 0
Falköping	5 959	1 235	353	1 187	5 5	1 6	3 4	78 0	61 5	68 9

portionen mellan könen m. m. i var och en av rikets städer år 1919.

Städer	Folk- mängd den 1 jan. 1919	Kvinnor på 1 000 män			Icke röstberättigade i % av i röstlängd upptagna			I valet deltagande i % av röstberättigade		
		Röstberättigade	Icke röstberättigade	I röstlängd upptagna	Män	Kv.	Båda könen	Män	Kv.	Båda könen
Enköping	5 843	1 258	652	1 232	4.3	2.3	3.2	71.6	70.9	71.2
Ek-jö	5 769	1 263	301	1 202	6.4	1.6	3.8	84.4	83.8	84.1
Avesta	5 561	940	1 129	944	2.1	2.5	2.2	68.7	61.7	65.3
Tranås	5 540	1 256	742	1 231	4.9	3.0	3.8	77.9	74.8	76.2
Motala	5 521	1 306	1 309	1 306	5.6	5.6	5.6	66.5	61.6	63.7
Arvika	5 435	1 169	127	1 130	3.8	0.4	2.0	75.2	73.2	74.1
Ämål	5 303	1 103	1 565	1 118	3.2	4.5	3.9	74.1	68.9	71.4
Mariestad	5 233	1 332	211	1 299	7.1	1.2	3.7	73.6	68.2	70.5
Arboga	5 115	1 175	1 130	1 172	7.0	6.8	6.9	60.8	55.0	57.7
Norrhälje	4 924	1 132	1 357	1 134	1.1	1.3	1.2	69.8	76.1	73.2
Ängelholm	4 906	1 332	397	1 325	5.8	1.7	3.5	80.7	80.2	80.4
Falkenberg	4 815	1 359	262	1 278	7.4	1.5	4.1	77.2	78.4	77.9
Tidaholm	4 732	1 267	345	1 222	4.9	1.4	2.9	71.8	66.5	68.8
Filipstad	4 658	1 364	1 110	1 345	7.4	6.1	6.6	75.6	72.5	73.8
Djursholm	4 575	1 890	1 892	1 890	3.7	3.7	3.7	75.2	62.4	66.8
Lysekil	4 208	1 301	286	1 204	9.6	2.3	5.6	85.0	86.2	85.7
Örnsköldsvik	4 191	1 392	333	1 275	11.0	2.9	6.5	79.7	71.8	75.1
Strängnäs	3 951	1 372	1 000	1 366	1.8	1.3	1.5	65.8	61.0	63.0
Ludvika	3 737	901	50	883	1.9	0.1	1.1	79.2	80.1	79.6
Sölvesborg	3 566	1 202	396	1 155	5.9	2.0	3.8	68.3	75.6	72.3
Ronneby	3 403	1 568	488	1 514	5.1	1.6	3.0	71.7	71.3	71.5
Hässleholm	3 347	1 159	379	1 133	3.4	1.1	2.2	78.9	75.8	77.2
Vaxholm	3 322	1 005	579	997	2.0	1.2	1.6	71.2	74.9	73.1
Hedemora	3 114	1 329	500	1 291	4.7	1.8	3.1	74.1	71.4	72.5
Ulricehamn	3 088	1 421	295	1 333	7.8	1.7	4.3	80.7	78.2	79.2
Lindesberg	3 017	1 268	824	1 259	2.1	1.4	1.7	68.0	67.0	67.5
Strömstad	2 918	1 559	660	1 437	13.6	6.2	9.3	74.6	70.4	72.9
Vimmerby	2 893	1 358	1 143	1 352	3.0	2.6	2.8	82.7	81.2	81.8
Skellefteå	2 838	1 283	1 524	1 291	3.4	4.0	3.7	81.5	79.5	80.3
Vadstena	2 818	1 793	379	1 670	8.7	2.0	4.5	74.7	70.4	71.9
Piteå	2 761	1 517	800	1 469	6.6	3.6	4.8	78.0	72.6	74.7
Söderköping	2 570	1 541	300	1 466	6.0	1.2	3.2	70.6	65.8	67.7
Sollefteå	2 545	1 273	1 448	1 281	4.3	4.9	4.6	82.6	72.6	77.0
Hjo	2 488	1 417	400	1 355	6.1	1.8	3.6	79.8	80.0	79.9
Simrishamn	2 377	1 326	474	1 298	3.3	1.2	2.6	85.2	84.0	84.5
Nora	2 363	1 361	688	1 344	2.5	1.3	1.8	80.8	73.5	76.6
Laholm	2 105	1 493	522	1 452	4.3	1.5	2.1	82.2	79.8	80.8
Askersund	2 004	1 456	613	1 404	6.2	2.7	4.1	80.1	75.3	77.2
Torshälla	1 899	1 129	769	1 112	4.7	3.3	3.9	70.9	69.4	70.1
Kungälv	1 899	1 189	667	1 165	4.5	2.6	3.5	78.2	82.5	80.5
Marstrand	1 759	1 194	1 048	1 187	4.6	4.1	4.3	60.4	65.6	63.2
Haparanda	1 694	980	1 197	1 005	11.9	14.1	13.0	73.7	79.2	76.4
Skänninge	1 574	1 277	625	1 253	3.7	1.9	2.7	75.7	76.4	76.1
Säter	1 554	1 234	2 667	1 245	0.7	1.6	1.2	77.6	75.1	76.2
Mariefred	1 398	1 413	346	1 340	6.8	1.8	3.9	76.7	73.4	74.7
Kungsbacka	1 291	1 457	833	1 445	1.9	1.1	1.4	91.1	91.7	91.5
Borgholm	1 219	1 651	2 600	1 668	1.8	2.8	2.4	83.6	81.9	82.6
Öregrund	1 182	1 207	818	1 194	3.4	2.4	2.8	67.6	67.6	67.6
Skanörs m. Falsterbo	1 179	1 252	2 667	1 265	0.9	1.9	1.4	—	—	—
Gränna	1 132	1 839	1 333	1 822	3.4	2.5	2.8	82.0	77.0	78.7
Östhammar	911	1 453	500	1 430	2.4	0.8	1.5	82.3	81.6	81.9
Trosa	904	1 322	1 143	1 317	2.9	2.5	2.7	61.8	47.4	53.6
Sigtuna	625	1 372	667	1 326	6.5	3.3	4.7	73.3	73.3	73.3

En jämförelse mellan partiernas inbördes styrka år 1919 och åren 1917—1918 tillsammanantagna visar, att socialdemokrater och vänstersocialister skördat vinsten av rösträttsreformen på bekostnad av högern. De socialdemokratiska valseدلarna hava ökats från 37·5 till 40·0 % av samtliga och vänstersocialisternas från 2·1 till 5·5 %, medan högerns minskats från 39·5 till 33·6 %. Ännu större bliva skillnaderna, om man jämför procenttalen för år 1919 med 1917—1918 års procenttal icke för avgivna valseدلar utan för röstetalet.

Det socialdemokratiska partiet är alltså numera det starkaste, närmast följt av högern, varefter i tredje rummet kommer det liberala och sist det vänstersocialistiska. Den relativa styrkan mellan partierna är emellertid betydligt olika i städer av olika storleksordning, såsom närmare framgår av följande tal:

<i>Absoluta tal</i>		<i>Avgivna godkända valseدلar</i>				
Städer med	Höger	Liberala	Socialdemokrater	Vänstersocialister	Övriga	Summa
35 001—	177 787	79 845	249 163	26 921	6 899	540 615
20 001—35 000	59 947	35 918	71 424	7 314	12	174 615
10 001—20 000	54 922	38 863	63 663	8 840	1 661	167 949
5 001—10 000	51 863	41 434	43 061	16 200	4 220	156 778
— 5 000	38 568	26 493	27 872	3 581	2 092	98 606
	Samtliga 388 087	222 553	455 183	62 856	14 884	1 138 563
<i>Relativa tal %.</i>						
35 001—	32·9	14·7	46·1	5·0	1·3	100·0
20 001—35 000	34·3	20·6	40·9	4·2	0·0	100·0
10 001—20 000	32·7	23·1	37·9	5·3	1·0	100·0
5 001—10 000	33·1	26·4	27·5	10·3	2·7	100·0
— 5 000	39·1	26·9	28·3	3·6	2·1	100·0
	Samtliga 33·6	19·6	40·0	5·5	1·3	100·0

Högern omfattar tämligen konstant $\frac{1}{3}$ av valmanskåren i alla storleksgrupperna; i småstäderna (under 5 000 inv.) når den dock ungefär $\frac{2}{5}$. De liberala mönstra ungefär $\frac{1}{4}$ av de röstande i småstäderna, men minskas sedan regelbundet i betydelse för varje högre storleksgrupp, och i de sex största städerna omfatta de endast 14·7 % av valmanskåren. Däremot är förhållandet rakt motsatt med de båda socialistiska partierna sammanräknade. De uppnå sin högsta numerär, 51·1 %, i de största städerna och minskas sedan för varje lägre grupp, så att de i småstäderna utgöra endast 31·9 % av de röstande.

Beträffande partiernas inbördes styrka i de särskilda städerna hänvisas till tab. 4 och 5.

Till de i tabellerna under rubriken »övriga» upptagna valseدلarna hava räknats dels valseدلar, som ej varit försedda med partibeteckning, eller den s. k. fria gruppen, dels sådana valseدلar med partibeteckning, vilka icke med säkerhet kunnat hänföras till något av de fyra politiska partierna. Valseدلar

utan partibeteckning hava vid här ifrågavarande liksom vid föregående val förekommit blott i ringa utsträckning; inalles avgåvos 50 dylika. — Däremot hava 14 834 valsedlar med partibeteckning sammanförts under rubriken »övriga», enär resp. partigrupper synas hava saknat bestämd politisk karaktär. Beteckningar för de viktigare av hit räknade partigrupper jämte om dem eventuellt inhämtade upplysningar återfinnas under anmärkningarna till tab. 4 och 5.

En del av hithörande grupper voro sammanslutningar för att tillvarataga frikyrkliga intressen, medan andra grupper utgjordes av förbuds- eller anti-förbudsvänner i nykterhetsfrågan. Som exempel härpå kunna nämnas grupperna »Frisinnade och nykterhetsvänner» samt »Samhället» i Öregrund, med resp. 370 och 552 valsedlar, »Frikyrkliga nykterhets- och framstegsvänner» i Tranås med 681 valsedlar, »Frikyrkliga» i Ludvika med 350 valsedlar, »Avesta kristna nykterhets- och sedlighetsförbund» med 524 valsedlar samt grupperna »Samlingspartiet» och »För motboken» i Boden med resp. 1 300 och 826 valsedlar. — Andra grupper synas, efter vad inhämtade upplysningar giva vid handen eller partibeteckningarna antyda, vilja tillvarataga ett visst närings- eller klassintresse. Hit kunna räknas »Husägare» med 170 röster i Strömstad, »Hantverkare» med 362 röster i Skara, »Samhällsintresserade» med 152 röster i Säter, »Handels- och sjöfartsgruppen» med 116 röster i Sundsvall samt »Bondeförbundet» med 512 röster i Köping. Slutligen må omnämnas den största av de under rubriken »övriga» sammanförda grupperna, »Demokratiska medborgarförbundet», som i Norrköping samlade 6 844 och i Karlstad 1 525 röster.

Gemensam partibeteckning. I en hel del fall hava vid stadsfullmäktigvalen två partier använt sig av gemensam partibeteckning, men i övrigt röstat med skilda listor, såsom tvenne olika partier, varför valresultaten, där sådant låtit sig göra, i tabellerna fördelats på vederbörliga partier. Dessutom inträffade emellertid vid föreliggande val i icke mindre än 10 valkretsar, att olika partier använde ej blott gemensam partibeteckning, utan även helt och hållet eller delvis gemensam kandidatlista. Såvitt till centralbyråns kännedom kommit, ägde nämligen dylik intim samverkan rum mellan höger och liberala i 3 kretsar, mellan liberala och socialdemokrater i 1 krets och mellan socialdemokrater och vänstersocialister i 6 kretsar. Inom berörda valkretsar hava de avgivna valsedlarna naturligen icke exakt kunnat uppdelas på partier, och har därför i dessa fall ingen fördelning heller verkställts för de enskilda städerna.¹⁾

Inom vilka kretsar samverkan mellan två eller flere partier överhuvud förekommit framgår av noterna till tab. 4 och 5. De olika partiernas kombination med varandra, under jämförelse även med förhållandena vid valen 1915—1916 och 1917—1918, har härvid varit följande:

¹⁾ I slutsumman för samtliga städer har dock en approximativ fördelning på partier ägt rum av valsedlarna i dessa kretsar. Därvid har följts den principen, att om exempelvis höger och liberala använt ej blott gemensam partibeteckning, utan även samma kandidatlista, å vilken valts 12 höger och 5 liberala, hava $\frac{12}{17}$ av valsedlarna räknats till högern och $\frac{5}{17}$ till de liberala.

Partiernas kombination	Antal valkretsar (städer)		
	1915—1916	1917—1918	1919
Höger + Liberala	1	2	8
Liberala + Socialdemokrater	37 (38)	14 (12)	4
Soc.-dem. + Vänstersoc.	—	25 (19)	45 (31)
Liberala + Soc.-dem. + Vänstersoc.	—	3	1

Påfallande är här särskilt, huru antalet fall av samverkan mellan de liberala och socialdemokraterna minskats för varje val.

Kasserade valsedlar. Vid nu föreliggande fullmäktigval borde, såsom förut framhållits, varje valkuvert innehålla två valsedlar. Då i samma kuvert legat flera valsedlar och samtliga förklarats ogiltiga, har detta därför räknats såsom två kasserade valsedlar. På samma sätt har förfarits i fråga om tomma valkuvert och valkuvert utan godkänt innehåll.

Antalet kasserade valsedlar vid 1919 års stadsfullmäktigval utgjorde 4 419, varav 1 981 i Stockholm. Vid de fyra närmast föregående valen, åren 1915—1918, kasserades endast resp. 217, 320, 328 och 330 eller tillsammans 1 195 valsedlar. En betydande såväl absolut som relativ ökning, vilken mest drabbar huvudstaden, kan sålunda konstateras vid nu föreliggande val. — De vanligaste orsakerna till kassering voro, dels att valsedlarna eller valkuverten voro märkta, dels att i ett och samma kuvert inlagts tre eller flera valsedlar eller jämte valsedel annat papper, dels att i kuverten i stället för två valsedlar till stadsfullmäktigvalet inlagts två dylika till det samtidigt förrättade landstingsmannavalet eller blanka sedlar, fullmakter och dylikt.

Överklagade val. Över de år 1919 förrättade stadsfullmäktigvalen anfördes besvär i nedan angivna fall, där klagomålen ledde antingen till valets upphävande och företagande av nytt val eller till ny röstsammanräknings verkställande. Valet i Nässjö upphävdes av Kungl. Maj:t efter beslut i regeringsrätten och förrättades med anledning härav nytt val i berörda stad. I Mariefred, Ronneby, Hudiksvall och Örnsköldsvik förrättades nya röstsammanräkningar, i de två första städerna efter förordnande av vederbörande länsstyrelse och i de två senare efter förordnande av Kungl. Maj:t. I föreliggande berättelse har hänsyn alltid tagits till de förändringar, som dessa nya röstsammanräkningar medfört. Angående det nya valet i Nässjö, som ägde rum först i början av år 1920, har valresultatet ej intagits i tabellen, utan blott i en not. — Även valen i Ängelholm och Ludvika överklagades hos regeringsrätten och valen i Sollefteå samt Falu södra och Luleå södra valkretsar hos vederbörande länsstyrelser, men de anförda besvären ogillades.

D) *Valda stadsfullmäktige. Fördelning på partier.* Antalet vid 1919 års stadsfullmäktigval inom varje stad utsedda stadsfullmäktige med skillnad mellan män och kvinnor meddelas särskilt för två- och särskilt för fyraårsperioden beträffande de städer, som ej deltaga i landsting, i tab. 4, kol. 30—48 och för övriga städer i tab. 5, kol. 15—39. Efterföljande tablå utgör en sammanfattning för hela riket av antalet stadsfullmäktige inom de olika partierna

efter nyvalen, varvid talen inom parentes beteckna antalet valda fullmäktige, om den under året nytillkomna staden Avesta frånräknas. Till jämförelse hava även bifogats siffror utvisande stadsfullmäktigkorporationernas sammansättning före nyvalen.

	Stadsfullmäktiges sammansättning			
	Före nyvalen		Efter nyvalen	
	Antal	%	Antal	%
Höger	1 662	52·3	1 141 (1 139)	35·1 (35·3)
Liberala	630	19·8	757 (753)	23·3 (23·4)
Socialdemokrater	650	20·5	1 134 (1 122)	34·9 (34·8)
Vänstersocialister	39	1·2	148 (140)	4·5 (4·4)
Övriga	198	6·2	73 (69)	2·2 (2·1)
Summa	3 179	100·0	3 253 (3 223)	100·0 (100·0)

Högern har sålunda sjunkit avsevärt till numerären, men utgör fortfarande det största partiet, omfattande 35·1 % av hela antalet fullmäktige. Socialdemokraterna, som skördat den största vinsten av rösträtsreformen, äro nästan lika talrikt representerade, 34·9 %. I tredje rummet komma sedan de liberala med 23·3 % av samtliga fullmäktige. — Den inbördes styrkan mellan partierna växlar emellertid betydligt icke blott inom de särskilda städerna, utan även inom städer av olika storleksordning, såsom närmare framgår av följande sammanställning, där städerna klassificerats i grupper efter folkmängdens storlek.

Städer med	Valda stadsfullmäktige						Därav kvinnor
	Höger	Liberala	Socialdemokrater	Vänstersocialister	Övriga	Summa	
35 001— <i>w</i>	123	43	186	6	12	370	42
20 001—35 000	142	77	183	6	—	408	47
10 001—20 000	217	143	252	26	4	642	62
5 001—10 000	288	226	253	82	28	877	57
— 5 000	371	268	260	28	29	956	81
Samtliga	1 141	757	1 134	148	73	3 253	289

Relativa tal							
Städer med	Höger	Liberala	Socialdemokrater	Vänstersocialister	Övriga	Summa	Därav kvinnor
35 001— <i>w</i>	33·3	11·6	50·3	1·6	3·2	100·0	11·4
20 001—35 000	34·8	18·9	44·8	1·5	—	100·0	11·5
10 001—20 000	33·8	22·3	39·3	4·0	0·6	100·0	9·7
5 001—10 000	32·8	25·8	28·8	9·4	3·2	100·0	6·5
— 5 000	38·8	28·0	27·2	2·9	3·1	100·0	8·5
Samtliga	35·1	23·3	34·9	4·5	2·2	100·0	8·9

Såsom förut framhållits, när frågan gällde antalet avgivna godkända valsedlar (sid. 50), visar sig nu även beträffande de valda stadsfullmäktige, att

högern inom var och en av ovanstående storleksgrupper tämligen konstant erhållit en tredjedel av hela antalet representanter. Socialdemokraterna äga den största representationen i storstäderna; sedan avtaga de i relativ betydelse för varje lägre storleksgrupp och i småstäderna äga de föga mer än hälften av sin relativa numerär i de största städerna. För de liberala är förhållandet det rakt motsatta.

Partiställningen inom de särskilda städernas representationer varierar naturligen avsevärt. Högern befinnes vara det största partiet i 48 städer och äger i 13 av dessa (Kalmar, Visby, Umeå, Lysekil, Vimmerby, Skellefteå, Hjo, Laholm, Askersund, Haparanda, Kungsbacka, Borgholm, Gränna) halva antalet representanter eller flere samt i 1 (Kungälv) t. o. m. kvalificerad ($\frac{2}{3}$) majoritet. De liberala utgöra det största partiet i 11 städer och hava inom 2 av dessa (Vaxholm, Östhammar) absolut majoritet. Socialdemokraterna befinnas vara de talrikaste i 34 städer och äga inom 11 av dessa (Stockholm, Malmö, Gävle, Lund, Landskrona, Ystad, Nyköping, Söderhamn, Arboga, Torshälla, Sigtuna) halva antalet representanter eller mera samt i 2 (Eskilstuna, Trollhättan) t. o. m. kvalificerad majoritet. Sammanräknas de båda socialistiska partierna, befinnas de hava hälften eller mera av representanterna i ytterligare 6 städer (Västerås, Södertälje, Trälleborg, Lidköping, Huskvarna, Ludvika) och kvalificerad majoritet i 1 (Avesta).

Av de till gruppen »övriga» räknade stadsfullmäktige tillhörde bl. a. 20 Öregrund och 16 Boden, i vilka städer nykterhetsfrågan var den partiskiljande (jfr anm. till tab. 5). Demokratiska medborgarförbundet valde 12 fullmäktige i Norrköping och 4 i Karlstad samt bondeförbundet 2 fullmäktige i Köping. Slutligen kan nämnas, att olika tjänstemannagrupper erhöilo 5 representanter i Sollefteå, de frikyrkliga 4 i Tranås, 4 i Avesta och 2 i Ludvika, gårdsägare 2 i Säter och hantverkare 2 i Skara.

Att för samtliga städer tillsamman tagna jämföra den procentiska fördelningen efter partier av de valda stadsfullmäktige (tablån sid. 50) med samma fördelning av de avgivna godkända valsedlarna (tablån sid. 53) för att därav generellt sluta till större eller mindre proportionell rättvisa vid stadsfullmäktigvalen, låter sig uppenbarligen ej göra. Detta beror dels därpå, att antalet röstande per representant mycket avsevärt varierar i städer av olika storlek — exempelvis väljer Stockholm en fullmäktig på 4 085 invånare, Sigtuna en på 31 invånare —, dels därpå att partifördelningen, såsom förut visats, är väsentligt olika i städer av olika storleksordning. Antalet valda fullmäktige och antalet avgivna valsedlar, fördelade på partier, kunna sålunda vara relativt proportionella inom varje stad eller inom städer av liknande storlek, men det oaktat en avsevärd disproportion uppstår för alla städer tillsamman tagna. — Såsom exempel kan nämnas att socialdemokraterna i samtliga städer erhållit 40,0 % av rösterna, men endast 34,9 % av representanterna. Detta behöver dock ej tyda därpå, att de missgynnats genom valsystemet. Tvärtom visar en undersökning, att de i flertalet städer äro något överrepresenterade, såsom ju i allmänhet brukar vara fallet med ett större parti vid vårt valsystem.

Kvinnliga stadsfullmäktige. I tab. 4 och 5 meddelas även uppgifter å antalet inom varje stad och varje parti valda kvinnliga stadsfullmäktige. Inalles utsågos 289 eller 8·9 % kvinnliga fullmäktige, därav 95 höger, 91 liberala, 89 socialdemokrater, 9 vänstersocialister och 5 övriga. Det största antalet kvinnliga fullmäktige förekom absolut sett i Stockholm (15) och relativt taget i Hudiksvall (26·7 %).

Tab. N. Tillämpningen av rangordnings- och reduktionsreglerna.

Antal stadsfullmäktige inom varje partigrupp	Höger		Liberala		Socialdem.		Vänstersoc.		Övriga		Samtliga	
	Valda enligt											
	Rangordningsregeln	Reduktionsregeln	Rangordningsregeln	Reduktionsregeln	Rangordningsregeln	Reduktionsregeln	Rangordningsregeln	Reduktionsregeln	Rangordningsregeln	Reduktionsregeln	Rangordningsregeln	Reduktionsregeln
<i>2-årsperioden</i>												
10	—	—	—	—	—	—	—	—	4	6	4	6
9	—	—	—	—	13	5 (5)	—	—	—	—	13	5 (5)
8	2	6	—	—	16	—	—	—	5	3	23	9
7	9	19	—	—	21	7 (7)	—	—	—	—	30	26 (7)
6	71	31	9	15 (1)	70	8 (2)	—	—	—	—	150	54 (3)
5	58	42 (12)	10	10	111	19 (6)	—	—	—	—	179	71 (18)
4	151	25 (6)	61	51 (18)	109	31 (16)	4	4 (4)	—	—	225	111 (44)
3	95	10 (1)	60	30 (8)	99	9 (7)	8	4 (4)	—	3 (3)	262	56 (23)
2	36	4 (1)	87	7 (2)	32	6 (5)	22	10 (10)	8	2	185	29 (18)
1	5	2 (1)	31	1 (1)	4	6 (6)	13	6 (6)	6	—	59	15 (14)
Summa	427	139 (21)	258	114 (30)	475	91 (54)	47	24 (24)	23	14 (3)	1 230	352 (132)
<i>4-årsperioden</i>												
10	—	—	—	—	—	—	—	—	4	6	4	6
9	—	—	—	—	13	5 (5)	—	—	—	—	13	5 (5)
8	3	5	—	—	16	—	—	—	5	3	24	8
7	12	23	1	6	22	6 (6)	—	—	—	—	35	35 (6)
6	72	36 (4)	14	22 (6)	60	12	—	—	—	—	146	70 (10)
5	74	41 (7)	12	13	114	21 (13)	—	—	—	—	200	75 (20)
4	144	16 (3)	54	38 (10)	115	29 (15)	4	4 (4)	—	—	317	87 (32)
3	93	9 (3)	72	36 (17)	94	8 (6)	8	7 (7)	—	—	267	60 (33)
2	36	4 (1)	84	2	34	12 (11)	26	8 (8)	8	4 (2)	188	30 (22)
1	6	1 (1)	29	2 (1)	4	3 (3)	11	9 (9)	6	—	56	15 (14)
Summa	440	135 (19)	296	119 (34)	472	96 (59)	49	28 (28)	23	13 (2)	1 250	391 (142)
Samtliga år 1919	867	274 (40)	524	233 (64)	947	187 (113)	96	52 (52)	46	27 (5)	2 480	773 (274)
1917+1918	506	283 (12)	196	111 (42)	284	80 (52)	11	25 (22)	91	30	1 088	529 (128)

E) **Tillämpningen av rangordnings- och reduktionsreglerna.** En översikt över tillämpningen av rangordnings- och reduktionsreglerna lämnas i tab. N, varvid för överskådlighetens skull de valda stadsfullmäktige fördelats efter det antal, som utsetts inom varje partigrupp. Enär i de fall, då två ungefär jämnstarka partier röstat med gemensam partibeteckning, i allmänhet reduktionsregeln måste komma till användning, även om sammanhållningen inom vart och ett av de båda partierna varit stor, hava i tabellen alla de stadsfullmäktige, som av denna anledning valts enligt reduktionsregeln, dessutom särskilt antecknats inom parentes.

Såsom av de i tabellen meddelade siffrorna framgår, blevo år 1919 av samtliga stadsfullmäktige 2 480 valda enligt rangordningsregeln och 773 enligt reduktionsregeln. Bland de enligt reduktionsregeln valda ingå emellertid 274, varav 113 socialdemokrater, 64 liberala, 52 vänstersocialister, 40 höger och 5 övriga, för vilka sagda regel måst tillämpas på grund därav att två eller flere partier röstat med gemensam partibeteckning.

Nedanstående sammanställning utvisar antalet inom varje parti enligt reduktionsregeln valda stadsfullmäktige i procent av hela antalet valda inom partiet ifråga under vart och ett av åren 1915—1919.

	Höger	Liberala	Socialdem.	Vänstersoc.	Samtliga valda
1915	42·1	36·5	27·9	—	39·4
1916	39·1	36·4	24·9	—	36·7
1917	34·8	44·6	33·8	80·0	37·5
1918	36·2	33·9	19·3	65·4	31·5
1919	24·0	30·8	16·5	35·1	23·8

Reduktionsregeln har alltså genomgående kommit till användning mindre ofta vid innevarande val än tidigare. Bäst har sammanhållningen varit inom socialdemokratiska partiet, särskilt i betraktande därav, att detsamma ofta fått ett stort antal av sina kandidater valda i varje valkrets, utan att reduktionsregeln behövt tillgripas. De många fallen, då vänstersocialister valts enligt reduktionsregeln, förklaras samtliga genom valallianser. Det liberala partiet uppvisar däremot den minsta sammanhållningen.

F) **Ålder och partifördelning.** Vid föreliggande stadsfullmäktigval gives möjlighet att undersöka partifördelningen bland de röstande inom var och en av de tvenne åldersgrupperna 23—26 år och över 27 år genom att jämföra med röstsiffrorna vid det samtidigt förrättade landstingsmannavalet. För att en dylik jämförelse skulle giva riktiga värden fordrades, strängt taget, dels att alla personer, som deltagit i landstingsmannavalet, även deltagit i stadsfullmäktigvalet och därvid röstat med samma parti, dels att inga andra röstberättigade över 27 år deltagit i sistnämnda val. Då dessa villkor naturligen ingalunda helt uppfyllas, kunna siffrorna icke göra anspråk på att vara fullt exakta. Emellertid har centralbyrån sökt borteliminera den väsentligaste felkällan genom att från jämförelsen utesluta alla de städer, som äro förenade

med en eller flera andra till en gemensam krets vid landstingsmannaval. I dylika kretsar kunna nämligen de särskilda städernas motsatta intressen inverka på utfallet av röstningen vid sidan av de rent politiska förhållandena, varför man här ej vågar förutsätta, att alla personer röstat på samma sätt vid de olika valen. Av de återståendestäderna, som alltså utgöra var sin särskilda landstingsvalkrets, hava vidare uteslutits några, i vilka två eller flera partier vid ettdera eller båda valen använt gemensam partibeteckning och kandidatlista, varigenom de avgivna valsedlarna blott approximativt kunnat fördelas på partier. Slutligen hava frånräknats några städer, i vilka ett större antal valsedlar måst vid stadsfullmäktigvalet hänföras till gruppen »övriga», exempelvis Karlstad och Sundsvall, eller där valen i övrigt ej synas hava ägt rum efter enbart politiska linjer.

De städer, som undersökts med avseende på partifördelningen bland de röstande i de tvenne åldersgrupperna över och under 27 år, utgöra tillsammans 20, därav 7 (Örebro, Eskilstuna, Jönköping, Västerås, Uppsala, Karlskrona och Lund) med vardera över 20 000 invånare och 13 (Halmstad, Landskrona, Kalmar, Uddevalla, Östersund, Kristianstad, Falun, Ystad, Nyköping, Luleå, Härnösand, Visby och Hudiksvall) med vardera under 20 000 invånare. Inalles uppgår folkmängden i dessa städer till 366 113 eller 44·3 % av folkmängden i samtliga de städer, som utse både landstingsmän och stadsfullmäktige. Resultatet av undersökningen är sammanfört i följande tabell.

Approximativ fördelning av de röstande på partier efter ålder vid fullmäktigvalet år 1919 i vissa städer.

Städer med	Folkmängd 1 jan. 1919	Höger		Liberala		Socialdem. o. vänstersoc.		Summa	
		över 27 år	23—26 år	över 27 år	23—26 år	över 27 år	23—26 år	över 27 år	23—26 år
<i>Absoluta tal</i>									
över 20 000 inv. . . (7 st.)	200 763	21 078	2 391	12 690	2 145	27 533	5 369	61 301	9 905
under 20 000 inv. . . (13 st.)	165 350	18 878	2 699	11 687	2 221	19 323	3 503	49 888	8 423
Summa (20 st.)	366 113	39 956	5 090	24 377	4 366	46 856	8 872	111 189	18 328
<i>Relativa tal, %</i>									
över 20 000 inv. . . (7 st.)	—	34·4	24·1	20·7	21·7	44·9	54·2	100·0	100·0
under 20 000 inv. . . (13 st.)	—	37·9	32·0	23·4	26·4	38·7	41·6	100·0	100·0
Summa (20 st.)	—	36·0	27·8	21·9	23·8	42·1	48·4	100·0	100·0

Högern omfattade alltså 36·0 % av de röstande i åldern över 27 år, men endast 27·8 % i åldern under 27 år. Däremot visa sig de liberala och i synnerhet socialisterna vara relativt talrikast i de yngre åldrarna, resp. 23·8 och 48·4 % mot 21·9 och 42·1 % i de högre. Samma motsats konstateras för städernas båda skilda storleksgrupper och framträder för övrigt inom nästan var

och en av de behandlade 20 städerna. — Den här påvisade skillnaden mellan de relativa partifördelningarna efter ålder är så numeriskt betydande och så regelbundet återkommande, att den näppeligen kan bero på tillfälligheter. Den torde därför även få anses utgöra ett bevis på att den vid landstingsmannavalen införda högre åldersgränsen medfört en röstförskjutning till förmån för högern.

IV. Sammanfattande översikt av valen år 1919 till de korporationer, som utse första kammaren.

För att lämna en enhetlig bild av valen i riket år 1919 meddelas i det följande en kort sammanställning av några mera intressanta siffror från landstingsmannavalen år 1919 samt stadsfullmäktigvalen samma år i de sex städer, som icke deltaga i landsting. Beträffande kommunala valen år 1910 och åren 1912—1914 hava dylika sammanställningar gjorts i berättelserna om stadsfullmäktigvalen år 1910 (Statistisk tidskrift, häft. 158) och åren 1913—1914 (Statistiska meddelanden, ser. A, band 1: 8), vartill torde få hänvisas.

Antalet röstberättigade vid de val, som här avses, utgjorde 1 326 894 män och 1 525 786 kvinnor eller tillsammans 2 852 680 personer, motsvarande i ordning 46·6, 51·5 och 49·1 % av rikets folkmängd inom vardera resp. båda könen vid 1919 års början. Därvid bör dock ihågkommas, att medan för landstingsmannavalen åldersgränsen varit 27 år, samma gräns vid stadsfullmäktigvalen varit 23 år. Sedan åren 1916—1918 har antalet röstberättigade ökat med 1 585 501 personer, vilket innebär en ökning i förhållande till folkmängden från 21·8 % till 49·1 %.

Till belsande av antalet röstande efter partier vid föreliggande landstingsmannaval samt stadsfullmäktigvalen i Stockholm, Göteborg, Malmö, Norrköping, Hälsingborg och Gävle meddelas nedanstående sammanställning, vars siffror äro grundade på valprotokollens uppgifter. Beträffande stadsfullmäktigvalen har antalet röstande fördelade på partier antagits lika med halva antalet avgivna godkända valsedlar inom resp. parti; härigenom hava siffrorna för antalet röstande blivit något för lågt angivna, då åtskilliga valkuvert innehållit valsedel blott för endera valperioden.

	R ö s t a n d e å r 1919					
	Landsbygd		Städer		Hela riket	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Höger	263 591	20·8	182 925	34·9	446 516	24·9
Jordbrukarnes riksförbund	112 089	8·9	7	0·0	112 096	6·3
Bondeförbundet	123 529	9·8	20	0·0	123 549	6·9
Liberala	354 833	28·0	99 207	19·0	454 040	25·4
Socialdemokrater	329 821	26·0	215 246	41·1	545 067	30·5
Vänstersocialister	81 786	6·5	22 738	4·3	104 524	5·8
Övriga	327	0·0	3 483	0·7	3 810	0·2
Summa	1 265 976	100·0	523 626	100·0	1 789 602	100·0

Det till antalet största partiet var, såsom av ovanstående siffror framgår, det socialdemokratiska med tillsammans 545 067 röstande eller 30·5 % av hela antalet. Därefter följa de ungefär jämnstarka partierna, det liberala och högern, vilka samlat respektive 454 040 och 446 516 röstande, motsvarande i ordning 25·4 och 24·9 % av hela antalet. Till de nyare partierna, bondeförbundet, jordbrukarnes riksförbund och vänstersocialisterna, hava anslutit sig respektive 6·9, 6·3 och 5·8 % av valmanskåren. Om jordbrukarnes riksförbund och bondeförbundet sammanräknas med högern, varmed dock ingalunda skall vara sagt, att dessa partier uteslutande bildats genom utbrytning ur det förra moderata partiet, och vänstersocialisterna med socialdemokraterna, visar sig att högergruppen omfattar 38·1 %, den socialistiska gruppen 36·3 % och de liberala 25·4 % av valmanskåren.

Socialdemokraterna hade sin avgjort starkaste ställning i städerna, där 41·1 % av hela väljarkåren tillhörde sagda parti; speciellt var denna överlägsenhet betydande i storstäderna. På landsbygden omfattade nämnda parti däremot endast 26·0 % av de röstande. Rakt motsatt var förhållandet med de liberala, som på landsbygden samlade de flesta rösterna 28·0 %, men i städerna endast 19·0 %. Högern var med hänsyn till de röstandes relativa antal betydligt starkare i städerna än på landsbygden, där de nya partierna jordbrukarnes riksförbund och bondeförbundet vunnit sina anhängare.

Sedan valen i hela riket år 1910 har socialdemokraternas ställning förbättrats för varje val. Däremot hava de liberala i ungefär motsvarande grad gått tillbaka såväl å landsbygden som i städerna. Högern höll sig vid de här redovisade två första valen i nästan samma relativa numerär, men sedan jordbrukarnes riksförbund och bondeförbundet bildats, har nämnda parti förlorat ett stort antal röster. Den ändrade partiställningen belyses av nedanstående tabell, där partiernas inbördes styrka vid ifrågakvarande val åren 1910, 1912—1914, 1916—1918 och 1919 angives i relativa tal såväl beträffande antalet röstande som röstetalet.

Partifördelning i procent

Åren	Höger	Jordbr. riksf.	Bondef.	Liberala	Soc.- dem.	Vänster- soc.	Övriga	Summa
Landsbygd								
<i>Röstande</i>								
1910	39·8	—	—	44·4	15·4	—	0·4	100·0
1912—1914	40·1	—	0·1	36·0	23·7	—	0·1	100·0
1916—1918	33·3	2·9	3·7	29·3	26·8	4·0	0·0	100·0
1919	20·8	8·9	9·8	28·0	26·0	6·5	0·0	100·0
<i>Röstetal</i>								
1910	49·2	—	—	35·2	15·1	—	0·5	100·0
1912—1914	49·0	—	0·0	28·8	22·1	—	0·1	100·0
1916—1918	42·0	3·1	3·3	23·7	23·5	4·4	0·0	100·0
1919	20·8	8·9	9·8	28·0	26·0	6·5	0·0	100·0

Åren	Partifördelning i procent							Summa
	Höger	Jordbr. riksf.	Bondef.	Liberala	Soc.- dem.	Vänster- soc.	Övriga	
Städer								
<i>Röstande</i>								
1910	38.8	—	—	28.0	31.6	—	1.6	100.0
1912—1914	42.4	—	—	24.0	33.5	—	0.1	100.0
1916—1918	41.6	—	0.0	20.1	36.9	1.4	0.0	100.0
1919	34.9	0.0	0.0	19.0	41.1	4.3	0.7	100.0
<i>Röstetal</i>								
1910	53.1	—	—	25.7	19.5	—	1.7	100.0
1912—1914	55.8	—	—	22.6	21.5	—	0.1	100.0
1916—1918	52.7	—	0.0	19.1	27.4	0.8	0.0	100.0
1919	34.9	0.0	0.0	19.0	41.1	4.3	0.7	100.0
Hela riket								
<i>Röstande</i>								
1910	39.5	—	—	39.8	19.9	—	0.8	100.0
1912—1914	40.8	—	0.0	32.5	26.6	—	0.1	100.0
1916—1918	35.9	2.0	2.5	26.5	29.9	3.2	0.0	100.0
1919	24.9	6.3	6.9	25.4	30.5	5.8	0.2	100.0

Ett studium av tabellens siffror beträffande speciellt de två sista valen visar, att genom det första valet efter den nya rösträttsreformen hava de båda socialistiska partierna och de båda jordbrukareorganisationerna tilltagit i relativ betydelse, på bekostnad av högerens förra maktställning. Förändringarna äro dock måhända mindre, än man skulle väntat i betraktande av den graderade röstskalans avskaffande och de nytillkomna stora väljarmassorna.

I landstingsmannavalet samt stadsfullmäktigvalet i de sex större städerna år 1919 deltog enligt uppgifter från vederbörande valförrättare 891 775 män och 913 852 kvinnor eller tillsammans 1 805 627 personer. Dessa tals fördelning på landsbygd och städer har härvid varit följande:

Ar 1919	Landsbygd		Städer		Hela riket	
	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor
Antal röstberättigade	947 678	1 008 219	379 216	517 567	1 326 894	1 525 786
» röstande	657 302	622 439	234 473	291 413	891 775	913 852

I hela riket deltog nära två tredjedelar av de röstberättigade eller 63.3 %, vilket måste anses som en ganska hög siffra, särskilt i betraktande därav att antalet röstberättigade mer än fördubblats. Till jämförelse kan nämnas att deltagandet i motsvarande val åren 1916—1918 endast utgjorde 53.5 %. I redogörelsen för landstingsmannavalet har emellertid påpekats, att det livliga deltagandet vid föreliggande valtillfälle helt och hållet måste skrivas på den utsträckt fullmaktsröstningens konto. En sammanställning av frekvensen

röstande vid innevarande och tidigare valtillfällen med fördelning på kön samt särskilt för landsbygd och städer lämnar följande resultat:

Åren	Röstande i % av röstberättigade								
	Män			Kvinnor			Båda könen		
	Lb.	St.	S:a	Lb.	St.	S:a	Lb.	St.	S:a
1910	.	.	.	.	.	.	50·6	46·2	49·3
1912—1914	.	.	.	.	.	.	55·6	53·1	54·8
1916—1918	.	.	.	.	.	.	54·8	50·9	53·5
1919	69·4	61·8	67·2	61·7	56·3	59·9	65·4	58·6	63·3

Liksom vid förut här redovisade val har deltagandet år 1919 varit åtskilligt livligare på landsbygden, 65·4 %, än i städerna, 58·6 %. Orsaken härtill är det ringa deltagandet i de största städerna, särskilt i Göteborg och Stockholm. Frekvensen röstande visar sig vidare vara större bland männen än kvinnorna; av de förra hava nämligen 67·2 %, men bland de senare endast 59·9 % utövat sin rösträtt.

V. Kommunal- och municipalfullmäktigvalen.

Vid upprättandet i centralbyrån av statistiken över kommunal- och municipalfullmäktigvalen hava varken de avgivna valsedlarna eller de vid röstsammanräkningarna förda protokollen varit tillgängliga. I stället har den sammanräknande myndigheten, vederbörande länsstyrelse, å en fastställd blankett infört uppgifter rörande antalet avgivna valsedlar och valda fullmäktige fördelade på partier. Det har emellertid vid bearbetningen visat sig, att denna uppdelning på partier ofta varit mycket ofullständig. Dels har nämligen länsstyrelsen ibland ej vetat, till vilket parti en partigrupp bort räknas, och därför hänfört den under »övriga»; dels hava valen i ett mycket stort antal fall ej alls skett efter politiska linjer, utan lokala eller personliga motsatser hava varit de avgörande. Därtill kommer, att mycket ofta förekommit samlingslistor, gemensamma för alla partier eller för olika grupper av partier. Centralbyrån har därför ansett sig böra frångå den annars nog så intressanta uppdelningen av de avgivna valsedlarna och valda fullmäktige å politiska partier. Härtill har även bidragit, att det ur kostnadssynpunkt ej ansetts lämpligt publicera de erhållna uppgifterna för varje kommun eller municipalsamhälle, utan i stället hava uppgifterna i tab. 6 sammanräknats länsvis. De olika kommunerna resp. municipalsamhällena hava därvid fördelats på tvenne grupper, A och B. Grupp A omfattar sådana kommuner och municipalsamhällen, i vilka vid valet förekommit olika partibeteckningar eller också blott en partibeteckning, men under densamma två eller flera helt olika listtyper. Till grupp B räknas däremot sådana kommuner och municipalsamhällen, i vilka partierna enats om gemensam partibeteckning och lista, eller samtliga valsedlar varit att hänföra till fria gruppen. Till gruppen B hava

dock även hänförts de kommuner, där olika partibeteckning förekommit men ett av partierna erhållit samtliga representantplatserna.

A) Gällande bestämmelser angående kommunal- och municipalfullmäktigvalen. Enligt de nya bestämmelserna i kommunalförordningen för rikets landsbygd skola i alla landskommuner och municipalsamhällen med mer än 1 500 invånare den beslutande myndigheten utövas av på kommunal- resp. municipalstämma valda fullmäktige. Mindre kommuner och municipalsamhällen äga även rätt att på samma sätt utse fullmäktige.

Antalet fullmäktige är fastställt i förhållande till folkmängden enligt följande grunder:

Antal invånare	Antal fullmäktige
1— 2 000 inv.	20
2 001— 5 000 >	21—25
5 001—10 000 >	26—30
10 001— >	31—40

Inom dessa gränser äger sedan varje kommun och municipalsamhälle att själv bestämma fullmäktiges antal. Alla kommuner med mer än 10 000 invånare skola indelas i valkretsar med minst tio, högst tjugu fullmäktige från varje valkrets efter folkmängdens storlek. Kommun eller valkrets kan efter framställning hos Konungens befallningshavande delas i två eller flera valdistrikt. Är kommun delad i valdistrikt för val av landstingsmän, blir sådant valdistrikt utan vidare jämväl valdistrikt för kommunalfullmäktigval.

Kommunal- och municipalfullmäktige skola väljas för fyra år, räknade från den 1 januari året efter det då valet skett, på så sätt att hälften omväljes vart annat år. För nu ifrågavarande val gällde, att under mars eller de sex första dagarna av april månad skulle val av hela antalet fullmäktige äga rum. Därvid skulle halva antalet eller, om detta icke var jämnt, det antal, som var närmast under hälften, utses för tiden från den 1 maj 1919 t. o. m. den 31 december 1920 och återstående antal för tiden från den 1 maj 1919 t. o. m. den 31 december 1922. Valen för båda dessa grupper av fullmäktige ägde rum vid en och samma förrättning, varvid valman hade att i ett och samma valkuvert inlägga två valsedlar, en för vardera av nämnda tidsperioder. För att underlätta själva valförrättningen var vidare stadgat, att i landskommun eller valdistrikt med över 3 000 invånare skulle valet äga rum under två på varandra följande dagar; då synnerliga skäl därtill ansågos föreligga, ägde ordföranden i stämman för dylik kommun eller distrikt dessutom befogenhet att utsätta valet jämväl till en påföljande tredje förrättningsdag. Ordföranden kunde även förordna, att valet de olika dagarna skulle äga rum i tillgängliga lokaler inom olika delar av kommunen.

B) Antal kommuner och samhällen med fullmäktige. Antalet kommuner, i vilka val av fullmäktige enligt de nya bestämmelserna förrättades i mars och april månader år 1919, utgjorde 937 eller 38,9 % av samtliga landskom-

muner i riket (tab. 6 och tab. O). Detta innebär ingenting mindre än att för nära tre fjärdedelar (72·6 %) av landsbygden — efter befolkningen räknat — det urgamla systemet med beslutande primärstämmor ersatts av ett representativt system, motsvarande det som redan förut gällt för städerna. Kraftigast har förändringen verkat i Norrland, om man undantager Jämtlands län med dess genomgående mindre socknar, samt i Kopparbergs, Blekinge, Örebro och Värmlands län. Den landsbygdsbefolkning, som bor inom området för det representativa systemet, växlar nämligen i dessa län mellan 99·3 % (Västerbotten) och 88·9 % (Värmland); och i Västerbottens och Norrbottens län sakna endast 1 resp. 2 kommuner fullmäktigeinstitutionen. Minst märkbara äro förändringarna i Skaraborgs län, där endast 8·0 % av kommunerna med

Tab. O. *Relativa deltagandet m. m. i kommunalfullmäktigvalen.*

L ä n	Antal kommuner med fullmäktige i % av hela antalet kommuner	Folkmängd i kommuner med fullmäktige i % av hela folkmängden	Röstande i % av röstberättigade					Valda kvinnor i % av hela antalet valda fullmäktige
			Grupp A		Grupp B		Tillsammans	
			Män	Kv.	Män	Kv.		
Stockholms län	41·6	73·6	57·4	53·2	27·2	21·0	50·9	5·4
Uppsala	21·2	53·6	68·0	63·4	13·2	6·2	56·1	1·9
Södermanlands	36·7	61·6	60·7	56·6	25·5	14·8	41·2	6·7
Östergötlands	40·1	65·4	65·5	60·3	26·8	18·3	44·1	3·1
Jönköpings	32·8	54·9	74·6	70·1	47·8	39·9	64·6	2·1
Kronobergs	47·7	73·7	65·9	59·2	26·5	17·6	48·7	3·6
Kalmar	48·6	76·3	64·9	59·4	35·4	27·9	49·7	3·1
Gottlands	1·1	1·3	—	—	37·6	17·3	27·7	—
Blekinge	82·9	95·0	63·7	58·9	23·5	16·2	48·2	3·7
Kristianstads	41·0	63·6	68·2	62·3	33·5	22·7	55·8	4·6
Malmöhus	21·4	45·9	68·5	64·1	28·8	18·0	56·0	6·2
Hallands	39·5	65·4	69·7	67·0	45·5	40·9	58·6	2·6
Göteb. o. Bohus	50·0	77·8	59·3	55·5	17·2	12·3	48·7	2·4
Älvsborgs	21·4	47·7	65·0	59·8	25·5	18·9	45·6	2·6
Skaraborgs	8·0	23·6	64·9	59·1	20·3	13·8	49·7	1·7
Värmlands	70·5	88·9	65·7	58·3	31·2	23·5	57·5	2·2
Örebro	73·3	92·7	57·0	51·1	24·6	18·9	50·5	4·7
Västmanlands	47·0	72·2	59·5	54·9	17·9	12·5	37·9	4·1
Kopparbergs	92·2	95·7	58·8	53·3	32·9	19·3	51·8	2·5
Gävleborgs	83·7	96·3	56·2	51·0	12·1	6·0	48·7	3·6
Västernorrlands	82·5	94·7	63·1	56·6	12·5	7·6	56·9	3·9
Jämtlands	59·3	79·3	61·1	54·4	23·3	17·5	50·7	3·3
Västerbottens	96·3	99·3	62·2	53·1	37·6	28·1	54·7	1·1
Norrbottens	91·7	98·5	59·6	55·9	—	—	57·8	2·2
Summa	38·9	72·6	62·4	56·9	27·9	20·1	51·8	3·5

23,6 % av befolkningen lagts under fullmäktigesystemet, samt å Gottland, där icke en enda socken når över 1 500-gränsen, men en kommun fakultativt valt fullmäktige. Reformens betydelse framstår bäst, när det till jämförelse omnämnes, att fullmäktige år 1918 förekommo blott i 33 landskommuner. Därtill kommer, att fullmäktiges kompetens utsträckts, så att hela beslutanderätten i kommunala ärenden tillkommer dem.

Av samtliga kommuner, som utsågo fullmäktige, hade 870 en folkmängd över och 67 (därav 20 i Östergötland) under 1 500 personer den 1 januari 1918. Då denna tidpunkt var den senaste, till vilken de officiella befolkningsciffrorna hänförde sig vid valtillfället, innebär detta, att fullmäktiginstitutionen i de förra fallen var obligatorisk och i de senare fakultativ. Emellertid synas några länsstyrelser hava direkt från pastorsämbetena införskaffat folkmängdsuppgifter för den 1 januari 1919, vilket medfört, att tre kommuner — Järfälla i Stockholms län, Ljung i Östergötlands län och Odensvi i Västmanlands län — ej utsett fullmäktige, oaktat deras folkmängd den 1 januari 1918 översteg 1 500 personer. Å andra sidan hava 15 kommuner, vilkas folkmängd den 1 januari 1918 understeg men 1919 översteg 1 500 personer, valt fullmäktige, utan att först å kommunalstämma hava beslutat om det representativa systemets införande.

Antalet *municipalsamhällen*, i vilka val av fullmäktige förrättades våren 1919, utgjorde 55 med en folkmängd av 137 331 personer, motsvarande i förhållande till samtliga municipalsamhällen i riket 30,4 % av antalet och 61,8 % av folkmängden. Fullmäktiginstitutionen var obligatorisk i 38 och fakultativ i 17 av dessa samhällen. Härvid är dock att märka, att Boxholms municipalsamhälle i Östergötland, ej utsett fullmäktige, oaktat dess folkmängd den 1 januari 1918 uppgick till 2 406. Vederbörande ansågo nämligen detta obehövt, då blott för en mindre del av samhället med 704 invånare samtliga municipalstadgarna tillämpades. Talrikast förekommo samhällen med fullmäktige i Göteborgs och Bohus, Stockholms, Kristianstads och Malmöhus län.

C) **Splittringen vid valen.** Såsom å sid. 61 i inledningen omnämnts, har fördelningen av de avgivna valsedlarna och valda fullmäktige efter politiska partier ej kunnat genomföras, då lokala och personliga motsatser ofta varit de avgörande. I stället hava kommunerna och municipalsamhällena fördelats i tvenne olika grupper, A och B, allt efter den större eller mindre splittringen eller enigheten vid valet.

I fråga om *kommunalfullmäktigvalen* hava 659 kommuner hänförts till grupp A och 278 till grupp B, vilket innebär att 29,7 % av alla dessa val ägt rum under samlingens tecken. Folkmängden i de kommuner, som räknats till grupp B, utgjorde däremot blott 21,4 % av samtliga kommuners med fullmäktige, vilket visar, att kommunerna i grupp B i genomsnitt äro mindre än inom grupp A. Härpå tyder även det förhållandet, att grupp B är relativt talrikare bland de fakultativa (37 av 67) än bland de obligatoriska (241 av 870) valen. Undersöker man förhållandena länsvis, visar det sig, att grupp

B är relativt mest representerad i Östergötlands, Södermanlands och Västmanlands län, men även i Kalmar, Hallands och Älvsborgs län har enigheten vid valet varit ganska stor.

Vad angår *municipalfullmäktigvalen* hava 41 municipalsamhällen med en folkmängd av 109 553 räknats till grupp A och 14 med 27 778 invånare till grupp B. Till denna senare grupp hava sålunda hänförts 25·5 % av samtliga dessa val, motsvarande 20·2 % av folkmängden. Samlingen kring gemensam partibeteckning och kandidatlista har alltså varit något mindre allmän i municipalsamhällena än i landskommunerna.

D) *Deltagandet i fullmäktigvalen*. Antalen i kommunal- och municipalfullmäktigvalen deltagande personer efter kön och med skillnad mellan grupp A och grupp B meddelas länsvis i tab. 6, kol. 17—21. Dessa siffror hava erhållits genom addering av uppgifterna från vederbörande valförrättare och äro alltså härledda ur avprickningen i röstlängderna.

Hela antalet i *kommunalfullmäktigvalen* deltagande utgör enligt dessa uppgifter 421 202 män och 393 459 kvinnor, summa 814 661 personer. Därav komma 732 678 på de 659 kommuner, som hänförts till grupp A, och endast 81 983 på de 278 till grupp B räknade kommunerna.

Då antalet röstberättigade i kommuner med fullmäktige tillsammans utgjorde 767 607 män och 805 455 kvinnor, innebära dessa siffror att 54·9 % av männen och 48·8 % av kvinnorna även utövat sin rösträtt. Relationen härvidlag ställer sig emellertid, såsom var att vänta, mycket olika i de kommuner, där vid valet olika partibeteckningar förekommit, och i de, där de röstande enats om gemensam partibeteckning och kandidatlista. I de förra hava sålunda 62·4 % av männen och 56·9 % av kvinnorna deltagit, i de senare däremot endast resp. 27·9 och 20·1 %.

Uträknar man nämnda frekvenstal länsvis, såsom skett i tab. O, variera talen naturligen åtskilligt mellan de olika länen. Inom grupp A hava männen visat den största livaktigheten vid valet i Jönköpings län (74·6 %), den minsta åter i Gävleborgs (56·2 %) och Örebro län (57·0 %); även kvinnorna hava deltagit mest i Jönköpings län (70·1 %) samt minst i Gävleborgs (51·0 %) och Örebro län (51·1 %). Beträffande grupp B noteras för männen maximum i Jönköpings och Hallands län, där resp. 47·8 och 45·5 % av de röstberättigade även deltagit, samt minimum i Gävleborgs och Västernorrlands län med procenttalen 12·1 och 12·5. För kvinnorna äro motsvarande ytterligheter 40·9 % i Hallands län och 6·0 % i Gävleborgs län.

Undersöker man det relativa deltagandet i valet för varje särskild kommun, finner man en del extrema fall. Sålunda kan nämnas, att i Ramsele kommun i Västernorrlands län deltog endast 1 person (man) i valet. Inom ytterligare fem kommuner — Öckerö (Göteb. o. Boh.), Stora Lundby (Älvsb.), Lungsund (Värml.), Rengsjö (Gävleb.) och Bjuråker (Gävleb.) — röstade enligt uppgift endast män.

I *municipalfullmäktigvalen* hava deltagit 14 929 män och 15 786 kvinnor eller tillsammans 30 715 personer, av vilka 28 691 komma på de 41 samhällen.

som räknats till grupp A, och 2 024 på de till grupp B hänfödda 14 samhällena. Då antalet röstberättigade i municipalsamhällena med fullmäktige uppgick till 34 110 män och 37 665 kvinnor, hava alltså 43·8 % av männen och 41·9 % av kvinnorna utövat sin rösträtt. För samhällena inom grupp A voro motsvarande tal något högre, resp. 50·5 och 50·0 %; inom grupp B däremot endast 17·9 och 10·1 %.

Antalet vid fullmäktigvalen *avgivna valsedlar* meddelas även i tab. 6. Inom hela riket avgåvos vid 1919 års kommunalfullmäktigval enligt uppgifter från länsstyrelserna 1 616 525 godkända valsedlar. Läggas härtil de kasserade, vilka uppgingo till 8 851, erhålles ett antal av 1 625 376. Vid municipalfullmäktigvalen avgåvos 60 905 godkända och 342 kasserade eller tillsammans 61 247 valsedlar. Om alla röstande avlämnat valsedlar för både två- och fyraårsperioden, borde antalet avgivna valsedlar vara dubbelt så stort som antalet i valet deltagande. När så icke exakt är förhållandet, beror detta dels därpå, att valkuverten ibland innehållit valsedel blott för endera perioden, dels därpå, att felprickningar ofta förekommit i röstlängden, så att antalet röstande män och kvinnor enligt längden ej fullt överensstämmer med antalet avlämnade valkuvert.

E) Valda fullmäktige. Antalet vid 1919 års val utsedda fullmäktige fördelade på män och kvinnor meddelas särskilt för två- och särskilt för fyraårsperioden länsvis i tab. 6, kol. 24—28. Inom hela riket valdes inalles 22 219 *kommunalfullmäktige*, därav 10 903 för två år och 11 316 för fyra år. Av de utsedda fullmäktige voro 768 kvinnliga, motsvarande 3·5 % av samtliga. Relativt sett voro kvinnorna talrikast representerade i Södermanlands, 6·7 %, och Hallands län, 6·2 %; svagast voro de företrädde inom Västerbottens län, 1·1 %, samt å Gottland, vars enda kommun med fullmäktige ej insatte någon kvinna.

Antalet valda *municipalfullmäktige* uppgick till 1 235, av vilka 609 utsågos för två år och 626 för fyra år. Av dessa voro 73 eller 5·9 % kvinnliga, vadan alltså kvinnorna äro något talrikare företrädde i municipalsamhällenas än i landskommunernas representation.

F) Överklagade val. Över de våren 1919 förrättade kommunalfullmäktigvalen anfördes besvär hos regeringsrätten i tillsammans 38 fall. I 18 av dessa ogillades besvären helt och hållet och i 2 förklarades annan person vald. I 11 kommuner påbjöds ny röstsammanräkning för endera eller båda perioderna och i 4 kommuner ledde klagomålen till valets upphävande och företagande av nytt val. Slutligen hade 3 kommuner, med vardera under 1 500 invånare, ej inom stadgad tid beslutat om det representativa systemets införande, varför valet upphävdes till all kraft och verkan. Av municipalfullmäktigvalen under våren 1919 överklagades 3 stycken hos regeringsrätten. I det ena fallet föranledde ej besvären någon åtgärd, i det andra förordnades om ny röstsammanräkning och i det tredje upphävdes valet. — I föreliggande berättelse ingå, såväl i fråga om kommunal- som municipalfullmäktigvalen,

alltid siffrorna för det först förrättade valet, och någon hänsyn har alltså ej tagits till ändrade resultat vid omvalen eller de nya sammanräkningarna.

Utom här nämnda fall, där besvär anförts hos regeringsrätten, har vederbörande länsstyrelse vid röstsammanräkningen ibland funnit sådana oegentligheter, att kompletteringsval måst företagas eller nyval förordnats. I enstaka fall har länsstyrelsen på grund av felaktigheter vid valförrättningen funnit sig förhindrad företaga sammanräkning av de avgivna rösterna, varför valet kommit att sakna all verkan. Valen i dessa senare kommuner, som för övrigt samtliga ägde under 1 500 invånare, ingå ej bland de i förevarande berättelse redovisade.

G) **Fullmäktigvalen hösten 1919.** Under år 1919 hade ytterligare 34 kommuner och 7 municipalsamhällen beslutat övergå till det representativa systemet, och med anledning härav förrättades under tiden från den 1 november till den 15 december 1919 val av dessa fullmäktige, att fungera från den 1 januari 1920. Av kommunerna voro de flesta belägna i Malmöhus (9), Östergötlands (7), Jönköpings (5) och Kristianstads län (4). Endast 1 kommun och 2 municipalsamhällen hade över 1 500 invånare den 1 januari 1919; för alla de övriga understeg folkmängden mer eller mindre denna siffra.

Genom summering av antalet val under våren och under hösten 1919 finner man, att vid ingången av år 1920 utövades inom inalles 971 landskommuner och 62 municipalsamhällen beslutanderätten av valda fullmäktige.

Stockholm den 1 april 1920.

Underdånigst
LUDVIG WIDELL

E. AROSENIUS.

Kjell Sanne.

Tab. 1. Kommunala rösträtten och landstingsmannavalen, landstingsområdesvis för landsbygd och städer, år 1919.

Lanstingsområden (Lb = landsbygd, St = städer)	Antal val- kretsar	Antal kommuner (valdistrikt)	Antal i röstlängderna upptagna röstberättigade personer					
			Hela antalet			Därav röstberättigade vid landstingsmannaval		
			Män	Kvinnor	Summa	Män	Kvinnor	Summa
Stockholms län	(Lb) 8 (St) 2	113 (131)	52 522 7 671	57 936 9 485	110 458 17 156	47 006 6 648	51 838 8 447	98 844 15 095
Uppsala län	(Lb) 4 (St) 2	85 (86)	26 677 8 780	27 447 12 523	54 124 21 303	23 586 7 545	24 550 11 023	48 136 18 568
Södermanlands län	(Lb) 5 (St) 3	90 (92)	34 980 15 522	35 683 17 268	70 663 32 790	31 097 13 401	31 996 15 254	63 093 28 655
Östergötlands län	(Lb) 8 (St) 2	147 (150)	54 839 8 819	56 441 12 471	111 280 21 290	48 432 7 800	50 918 11 018	99 350 18 818
Jönköpings län	(Lb) 6 (St) 3	128 (130)	44 253 14 189	46 669 16 873	90 922 31 062	39 108 12 433	41 481 14 751	80 589 27 184
Kronobergs län	(Lb) 5 (St) 1	86 (87)	38 458 2 046	40 586 3 161	79 044 5 207	34 268 1 820	36 474 2 762	70 742 4 582
Kalmar läns norra	(Lb) 3 (St) 2	36 (38)	20 571 3 304	21 083 4 320	41 654 7 624	18 269 2 984	18 989 3 893	37 258 6 877
Kalmar läns södra	(Lb) 4 (St) 2	69	27 737 5 781	31 295 8 191	59 032 13 972	24 802 5 165	28 362 7 337	53 164 12 502
Gottlands län	(Lb) 2 (St) 1	92	13 024 2 314	14 274 3 254	27 298 5 568	11 817 1 990	13 047 2 915	24 864 4 905
Blekinge län	(Lb) 4 (St) 2	35	25 046 10 054	27 861 12 405	52 907 22 459	22 369 8 282	25 119 10 984	47 488 19 266
Kristianstads län	(Lb) 7 (St) 2	144 (145)	56 075 5 330	61 528 7 385	117 603 12 715	50 135 4 610	55 548 6 482	105 683 11 092
Malmöhus län	(Lb) 10 (St) 5	238 (243)	67 472 16 940	72 413 22 267	139 885 39 207	60 088 14 496	65 217 19 825	125 305 34 321
Hallands län	(Lb) 4 (St) 2	86	29 209 8 072	31 640 10 902	60 849 18 974	25 963 7 142	28 464 9 672	54 427 16 814
Göteborgs och Bohus län	(Lb) 7 (St) 2	88 (96)	48 440 5 587	52 746 7 430	101 186 19 017	42 718 4 772	47 032 6 617	89 750 11 389
Älvsborgs län	(Lb) 8 (St) 4	220	62 007 14 608	69 379 18 961	131 386 33 569	55 170 12 864	62 326 16 669	117 496 29 533
Skaraborgs län	(Lb) 7 (St) 3	262 (263)	54 668 10 407	58 510 13 672	113 178 24 079	48 369 9 169	52 491 12 206	100 860 21 375
Värmlands län	(Lb) 8 (St) 3	88 (118)	58 837 9 310	63 102 12 071	121 939 21 381	52 308 8 150	56 552 10 610	108 860 18 760
Örebro län	(Lb) 6 (St) 2	60 (79)	46 393 10 115	47 069 13 653	94 362 25 768	40 751 8 759	42 916 11 776	83 667 20 535
Västmanlands län	(Lb) 4 (St) 2	66	31 335 12 931	31 583 14 188	62 918 27 119	27 655 11 222	28 057 12 554	55 712 23 776
Kopparbergs län	(Lb) 9 (St) 2	52 (83)	61 181 5 223	62 039 6 491	123 220 11 714	53 866 4 473	55 155 5 677	109 021 10 150
Gävleborgs län	(Lb) 6 (St) 2	49 (56)	53 092 4 029	55 805 5 394	108 897 9 423	46 641 3 569	49 746 4 769	96 387 8 338
Västernorrlands län	(Lb) 8 (St) 3	63 (93)	56 169 6 910	57 893 10 089	114 062 16 999	49 218 6 051	51 332 8 936	100 550 14 987
Jämtlands län	(Lb) 4 (St) 1	59	30 897 3 147	29 301 3 830	60 198 6 977	27 335 2 661	25 743 3 349	53 078 6 010
Västerbottens län	(Lb) 6 (St) 1	27 (56)	40 040 2 240	39 473 2 953	79 513 5 193	34 873 1 840	34 306 2 501	69 179 4 341
Norrbottnens län	(Lb) 5 (St) 2	24 (74)	36 707 4 976	35 141 5 559	71 848 10 535	31 834 4 215	30 560 4 902	62 394 9 117
Landsbygden	148	2 407 (2 647)	1 070 620	1 127 797	2 198 417	947 678	1 008 219	1 955 897
Städerna	56	100	198 305	254 796	453 101	172 061	224 929	396 990
Hela riket	204	2 507 (2 747)	1 268 925	1 382 593	2 651 517	1 119 739	1 233 148	2 352 887

i		10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
		Antal i röstlängderna upptagna personer, som voro icke															
Landstingsområden (Lb = landsbygd, St = städer)	främmande nation- alitet				å dömd straffpåföljd				konkurstillstånd				omyndig förklaring				
	Hela ant.		Äldre ¹⁾		Hela ant.		Äldre ¹⁾		Hela ant.		Äldre ¹⁾		Hela ant.		Äldre ¹⁾		
	M.	Kv.	M.	Kv.	M.	Kv.	M.	Kv.	M.	Kv.	M.	Kv.	M.	Kv.	M.	Kv.	
1	Stockholms län {Lb	237	257	212	228	33	—	28	—	47	19	44	18	144	103	138	96
2	{St	88	130	63	116	8	—	7	—	6	6	—	21	16	20	16	
3	Uppsala län {Lb	15	9	11	9	15	—	12	—	9	2	9	2	104	100	96	96
4	{St	18	21	18	21	15	3	11	2	9	5	8	5	33	25	33	25
5	Södermanlands län {Lb	31	28	28	26	24	—	19	—	4	2	3	2	75	56	70	52
6	{St	24	23	22	23	—	1	—	—	8	5	8	5	36	28	36	28
7	Östergötlands län {Lb	18	15	18	13	23	7	18	4	18	25	17	25	240	186	223	172
8	{St	12	13	10	13	1	—	1	—	13	12	13	12	30	33	29	31
9	Jönköpings län {Lb	16	14	15	12	9	—	8	—	12	6	11	6	218	166	210	161
10	{St	24	14	22	13	11	—	9	—	17	10	14	7	24	31	24	30
11	Kronobergs län {Lb	60	47	58	34	6	1	5	1	17	14	17	13	257	208	252	201
12	{St	7	8	7	8	—	—	—	—	1	1	1	1	16	22	16	22
13	Kalmar läns norra . . . . . {Lb	9	4	8	4	3	—	3	—	2	1	2	1	79	85	79	84
14	{St	8	—	8	—	1	—	1	—	1	1	—	—	7	5	7	5
15	Kalmar läns södra . . . . . {Lb	22	12	21	10	21	3	19	2	10	9	9	8	110	84	103	82
16	{St	22	16	20	12	4	1	3	1	7	1	7	1	15	14	14	14
17	Gottlands län {Lb	7	6	7	6	8	1	8	1	2	1	2	1	66	55	58	50
18	{St	4	—	4	—	2	—	2	—	1	1	1	—	10	9	10	9
19	Blekinge län {Lb	37	30	36	30	8	4	7	4	12	5	11	5	76	74	73	72
20	{St	31	25	30	22	4	1	3	1	5	5	4	4	20	14	18	14
21	Kristianstads län . . . . . {Lb	107	71	97	68	47	2	39	2	15	5	14	4	226	167	210	160
22	{St	50	31	45	25	5	1	2	1	15	5	14	5	28	25	17	13
23	Malmöhus län {Lb	160	130	141	110	32	4	30	4	14	6	13	6	229	168	222	161
24	{St	185	197	171	176	20	—	17	—	11	4	11	4	35	36	34	34
25	Hallands län {Lb	60	64	54	58	4	—	3	—	7	7	7	—	132	100	128	95
26	{St	36	28	34	26	10	—	8	—	10	5	9	5	18	12	18	12
27	Göteborgs och Bohus län {Lb	131	123	117	106	12	1	9	1	10	9	10	9	182	144	177	137
28	{St	33	32	33	32	4	—	4	—	3	4	3	4	24	18	23	17
29	Älvsborgs län {Lb	71	65	69	56	22	—	14	—	12	1	11	1	257	230	245	217
30	{St	46	53	44	49	7	3	7	1	10	2	10	2	31	20	31	17
31	Skaraborgs län {Lb	13	13	13	12	9	1	9	1	6	3	5	3	312	218	302	206
32	{St	23	16	23	14	5	—	4	—	5	2	5	2	42	32	40	32
33	Värmlands län {Lb	221	200	204	178	14	6	11	6	23	11	23	11	211	207	208	200
34	{St	59	37	57	36	4	—	4	—	2	—	2	—	13	19	11	19
35	Örebro län {Lb	22	12	19	11	19	1	16	—	12	4	11	4	157	105	155	104
36	{St	27	17	26	14	5	—	3	—	7	3	7	3	22	18	22	18
37	Västmanlands län {Lb	16	8	13	7	17	—	12	—	5	1	5	1	109	59	109	58
38	{St	38	25	33	22	14	1	11	—	13	2	12	2	33	18	32	18
39	Kopparbergs län {Lb	92	69	89	65	12	1	10	1	26	6	22	5	323	232	315	228
40	{St	7	7	6	7	4	—	4	—	2	1	2	1	15	10	15	10
41	Gävleborgs län {Lb	65	69	63	60	53	7	50	5	33	11	33	9	137	131	137	128
42	{St	23	18	22	16	3	—	2	—	6	2	6	2	5	10	5	10
43	Västernorrlands län {Lb	404	424	396	410	42	9	41	9	32	24	32	24	300	234	291	224
44	{St	114	178	102	163	16	1	11	1	6	3	6	3	23	23	21	14
45	Jämtlands län {Lb	211	193	204	183	20	—	19	—	15	6	15	5	241	237	227	232
46	{St	16	27	16	25	4	1	3	—	8	8	8	8	15	10	15	10
47	Västerbottens län {Lb	30	6	28	5	15	1	13	1	9	1	8	1	203	138	190	120
48	{St	9	2	2	1	—	—	—	—	7	—	7	—	12	2	12	2
49	Norrbottnens län {Lb	631	585	587	518	17	4	16	3	9	—	9	—	122	69	117	67
50	{St	102	110	92	88	9	1	5	1	6	2	4	1	13	12	8	9
51	Landsbygden	2 686	2 454	2 508	2 210	485	53	419	45	361	172	343	164	4 510	3 556	4 335	3 403
52	Städerna	986	1 028	910	922	156	14	121	8	179	82	169	77	541	462	511	429
53	Hela riket	3 672	3 482	3 418	3 131	641	67	540	53	540	254	512	241	5 051	4 018	4 846	3 832

¹⁾ Personer, som under föregående år fyllt minst tjugusju år (= personer, som skulle ägt rösträtt vid lands-

26		27		28		29		30		31		32		33		34		35		36		37		38		39	
röstberättigade på grund av																											
fattigunderstöd								oguldna kommunal- utskylder								Summa i röstlängderna upptagna icke röstberättigade personer											
Hela ant.				Äldre ¹⁾				Hela ant.				Äldre ¹⁾				Hela antalet			Därav äldre ¹⁾								
M.		Kv.		M.		Kv.		M.		Kv.		M.		Kv.		Män	Kvinnor	Summa	Män	Kvinnor	Summa						
671	1 051	656	1 029	1 713	162	1 585	137	2 845	1 592	4 437	2 663	1 508	4 171	1													
39	71	39	70	103	29	89	27	245	246	491	224	229	453	2													
293	581	288	575	332	85	254	69	768	777	1 545	670	751	1 421	3													
98	105	98	105	203	31	193	28	376	190	566	361	186	547	4													
616	951	602	944	253	42	177	33	1 003	1 079	2 082	899	1 057	1 056	5													
169	300	169	293	198	39	169	37	435	396	831	404	386	790	6													
1 047	1 727	1 024	1 600	657	210	518	190	2 003	2 170	4 173	1 818	2 094	3 912	7													
233	577	232	569	932	153	840	140	1 221	788	2 009	1 125	765	1 890	8													
660	1 187	651	1 171	354	88	318	77	1 269	1 461	2 730	1 213	1 427	2 640	9													
113	162	107	159	441	229	376	202	630	446	1 076	532	411	963	10													
636	1 327	624	1 314	536	141	417	130	1 512	1 738	3 250	1 373	1 693	3 066	11													
38	42	38	41	60	14	51	10	122	87	209	113	82	195	12													
396	821	391	815	213	99	182	92	702	1 010	1 712	665	996	1 661	13													
9	16	8	16	347	119	268	96	373	140	513	293	117	410	14													
534	969	511	957	883	242	685	218	1 580	1 319	2 899	1 348	1 277	2 625	15													
93	116	91	116	986	158	835	124	1 127	306	1 433	970	268	1 238	16													
72	163	71	159	45	10	39	8	200	236	436	185	225	410	17													
24	26	24	25	203	34	173	29	244	69	313	213	63	276	18													
372	491	351	482	1 478	405	1 135	384	1 983	1 009	2 992	1 613	977	2 590	19													
126	93	114	89	431	236	383	222	617	374	991	552	352	904	20													
615	968	581	938	596	154	470	127	1 606	1 367	2 973	1 411	1 299	2 710	21													
79	77	70	73	255	60	219	53	432	199	631	367	170	537	22													
694	988	674	952	458	70	371	66	1 587	1 366	2 953	1 451	1 299	2 750	23													
212	187	210	179	1 218	221	1 115	191	1 681	645	2 326	1 538	584	2 142	24													
399	693	392	677	389	145	317	123	991	1 002	1 993	901	953	1 854	25													
110	128	108	123	410	80	341	78	594	253	847	518	244	762	26													
790	1 391	762	1 353	2 520	620	2 009	555	3 645	2 288	5 933	3 084	2 161	5 245	27													
72	112	72	110	305	73	276	63	441	239	680	411	226	637	28													
879	1 556	864	1 527	847	332	682	279	2 088	2 864	4 972	1 885	2 080	3 965	29													
119	156	117	155	640	361	531	328	853	595	1 448	740	552	1 292	30													
824	1 810	812	1 784	452	136	396	132	1 616	2 181	3 797	1 537	2 138	3 675	31													
84	135	81	130	519	182	403	152	678	367	1 045	536	330	886	32													
781	1 666	765	1 638	1 223	311	990	280	2 473	2 401	4 874	2 201	2 313	4 514	33													
137	268	135	265	627	349	546	292	842	673	1 515	755	612	1 367	34													
609	1 176	589	1 159	482	118	389	97	1 301	1 416	2 717	1 179	1 375	2 554	35													
81	82	80	78	861	138	780	100	1 003	258	1 261	918	213	1 131	36													
452	753	448	750	370	37	315	35	969	858	1 827	902	851	1 753	37													
114	223	113	210	477	253	389	230	689	522	1 211	590	482	1 072	38													
483	796	461	770	840	71	642	62	1 776	1 175	2 951	1 539	1 131	2 670	39													
56	69	54	65	257	10	213	10	341	97	438	294	93	337	40													
539	689	509	653	1 830	395	1 485	244	2 657	1 212	3 869	2 277	1 099	3 376	41													
68	63	66	61	1 080	127	937	104	1 185	220	1 405	1 038	193	1 231	42													
646	1 036	613	1 015	1 985	395	1 534	330	3 409	2 122	5 531	2 907	2 012	4 919	43													
150	276	148	269	1 117	317	895	261	1 426	798	2 224	1 183	711	1 894	44													
399	341	301	334	430	95	372	82	1 226	872	2 098	1 138	836	1 974	45													
20	14	20	14	173	10	132	10	236	70	306	214	67	281	46													
406	591	382	571	693	247	558	197	1 356	984	2 340	1 179	895	2 074	47													
20	42	20	42	33	37	23	27	81	83	164	64	72	136	48													
263	353	254	347	899	90	749	72	1 941	1 101	3 042	1 732	1 007	2 739	49													
55	59	53	56	245	20	222	13	430	204	634	384	168	552	50													
13 086	24 075	13 576	23 604	20 478	4 610	16 580	4 019	42 506	34 920	77 426	37 770	33 454	71 224	51													
2 319	3 300	2 267	3 313	12 121	3 280	10 419	2 827	16 302	9 265	24 567	14 397	7 576	21 973	52													
16 305	27 474	15 843	26 917	32 599	7 890	27 008	6 846	58 808	43 185	101 993	52 167	41 030	93 197	53													

tingsmannaval, därest de icke varit diskvalificerade).

Landstings- områden (Lb = landsbygd St = städer)	40			41			42			43			44			45			46			47			48			49			50																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																						
	Summa i röstlängderna upptagna röstberättigade och icke röstberättigade äldre personer									Antalet i valet deltagande röstberättigade																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																											
	Män									Kvinnor									Summa									Hela antalet																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																									
																												Därav genom fullmakt																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																									
Män									Kvinnor									Summa									utfärdad av man			utfärdad av																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																							
																											hustrum	av annan	av annan	Summa	man	av annan	av annan	av annan																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
1	Stockholms län	Lb	49 669	53 346	103 015	28 043	27 487	55 530	848	6 127	6 975	11 757	8 989	2	län	St	6 872	8 676	15 548	4 156	4 597	8 753	98	881	979	1 353	1 943	3	Uppsala län	Lb	24 256	25 301	49 557	16 286	14 893	31 179	203	3 249	3 452	8 115	5 163	4	län	St	7 906	11 209	19 115	5 004	6 811	11 815	240	1 023	1 263	1 777	2 636	5	Söderman- län	Lb	31 996	33 053	65 049	19 925	17 940	37 865	186	4 003	4 189	9 771	5 786	6	lands län	St	13 805	15 640	29 445	8 876	9 422	18 298	119	1 694	1 813	3 529	3 827	7	Östergöt- län	Lb	50 250	53 012	103 262	34 117	31 744	65 861	529	7 187	7 716	15 350	11 023	8	lands län	St	8 925	11 783	20 708	5 011	6 492	11 503	144	793	937	2 624	1 923	9	Jönköpings län	Lb	40 321	42 008	83 229	26 471	24 858	51 329	280	5 721	6 001	12 160	9 373	10	lands län	St	12 985	15 162	28 147	9 211	10 558	19 769	126	2 499	2 625	2 699	4 657	11	Kronobergs län	Lb	35 641	38 167	73 808	24 794	23 348	48 142	320	4 783	5 103	11 439	8 687	12	lands län	St	1 933	2 844	4 777	1 124	1 580	2 704	38	248	286	322	684	13	Kalmar läns län	Lb	18 934	19 985	38 919	13 222	12 375	25 597	294	2 860	3 154	6 148	4 485	14	lands län	St	3 277	4 010	7 287	2 126	2 667	4 793	17	296	3 154	760	1 300	15	Kalmar läns län	Lb	26 150	29 339	55 789	17 805	18 432	36 237	269	3 617	3 886	8 445	7 597	16	södra län	St	6 135	7 605	13 740	3 120	4 330	7 450	102	581	683	1 228	1 840	17	Gottlands län	Lb	12 002	13 272	25 274	8 313	8 175	16 488	99	1 530	1 629	3 856	3 119	18	lands län	St	2 203	2 978	5 181	1 245	1 698	2 943	24	287	311	364	840	19	Blekinge län	Lb	23 982	26 006	50 078	14 796	14 874	29 670	336	3 202	3 538	6 396	6 040	20	lands län	St	8 834	11 336	20 170	5 494	6 657	12 151	98	1 182	1 280	1 954	3 040	21	Kristianstads län	Lb	51 546	56 847	108 393	38 073	37 715	75 788	507	6 965	7 472	16 645	14 149	22	lands län	St	4 977	6 652	11 629	3 502	4 752	8 254	125	898	1 023	1 015	2 154	23	Malmöhus län	Lb	61 539	66 516	128 055	43 518	42 476	85 994	640	7 468	8 108	18 905	14 771	24	lands län	St	16 054	20 409	36 463	8 810	11 496	20 306	250	2 020	2 270	2 817	5 322	25	Hallands län	Lb	26 864	29 417	56 281	20 704	21 282	41 986	318	3 980	4 298	8 734	7 979	26	lands län	St	7 660	9 916	17 576	5 021	7 039	12 060	89	1 194	1 283	1 219	3 300	27	Göteborgs o. Bohus län	Lb	45 802	49 193	94 995	28 772	29 532	58 304	597	5 385	5 982	11 822	11 011	28	lands län	St	5 183	6 843	12 026	3 665	5 008	8 673	64	715	779	814	1 850	29	Älvsborgs län	Lb	57 055	64 406	121 461	40 660	41 208	81 868	599	7 400	7 999	17 122	16 421	30	lands län	St	13 604	17 221	30 825	8 386	10 443	18 829	403	1 607	2 010	2 543	4 075	31	Skaraborgs län	Lb	49 906	54 629	104 535	35 706	33 809	69 515	485	5 830	6 315	16 685	12 358	32	lands län	St	9 725	12 596	22 261	6 319	7 608	13 927	127	1 564	1 691	2 086	3 416	33	Värmlands län	Lb	54 509	58 865	113 374	37 243	34 527	71 770	460	7 821	8 281	16 584	13 787	34	lands län	St	8 905	11 222	20 127	5 383	6 124	11 507	108	1 036	1 144	2 038	2 549	35	Örebro län	Lb	41 930	44 291	86 221	27 267	24 830	52 097	248	5 733	5 981	12 189	9 322	36	lands län	St	9 677	11 989	21 666	5 635	7 016	12 651	115	1 112	1 227	2 100	3 199	37	Västman- lands län	Lb	28 557	28 908	57 465	17 835	15 821	33 656	179	4 074	4 253	8 029	5 373	38	lands län	St	11 812	13 036	24 848	6 870	7 015	13 885	124	1 404	1 528	2 760	2 601	39	Kopparbergs län	Lb	55 405	56 286	111 691	35 415	31 758	67 173	627	8 004	8 631	15 407	11 637	40	lands län	St	4 767	5 770	10 537	2 976	3 465	6 441	70	693	763	905	1 709	41	Gävleborgs län	Lb	48 918	50 845	99 763	31 426	29 777	61 203	444	7 342	7 786	14 253	10 800	42	lands län	St	4 607	4 962	9 569	2 568	3 182	5 750	56	628	684	854	1 548	43	Västernorr- lands län	Lb	52 125	53 344	105 469	34 478	32 195	66 673	753	7 800	8 553	14 571	12 377	44	lands län	St	7 234	9 647	16 881	3 861	5 018	8 879	86	805	891	1 337	2 317	45	Jämtlands län	Lb	28 473	26 579	55 052	18 863	15 431	34 294	251	4 812	5 063	6 853	6 054	46	lands län	St	2 875	3 416	6 291	1 758	2 016	3 774	53	432	485	602	845	47	Västerbot- tens län	Lb	30 052	35 201	71 253	22 857	19 569	42 426	654	5 494	6 148	9 533	6 836	48	lands län	St	1 904	2 573	4 477	1 332	1 693	3 025	33	261	294	520	587	49	Norrbottnens län	Lb	33 566	31 567	65 133	20 713	18 383	39 006	717	5 346	6 063	7 677	6 985	50	lands län	St	4 599	5 070	9 669	2 813	3 000	5 813	53	689	742	911	1 180	51	Landsbygden		985 448	1 041 673	2 027 121	657 302	622 439	1 279 741	10 843	135 733	146 576	288 446	230 122	52	Städerna		186 458	232 565	418 963	114 206	139 687	253 893	2 762	24 542	27 304	89 100	59 842	53	Hela riket		1 171 906	1 274 178	2 446 084	771 568	762 126	1 533 634	13 605	160 275	173 880	327 546	289 464

51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68
personer		Antal avgivna godkända valsedlar										Antal kasserade valsedlar	Antal valda landstingsmän				
kvinna	Summa	Högerpartiet	Jordbrukarnes riksförb.	Bondaförbundet	Liberala partiet	Socialdem. partiet	Ynnstorsoc. partiet	Öfriga	Summa	Summa	Höger	Jordbr. riksf.	Bondförb.	Liberala	Socialdem.	Ynnstorsoc.	Summa
Summa																	
20 746	27 721	14 297	1 886	3 719	9 815	24 103	1 061	5	54 886	691	12	1	3	8	21	—	45
3 276	4 255	3 977	—	—	1 188	3 568	—	1	5 734	23	3	—	—	1	3	—	7
13 278	16 730	4 451	847	5 238	8 218	9 104	2 224	7	30 080	1 092	4	—	5	5	8	1	23
4 413	5 676	4 811	—	—	2 448	4 229	304	3	11 795	20	4	—	—	1	3	—	8
15 557	19 746	6 393	1 394	—	15 376	14 255	—	1	37 419	436	4	1	—	14	11	—	31
7 356	9 169	4 273	—	—	3 642	10 343	—	2	18 260	39	3	—	—	2	9	—	14
26 373	34 080	7 737	18 766	—	13 508	23 809	1 825	5	65 650	178	7	12	—	8	18	—	45
4 547	5 484	4 867	—	—	2 386	4 219	—	6	11 478	23	4	—	—	2	3	—	9
21 533	27 534	18 268	4 017	7 934	10 828	6 406	1 804	20	49 277	1 751	15	3	7	6	4	1	36
7 356	9 981	7 684	—	3	5 186	5 428	1 416	3	19 720	41	5	—	—	3	4	1	13
20 126	25 220	17 167	4 140	5 361	10 056	9 494	1 104	3	47 325	811	13	3	4	6	6	—	32
1 006	1 292	1 399	—	—	763	530	—	—	2 692	12	1	—	—	1	—	—	2
10 633	13 787	10 479	—	4 497	5 452	3 039	2 043	2	25 512	92	7	—	4	4	2	—	17
2 060	2 373	1 764	—	—	1 716	95	1 202	1	4 778	15	2	—	—	1	—	1	4
16 042	19 028	9 236	10 147	2 531	6 827	5 970	1 311	3	36 025	121	7	7	1	4	5	—	24
3 068	3 751	3 315	—	—	1 725	2 270	107	—	7 417	33	3	—	—	1	2	—	6
6 975	8 604	2 543	9 862	—	2 774	1 235	—	—	16 415	79	2	12	—	2	—	—	16
1 204	1 515	1 580	—	—	487	887	—	1	2 934	8	3	—	—	—	1	—	4
12 436	15 974	6 231	4 958	1 634	6 970	9 720	—	—	29 513	152	5	5	1	4	9	—	24
4 994	6 274	4 552	—	—	3 372	4 198	—	1	12 123	3	—	—	—	3	3	—	9
30 794	38 266	15 306	5 858	147	28 044	22 183	855	9	73 302	2 506	8	3	—	18	15	—	41
3 169	4 192	3 169	—	—	2 235	2 884	—	—	8 238	14	2	—	—	1	3	—	6
33 676	41 784	14 955	14 913	—	17 236	38 574	—	7	85 685	314	11	10	—	9	27	—	57
8 139	10 409	7 583	—	—	3 443	9 216	—	—	20 242	66	8	—	—	1	8	—	23
16 713	21 011	9 242	11 761	6 167	7 118	7 328	299	1	41 916	168	6	8	4	3	3	—	24
4 519	5 802	4 815	7	—	2 769	4 448	—	—	12 039	25	3	—	—	2	3	—	8
22 833	28 815	16 694	10 941	646	15 369	14 170	191	6	58 017	276	15	7	—	10	11	—	43
2 664	3 443	3 437	—	—	2 165	3 049	—	—	8 651	23	2	—	—	2	2	—	6
33 543	41 542	25 811	—	20 590	20 598	13 522	565	2	81 088	786	16	—	12	13	8	—	49
6 618	8 628	6 897	—	3	3 116	8 751	3	3	18 773	54	6	—	—	2	6	—	14
29 043	35 358	15 615	1 474	18 689	20 792	10 408	2 122	7	69 107	414	12	—	13	14	6	—	45
5 302	7 193	5 290	—	8	3 237	3 718	1 637	2	13 892	35	5	—	—	2	3	1	11
30 371	38 652	12 139	1 878	463	28 690	21 357	7 015	10	71 552	204	7	1	—	20	18	3	49
4 587	5 731	3 682	—	—	3 256	4 370	177	—	11 485	27	3	—	—	3	4	—	10
21 511	27 492	7 857	319	5 231	18 342	17 952	1 709	4	51 414	684	6	—	4	13	13	1	37
5 299	6 526	3 689	—	—	3 394	5 363	175	2	12 623	27	3	—	—	2	4	—	9
13 402	17 655	1 512	—	8 114	9 020	12 424	2 505	—	33 575	79	—	—	8	5	11	1	25
5 361	6 889	3 769	—	—	2 892	5 906	1 265	—	13 892	33	2	—	—	2	5	1	10
27 044	35 675	4 247	—	10 880	18 510	19 346	13 027	14	66 033	1 266	—	—	11	15	15	9	50
2 614	3 377	1 847	—	6	1 955	2 086	516	6	6 416	26	1	—	—	2	2	—	5
25 053	32 839	4 679	—	11 678	13 302	23 691	7 190	4	60 544	663	1	—	10	10	21	3	45
2 402	3 086	1 641	—	—	1 376	2 322	398	—	5 737	13	2	—	—	—	3	—	5
26 048	35 501	9 662	850	9 235	19 061	10 069	15 786	12	66 415	262	7	1	6	15	9	12	50
3 654	4 545	4 338	—	—	2 478	1 314	738	—	8 868	11	4	—	—	3	2	—	9
12 907	17 070	6 904	3 448	—	14 719	4 904	4 206	2	34 183	108	6	2	—	12	4	2	26
1 447	1 932	1 664	—	—	1 189	820	95	—	3 768	7	1	—	—	1	1	—	3
16 369	22 517	12 014	3 709	—	21 737	3 159	1 529	20	42 168	244	9	3	—	23	1	—	36
1 107	1 401	1 604	—	—	1 400	—	—	4	3 008	11	1	—	—	1	—	—	2
14 662	20 725	10 212	921	766	10 671	2 699	13 415	182	38 866	230	0	1	1	9	1	13	34
2 080	2 822	2 384	—	—	1 466	720	1 245	—	5 815	4	3	—	—	2	—	1	6
518 568	665 144	263 591	112 089	123 520	354 833	320 821	81 786	327	1 265 976	13 607	189	80	94	250	247	46	906
98 442	125 746	94 081	7	20	59 294	90 664	9 278	31	253 318	623	77	—	—	41	74	5	197
617 010	790 890	357 672	112 096	123 549	414 117	420 485	91 064	361	1 519 294	14 230	266	80	94	291	321	51	1 108

Tab. 2. Kommunala rösträtten och

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
Valkretsar vid landstingsmannaval	Folkvärdigt vid Åkers höfjan	Antal kommuner (valdistrikt)	Antal i röstlängderna upptagna personer								
			Röstberättigade				Icke röstberättigade				
			Hela antalet		Därav vid landstings- mannaval		Hela antalet		Därav äldre *		
			män	kv.	män	kv.	män	kv.	män	kv.	
Stockholms län.											
1	Norra Roslags domsaga ²⁾ ¹⁹⁾	31 827	16 (23)	8 476	8 698	7 486	7 817	171	155	152	150
2	Mellersta Roslags domsaga ²⁾ ²⁰⁾	22 802	16	6 096	6 369	5 438	5 705	192	162	171	158
3	Västra domsagan ²⁾	21 379	27	5 607	5 752	4 940	5 183	149	199	140	187
4	Solna, Östra Ryds, Täby och Danderyds socknar, del av Vallentuna socken samt Stocksaunds köping	26 814	5 (9)	6 529	8 162	5 808	7 067	1 006	195	967	186
5	Åkers och Värmdö skeppslag samt Li- dingö köping ¹⁾ ²¹⁾	23 962	11 (15)	6 214	7 157	5 605	6 435	278	234	266	223
6	Sollentuna och Färentuna domsaga	28 418	13 (16)	7 148	8 023	6 475	7 274	617	276	554	243
7	Sotholms härad, Nacka socken och Salt- sjöbadens köping ¹⁾ ²²⁾	26 580	14	7 193	8 029	6 482	7 167	214	186	201	177
8	Öknebo härad samt Grödinge, Botkyrka, Salems och Huddinge socknar	20 681	11	5 259	5 746	4 772	5 190	218	185	212	184
9	Södertälje stad	14 347	1	3 776	4 326	3 255	3 851	146	126	132	117
10	Vaxholms, Norrtälje, Sigtuna, Djursholms, Östhammars och Öregrunds städer	15 539	6	3 895	5 159	3 393	4 596	99	120	92	112
Uppsala län.											
11	Södra domsagan ³⁾	21 296	30	5 632	5 741	5 041	5 177	125	181	118	180
12	Mellersta domsagan ³⁾	25 585	33	6 773	6 960	5 929	6 291	157	222	128	205
13	Norunda och Olands härad ²⁾ ⁹⁾	26 992	16	7 247	7 560	6 431	6 763	133	151	129	151
14	Örbyhus härad ²⁾ ⁹⁾	27 210	6 (7)	7 025	7 186	6 185	6 319	353	223	295	215
15	Uppsala stad	27 696	1	7 297	10 658	6 246	9 359	310	147	295	143
16	Enköpings stad ⁹⁾ ¹¹⁾ ²³⁾	5 843	1	1 483	1 865	1 299	1 664	66	43	66	43
Södermanlands län.											
17	Jönåkers härad	20 223	11	5 320	5 230	4 764	4 670	145	176	133	171
18	Rönö, Hölbo och Daga härad	27 718	25	7 436	7 503	6 606	6 741	225	222	205	216
19	Oppunda valkrets ¹³⁾	25 421	7 (9)	6 887	7 165	6 157	6 459	181	208	151	205
20	Villåttinge valkrets ¹³⁾	20 810	15	5 445	5 691	4 872	5 124	154	221	132	215
21	Livgedingets domsaga ¹⁾	37 179	32	9 892	10 094	8 698	9 002	298	252	278	250
22	Nyköpings stad	11 244	1	2 907	3 623	2 538	3 175	114	171	112	170
23	Eskilstuna stad	30 354	1	8 166	8 733	7 018	7 740	201	112	181	110
24	Strängnäs, Torshälla, Mariefred, Trosa och Katrineholms städer	15 961	5	4 449	4 912	3 845	4 339	120	113	111	106
Östergötlands län.											
25	Kinda och Ydre domsaga ¹⁾ ⁹⁾	26 130	16 (17)	6 993	7 281	6 197	6 567	233	263	226	260
26	Vifolka, Valkebo och Gullbergs dom- saga ¹⁾	26 829	21	7 068	7 474	6 227	6 678	284	370	270	365
27	Lysings och Göstrings domsaga ⁹⁾	24 700	21	6 450	6 745	5 708	6 070	199	244	179	239
28	Aska, Dals och Bobergs domsaga ⁹⁾	27 555	27 (29)	7 148	7 483	6 289	6 732	283	315	242	300
29	Finspånge läns domsaga ¹⁾ ²⁴⁾	26 494	7	7 327	7 217	6 434	6 476	313	286	267	275

* Personer, som under föregående år fyllt minst tjugusju år (= personer, som skulle ägt rösträtt vid lands-

landstingsmannavalen, valkretsvis, år 1919.

12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	
Antal i valet deltagande				Antal avgivna godkända valsedlar									Antal kasserade valsedlar	Antal valda landstingsmän						
Hela antalet		Därav genom fullmakt		Högerpartiet	Jordbrukarnes riksförb.	Bondeförbundet	Liberala partiet	Socialdem. partiet	Vänstersoc. partiet	Övriga	Summa	Höger		Jordbr. riksf.	Bondeförb.	Liberala	Socialdem.	Vänstersoc.	Summa	
män	kv.	män	kv.																	
5 016	4 656	1 221	3 990	2 263	—	2 189	1 403	3 786	—	—	9 641	30	2	—	1	1	3	—	7	1
3 448	3 148	828	2 804	3 363	—	210	1 036	1 963	—	—	6 572	24	2	—	1	1	1	—	5	2
2 799	2 532	504	2 183	1 091	—	1 320	1 083	1 663	152	2	5 311	25	1	—	1	1	2	—	5	3
2 845	3 238	627	2 047	1 610	—	—	1 016	3 118	298	2	6 044	32	2	—	—	1	3	—	6	4
3 189	3 141	903	2 144	1 375	907	—	1 414	2 651	—	1	6 348	31	1	1	—	1	2	—	5	5
3 855	4 068	747	2 766	1 649	—	—	1 174	4 358	241	—	7 422	504	1	—	—	1	4	—	6	6
4 029	3 855	1 490	2 562	1 540	979	—	1 676	3 289	370	—	7 854	30	2	—	—	1	3	—	6	7
2 862	2 849	655	2 250	1 406	—	—	1 013	3 275	—	—	5 694	15	1	—	—	1	3	—	5	8
1 819	1 672	321	1 299	1 510	—	—	7	1 956	—	1	3 474	17	1	—	—	—	2	—	3	9
2 337	2 925	658	1 977	2 467	—	—	1 181	1 612	—	—	5 260	5	2	—	—	1	1	—	4	10
3 063	2 885	749	2 493	1 631	320	917	757	2 304	—	7	5 986	12	2	—	1	—	2	—	5	11
4 000	3 626	906	3 130	1 247	527	1 292	2 678	1 872	—	—	7 616	11	1	—	2	2	1	—	6	12
4 809	4 408	1 024	3 926	974	—	1 751	3 096	1 827	519	—	8 167	1 051	1	—	1	2	2	—	6	13
4 414	3 974	773	3 729	599	—	1 278	1 687	3 101	1 705	—	8 370	18	—	—	1	1	3	1	6	14
4 077	5 702	993	3 558	4 210	—	—	1 848	3 501	205	3	9 767	12	3	—	—	1	2	—	6	15
927	1 109	270	855	—	1 201	—	728	—	99	—	2 028	8	1	—	—	—	1	—	2	16
3 094	2 684	588	2 288	818	—	—	1 822	3 126	—	—	5 766	17	—	—	—	2	3	—	5	17
4 203	3 699	842	3 221	2 083	—	—	3 245	2 549	—	—	7 877	25	1	—	—	3	2	—	6	18
4 509	4 181	988	3 635	1 379	—	—	3 787	3 487	—	—	8 653	20	1	—	—	3	2	—	6	19
3 483	3 274	659	2 721	994	468	—	2 613	2 659	—	1	6 735	23	1	—	—	2	2	—	5	20
4 636	4 102	1 112	3 692	1 119	926	—	3 909	2 434	—	—	8 388	351	1	1	—	4	2	—	8	21
1 728	1 998	324	1 579	1 121	—	—	609	1 994	—	—	3 724	2	1	—	—	—	2	—	3	22
4 564	4 713	946	3 700	1 649	—	—	1 602	6 003	—	—	9 254	23	1	—	—	1	5	—	7	23
2 584	2 711	543	2 077	1 503	—	—	1 431	2 346	—	2	5 292	14	1	—	—	1	2	—	4	24
4 608	4 250	1 064	3 619	1 142	2 805	—	2 169	2 529	192	—	8 837	19	1	2	—	1	2	—	6	25
4 385	4 196	848	3 606	1 810	1 502	—	2 051	3 190	—	3	8 556	22	2	1	—	1	2	—	6	26
4 276	4 026	892	3 373	—	3 597	—	1 507	2 758	413	1	8 276	18	—	2	—	1	2	—	5	27
4 589	4 342	1 080	3 500	—	3 173	—	1 317	4 294	107	1	8 892	20	—	2	—	1	3	—	6	28
4 272	3 736	1 195	3 033	905	1 787	—	1 523	3 210	556	—	7 981	23	1	1	—	1	3	—	6	29

tingsmannaval. därest de icke varit diskvalificerade).

1	2	3	4								5		6		7		8		9		10		11	
			Valkretsar vid landstingsmannaval	Folkmängd vid Arens höjran	Avtal (valdistrikt)	Antal i röstlängderna upptagna personer								Röstberättigade				Icke röstberättigade						
						Hela antalet				Därav vid landstings- mannaval				Hela antalet		Därav äldre								
						män	kv.	män	kv.	män	kv.	män	kv.	män	kv.									
1	Björkekinds m. fl. härads domsaga ^{1) 9)}	28 409	21	7 471	7 870	6 680	7 166	314	255	287	249													
2	Hammarkinds, Stegeborgs och Skärkinds domsaga ¹⁾	23 111	15	6 263	6 264	5 555	5 723	243	250	223	229													
3	Åkerbo, Bankekinds och Hanekinds domsaga ^{1) 9)}	23 110	19	6 119	6 107	5 342	5 506	134	187	124	177													
4	Linköpings stad	26 060	1	5 820	8 124	5 087	7 161	1 026	638	951	620													
5	Söderköpings, Motala, Vadstena och Skänninge städer	12 483	4	2 999	4 347	2 713	3 857	195	150	174	145													
Jönköpings län.																								
6	Tveta, Vista och Mo härad ⁹⁾	33 390	29	8 843	9 470	7 795	8 329	231	253	210	245													
7	Norra och Södra Vedbo domsaga ⁹⁾	29 195	21 (23)	7 717	8 175	6 705	7 234	210	285	202	283													
8	Östra domsagan ²⁾	23 208	19	6 218	6 697	5 574	5 964	220	254	217	249													
9	Västra domsagan ^{2) 9) 25)}	26 501	20	7 063	7 327	6 224	6 500	239	294	229	289													
10	Östbo härad ^{1) 9)}	24 175	14	6 484	6 514	5 716	5 813	179	167	171	161													
11	Västbo härad ^{3) 9) 26)}	30 352	25	7 928	8 486	7 094	7 641	190	208	184	200													
12	Jönköpings stad ⁹⁾	28 684	1	7 163	9 081	6 238	8 005	376	323	329	296													
13	Huskvarna och Nässjö städer ⁹⁾	15 932	2	4 124	3 989	3 597	3 580	86	34	70	30													
14	Eksjö, Gränna och Tranås städer	12 441	3	2 902	3 803	2 598	3 166	168	89	153	85													
Kronobergs län.																								
15	Konga härad ^{5) 6)}	31 174	15	7 838	8 389	6 863	7 544	372	431	336	416													
16	Uppvidinge härad ⁵⁾	26 267	12	6 781	6 901	6 128	6 081	277	344	241	339													
17	Mellersta Värends domsaga ⁵⁾	24 135	18 (19)	6 307	6 862	5 561	6 210	253	322	235	316													
18	Västra Värends domsaga ^{5) 9) 27)}	28 352	17	7 287	7 645	6 467	6 945	300	324	269	319													
19	Sunnerbo domsaga ^{5) 28)}	38 947	24	10 245	10 789	9 249	9 694	310	317	292	303													
20	Växjö stad ⁷⁾	8 911	1	2 046	3 161	1 820	2 762	122	87	113	82													
Kalmar läns norra.																								
21	Tjusts domsaga ^{2) 9)}	37 510	18 (20)	9 881	10 262	8 700	9 243	373	529	358	523													
22	Sevede och Tunaläns domsaga ^{2) 7)}	26 393	11	6 996	7 100	6 272	6 392	239	324	219	318													
23	Aspelands härad ⁹⁾	14 142	7	3 694	3 721	3 297	3 354	90	157	88	155													
24	Västerviks stad	11 845	1	2 634	3 410	2 365	3 072	352	116	275	93													
25	Vimmerby stad ^{7) 29)}	2 893	1	670	910	619	821	21	24	18	24													
Kalmar läns södra.																								
26	Handbörds härad ^{1) 9) 30)}	16 453	6	4 067	4 230	3 628	3 803	284	261	242	244													
27	Norra Möre och Stranda domsaga ^{1) 9) 31)}	26 469	12	6 791	7 519	6 011	6 816	467	398	380	385													
28	Södra Möre domsaga ^{3) 9) 32)}	40 242	17	10 072	11 515	9 050	10 447	603	368	510	360													
29	Ölands domsaga ^{3) 9) 33)}	26 705	34	6 807	8 031	6 113	7 296	226	292	216	288													
30	Kalmar stad	16 608	1	3 815	5 343	3 383	4 770	591	144	560	138													
31	Oskarshamns och Borgholms städer ⁹⁾	10 220	2	1 966	2 848	1 732	2 567	536	162	410	130													
Gottlands län.																								
32	Norra domsagan ¹⁾	23 313	48	6 450	6 927	5 805	6 368	95	110	84	103													
33	Södra domsagan ¹⁾	22 934	44	6 574	7 347	6 012	6 679	105	126	101	122													
34	Visby stad	9 781	1	2 314	3 254	1 990	2 915	244	69	213	63													

12				13				14				15				16				17				18				19				20				21				22				23				24				25				26				27				28				29				30				31			
Antal i valet deltagande								Antal avgivna godkända valsedlar																								Antal kassande valsedlar				Antal valda landstingsmän																																											
Hela antalet				Därav genomfullmakt				Högerpartiet	Jordbrukarnes riksförb.	Bondelöfbundet	Liberala partiet	Socialdem. partiet	Vänstersoc. partiet	Övriga	Summa	Höger	Jordbr. riksf.	Bondelöfn.	Liberala	Socialdem.	Vänstersoc.	Summa																																																									
män	kv.	män	kv.																																																																												
4 649	4 574	1 015	3 677	1 700	2 425	—	1 307	3 329	432	—	9 193	28	1	2	—	1	2	—	6	1																																																											
3 532	3 107	876	2 662	1 029	1 718	—	1 856	2 021	—	—	6 624	24	1	1	—	1	2	—	5	2																																																											
3 806	3 513	746	2 903	1 151	1 759	—	1 778	2 478	125	—	7 291	24	1	1	—	1	2	—	5	3																																																											
3 280	4 202	568	2 941	3 268	—	—	1 423	2 775	—	—	7 466	16	3	—	—	1	2	—	6	4																																																											
1 731	2 290	369	1 606	1 599	—	—	963	1 444	—	6	4 012	7	1	—	—	1	1	—	3	5																																																											
6 163	6 010	1 293	5 072	7 514	—	—	2 380	1 617	629	4	12 144	25	5	—	—	1	1	—	7	6																																																											
5 281	5 121	1 254	4 270	3 366	—	—	2 283	1 756	1 476	376	6	9 263	848	2	—	2	1	—	6	7																																																											
3 345	3 028	805	2 592	1 134	—	—	1 949	2 018	1 212	13	4	6 330	43	1	—	2	1	—	5	8																																																											
4 098	3 596	839	3 258	1 196	—	—	3 588	1 637	1 036	179	5	7 661	36	1	—	2	1	—	6	9																																																											
2 662	2 326	606	2 149	2 930	684	—	—	869	489	1	—	4 973	15	4	—	—	1	—	5	10																																																											
4 922	4 777	1 184	4 192	2 128	3 333	114	2 148	576	606	1	8 906	784	2	3	—	—	1	—	7	11																																																											
4 616	5 728	1 295	3 924	4 831	—	—	2 701	2 760	32	—	10 324	20	3	—	—	1	2	—	6	12																																																											
2 637	2 453	886	1 737	1 246	—	—	1 227	1 620	986	—	5 079	3	1	—	—	1	1	—	4	13																																																											
1 955	2 377	444	1 695	1 607	—	—	3	1 258	1 048	398	—	4 317	18	1	—	—	1	—	3	14																																																											
4 753	4 347	935	3 757	2 788	704	1 234	1 614	2 382	341	—	9 063	39	2	1	1	1	2	—	7	15																																																											
4 272	3 769	938	3 383	1 716	257	1 342	1 341	2 167	560	—	7 383	657	2	—	1	1	2	—	6	16																																																											
4 218	4 278	675	3 689	3 368	1 440	1 047	1 517	1 084	—	—	8 456	40	2	1	1	1	—	—	5	17																																																											
4 713	4 492	951	3 769	3 812	1 818	—	1 696	1 632	203	3	9 164	42	3	—	1	1	1	—	6	18																																																											
6 838	6 462	1 604	5 528	5 483	1 659	—	3 888	2 229	—	—	13 250	33	4	1	—	2	1	—	8	19																																																											
1 124	1 580	236	1 006	1 399	—	—	763	530	—	—	2 692	12	1	—	—	1	—	—	2	20																																																											
6 474	6 231	1 636	5 080	4 421	—	2 500	2 676	2 233	833	—	12 663	40	3	—	2	1	2	—	8	21																																																											
4 415	4 020	1 014	3 600	3 475	—	1 997	1 832	463	632	2	8 401	42	2	—	2	1	—	—	6	22																																																											
2 333	2 124	504	1 953	2 583	—	—	944	343	578	—	4 448	10	2	—	—	1	—	—	3	23																																																											
1 630	2 016	297	1 586	1 163	—	—	1 268	—	1 202	1	3 634	12	1	—	—	1	—	—	3	24																																																											
496	651	16	474	601	—	—	543	—	—	—	1 144	3	1	—	—	—	—	—	1	25																																																											
2 295	2 109	484	1 900	2 562	—	—	890	631	308	—	4 391	13	1	1	—	1	1	—	4	26																																																											
4 426	4 611	1 015	4 010	2 651	2 243	—	1 819	2 014	279	—	9 006	29	2	2	—	1	1	—	6	27																																																											
6 345	6 468	1 445	5 580	2 044	3 153	1 375	3 128	2 413	553	—	12 666	55	2	1	1	2	2	—	8	28																																																											
4 739	5 244	942	4 552	3 260	4 626	—	990	912	171	3	9 962	24	2	3	—	1	1	—	6	29																																																											
1 919	2 636	412	1 824	2 181	—	—	920	1 434	—	—	4 535	20	2	—	—	1	1	—	4	30																																																											
1 201	1 694	271	1 244	1 134	—	—	805	836	107	—	2 832	13	1	—	—	1	—	—	2	31																																																											
3 870	3 733	736	3 182	1 448	4 366	—	993	751	—	—	7 558	48	1	6	—	1	—	—	8	32																																																											
4 443	4 442	893	3 793	1 095	5 496	—	1 781	484	—	1	8 557	31	1	6	—	1	—	—	8	33																																																											
1 245	1 698	311	1 204	1 580	—	—	487	867	—	—	2 364	8	3	—	—	1	—	—	4	34																																																											

1	2	3	Antal i röstlängderna upptagna personer								
			Röstberättigade				Icke röstberättigade				
			Hela antalet		Därav vid landstingsmannaval		Hela antalet		Därav äldre		
			män	kv.	män	kv.	män	kv.	män	kv.	
Blekinge län.											
1	Östra härad ¹⁾	25 086	9	5 929	6 620	5 311	5 960	386	196	326	186
2	Medelstads härad ²⁾	32 866	12	7 818	8 511	6 961	7 654	495	316	426	307
3	Bräkne härad ¹⁾	23 292	6	5 327	6 002	4 784	5 381	696	270	555	260
4	Listers härad ²⁾	25 109	8	5 972	6 728	5 313	6 124	406	227	306	224
5	Karlskrona stad	27 642	1	6 783	7 531	5 370	6 597	306	298	289	277
6	Ronneby, Karlshamn och Sölvesborgs städer	14 463	3	3 271	4 874	2 912	4 387	311	76	263	75
Kristianstads län.											
7	Ingelstads och Järrestads domsaga	34 717	31	9 331	10 270	8 320	9 253	199	239	178	234
8	Gärds och Albo domsaga ^{6) 9)}	33 998	27	8 828	10 048	7 934	9 093	255	163	227	157
9	Villands domsaga ²⁾	24 306	17	6 188	6 928	5 484	6 267	183	169	163	166
10	Östra Göinge domsaga ¹⁰⁾	28 481	13	7 180	7 779	6 441	7 030	296	243	274	236
11	Västra Göinge domsaga	35 483	23	9 270	9 999	8 259	9 045	243	194	208	178
12	Norra Åsbo domsaga	28 825	15 (16)	7 377	7 809	6 631	7 079	201	137	150	119
13	Södra Åsbo och Bjäre domsaga ⁴⁾	30 060	18	7 901	8 695	7 066	7 781	229	222	211	209
14	Kristianstads stad	12 498	1	2 831	4 148	2 423	3 595	316	152	273	127
15	Ängelholms, Simrishamns och Hässelholms städer	10 630	3	2 499	3 237	2 187	2 887	116	47	94	43
Malmöhus län.											
16	Oxie och Skytts domsaga ¹⁾	34 239	43	9 055	9 900	8 127	8 877	188	182	150	157
17	Torna härad ¹⁾	21 007	25 (26)	5 715	6 104	5 083	5 556	157	107	148	104
18	Bara härad ⁷⁾	21 875	18 (19)	5 647	6 136	5 011	5 419	160	122	155	121
19	Vemmenhög, Ljunits och Herrestads domsaga ¹⁾	35 279	41	9 456	10 460	8 417	9 412	178	218	167	209
20	Färs domsaga ¹⁾	23 386	18	6 496	6 807	5 875	6 194	111	107	104	104
21	Frosta härad	26 095	23	7 014	7 425	6 254	6 785	135	112	132	112
22	Rönnebergs härad samt del av Harjagers härad ^{1) 14)}	21 454	22	5 607	6 022	4 974	5 412	148	144	138	135
23	Onsjö härad samt återstoden av Harjagers härad ^{1) 14)}	21 539	23 (25)	5 788	6 021	5 184	5 391	176	135	169	132
24	Luggude härads norra ^{4) 12)}	25 890	11	6 975	7 659	6 122	6 867	191	150	162	142
25	Luggude härads södra ^{1) 15)}	21 669	14 (15)	5 719	5 879	5 041	5 304	143	89	126	83
26	Lunds stad	22 918	1	5 088	7 890	4 348	6 999	648	341	618	315
27	Landskrona stad	18 740	1	4 626	5 289	3 846	4 653	331	115	300	103
28	Eslöv samt Skanör med Falsterbo ⁷⁾	7 141	2	1 866	2 349	1 666	2 074	34	28	33	27
29	Ystads stad	11 314	1	2 592	3 565	2 187	3 177	468	111	437	96
30	Trälleborgs stad	10 812	1	2 768	3 174	2 449	2 922	200	50	170	43
Hallands län.											
31	Höks härad	18 815	11	5 060	5 321	4 470	4 743	105	115	84	95
32	Halmstads och Tönnersjö härad ¹⁾	30 371	18	7 517	8 026	6 647	7 240	422	316	376	299
33	Mellersta domsagan ^{3) 34)}	40 089	38	10 429	11 031	9 266	9 893	253	315	238	306
34	Norra domsagan ^{3) 35)}	24 115	19	6 203	7 262	5 580	6 588	211	256	203	253
35	Halmstads stad	18 759	1	4 619	5 872	4 024	5 217	211	120	202	117
36	Laholms, Falkenbergs, Varbergs och Kungsbacka städer ³⁶⁾	15 891	4	3 453	5 030	3 118	4 455	383	133	316	127

12		13		14		15		16		17		18		19		20		21		22		23		24		25		26		27		28		29		30		31	
Antal i valet deltagande				Antal avgivna godkända valsedlar																Antal kasserade valsedlar		Antal valda landstingsmän																	
Hela antalet		Därav genom fullmakt		Högerpartiet	Jordbrukarnes riksförb.	Bondeförbundet	Liberala partiet	Socialdem. partiet	Västerås. partiet	Övriga	Summa	Höger	Jordbr. riksf.	Bondeförb.	Liberala	Socialdem.	Västerås.	Summa																					
män	kv.	män	kv.																																				
3 237	3 101	742	2 672	1 402	798	—	2 189	1 902	—	—	6 291	47	1	1	—	2	2	—	—	—	—	6	1																
4 600	4 589	1 052	3 714	1 308	1 734	1 016	1 777	3 299	—	—	9 134	51	1	1	1	1	3	—	—	—	7	2																	
3 205	3 320	836	2 736	1 576	1 694	—	932	2 306	—	—	6 508	15	1	2	—	—	—	—	—	—	5	3																	
3 754	3 864	908	3 314	1 945	732	618	2 072	2 213	—	—	7 580	39	2	1	—	1	2	—	—	—	6	4																	
3 545	3 908	793	3 035	2 829	—	—	1 919	2 688	—	1	7 437	16	2	—	—	2	2	—	—	—	6	5																	
1 949	2 749	487	1 959	1 723	—	—	1 453	1 510	—	—	4 686	12	1	—	—	1	1	—	—	—	3	6																	
6 364	6 279	1 070	5 086	1 738	1 509	—	4 352	4 457	—	—	12 056	593	1	1	—	2	3	—	—	—	7	7																	
6 227	6 451	1 083	5 519	1 087	733	—	6 443	3 499	—	—	11 905	774	—	—	5	2	2	—	—	—	7	8																	
4 440	4 586	999	3 709	1 728	377	—	3 177	2 999	143	712	8 994	33	1	—	—	2	2	—	—	—	5	9																	
4 987	5 003	1 117	3 890	2 458	—	147	4 303	3 049	—	—	9 957	37	1	—	—	3	—	—	—	—	6	10																	
6 241	6 056	1 275	5 227	1 721	971	—	6 758	2 824	—	2	12 276	27	1	—	—	4	2	—	—	—	7	11																	
4 638	4 220	994	3 207	3 419	6	—	3 001	2 396	—	6	8 828	30	2	—	—	2	2	—	—	—	6	12																	
5 176	5 120	934	4 156	3 155	2 262	—	910	2 959	—	—	9 286	1 012	2	2	—	—	2	—	—	—	6	13																	
1 750	2 523	451	1 688	1 577	—	—	1 471	1 219	—	—	4 267	4	1	—	—	1	1	—	—	—	3	14																	
1 752	2 229	572	1 481	1 592	—	—	764	1 615	—	—	3 971	10	1	—	—	—	2	—	—	—	3	15																	
5 532	5 571	1 338	4 455	2 705	1 403	—	1 223	5 732	—	—	11 063	39	2	1	—	—	4	—	—	—	7	16																	
3 621	3 460	640	2 851	1 199	1 306	—	1 589	2 961	—	—	7 055	26	1	1	—	1	2	—	—	—	5	17																	
3 735	3 791	694	2 812	1 397	896	—	785	4 428	—	2	7 508	20	1	—	—	4	—	—	—	—	5	18																	
6 477	6 581	967	5 062	2 322	962	—	3 703	6 042	—	—	13 029	32	2	—	—	2	4	—	—	—	8	19																	
4 307	3 782	903	3 131	1 039	815	—	3 897	2 314	—	1	8 066	26	1	—	—	3	1	—	—	—	5	20																	
4 260	3 936	828	3 163	1 319	1 128	—	3 819	1 899	—	—	8 165	32	1	1	—	3	1	—	—	—	6	21																	
3 572	3 464	595	2 630	1 630	1 083	—	782	3 493	—	—	6 988	48	1	1	—	—	3	—	—	—	5	22																	
3 891	3 662	702	3 063	1 333	2 288	—	519	3 369	—	1	7 510	44	1	2	—	—	2	—	—	—	5	23																	
4 479	4 788	774	3 664	1 363	2 882	—	917	4 068	—	2	9 232	30	1	2	—	—	3	—	—	—	6	24																	
3 644	3 441	667	2 843	648	2 150	—	2	4 268	—	1	7 069	17	—	2	—	—	3	—	—	—	5	25																	
2 483	3 937	587	2 719	2 873	—	—	700	2 836	—	—	6 409	11	3	—	—	—	2	—	—	—	5	26																	
2 223	2 611	633	1 810	1 723	—	—	630	2 452	—	—	4 805	31	2	—	—	—	2	—	—	—	4	27																	
1 114	1 247	357	896	860	—	—	498	995	—	—	2 353	8	1	—	—	—	1	—	—	—	2	28																	
1 365	1 828	287	1 323	1 151	—	—	349	1 690	—	—	3 190	3	1	—	—	—	2	—	—	—	3	29																	
1 625	1 873	406	1 391	976	—	—	1 266	1 243	—	—	3 485	13	1	—	—	1	1	—	—	—	3	30																	
3 500	3 297	687	2 693	539	3 566	—	1 553	1 119	—	—	6 777	22	—	3	—	1	—	—	—	—	4	31																	
5 349	5 492	1 140	4 330	3 208	2 026	—	1 761	3 600	299	1	10 895	45	3	1	—	1	2	—	—	—	7	32																	
7 420	7 502	1 424	5 861	3 483	6 889	—	2 666	1 807	—	—	14 845	75	2	2	—	1	1	—	—	—	8	33																	
4 435	4 991	1 047	3 827	2 012	5 447	—	1 138	802	—	—	9 399	26	1	2	—	—	—	—	—	—	5	34																	
2 716	3 792	739	2 528	2 290	3	—	1 700	2 512	—	—	6 505	7	1	—	—	1	2	—	—	—	4	35																	
2 305	3 247	544	1 991	2 525	4	—	1 069	1 936	—	—	5 394	18	2	—	—	1	1	—	—	—	4	36																	

1	2	3	4 5 6 7 8 9 10 11										
			Valkretsar vid landstingsmannaval	Folkman- d vid ärens bottan	Antal kommuner (valdistrikt)	Antal i röstlängderna upptagna personer							
						Röstberättigade				Icke röstberättigade			
						Hela antalet		Därav vid landstings- mannaval		Hela antalet		Därav äldre	
män	kv.	män	kv.	män	kv.	män	kv.						
Göteborgs och Bohus län.													
1	Sävedals härad	29 183	4 (5)	6 688	7 797	5 814	6 777	758	366	670	352		
2	Askims, Västra och Östra Hisings härad ¹⁾	35 400	14 (16)	8 892	9 700	7 866	8 457	257	225	250	211		
3	Inlands domsaga ¹⁾	27 408	19	7 368	7 762	6 689	7 049	347	429	310	411		
4	Orusts och Tjörns domsaga ^{1) 7) 37)}	28 537	18 (19)	7 783	8 251	6 775	7 456	373	317	321	306		
5	Lane, Tunge och Sörbygdens härad samt Bro socken ^{1) 7)}	22 109	14	5 564	6 066	4 877	5 517	293	216	248	212		
6	Sotenäs och Stängenäs härad utom Bro socken ^{1) 38)}	20 562	7 (8)	4 785	4 857	4 111	4 319	692	248	562	233		
7	Norrvikens domsaga ^{3) 9) 39)}	31 508	12 (15)	7 360	8 313	6 586	7 457	925	487	723	436		
8	Uddevala stad	13 596	1	3 100	4 139	2 576	3 678	201	109	198	103		
9	Kungälv, Marstrands, Lysekils och Strömstads städer	10 784	4	2 487	3 291	2 196	2 939	240	130	213	123		
Älvsborgs län.													
10	Marks, Vedens och Bollebygds domsagas första ^{2) 9) 16)}	24 425	14	6 328	7 281	5 581	6 501	224	146	214	139		
11	Marks, Vedens och Bollebygds domsagas andra ^{9) 16) 40)}	26 136	20	6 565	7 927	5 750	7 134	180	228	166	225		
12	Kinds och Redvägs domsaga	39 441	53	10 498	11 304	9 294	10 192	213	330	206	322		
13	Ås och Gäsene domsaga	19 477	38	5 383	5 992	4 828	5 398	114	168	106	154		
14	Vättle, Ale och Kullings domsaga	39 673	36	10 551	11 620	9 461	10 478	307	331	285	315		
15	Flundre, Väne och Bjärke härad ³⁾	24 169	15	6 313	6 847	5 588	5 977	413	253	336	243		
16	Nordals, Sundals och Valbo domsaga ^{2) 41)}	33 233	23	8 694	10 042	7 799	9 054	345	339	308	325		
17	Tösebo och Vedbo domsaga	29 889	21	7 675	8 366	6 869	7 592	292	389	264	357		
18	Vänerns och Ulricehamns städer ⁴²⁾	11 650	2	2 618	3 737	2 296	3 294	300	122	300	122		
19	Borås stad	23 811	1	5 324	7 857	4 662	6 854	240	210	188	188		
20	Alingsås och Ämås städer	11 287	2	2 695	3 569	2 492	3 093	146	203	130	186		
21	Trollhättans stad ¹¹⁾	14 887	1	3 971	3 798	3 414	3 428	167	60	122	56		
Skaraborgs län.													
22	Vadsbo norra domsaga ²⁾	25 448	18	7 015	7 420	6 236	6 740	241	283	225	279		
23	Vadsbo södra domsaga ^{2) 9)}	27 987	30	7 809	8 331	6 748	7 297	272	373	263	366		
24	Gudhems och Kåkinds domsaga ^{2) 9)}	26 241	40	7 045	7 509	6 219	6 734	203	232	192	229		
25	Vartofta och Frökinds domsaga ^{3) 43)}	30 514	44 (45)	8 180	8 660	7 245	7 833	243	335	235	331		
26	Skånings, Viske och Valle domsaga ^{2) 9)}	25 164	38	6 935	7 343	6 137	6 529	163	230	158	225		
27	Åse, Viste, Barne och Laske domsaga	33 947	45	9 222	10 130	8 221	9 085	245	400	237	386		
28	Kinnefjärdings, Kinne och Källands domsaga ²⁾	31 418	47	8 462	9 117	7 563	8 273	249	328	227	322		
29	Lidköpings, Mariestads och Hjo städer ⁹⁾	15 913	3	3 875	5 000	3 474	4 619	346	149	283	129		
30	Skövde och Skara städer ⁹⁾	15 855	2	3 931	5 424	3 422	4 708	189	168	157	152		
31	Falköpings och Tidaholms städer ⁹⁾	10 691	2	2 601	3 248	2 273	2 879	143	50	116	49		
Värmlands län.													
32	Östersysslets domsaga ⁹⁾	38 638	16 (23)	9 899	10 453	8 748	9 365	416	534	378	527		
33	Mellansysslets domsagas sydöstra ^{9) 17)}	20 472	7 (8)	5 228	5 141	4 576	4 628	179	236	160	231		
34	Mellansysslets domsagas nordvästra ^{9) 17)}	20 654	6 (9)	5 466	5 698	4 823	5 167	150	150	127	141		

12 13 14 15				16 17 18 19 20 21 22 23										24	25 26 27 28 29 30 31						
Antal i valet deltagande				Antal avgivna godkända valsedlar										Antal kasserade valsedlar	Antal valda landstingsmän						
Hela antalet		Därav genom fullmakt		Högerpartiet	Jordbrukarnes riksförb.	Bondförbundet	Liberala partiet	Socialdem. partiet	Vänstersoc. partiet	Övriga	Summa	Höger	Jordbr. riksf.		Bondförb.	Liberala	Socialdem.	Vänstersoc.	Summa		
män	kv.	män	kv.																		
3 518	3 858	674	2 841	2 071	—	—	752	4 505	—	2	7 330	48	2	—	—	—	4	—	6	1	
5 126	5 380	1 164	4 234	2 163	3 255	—	1 877	3 137	—	—	10 492	72	2	3	—	1	2	—	8	2	
4 979	4 963	948	4 016	2 648	3 308	—	2 786	1 156	—	—	9 898	41	2	2	—	2	—	—	6	3	
4 519	4 352	783	3 352	2 938	1 506	—	4 129	259	—	2	8 334	34	3	1	—	3	—	—	6	4	
3 679	3 970	800	3 097	3 520	716	381	1 681	1 328	—	—	7 626	24	3	—	—	1	1	—	5	5	
2 838	2 967	535	2 283	—	2 218	—	1 413	2 150	—	2	5 783	22	1	1	—	1	2	—	5	6	
4 113	4 042	1 078	3 010	2 013	1 279	265	2 731	1 635	191	—	8 114	35	2	1	—	2	2	—	7	7	
1 951	2 754	332	1 157	1 555	—	—	1 057	2 071	—	—	4 683	22	1	—	—	1	1	—	3	8	
1 714	2 254	447	1 507	1 882	—	—	1 108	978	—	—	3 968	1	1	—	—	1	1	—	3	9	
4 410	4 619	867	3 721	4 274	—	1 426	1 241	1 810	232	—	8 983	47	3	—	1	—	1	—	5	10	
4 590	5 470	905	4 087	4 057	—	3 280	1 586	731	333	—	9 987	75	3	—	2	1	—	—	6	11	
7 776	7 873	1 302	6 485	4 980	—	5 116	4 114	946	—	—	15 156	495	3	—	3	2	—	—	8	12	
3 852	3 986	564	3 248	4 340	—	1 844	1 628	—	—	—	7 812	25	2	—	1	1	—	—	4	13	
7 174	7 255	1 464	5 949	3 695	—	2 920	4 520	3 249	—	1	14 985	46	2	—	1	3	2	—	8	14	
2 878	2 573	712	1 992	745	—	1 041	1 599	2 054	—	—	5 439	12	1	—	1	1	2	—	5	15	
5 403	5 339	1 247	4 451	2 098	—	4 143	2 695	1 774	—	—	10 710	32	1	—	3	2	1	—	7	16	
4 577	4 091	938	3 610	1 622	—	820	3 215	2 958	—	1	8 616	54	1	—	—	3	2	—	6	17	
1 572	1 944	370	1 404	1 509	—	—	593	1 397	3	2	3 504	10	2	—	—	—	1	—	3	18	
3 224	4 495	661	3 162	3 370	—	—	1 185	3 152	—	—	7 707	12	2	—	—	1	2	—	5	19	
1 610	2 038	410	1 553	1 533	—	—	748	1 351	—	1	3 683	15	2	—	—	—	—	—	3	20	
1 980	1 966	569	499	485	—	3	590	2 851	—	—	3 929	17	—	—	—	1	2	—	3	21	
4 459	4 192	823	3 749	1 939	—	2 699	2 000	1 987	—	—	8 625	24	2	—	2	1	1	—	6	22	
4 836	4 668	1 137	3 909	1 590	—	3 060	2 500	2 234	86	1	9 471	36	1	—	2	2	1	—	6	23	
4 508	4 293	760	3 717	2 249	—	2 301	2 662	1 036	512	1	8 761	41	1	—	2	2	1	—	6	24	
5 486	5 303	1 054	4 544	2 578	—	4 044	1 791	1 398	751	3	10 565	227	2	—	3	1	1	—	7	25	
4 573	4 214	712	3 470	1 596	615	2 384	3 002	988	181	1	8 767	25	1	—	2	2	1	—	6	26	
6 217	5 788	897	4 907	3 965	—	2 267	4 481	1 251	—	—	11 964	39	3	—	1	3	—	—	7	27	
5 627	5 351	932	4 747	2 557	—	1 934	4 356	1 514	592	1	10 954	22	2	—	—	1	3	1	—	7	28
2 528	3 192	620	2 305	2 269	—	7	1 279	1 645	506	—	5 706	14	2	—	—	1	1	—	4	29	
2 095	2 430	612	1 726	1 819	—	1	1 168	999	525	—	4 512	13	2	—	—	1	1	—	4	30	
1 696	1 986	459	1 471	1 202	—	—	790	1 074	606	2	3 674	8	1	—	—	—	1	1	3	31	
6 387	6 014	1 541	5 187	2 153	—	—	4 870	4 742	618	—	12 383	28	1	—	—	3	4	—	8	32	
3 259	2 894	623	2 605	762	—	—	1 767	2 893	709	4	6 135	20	—	—	—	1	4	—	5	33	
3 833	3 700	874	3 096	1 053	—	—	2 765	2 738	950	2	7 508	20	—	—	—	2	2	1	5	34	

1	2	3	4 5 6 7 8 9 10 11												
			Valkretsar vid landstingsmannaval	Folkmängd vid ärens början	Antal kommuner (valdistrikt)	Antal i röstlängderna upptagna personer									
						Röstberättigade				Icke röstberättigade					
						Hela antalet		Därav vid landstings- mannaval		Hela antalet			Därav äldre		
						män	kv.	män	kv.	män	kv.	män	kv.	män	kv.
1	Södersysslets domsaga ⁹⁾	26 455	18	7 215	7 786	6 513	6 927	330	316	294	307				
2	Nordmarks domsaga	18 416	11	5 400	5 909	4 844	5 352	164	192	142	171				
3	Jösse härad	28 593	10 (14)	7 666	8 584	6 865	7 744	202	156	182	149				
4	Fryksdals domsaga ⁹⁾	34 146	9 (15)	8 587	9 748	7 711	8 824	484	344	439	327				
5	Älvdals och Nyeds domsaga ^{2) 9)}	37 007	11 (20)	9 376	9 783	8 228	8 545	548	473	479	460				
6	Karlstads stad	18 820	1	4 171	5 750	3 599	4 989	520	366	470	316				
7	Kristinehamns stad	10 729	1	2 592	3 120	2 310	2 769	176	199	153	193				
8	Filipstads och Arvika städer	10 093	2	2 547	3 201	2 241	2 852	146	108	132	103				
Örebro län.															
9	Glanshammars och Örebro härad utom Almby socken	22 119	16	5 932	6 048	5 213	5 450	145	141	133	138				
10	Askers och Sköllersta härad jämte Alm- by socken ¹⁾	22 179	10 (12)	5 951	6 364	5 343	5 742	164	262	158	258				
11	Kumla och Hardemo härad	21 526	6	5 863	6 109	5 152	5 448	197	204	181	200				
12	Grimstens, Sundbo och Edsbergs hä- rad ^{2) 9)}	30 030	13	8 004	8 421	7 049	7 568	282	311	262	293				
13	Nora domsaga ²⁾	40 162	8 (12)	10 497	10 715	9 154	9 489	271	337	239	328				
14	Lindes domsaga	37 513	7 (20)	10 146	10 312	8 840	9 219	242	161	206	158				
15	Örebro stad	34 861	1	8 253	11 146	7 080	9 627	939	214	856	171				
16	Askersunds, Nora och Lindesbergs stä- der	7 384	3	1 862	2 507	1 679	2 149	64	44	62	42				
Västmanlands län.															
17	Södra domsagan ^{2) 9) 44)}	29 642	21	7 562	7 649	6 748	6 839	197	241	193	239				
18	Västra domsagan ⁹⁾	26 231	16	7 090	7 096	6 289	6 370	208	233	192	232				
19	Norra domsagan	29 128	10	7 763	7 670	6 750	6 693	232	135	201	132				
20	Östra domsagan ^{2) 9)}	33 605	19	8 920	9 168	7 868	8 153	332	249	316	248				
21	Västerås stad	28 608	1	7 998	8 279	6 806	7 225	195	114	174	105				
22	Sala, Köpings och Arboga städer ⁹⁾	19 480	3	4 993	5 909	4 416	5 329	494	408	416	377				
Kopparbergs län.															
23	Falu domsagas norra tingslag ²⁾	21 440	6 (10)	5 711	6 024	5 037	5 382	195	101	176	96				
24	Falu domsagas södra tingslag	29 016	5 (10)	7 288	7 390	6 409	6 647	317	186	266	183				
25	Hedemora domsagas första ^{2) 18)}	20 546	5	5 496	5 811	4 925	5 158	90	102	84	100				
26	Hedemora domsagas andra ¹⁸⁾	21 436	5 (6)	5 554	5 648	4 926	5 086	186	118	126	105				
27	Västerbergslags domsaga ²⁾	32 895	6 (12)	8 951	8 715	7 724	7 599	246	126	203	122				
28	Näs och Malunga domsaga ^{2) 45)}	28 553	8 (12)	7 746	7 686	6 850	6 754	227	212	212	210				
29	Rättviks tingslag	14 898	3 (7)	3 950	4 042	3 456	3 593	117	79	107	75				
30	Leksands och Gagnefs tingslag	26 992	5 (9)	7 345	7 987	6 471	7 132	135	85	127	80				
31	Ovansiljans domsaga ^{2) 46)}	33 491	9 (12)	9 140	8 736	8 068	7 804	263	166	238	160				
32	Falu stad	12 206	1	2 959	3 965	2 575	3 479	278	68	238	64				
33	Hedemora, Sätters och Ludvika städer	8 405	3	2 264	2 526	1 898	2 198	63	29	56	29				
Gävleborgs län.															
34	Gästriklands östra tingslag ^{2) 9)}	37 066	6 (8)	9 210	9 631	8 036	8 570	514	175	436	162				
35	Gästriklands västra tingslag ^{2) 9)}	33 515	5 (7)	8 840	9 201	7 714	8 226	234	101	204	94				
36	Bollnäs domsaga ⁹⁾	34 458	7 (8)	8 575	8 820	7 357	7 832	352	167	317	154				
37	Sydöstra Hälsinglands domsaga ⁹⁾	31 001	9 (11)	7 836	8 346	6 927	7 453	578	233	459	182				

12		13		14		15		16-23							24		25-31						
Antal i valet deltagande				Antal avgivna godkända valsedlar										Antal kasserade valsedlar		Antal valda landstingsmän							
Hela antalet		Därav genom fullmakt		Högerpartiet	Jordbrukarnes riksförb.	Bondeförbundet	Liberala partiet	Socialdem. partiet	Vänstersoc. partiet	Övriga	Summa	Höger	Jordbr. riksf.			Bondeförb.	Liberala	Socialdem.	Vänstersoc.	Summa			
mån	kv.	mån	kv.																				
4 730	4 441	1 006	4 013	1 531	1 378	—	4 085	1 567	569	—	9 130	29	1	1	—	3	1	—	6				
3 465	3 065	761	2 917	1 650	—	—	3 744	1 112	—	—	6 506	24	1	—	3	1	—	4					
4 724	4 515	1 042	4 042	1 698	500	—	3 885	2 286	847	3	9 219	19	1	—	—	3	2	—	6				
5 072	4 796	1 044	4 143	2 485	—	—	4 472	2 284	587	—	9 828	36	2	—	—	3	2	—	7				
5 773	5 102	1 390	4 368	807	—	463	3 102	3 735	2 735	1	10 843	28	1	—	—	2	3	—	8				
2 191	2 581	373	1 798	1 555	—	—	1 182	1 887	147	—	4 771	1	1	—	—	1	2	—	4				
1 595	1 638	400	1 331	925	—	—	1 060	1 209	30	—	3 224	14	1	—	—	1	1	—	3				
1 597	1 905	371	1 458	1 202	—	—	1 014	1 274	—	—	3 490	12	1	—	—	1	1	—	3				
3 805	3 531	817	3 056	1 929	—	—	3 250	2 132	—	—	7 311	27	1	—	—	3	1	—	5				
3 889	3 575	761	3 155	804	319	—	4 324	1 991	—	2	7 440	14	1	—	—	3	1	—	5				
3 803	3 548	812	3 179	1 514	—	—	3 034	1 847	293	—	7 328	25	2	—	—	2	1	—	5				
5 054	4 660	1 075	4 063	1 120	—	1 538	3 676	2 991	358	—	9 683	34	1	—	1	2	2	—	6				
5 327	4 635	1 225	3 960	794	—	1 733	2 031	4 325	1 058	2	9 943	21	—	—	2	1	4	1	8				
5 389	4 881	1 291	4 098	1 056	—	1 960	2 027	4 666	—	—	9 709	563	1	—	1	2	4	—	8				
4 483	5 536	958	4 264	2 636	—	—	2 639	4 602	123	1	10 001	18	2	—	—	2	3	—	7				
1 152	1 480	269	1 035	1 053	—	—	755	761	52	1	2 622	9	1	—	—	—	1	—	2				
4 494	4 039	942	3 272	405	—	1 863	2 156	3 700	392	—	8 516	17	—	—	2	1	3	—	6				
3 921	3 487	840	2 956	534	—	1 073	1 890	3 057	814	—	7 388	19	—	—	1	1	3	1	6				
4 438	3 898	1 074	3 344	—	—	2 007	1 687	3 788	833	—	8 315	21	—	—	2	1	3	—	6				
4 982	4 397	1 397	3 830	553	—	3 171	3 287	1 879	466	—	9 356	22	—	—	3	2	2	—	7				
4 142	3 992	910	3 053	2 050	—	—	1 281	3 732	1 051	—	8 114	20	1	—	—	1	3	1	6				
2 728	3 023	618	2 308	1 719	—	—	1 611	2 174	214	—	5 718	13	1	—	—	1	2	—	4				
3 604	3 377	951	2 861	528	—	1 078	1 831	2 207	1 303	—	6 947	35	—	—	1	1	2	1	5				
4 237	3 791	968	3 273	—	—	2 213	1 597	2 763	1 545	1	8 119	15	—	—	2	1	2	1	6				
3 381	3 089	908	2 777	456	—	2 490	926	1 907	667	2	6 448	29	—	—	3	—	—	—	5				
3 319	3 097	921	2 507	817	—	914	1 129	2 477	1 033	—	6 370	50	—	—	1	1	2	1	5				
4 951	4 284	1 262	3 565	473	—	8*6	1 118	4 751	1 979	1	9 188	50	—	—	1	1	4	1	7				
4 557	3 945	1 114	3 350	663	—	1 343	2 370	2 310	1 272	6	7 964	539	—	—	1	2	2	1	6				
2 162	1 956	428	1 656	682	—	—	1 978	338	1 099	1	4 098	20	—	—	—	2	—	1	3				
4 167	3 961	781	3 407	—	—	1 103	3 423	778	2 794	1	8 099	31	—	—	1	3	—	2	6				
5 037	4 258	1 298	3 648	628	—	882	4 138	1 815	1 335	2	8 800	497	—	—	1	4	1	1	7				
1 558	1 965	444	1 374	1 049	—	—	1 140	1 087	239	—	3 515	8	1	—	—	1	1	—	3				
1 418	1 500	319	1 240	798	—	6	815	999	277	6	2 901	18	—	—	—	1	1	—	2				
5 416	5 048	1 059	4 415	626	—	910	2 268	3 455	3 178	—	10 437	30	—	—	1	2	3	2	8				
5 189	4 921	1 070	4 134	598	—	1 978	2 488	3 203	1 813	—	10 080	32	—	—	2	1	3	1	7				
5 235	5 008	1 577	4 001	801	—	1 947	2 296	3 924	764	1	9 733	509	—	—	1	2	4	—	7				
4 916	4 677	1 151	3 930	401	—	2 510	1 333	4 777	547	—	9 568	25	—	—	2	1	4	—	7				

1	2	3	4								5		6		7		8		9		10		11	
			Valkretsar vid landstingsmannaval	Folkvärd vid arets börfjan	Antal kommuner (valdistrikt)	Antal i röstlängderna upptagna personer																		
						Röstberättigade				Icke röstberättigade														
						Hela antalet		Därav vid landstings- mannaval		Hela antalet		Därav äldre												
män	kv.	män	kv.	män	kv.	män	kv.	män	kv.															
1	Norra Hälsinglands domsaga ^{2) 9)}	37 038	14	9 716	10 504	8 776	9 424	332	231	294	219													
2	Västra Hälsinglands domsaga ^{2) 9) 47)}	36 642	8	8 915	9 303	7 831	8 241	647	305	567	288													
3	Söderhamns stad	11 084	1	2 350	3 275	2 079	2 909	874	135	774	127													
4	Hudiksvalls stad ⁹⁾	7 325	1	1 679	2 119	1 490	1 860	311	85	264	66													
Västernorrlands län.																								
5	Medelpads västra domsaga ⁹⁾	38 204	8 (11)	9 733	9 754	8 641	8 681	554	363	483	352													
6	Njurunda tingslag samt Sköns och Alnö socknar ⁹⁾	27 257	3 (6)	6 590	7 213	5 808	6 444	955	325	780	305													
7	Timrå sockens samt Indals och Ljus- torps tingslag ^{2) 9)}	22 485	7 (8)	5 588	5 604	4 925	5 013	361	297	295	272													
8	Ångermanlands södra domsaga ^{2) 9)}	36 350	10 (18)	8 723	9 055	7 605	8 031	561	329	469	299													
9	Ångermanlands mellersta domsagas lands- bygd ^{9) 12)}	24 696	12 (14)	6 077	6 482	5 267	5 669	198	201	189	198													
10	Ångermanlands västra domsaga ²⁾	26 340	9	6 389	6 166	5 583	5 429	383	231	343	218													
11	Nätra och Nordingrå domsaga ¹⁾	25 984	7 (13)	6 580	6 719	5 782	6 088	219	182	190	180													
12	Själévads och Arnäs domsaga	26 798	7 (14)	6 489	6 900	5 607	5 977	178	194	158	188													
13	Härnösands stad ⁹⁾	9 990	1	1 995	2 994	1 754	2 883	440	292	356	270													
14	Sundsvalls stad	16 730	1	3 401	5 064	2 993	4 365	849	428	702	366													
15	Sollefteå och Örnsköldsviks städer	6 736	2	1 514	2 031	1 304	1 688	137	78	125	75													
Jämtlands län.																								
16	Östra domsagan ^{1) 9)}	32 484	16	8 625	8 203	7 503	7 170	225	160	215	154													
17	Norra domsagan ^{1) 9)}	35 546	15	9 195	8 628	8 124	7 559	410	258	377	245													
18	Västra domsagan ^{1) 9)}	27 426	14	7 320	7 246	6 555	6 390	345	305	318	293													
19	Härjedalens domsaga	21 676	14	5 757	5 224	5 153	4 624	246	149	228	144													
20	Östersunds stad ⁹⁾	13 006	1	3 147	3 830	2 661	3 349	236	70	214	67													
Västerbottens län.																								
21	Nordmalings, Bjuholms, Degerfors och Hörnefors kommuner ⁷⁾	25 383	4 (8)	6 238	6 164	5 427	5 335	188	190	177	185													
22	Umeå, Vännäs, Sävers och Holmsunds kommuner ^{1) 9)}	27 242	4 (13)	6 556	6 846	5 727	5 924	191	128	165	127													
23	Västra domsagan	40 139	9 (13)	9 317	8 793	8 117	7 531	334	191	283	160													
24	Mellersta domsagan	25 243	4 (7)	6 266	6 246	5 517	5 596	109	103	93	102													
25	Skellefteå landskommun och Bureå kom- mun ^{1) 7)}	24 365	2 (6)	5 584	5 726	4 844	4 947	353	267	298	233													
26	Malå och Norsjö tingslag samt Jörns och Byrke kommuner	24 813	4 (9)	6 079	5 698	5 241	4 973	181	105	163	88													
27	Umeå och Skellefteå städer	9 864	2	2 240	2 953	1 840	2 501	81	83	64	72													
Norrbottnens län.																								
28	Piteå domsaga ^{1) 48)}	37 816	6 (16)	8 622	8 532	7 470	7 380	323	102	278	93													
29	Luleå domsaga ^{2) 49)}	32 133	4 (15)	7 439	7 529	6 393	6 586	378	123	325	120													
30	Kalix domsaga ⁵⁰⁾	31 112	3 (12)	7 231	7 042	6 301	6 228	258	134	209	110													
31	Torneå domsaga	23 210	8 (12)	4 908	4 620	4 217	4 025	649	553	597	507													
32	Gällivare domsaga ^{7) 51)}	33 324	3 (19)	8 507	7 418	7 453	6 341	333	189	323	177													
33	Luleå stad	10 283	1	2 288	2 734	2 064	2 496	238	68	216	54													
34	Piteå, Haparanda och Bodens städer	10 824	3	2 688	2 825	2 151	2 406	192	136	168	114													

Anmärkningar.

- ¹⁾ Höger och jordbrukarnes riksförbund röstade under samma partibeteckning.
- ²⁾ Höger och bondeförbundet röstade under samma partibeteckning.
- ³⁾ Höger, riksförbundet och bondeförbundet röstade under samma partibeteckning.
- ⁴⁾ Höger, riksförbundet och liberala röstade under samma partibeteckning.
- ⁵⁾ Jordbrukarnes riksförbund och bondeförbundet röstade under samma partibeteckning.
- ⁶⁾ Liberala och jordbrukarnes riksförbund röstade under samma partibeteckning.
- ⁷⁾ Liberala och socialdemokraterna röstade under samma partibeteckning.
- ⁸⁾ Liberala, socialdemokraterna och vänstersocialisterna röstade under samma partibeteckning.
- ⁹⁾ Socialdemokrater och vänstersocialister röstade under samma partibeteckning.
- ¹⁰⁾ Liberala och bondeförbundet röstade under samma partibeteckning.
- ¹¹⁾ Höger och liberala röstade under samma partibeteckning.
- ¹²⁾ Höger, bondeförbundet och liberala röstade under samma partibeteckning.
- ¹³⁾ *Oppunda och Villättinge domsaga* är delad i två valkretsar, av vilka den ena, Oppunda valkrets, omfattar socknarna Västra Vingåker, Östra Vingåker, Julita, Österåker, Stora Malm, Floda och Skyllinge i Oppunda härad; den andra, Villättinge valkrets, omfattar Villättinge härad samt socknarna Lerbo, Blacksta, Vadsbro, Husby-Oppunda, Bettna och Vrena i Oppunda härad.
- ¹⁴⁾ *Harjagers härad* är delat på två valkretsar, i det att socknarna Hög, Kävlinge, Västra Karleby, Saxtorp, Dagstorp, Barsebäck, Hofterup och Löddeköping» tillsammans med Rönnebergs härad utgöra en valkrets, och Västra Sallerup, Remmarlöv, Örtofta, Lilla Harrie, Stora Harrie, Virke, Södervidinge samt Stehags och Norrvidinge sockndelar tillsammans med Onsjö härad utgöra en valkrets.
- ¹⁵⁾ *Luggude härad* är delat i två valkretsar, norra och södra, av vilka den norra omfattar socknarna Kropp, Allerum, Flenninge, Höganäs, Väsby, Viken, Brunby, Farhult, Jonstorp, Vålinge och Kattarp; den södra socknarna Välluv, Bårslöv, Fjärrestad, Frillestad, Ekeby, Hesselunda, Risekatslösa, Mörrarp, Södra Vram, Norra Vram, Bjuv, Kägeröd, Halmstad, Ottarp samt Kvistofta häradsdel.
- ¹⁶⁾ *Marks, Vedens och Bollebygds domsaga* är delad i två valkretsar, av vilka den första omfattar Vedens och Bollebygds härader samt socknarna Seglora, Frissla, Kinnarumma och Skepphult i Marks härad, den andra övriga socknar av Marks härad.
- ¹⁷⁾ *Mellansysslets domsaga* är delad i två valkretsar, sydöstra och nordvästra, av vilka den sydöstra omfattar Nedre Ulleruds, Grava, Karlstads, Hammarö, Segerstads, Eds och Borgviks socknar, den nordvästra Ransätters, Övre Ulleruds, Stora Kils, Frykeruds, Nors och Grums socknar.
- ¹⁸⁾ *Hedemora domsaga* är delad i två valkretsar, av vilka den första omfattar Sätters, Stora Skedvi, Husby, Hedemora och Grytnäs socknar, den andra Garpenbergs, Folkärna och By socknar samt Krylbo och (dåvarande) Avesta köpingar.
- ¹⁹⁾ *Norra Roslags domsaga*. Högern och bondeförbundet röstade under gemensam partibeteckning, »Bondeförbundet», men med olika kandidatlistor, av vilka dock bondeförbundets listor upptogo en del högerkandidater, liksom högerns listor upptogo en del bondeförbundsnamn. Av de tre valda landstingsmännen äro två höger och en bondeförbundare.
- ²⁰⁾ *Mellersta Roslags domsaga*. Högern och bondeförbundet röstade under gemensam partibeteckning, »Samlingslistan. Lantarbetare och jordbrukare», men med olika kandidatlistor. Dock var den ene av de tre valda landstingsmännen upptagen både å bondeförbundets lista såsom första och å högerns såsom tredje namn.
- ²¹⁾ *Åkers och Värmdö skeppslag samt Lidingö köping*. Högern och jordbrukarnes riksförbund använde gemensam partibeteckning, »Med jordbrukare och borgerliga för lagbunden frihet», men olika kandidatlistor. Den valde riksförbundaren var emellertid upptagen även å högerns två listtyper.
- ²²⁾ *Sotholms härad samt Nacka socken och Saltsjöbadens köping*. Högern och jordbrukarnes riksförbund röstade under samma partibeteckning, »Med jordbrukarne för lagbunden frihet», men med olika listtyper; dock voro å dessa en del kandidater gemensamma, bl. a. de två valda landstingsmännen, vilka emellertid båda i landstinget anslutit sig till högern.
- ²³⁾ *Enköping*. Höger och liberala använde icke blott gemensam partibeteckning »Samlingslistan», utan flertalet även samma lista, upptagande en höger och en liberal kandidat. I brist på annan grund hava valseglarna i tab. I fördelats med hälften på vardera partiet, eller ungefär i samma proportion som vid det samtidigt förrättade stadsfullmäktigvalet, då olika kandidatlistor användes för nämnda partier.
- ²⁴⁾ *Finspånge läns domsaga*. Högern och jordbrukarnes riksförbund använde gemensam partibeteckning, »För lagbunden frihet», men olika listor, å vilka valdes en höger och en riksförbundare. De två valda landstingsmännen voro upptagna både å högerns huvudlista och å riksförbundets lista, men i olika ordningsföljd.
- ²⁵⁾ *Västra härad* (Jönköpings län). Högern och bondeförbundet använde samma partibeteckning, »Bondeförbundet», under vilken förekommo nio olika tryckta huvudtyper av valseglar. Av dessa erhöill bondeförbundets officiella lista 2 990 och högerns 598 röster; övriga listtyper, samlade 1 196 röster, utgöro högermän och bondeförbundare om varandra, varför dessa valseglar i brist på annan grund fördelats med hälften på vardera partiet. Valda äro tre bondeförbundare och en höger.
- ²⁶⁾ *Västbo härad*. Höger, jordbrukarnes riksförbund och bondeförbundet röstade under samma partibeteckning, »Med jordbrukarne för lagbunden frihet», men med olika kandidatlistor; dock var bondeförbundarnes första namn uppfört även å riksförbundets lista.

²⁷⁾ *Västra Värends domsaga.* Bondeförbundet och jordbrukarnes riksförbund använde ej blott samma partibeteckning »Bondeförbundet och jordbrukarnes riksförbund», utan även gemensam lista med lika många kandidater till varje parti i alternerande följd; den valde landstingsmannen tillhör bondeförbundet. I brist på annan grund hava valsedlarna i tab. 1 fördelats med hälften på bondeförbundet och hälften på riksförbundet.

²⁸⁾ *Sunnerbo domsaga.* Jordbrukarnes riksförbund och bondeförbundet röstade ej blott under samma partibeteckning »Bondeförbundet och jordbrukarnes riksförbund», utan även med gemensam lista, å vilken valdes en riksförbundare. I brist på annan grund hava valsedlarna i tab. 1 fördelats med hälften på riksförbundet och hälften på bondeförbundet.

²⁹⁾ *Vimmerby.* Liberaler och socialdemokrater röstade icke blott under samma partibeteckning »Vänstern», utan även med gemensam kandidatlista, vars två första namn voro liberala och det tredje socialdemokratiskt. Valsedlarna hava därför icke kunnat exakt fördelas å partier, men i tab. 1 hava 95 valsedlar, å vilka de två första namnen strukits, räknats såsom socialdemokratiska och de övriga 448 såsom liberala.

³⁰⁾ *Handbörds härad.* Högern och jordbrukarnes riksförbund röstade ej blott under samma partibeteckning »Enighet och frihet», utan även med gemensam kandidatlista, å vilken valdes en höger och en riksförbundare. De avgivna valsedlarna hava i tab. 1, i saknad av annan fördelningsgrund, uppdelats med hälften på vardera av nämnda partier.

³¹⁾ *Norra Möre och Stranda domsaga.* Högern och jordbrukarnes riksförbund använde samma partibeteckning, »Med jordbrukarne för lagbunden frihet», men olika kandidatlistor, å vilka valdes 2 landstingsmän, som anslutit sig till högern, och 2, som anslutit sig till jordbrukarnes riksförbund. Fördelningen av valsedlarna på nämnda partier är i någon mån osäker, enär dels å en mängd (833) valsedlar förekommo strykningar av ett eller flere namn, varvid ofta andra namn ditskrivits i stället, dels en del av kandidaterna å högeras lista även tillhöra jordbrukarnes riksförbund.

³²⁾ *Södra Möre domsaga.* Högern, jordbrukarnes riksförbund och bondeförbundet röstade under samma partibeteckning, »Bondepartiet», men med olika listor; dock voro de två valde högerlandstingsmännen upptagna även å riksförbundets lista, varför fördelningen av valsedlarna på nämnda partier är något osäker.

³³⁾ *Ölands domsaga.* Högern, jordbrukarnes riksförbund och bondeförbundet använde ej blott samma partibeteckning, »Med Ölands jordbrukare för lag och rätt», utan de två senare partierna även gemensam kandidatlista, med alternerande riksförbunds- och bondeförbundsnamn; å denna senare listtyp valdes tre landstingsmän, samtliga riksförbundare till följd av många strykningar av bondeförbundsnamnen. I brist på annan grund hava i tab. 1 till jordbrukarnes riksförbund räknats $\frac{3}{4}$ och till bondeförbundet $\frac{1}{4}$ av valsedlarna, enär om ytterligare en landstingsman valts under ifrågakommande partibeteckning, denne skulle tillfallit bondeförbundet. — De liberala, socialdemokraterna och vänstersocialisterna röstade under samma partibeteckning »Vänstern», men med olika kandidatlistor; den valde landstingsmannen var dock upptagen både å socialdemokraternas och vänstersocialisternas lista.

³⁴⁾ *Hallands mellersta domsaga.* Högern, jordbrukarnes riksförbund och bondeförbundet använde ej blott samma partibeteckning »Landsbyggdens parti», utan de två senare partierna även gemensam kandidatlista, å vilken valdes 2 riksförbundare och 2 bondeförbundare. I brist på annan grund hava därför de avgivna valsedlarna i tab. 1 fördelats med $\frac{1}{2}$ på riksförbundet och $\frac{1}{2}$ på bondeförbundet.

³⁵⁾ *Hallands norra domsaga.* Högern, jordbrukarnes riksförbund och bondeförbundet använde ej blott samma partibeteckning, »Med bonden för lagbunden frihet och äganderätt», utan de två senare partierna även gemensam kandidatlista, å vilken valdes 2 riksförbundare och 2 bondeförbundare. I brist på annan grund hava dessa senare valsedlar i tab. 1 fördelats med $\frac{1}{2}$ på riksförbundet och $\frac{1}{2}$ på bondeförbundet.

³⁶⁾ *Laholm, Falkenberg, Varberg och Kungsbacka.* Under högerens partibeteckning, »Borgare och jordbrukare», förekom även ett fåtal röster från jordbrukarnes riksförbund.

³⁷⁾ *Orusts och Tjörns domsaga.* Högern och jordbrukarnes riksförbund röstade under samma partibeteckning, »För hem och hård samt lagbunden frihet», men med olika kandidatlistor, å vilka valdes tre höger. En av de valde var dock nppförd även å riksförbundets lista.

³⁸⁾ *Sotenäs och Stångenäs härad utom Bro socken.* Högern och jordbrukarnes riksförbund röstade ej blott under samma partibeteckning, »För hem och hård samt lagbunden frihet», utan å en del av de talrika listtyperna förekommo även gemensamma kandidater. Av partigruppens två landstingsmän har en anslutit sig till högern och en till jordbrukarnes riksförbund. I brist på annan grund hava i tab. 1 de 1 754 valsedlar, som upptogo båda dessa namn fördelats med hälften på vardera partiet. (Höger $1\frac{1}{2}^{54} + 464 = 1 341$; jordbrukarnes riksförbund 877).

³⁹⁾ *Norrriikens domsaga.* Högern, jordbrukarnes riksförbund och bondeförbundet röstade under gemensam partibeteckning, »För hem och hård samt lagbunden frihet», men med olika kandidatlistor. Dock förekommo samtliga de tre valda landstingsmännen både å högerens och å riksförbundets lista.

⁴⁰⁾ *Marks, Vedens och Bollebygdens domsagas andra valkrets.* Socialdemokrater och vänstersocialister röstade under samma partibeteckning »Arbetarpartiet» och med gemensamma kandidater; dock var ordningsföljden mellan namnen å deras resp. listor olika.

⁴¹⁾ *Nordals, Sundals och Valbo domsaga.* I domsagan, som äger utse sju representanter, förklarades en person vald till landstingsman, ehuru han endast innehade 11:e ordningsnumret å kandidatlistan, och således jämlikt § 4 i landstingsförordningen endast borde kommit i fråga till suppleant.

⁴²⁾ *Vänersborg och Ulricehamn.* Flertalet röstande i Ulricehamn synes hava använt partibeteckningen »Särskild landstingsman för Ulricehamn», under vilken förekommo tre olika listtyper, en höger med 495 röster, en högerliberal med 185 röster samt en socialdemokratisk och radikal med 470 röster. I Vänersborg använde högern partibeteckningen »De borgerliga», samlande 1 014 röster, de liberala partibeteckningen »De frisinnade», samlande 405 röster, och socialdemokraterna med 927 röster partibeteckningen »Socialdemokraterna».

⁴³⁾ *Vartofta och Frökinds domsaga.* Bondeförbundet, högern och jordbrukarnes riksförbund använde ej blott samma partibeteckning »Bondeförbundet», utan de två sistnämnda även gemensam kandidatlista, samlande 2 578

röster, å vilken valdes 2 höger. I brist på annan grund hava i tab. 1 dessa valsedlar fördelats med $\frac{2}{3}$ på högern och $\frac{1}{3}$ på riksförbundet.

⁴⁴⁾ *Västmanlands södra domsaga.* Bondeförbundet och högern använde icke blott samma partibeteckning »Bondeförbundet», utan även listor med flera gemensamma kandidater; dock voro de två första namnen å vardera listytjen olika.

⁴⁵⁾ *Nås och Malungs domsaga.* Bondeförbundet och högern använde icke blott samma partibeteckning »Bondeförbundare och samhällsbevarande», utan hade även de flesta kandidaterna gemensamma, men i olika ordningsföljd.

⁴⁶⁾ *Ovansiljans domsaga.* Bondeförbundet och högern använde ej blott samma partibeteckning »Bondeförbundet», utan hade även en del gemensamma kandidater å sina resp. listor.

⁴⁷⁾ *Västra Hälsinglands domsaga.* Bondeförbundet och högern använde samma partibeteckning »Bondeförbundet», men olika kandidatlistor. Partigruppens två representanter hava båda anslutit sig till bondeförbundet, ehuru den ena även var upptagen å högerns lista.

⁴⁸⁾ *Piteå domsaga.* Under partibeteckningen »Jordbrukarne», som var gemensam för högern och jordbrukarnes riksförbund förekommo icke mindre än 11 olika tryckta valsedelstyper, delvis med gemensamma namn, varvid ofta nämnda två partiers kandidater förekommo om varandra å samma listtyp. Av de tre valda landstingsmännen tillhöra två högern och en riksförbundet. I brist på annan grund hava även de avgivna valsedlarna i tab. 1 fördelats med $\frac{2}{3}$ på högern och $\frac{1}{3}$ på riksförbundet.

⁴⁹⁾ *Luleå domsaga.* Högern och bondeförbundet röstade under samma partibeteckning »Bondeförbundet», men i övrigt med skilda kandidatlistor. En listtyp, samlande 185 röster, upptog dock två höger och en bondeförbundare; dessa valsedlar hava i tabellen fördelats med $\frac{2}{3}$ på högern och $\frac{1}{3}$ på bondeförbundet.

⁵⁰⁾ *Kalix domsaga.* I protokollet över röstsammanräkningen uppgives antalet valsedlar med partibeteckningarna »Det arbetande folket» och »Arbetarepartiet» till resp. 2 811 och 563, men då vid sammanräkning i centralbyrån talen befunnits utgöra 2 780 och 594, hava istället dessa siffror införts i tabellen. Till följd därav skulle högern erhållit tre representanter istället för vänstersocialisterna.

⁵¹⁾ *Gällivare domsaga.* Högern var splittrad på två partigrupper »För länets bästa» med 2 481 röstande och »Landsbefolkningen» med 28 röstande. — Under partibeteckningen »För medborgerlig frihet» avgåvos 182 valsedlar, vilka förts till övriga, enär sammanslutningen ej var av politisk natur.

Tab. 3. Landstingens sammansättning före och efter 1919 års val.

1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Landstingsområden		Före valet						Efter valet						Dåvar kvinnor		
		Höger	Riksförb.	Bondeförb.	Liberala	Soc. dem.	Vänstersoc.	Summa	Höger	Riksförb.	Bondeförb.	Liberala	Soc. dem.		Vänstersoc.	Summa
Stockholms läns		30	—	1	7	17	—	55	15	1	3	9	24	—	52	—
Uppsala »		18	—	1	8	6	1	34	8	—	5	6	11	1	31	—
Södermanlands »		22	—	—	12	16	—	50	7	1	—	16	20	—	44	1
Östergötlands »		33	6	—	8	14	—	61	11	12	—	10	21	—	54	—
Jönköpings »		29	1	2	15	7	2	56	20	3	7	9	8	2	49	—
Kronobergs »		20	1	1	8	6	—	36	14	3	4	7	6	—	34	—
Kalmar norra »		16	—	1	3	1	1	22	9	—	4	5	2	1	21	—
Kalmar södra »		21	6	1	7	—	—	35	10	7	1	5	7	—	30	—
Gottlands »		20	2	—	5	—	—	27	5	12	—	2	1	—	20	—
Blekinge »		23	2	—	11	5	—	41	8	5	1	7	12	—	33	—
Kristianstads »		31	1	—	15	9	—	56	10	3	—	19	18	—	50	—
Malmöhus »		45	4	—	13	21	—	83	19	10	—	10	35	—	74	1
Hallands »		23	5	1	5	5	—	39	9	8	4	5	6	—	32	—
Göteborgs o. Bohus »		30	—	—	16	8	—	54	17	7	—	12	13	—	49	—
Älvsborgs »		40	—	4	19	13	—	76	22	—	12	15	14	—	63	—
Skaraborgs »		39	—	4	14	4	2	63	17	—	13	16	9	1	56	—
Värmlands »		29	1	—	22	13	2	67	10	1	—	23	22	3	59	—
Örebro »		21	—	1	16	16	1	55	9	—	4	15	17	1	46	2
Västmanlands »		18	—	3	11	13	—	45	2	—	—	7	16	2	35	1
Kopparbergs »		16	—	1	12	23	5	57	1	—	11	17	17	9	55	—
Gävleborgs »		16	—	5	9	21	2	53	3	—	10	10	24	3	50	—
Västernorrlands »		25	1	2	18	12	5	63	11	1	6	18	11	12	59	1
Jämtlands »		14	—	—	13	3	—	30	7	—	—	13	5	2	29	—
Västerbottens »		17	—	—	20	2	—	39	10	3	—	24	1	—	38	—
Norrbottens »		20	—	—	8	9	6	43	12	1	1	11	1	14	40	—
Samtliga		616	30	22	205	244	27	1240	266	80	94	291	321	51	1103	6

Tab. 4. Stadsfullmäktigvalen och rösträtten

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
S t ä d e r	I röstlängderna upptagna röstberättigade personer			Antal i röstlängderna					
				på					
				främmande nationalitet		å dömd straffpåföljd		konkurstill- stånd	
	Män	Kv.	Summa	Män	Kv.	Män	Kv.	Män	Kv.
Stockholm	104 591	151 800	256 391	1 582	1 717	152	5	82	14
därav första valkretsen	20 708	28 376	49 084	275	270	27	—	15	3
> andra >	18 358	30 317	48 675	274	346	16	—	12	3
> tredje >	24 533	32 288	56 821	395	400	29	1	20	3
> fjärde >	21 653	31 266	52 919	283	293	48	3	20	4
> femte >	19 339	29 553	48 892	355	408	32	1	15	1
Norrköping	10 685	18 305	28 990	66	52	20	3	17	11
därav första valkretsen	8 862	6 353	10 215	25	16	7	2	4	3
> andra >	3 235	5 258	8 493	17	17	6	1	3	3
> tredje >	3 588	6 694	10 282	24	19	7	—	10	5
Malmö	25 907	34 437	60 344	465	412	42	3	51	4
därav första valkretsen	8 967	12 399	21 366	163	155	13	—	22	3
> andra >	8 825	11 706	20 531	130	105	21	1	22	—
> tredje >	8 115	10 332	18 447	172	152	8	2	7	1
Hälsingborg	10 565	14 082	24 647	90	97	12	4	14	2
därav första valkretsen	3 680	5 365	9 045	25	29	4	—	8	—
> andra >	3 778	5 107	8 885	24	28	5	4	4	2
> tredje >	3 107	3 610	6 717	41	40	3	—	2	—
Göteborg	47 549	62 923	110 472	558	515	107	4	26	8
därav första valkretsen	18 420	21 186	39 606	215	166	24	1	14	5
> andra >	14 193	22 307	36 500	196	186	37	1	10	3
> tredje >	14 936	19 430	34 366	147	163	46	2	2	—
Gävle	7 858	11 091	18 949	56	56	21	—	3	—
därav första valkretsen	3 889	5 787	9 676	20	21	9	—	2	—
> andra >	3 969	5 304	9 273	36	35	12	—	1	—
Summa samtliga sex städerna	207 155	292 688	499 793	2 817	2 849	354	19	196	39

i städer, som ej deltaga i landsting, år 1919.

11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	
upptagna personer, som voro icke röstberättigade												
grund av									I valet deltagande röstberättigade personer			
omyndig-förklaring						S u m m a						
fattigunder-stöd		oguldna kommunal-utskylder										
Män	Kv.	Män	Kv.	Män	Kv.	Män	Kvinnor	Summa	Män	Kvinnor	Summa	
115	91	1 348	1 988	5 349	155	8 628	3 970	12 598	62 392	77 564	139 956	
31	18	174	173	792	37	1 314	501	1 815	12 287	14 737	27 024	
23	16	90	68	504	16	919	449	1 368	10 757	14 301	25 058	
14	6	748	943	1 934	37	3 140	1 390	4 530	13 844	15 607	29 451	
23	23	259	727	848	32	1 481	1 082	2 563	13 781	17 108	30 889	
24	28	77	77	1 271	33	1 774	548	2 322	11 723	15 811	27 534	
26	26	193	226	3 776	1 253	4 098	1 571	5 669	6 403	10 017	16 420	
13	8	21	21	1 139	273	1 209	323	1 532	2 045	2 748	4 793	
9	6	165	189	1 331	460	1 531	676	2 207	1 880	3 043	4 923	
4	12	7	16	1 306	520	1 358	572	1 930	2 478	4 226	6 704	
33	13	212	151	1 487	119	2 290	702	2 992	16 118	19 499	35 617	
19	12	10	8	366	22	593	200	793	5 160	6 563	11 723	
11	1	197	143	528	38	909	288	1 197	5 665	6 648	12 313	
3	—	5	—	593	59	788	214	1 002	5 293	6 288	11 581	
11	13	107	107	1 117	203	1 351	426	1 777	6 405	7 913	14 318	
4	5	12	12	312	36	365	82	447	2 268	2 932	5 200	
2	4	84	86	468	89	587	213	800	2 214	2 724	4 938	
5	4	11	9	337	78	399	131	530	1 923	2 257	4 180	
91	67	687	604	4 021	71	5 490	1 269	6 759	23 910	30 337	54 247	
24	19	109	49	1 127	31	1 513	271	1 784	8 440	8 641	17 081	
52	35	523	505	1 126	20	1 944	750	2 694	7 572	11 360	18 932	
15	13	55	50	1 768	20	2 033	248	2 281	7 898	10 336	18 234	
25	22	102	114	1 548	182	1 755	374	2 129	4 979	6 396	11 375	
20	17	89	91	516	76	656	205	861	2 463	3 245	5 708	
5	5	13	28	1 032	106	1 099	169	1 268	2 516	3 151	5 667	
301	232	2 649	3 190	17 298	1 983	23 612	8 312	31 924	120 207	151 726	271 933	

1	23	24	25	26	27	28	29
S t ä d e r	Antal avgivna godkända valsedlar ²⁾						Antal kasserade valsedlar
	Högerpartiet	Liberala partiet	Soc.-dem. partiet	Vänster-soc. partiet	Övriga	Summa	
Stockholm ¹⁾	93 277	41 152	123 186	20 923	8	278 546	1 981
därav första valkretsen ¹⁾	16 464	7 015	25 624	4 687	3	53 793	377
» andra » ¹⁾	21 258	8 315	16 638	3 471	4	49 686	442
» tredje » ¹⁾	13 331	8 775	81 153	5 343	—	58 602	420
» fjärde » ¹⁾	22 458	10 258	25 682	3 104	1	61 503	412
» femte » ¹⁾	19 766	6 789	24 089	4 318	—	54 962	330
Norrköping ²⁾	11 528	—	14 327	—	6 844	32 690	8
därav första valkretsen ²⁾	4 093	—	3 137	—	2 311	9 541	6
» andra » ²⁾	2 310	—	5 720	—	1 770	9 800	—
» tredje » ²⁾	5 125	—	5 470	—	2 763	13 358	2
Malmö	22 397	6 501	41 153	—	—	70 051	61
därav första valkretsen	11 901	2 406	8 342	—	—	22 649	17
» andra »	6 782	2 478	14 850	—	—	24 110	23
» tredje »	3 714	1 617	17 961	—	—	23 292	21
Hälsingborg	10 957	4 151	12 732	837	—	28 677	210
därav första valkretsen	5 503	1 473	3 257	112	—	10 345	82
» andra »	3 290	1 449	4 827	358	—	9 924	50
» tredje »	2 164	1 229	4 648	367	—	8 408	78
Göteborg	33 897	22 882	47 455	3 710	47	107 991	352
därav första valkretsen	8 708	6 997	16 200	2 048	34	33 987	120
» andra »	15 565	9 390	12 070	668	9	37 702	118
» tredje »	9 624	6 495	19 185	994	4	36 302	114
Gävle ¹⁾	5 731	5 159	10 310	1 451	—	22 651	60
därav första valkretsen ¹⁾	4 070	2 655	4 084	550	—	11 359	28
» andra » ¹⁾	1 661	2 504	6 226	901	—	11 292	32
Samtliga sex städerna	177 787	79 845	249 163	26 921	6 890	540 615	2 672

Anmärk-

¹⁾ Socialdemokrater och vänstersocialister röstade under samma partibeteckning.

²⁾ *Norrköping*. Under partibeteckningen »Demokratiska medborgareförbundet» avgåvos i första valkretsen 2 311, i andra 1 770 och i tredje 2 763, summa 6 844 godkända valsedlar, vilka ej kunnat fördelas å

A n t a l v a l d a s t a d s f u l l m ä k t i g e																			
Höger				Liberala				Socialdemokrater				Vänstersocialister				S u m m a			
Män		Kv.		Män		Kv.		Män		Kv.		Män		Kv.		Män	Kv.	Summa	
4	år	2	år	4	år	2	år	4	år	2	år	4	år	2	år	4	år	2	år
16	15	1	3	5	2	—	3	22	21	3	5	3	1	—	—	85	15	100	
3	2	—	1	1	—	—	1	4	4	1	1	1	—	—	—	15	4	19	
4	3	—	1	1	—	—	1	3	3	1	1	—	—	—	—	14	4	18	
2	3	—	—	1	1	—	—	6	6	1	1	1	1	—	—	21	2	23	
3	3	1	1	1	—	—	1	5	4	—	1	—	—	—	—	16	4	20	
4	4	—	—	1	1	—	—	4	4	—	1	1	—	—	—	19	1	20	
14	13	2	2	1	2	—	—	12	10	1	3	—	—	—	—	52	8	60	
6	5	1	1	—	1	—	—	3	2	—	1	—	—	—	—	17	3	20	
3	4	—	—	1	—	—	—	5	5	1	1	—	—	—	—	18	2	20	
5	4	1	1	—	1	—	—	4	3	—	1	—	—	—	—	17	3	20	
7	8	1	—	1	1	1	1	16	15	1	2	—	—	—	—	48	6	54	
4	5	1	—	1	—	—	1	3	2	—	1	—	—	—	—	15	3	18	
2	2	—	—	—	1	1	—	6	5	—	1	—	—	—	—	16	2	18	
1	1	—	—	—	—	—	—	7	8	1	—	—	—	—	—	17	1	18	
9	9	1	1	2	3	1	—	12	12	1	—	—	—	—	—	47	4	51	
5	4	—	1	—	1	1	—	3	3	—	—	—	—	—	—	16	2	18	
2	3	1	—	1	1	—	—	5	5	—	—	—	—	—	—	17	1	18	
2	2	—	—	1	1	—	—	4	4	1	—	—	—	—	—	14	1	15	
9	9	1	1	6	6	1	1	13	11	—	2	—	—	—	—	54	6	60	
3	3	—	—	1	2	1	—	5	4	—	1	—	—	—	—	18	2	20	
4	3	—	1	3	2	—	1	3	3	—	—	—	—	—	—	18	2	20	
2	3	1	—	2	2	—	—	5	4	—	1	—	—	—	—	18	2	20	
4	5	1	—	4	4	1	—	12	11	—	1	1	1	—	—	42	3	45	
3	4	1	—	2	2	—	—	5	5	—	—	—	—	—	—	21	1	22	
1	1	—	—	2	2	1	—	7	6	—	1	1	1	—	—	21	2	23	
59	59	7	7	19	18	4	5	87	80	6	13	4	2	—	—	328	42	370	

ningar:

partier, utan förts under »övriga». Av partiupprensens 12 valda fullmäktige hava enligt inhämtade upplysningar 9 anslutit sig till högern och 3 till de liberala.

³⁾ De för 2- och 4-års perioderna avgivna valsedlarna hava sammanräknats, varigenom antalet valsedlar blivit omkring dubbelt så stort som antalet i valet deltagande röstberättigande.

Tab. 5. Stadsfullmäktigvalen i städer,

Städer	Antal röstberättigade personer			Antal i valet deltagande röstberättigade			Antal avgivna godkända valsedlar *					
	Män	Kv.	Summa	Män	Kv.	Summa	Högerpartiet	Liberala partiet	Soc.-dem. partiet	Vänstersoc. partiet	Övriga	Summa
Stockholms län.												
1 Södertälje	3 776	4 326	8 102	2 328	2 771	5 099	3 061	1 035	4 898	1 133	—	10 127
därav: östra valkretsen .	1 822	2 167	3 989	1 128	1 342	2 470	1 469	648	2 296	487	—	4 900
västra »	1 954	2 159	4 113	1 200	1 429	2 629	1 592	387	2 602	646	—	5 237
2 Djursholm ^{1) 6)}	957	1 809	2 766	720	1 128	1 848	2 534	—	1 156	—	—	3 690
3 Vaxholm	931	936	1 867	663	701	1 364	890	1 298	521	—	—	2 709
4 Norrtälje ^{1) 7)}	1 283	1 452	2 735	896	1 105	2 001	2 402	—	1 598	—	—	4 000
5 Östhammar ⁸⁾	243	353	596	200	288	488	176	552	242	—	—	970
6 Öregrund ⁹⁾	309	373	682	209	252	461	—	—	—	—	922	922
7 Sigtuna	172	236	408	126	173	299	122	168	304	—	—	594
Uppsala län.												
8 Uppsala	7 297	10 658	17 955	4 820	6 640	11 460	8 957	4 713	8 242	978	8	22 898
därav: Svartbäckens valkr.	2 191	3 263	5 454	1 367	2 005	3 372	2 496	1 418	2 518	301	6	6 739
Kungsängens »	2 652	3 564	6 216	1 792	2 172	3 964	2 426	1 543	3 458	496	—	7 923
Fjärdingens »	2 454	3 831	6 285	1 661	2 463	4 124	4 035	1 752	2 666	181	2	8 236
9 Enköping ^{1) 4)}	1 483	1 865	3 348	1 062	1 322	2 384	1 400	1 246	1 670	450	—	4 766
Södermanlands län.												
10 Nyköping ⁴⁾	2 907	3 623	6 530	2 032	2 335	4 367	2 561	1 485	4 359	254	10	8 669
därav: västra valkretsen ⁴⁾	1 464	1 909	3 373	1 043	1 231	2 274	1 638	909	1 879	80	9	4 515
östra » ⁴⁾	1 443	1 714	3 157	989	1 104	2 093	923	576	2 480	174	1	4 154
11 Katrineholm	2 295	2 081	4 376	1 605	1 449	3 054	959	2 284	2 322	475	2	6 042
12 Eskilstuna	8 166	8 733	16 899	5 319	5 339	10 658	3 674	3 510	12 877	1 150	—	21 211
därav: västra valkretsen .	4 086	4 365	8 451	2 573	2 596	5 169	2 035	1 601	6 125	518	—	10 279
östra »	4 180	4 368	8 498	2 746	2 743	5 489	1 639	1 909	6 752	632	—	10 932
13 Torshälla ¹⁾	526	594	1 120	373	412	785	213	409	942	—	—	1 564
14 Strängnäs	1 039	1 426	2 465	684	870	1 554	1 422	682	976	—	—	3 080
15 Mariefred	356	503	859	273	369	642	338	454	486	—	—	1 278
16 Trosa ^{2) 10)}	233	308	541	144	146	290	212	368	—	—	—	580
Östergötlands län.												
17 Linköping ⁴⁾	5 820	8 124	13 944	3 324	4 187	7 511	6 346	3 196	5 069	400	—	15 011
därav: norra valkretsen ⁴⁾	3 141	4 012	7 153	1 826	2 074	3 900	2 810	1 565	3 118	274	—	7 767
södra » ⁴⁾	2 679	4 112	6 791	1 498	2 113	3 611	3 536	1 631	1 951	126	—	7 244
18 Söderköping	623	960	1 583	440	632	1 072	809	615	700	—	2	2 126
19 Motala ⁴⁾	1 357	1 772	3 129	902	1 092	1 994	1 352	1 153	1 420	52	—	3 977
20 Vadstena ¹¹⁾	608	1 090	1 698	454	767	1 221	1 027	510	902	—	—	2 499
21 Skänninge	411	525	936	311	401	712	488	504	430	—	1	1 423

De för 2- och 4-årsperioderna avgivna valsedlarna hava sammanräknats, varigenom antalet valsedlar

som deltaga i landsting, år 1919.

Antal kasserade val- sedlar	A n t a l v a l d a s t a d s f u l l m ä k t i g e																																					
	Höger				Liberala				Socialdemo- krater				Vänstersocia- lister				Övriga				S u m m a				Summa													
	Män		Kv.		Män		Kv.		Män		Kv.		Män		Kv.		Män		Kv.		Män		Kv.															
	4 år	2 år	4 år	2 år	4 år	2 år	4 år	2 år	4 år	2 år	4 år	2 år	4 år	2 år	4 år	2 år	4 år	2 år	4 år	2 år	4 år	2 år	4 år	2 år														
59	6	6	—	—	1	1	—	—	8	7	—	1	2	1	—	—	—	—	—	—	17	15	—	1		33	1											
35	3	3	—	—	1	1	—	—	4	4	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	9	8	—	—	17													
24	3	3	—	—	—	—	—	—	4	3	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	8	7	—	1	16													
2	6	5	—	—	1	2	2	—	3	3	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	10	10	3	2	25	2												
13	4	3	—	—	1	6	5	1	1	2	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	12	9	1	3	25	3												
2	5	4	—	—	3	3	—	—	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	12	—	—	25	4												
6	2	2	—	—	5	5	1	1	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	9	1	1	20	5												
2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	9	—	—	20	6												
2	2	2	—	—	2	2	1	1	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	9	1	1	20	7												
22	9	8	1	1	3	3	1	1	8	8	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	20	19	3	3	45	8												
6	3	3	—	—	1	1	—	—	2	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	7	1	1	15													
4	3	2	—	—	1	1	—	—	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	7	—	—	15													
12	3	3	1	1	1	1	—	—	2	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	6	5	2	2	15													
2	4	4	—	—	3	3	—	—	5	5	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	13	13	—	—	26	9												
42	5	4	—	—	1	2	2	1	—	8	10	1	—	—	—	—	—	—	—	—	15	16	2	1	34	10												
16	3	2	—	—	1	1	1	1	—	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	7	1	1	17													
26	2	2	—	—	1	1	—	—	4	6	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	9	1	—	17													
54	2	2	—	—	6	6	—	—	5	5	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	14	14	1	1	30	11												
84	4	3	—	—	1	3	3	1	1	15	15	2	2	—	—	—	—	—	—	—	22	21	3	4	50	12												
44	2	2	—	—	1	2	1	—	—	8	7	1	1	—	—	—	—	—	—	—	11	11	2	1	25													
40	2	1	—	—	2	1	—	—	7	8	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	11	10	1	3	25													
6	1	1	—	—	3	3	—	—	6	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	10	—	—	20	13												
22	5	5	1	1	2	2	1	—	—	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	11	2	1	25	14												
8	1	2	—	—	4	3	—	—	1	4	3	—	1	—	—	—	—	—	—	—	9	8	1	2	20	15												
—	3	2	—	—	1	3	4	1	—	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	9	1	1	20	16												
32	8	8	2	2	4	3	—	—	1	7	7	1	1	—	—	—	—	—	—	—	19	18	3	4	44	17												
24	8	8	1	1	2	1	—	—	1	4	4	1	1	—	—	—	—	—	—	—	9	8	2	3	22													
8	5	5	1	1	2	2	—	—	—	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	10	1	1	22													
2	4	5	1	—	2	3	1	—	—	3	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	9	12	3	—	24	18												
6	5	4	—	—	4	3	—	—	1	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14	12	—	1	27	19												
9	5	3	—	—	1	2	1	—	—	1	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	11	8	—	2	21	20												
2	3	3	—	—	4	4	—	—	—	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	10	—	—	20	21												

blivit omkring dubbelt så stort, som antalet i valet deltagande röstberättigade.

Städer	Antal röstberättigade personer			Antal i valet deltagande röstberättigade			Antal avgivna godkända valsedlar					
	Män	Kv.	Summa	Män	Kv.	Summa	Högerpartiet	Liberala partiet	Soc.-dem. partiet	Vänster soc. partiet	Övriga	Summa
Jönköpings län.												
22 Jönköping ⁴⁾	7 163	9 081	16 244	5 348	6 632	11 980	11 221	6 047	5 643	908	—	23 819
därav: första valkretsen ⁴⁾	2 541	3 125	5 666	1 841	2 254	4 095	4 085	1 814	2 127	102	—	8 128
andra » ⁴⁾	2 208	3 052	5 260	1 630	2 244	3 874	3 902	2 097	1 540	154	—	7 693
tredje » ⁴⁾	2 414	2 904	5 318	1 877	2 134	4 011	3 234	2 136	1 976	652	—	7 998
23 Huskvarna ⁴⁾ 12)	2 055	1 914	3 969	1 623	1 504	3 127	1 014	2 002	1 606	1 624	—	6 246
24 Nässjö ¹³⁾	2 069	2 075	4 144	1 580	1 493	3 073	2 273	1 104	1 854	915	—	6 146
25 Eksjö	1 366	1 725	3 091	1 153	1 446	2 599	1 895	1 536	962	757	—	5 150
26 Gränna	255	469	724	209	361	570	558	388	189	—	—	1 135
27 Tranås ¹⁴⁾	1 281	1 609	2 890	998	1 203	2 201	819	1 264	1 013	609	683	4 388
Kronobergs län.												
28 Växjö	2 046	3 161	5 207	1 355	1 863	3 218	2 922	1 474	1 261	730	—	6 387
Kalmar län.												
29 Kalmar	3 815	5 343	9 158	2 168	3 194	5 362	4 846	2 027	3 773	—	—	10 646
därav: första valkretsen	1 705	2 442	4 147	895	1 385	2 280	2 358	905	1 274	—	—	4 537
andra »	2 110	2 901	5 011	1 273	1 809	3 082	2 488	1 122	2 499	—	—	6 109
30 Oskarshamn ⁴⁾	1 691	2 394	4 085	1 155	1 615	2 770	2 122	1 482	1 580	348	—	5 532
31 Västervik ⁴⁾	2 634	3 410	6 044	1 816	2 379	4 195	2 601	2 306	1 015	2 428	—	8 350
därav: norra valkretsen ⁴⁾	1 396	1 829	3 225	997	1 297	2 294	1 196	1 225	512	1 638	—	4 571
södra » ⁴⁾	1 238	1 581	2 819	819	1 082	1 901	1 405	1 081	503	790	—	3 779
32 Vimmerby ²⁾	670	910	1 580	554	739	1 293	1 318	895	351	—	—	2 564
33 Borgholm ³⁾ 15)	275	454	729	230	372	602	606	395	201	—	—	1 202
Gottlands län.												
34 Visby	2 314	3 254	5 568	1 420	2 043	3 463	3 682	1 252	1 992	—	—	6 926
därav: första valkretsen	1 029	1 732	2 761	656	1 111	1 767	2 034	620	880	—	—	3 534
andra »	1 285	1 522	2 807	764	932	1 696	1 648	632	1 112	—	—	3 392
Blekinge län.												
35 Karlskrona	6 783	7 531	14 314	4 236	4 497	8 733	6 218	4 700	6 511	—	—	17 429
därav: första valkretsen	2 157	2 623	4 780	1 458	1 481	2 939	1 759	1 617	2 493	—	—	5 669
andra »	2 412	2 248	4 660	1 264	1 348	2 612	2 460	1 467	1 293	—	—	5 220
tredje »	2 214	2 660	4 874	1 514	1 668	3 182	1 999	1 616	2 725	—	—	6 340
36 Ronneby	767	1 203	1 970	550	858	1 408	1 120	610	1 064	—	—	2 794
37 Karlshamn	1 664	2 661	4 325	1 163	1 806	2 969	2 108	2 084	1 718	—	—	5 910
38 Sölvesborg	840	1 010	1 850	574	764	1 338	862	976	815	—	—	2 653
Kristianstads län.												
39 Kristianstad ⁴⁾	2 831	4 148	6 979	2 098	2 960	5 058	3 672	3 576	2 702	113	—	10 063
därav: norra valkretsen ⁴⁾	1 414	1 658	3 072	981	1 101	2 082	1 404	1 316	1 377	46	—	4 143
södra » ⁴⁾	1 417	2 490	3 907	1 117	1 859	2 976	2 268	2 260	1 325	67	—	5 920

Antal seölar	A n t a l v a l d a s t a d s f u l l m ä k t i g e																																					
	Höger				Liberala				Socialdemo- krater				Vänstersocia- lister				Övriga				S u m m a				Summa													
	Män		Kv.		Män		Kv.		Män		Kv.		Män		Kv.		Män		Kv.		Män		Kv.			Summa												
	4 år	2 år	4 år	2 år	4 år	2 år	4 år	2 år	4 år	2 år	4 år	2 år	4 år	2 år	4 år	2 år	4 år	2 år	4 år	2 år	4 år	2 år	4 år	2 år		4 år	2 år	4 år	2 år	4 år	2 år	Summa						
84	11	10	—	1	5	5	1	1	6	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22		
28	4	3	—	1	2	2	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18			
42	4	4	—	—	1	2	1	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15			
14	8	8	—	—	2	1	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14				
6	3	3	—	—	3	3	1	1	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23				
14	6	6	—	—	2	2	—	—	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24				
30	6	5	—	1	4	4	—	—	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25				
2	4	3	—	1	4	4	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26				
7	3	3	—	—	5	4	—	—	3	3	—	—	—	1	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27				
38	6	7	—	1	4	3	—	—	1	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28				
45	8	8	—	1	1	2	3	—	—	5	6	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29				
7	4	4	—	1	1	1	2	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18				
38	4	4	—	—	1	1	—	—	3	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18				
8	5	6	—	1	4	3	—	—	1	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30				
24	4	5	—	1	3	4	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	31				
6	2	2	—	—	1	2	1	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16				
18	2	8	—	1	2	2	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16				
16	7	6	—	—	3	4	1	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	82				
—	4	4	—	1	3	3	—	—	1	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33				
—	8	8	—	—	2	2	—	—	—	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34				
—	4	4	—	—	1	1	—	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14				
—	4	4	—	—	1	1	—	—	—	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16				
36	6	6	—	1	1	6	4	—	—	2	8	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	85				
8	2	2	—	—	2	2	—	—	—	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14				
4	2	2	—	1	1	2	1	—	—	1	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14				
24	2	2	—	—	2	1	—	—	1	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14				
16	5	4	—	1	2	2	1	—	—	4	4	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	36				
8	5	5	—	—	4	4	1	—	—	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37				
18	3	4	—	1	3	3	1	1	—	2	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	38				
40	6	6	—	1	1	4	6	—	—	5	4	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	39				
20	3	3	—	—	2	3	1	—	—	3	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18				
20	3	8	—	1	2	8	1	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18				

1	2	3	4	5	6	7	8 9 10 11 12 13											
							Antal röstberättigade personer			Antal i valet deltagande röstberättigade			Antal avgivna godkända valsedlar					
							Män	Kv.	Summa	Män	Kv.	Summa	Högerpartiet	Liberala partiet	Soc.-dem. partiet	Vänsterroc. partiet	Öfriga	Summa
Städer																		
40	Simrishamn	562	745	1 307	479	626	1 105	806	592	800	—	10	2 206					
41	Ängelholm ¹⁾ 16)	1 107	1 530	2 637	893	1 227	2 120	1 662	402	2 130	—	—	4 194					
42	Hässleholm	830	962	1 792	655	729	1 384	894	893	966	—	—	2 753					
Malmöhus län.																		
43	Lund	5 088	7 890	12 978	3 058	4 644	7 702	6 332	1 880	7 153	—	—	15 965					
	därav: första valkretsen	2 514	4 052	6 566	1 405	2 175	3 580	2 738	980	3 471	—	—	7 139					
	andra »	2 574	3 838	6 412	1 653	2 469	4 132	3 594	950	3 682	—	—	8 226					
44	Landskrona	4 626	5 289	9 915	2 814	3 260	6 074	3 854	1 898	6 253	—	—	12 005					
	därav: första valkretsen	2 110	2 407	4 517	1 198	1 851	3 049	1 661	868	2 498	—	—	5 027					
	andra »	2 516	2 882	5 398	1 616	1 909	3 525	2 193	1 030	3 755	—	—	6 978					
45	Eslöv	1 533	1 932	3 465	1 114	1 313	2 427	1 840	806	2 183	—	—	4 829					
46	Ystad	2 592	3 565	6 157	1 695	2 335	4 030	2 641	1 086	4 315	—	—	8 042					
	därav: östra valkretsen	1 327	1 691	3 018	854	1 084	1 938	1 016	514	2 845	—	—	3 875					
	västra »	1 265	1 874	3 139	841	1 251	2 092	1 625	572	1 970	—	—	4 167					
47	Trälleborg ⁴⁾ 17)	2 768	3 174	5 942	1 895	2 131	4 026	2 196	1 726	4 091	—	—	8 013					
	därav: östra valkretsen ⁴⁾	1 859	1 570	3 429	921	1 052	1 973	1 042	916	1 970	—	—	3 929					
	västra » ⁴⁾	1 409	1 604	3 013	974	1 079	2 053	1 154	810	2 121	—	—	4 035					
Hallands län.																		
48	Halmstad	4 619	5 872	10 491	3 134	3 948	7 082	4 973	3 602	4 840	700	—	14 115					
	därav: första valkretsen	2 257	3 021	5 278	1 570	1 844	3 414	2 523	1 683	2 264	330	—	6 800					
	andra »	2 362	2 851	5 213	1 564	2 104	3 668	2 450	1 919	2 576	370	—	7 315					
49	Laholm ⁶⁾ 18)	517	772	1 289	425	616	1 041	946	416	718	—	—	2 080					
50	Falkenberg ⁴⁾ 19)	1 056	1 435	2 491	815	1 125	1 940	1 656	740	1 466	—	—	3 862					
51	Varberg ⁴⁾	1 565	2 364	3 929	1 186	1 714	2 902	2 068	1 843	1 820	44	—	5 775					
52	Kungälv ³⁰⁾	315	459	774	287	421	708	638	412	366	—	—	1 416					
Göteborgs o. Bohus län.																		
53	Kungälv	509	605	1 114	398	499	897	1 230	—	564	—	—	1 794					
54	Marstrand ¹⁾ 21)	434	518	952	262	340	602	996	—	202	—	—	1 198					
55	Lysekil	927	1 206	2 133	788	1 039	1 827	1 660	687	1 306	—	—	3 653					
56	Uddevalla	3 100	4 139	7 239	2 172	3 051	5 223	3 505	2 308	4 633	—	—	10 446					
	därav: första valkretsen	1 506	2 226	3 732	1 009	1 556	2 565	2 097	1 145	1 888	—	—	5 130					
	andra »	1 594	1 913	3 507	1 163	1 495	2 658	1 408	1 163	2 745	—	—	5 316					
57	Strömstad ²²⁾	617	962	1 579	460	677	1 137	840	687	562	—	170	2 259					
Älvsborgs län.																		
58	Vänersborg	1 896	2 711	4 607	1 286	1 796	3 082	2 341	1 282	1 604	932	2	6 161					
59	Trollhättan	3 971	3 798	7 769	2 039	2 046	4 085	1 196	1 378	5 580	—	—	8 154					
	därav: första valkretsen	2 208	2 133	4 341	1 092	1 449	2 541	816	822	2 828	—	—	4 466					
	andra »	1 763	1 665	3 428	947	897	1 844	380	556	2 752	—	—	3 688					

Antal kassare sedlar	Antal valda stadsfullmäktige																																							
	Höger				Liberala				Socialdemo- krater				Vänstersocia- lister				Övriga				Summa				Summa															
	Män		Kv.		Män		Kv.		Män		Kv.		Män		Kv.		Män		Kv.		Män		Kv.																	
	4 år	2 år	4 år	2 år	4 år	2 år	4 år	2 år	4 år	2 år	4 år	2 år	4 år	2 år	4 år	2 år	4 år	2 år	4 år	2 år	4 år	2 år	4 år	2 år																
2	4	3	—	1	2	2	1	1	3	3	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	8	2	3	22
24	6	4	—	1	1	1	—	—	4	5	—	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	11	—	1	25	41
14	4	3	—	1	4	4	—	—	5	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	11	—	1	25	42	
30	6	8	2	—	2	2	—	—	8	10	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16	20	5	1	42	43
14	3	4	1	—	1	1	—	—	4	6	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	11	3	—	22	—	
16	3	4	1	—	1	1	—	—	4	4	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	9	2	1	20	—	
121	6	6	—	—	3	2	—	1	11	10	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20	18	—	2	40	44	
52	3	3	—	—	2	2	—	—	5	4	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	9	—	1	20	—	
69	3	3	—	—	1	—	—	1	6	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	9	—	1	20	—	
14	6	6	—	—	1	1	1	1	6	6	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	13	2	2	30	45	
11	4	4	1	1	2	1	—	1	7	7	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	12	3	4	32	46	
1	2	1	—	1	1	1	—	—	4	4	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	6	1	2	16	—	
10	2	3	1	—	1	—	—	1	3	3	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	6	2	2	16	—	
34	5	6	1	—	4	4	—	—	7	7	1	1	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18	19	2	1	40	47	
14	2	3	1	—	2	2	—	—	4	3	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	9	1	1	20	—	
20	3	3	—	—	2	2	—	—	3	4	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	10	1	—	20	—	
34	5	6	2	1	4	4	1	1	7	6	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16	16	4	4	40	48	
20	3	3	1	1	2	1	—	1	4	3	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	7	1	3	20	—	
14	2	3	1	—	2	3	1	—	3	3	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	9	3	1	20	—	
—	5	5	—	—	2	2	—	—	3	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	9	—	1	20	49	
18	5	4	—	—	2	2	—	—	4	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	10	—	—	21	50	
6	5	5	—	—	5	5	—	—	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	15	—	—	30	51	
—	5	4	—	1	2	2	—	—	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	9	—	1	20	52	
—	7	7	—	—	—	—	—	—	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	10	—	—	20	53	
3	3	4	—	1	5	4	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	9	1	1	20	54	
—	6	6	—	—	2	2	—	—	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	12	—	—	24	55	
4	5	6	1	—	4	4	—	—	8	7	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17	17	1	1	36	56	
4	3	4	1	—	2	2	—	—	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	8	—	1	18	—	
—	2	2	—	—	2	2	—	—	5	4	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	8	—	1	18	—
8	3	3	1	1	3	3	1	—	3	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	8	2	2	21	57
2	5	5	1	1	3	2	—	1	3	3	1	1	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	12	2	3	30	58
12	2	3	—	—	3	2	—	—	11	13	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16	18	2	—	36	59
10	1	2	—	—	2	1	—	—	5	6	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	9	1	—	18	—
2	1	1	—	—	1	1	—	—	6	7	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	9	1	—	18	—

Städer	Antal röstberättigade personer			Antal i valet deltagande röstberättigade			Antal avgivna godkända valsedlar					
	Män	Kv.	Summa	Män	Kv.	Summa	Högerpartiet	Liberala partiet	Soc.-dem. partiet	Vänstersoc. partiet	Övriga	Summa
60 Alingsås	1 305	2 036	3 341	1 015	1 337	2 352	1 546	1 528	1 616	—	—	4 690
61 Borås ⁴⁾ ²³⁾	5 324	7 857	13 181	3 613	5 012	8 625	6 665	3 052	7 088	380	—	17 185
därav: östra valkr. ⁴⁾ ²³⁾	2 907	4 491	7 398	1 944	2 884	4 828	3 728	1 828	3 873	198	—	9 627
västra » ⁴⁾ ²³⁾	2 417	3 366	5 783	1 669	2 128	3 797	2 937	1 224	3 215	182	—	7 558
62 Ulricehamn ⁴⁾ ²⁴⁾	722	1 026	1 748	583	802	1 385	1 044	930	706	86	—	2 766
63 Ämål ⁴⁾	1 390	1 533	2 923	1 030	1 056	2 086	1 533	872	1 536	180	—	4 171
Skaraborgs län.												
64 Mariestad	1 244	1 719	2 963	916	1 172	2 088	1 671	1 112	1 103	264	—	4 150
65 Lidköping ⁴⁾	2 012	2 404	4 416	1 484	1 826	3 310	1 932	1 228	2 020	1 348	—	6 578
66 Skara ⁴⁾ ²⁵⁾	1 428	2 284	3 712	997	1 393	2 390	1 636	1 325	850	606	362	4 779
67 Skövde ⁴⁾	2 503	3 140	5 643	1 557	1 739	3 296	2 935	1 264	1 270	1 089	—	6 558
68 Hjo ²⁾	619	877	1 496	494	702	1 196	1 330	819	247	—	—	2 396
69 Tidaholm	1 133	1 435	2 568	814	954	1 768	974	738	962	868	1	3 533
70 Falköping ⁴⁾	1 468	1 813	3 281	1 145	1 115	2 260	1 841	1 122	1 223	332	—	4 518
Värmlands län.												
71 Karlstad ²⁶⁾	4 171	5 750	9 921	2 759	3 419	6 178	3 005	2 760	4 419	626	1 525	12 335
därav: uorra valkretsen ²⁶⁾	2 118	2 850	4 968	1 425	1 755	3 180	1 700	1 352	2 196	366	744	6 358
södra » ²⁶⁾	2 053	2 900	4 953	1 334	1 664	3 098	1 305	1 408	2 223	260	781	5 977
72 Kristinehamn	2 592	3 120	5 712	1 639	1 914	3 553	2 229	2 130	2 716	—	4	7 079
därav: första valkretsen .	1 278	1 484	2 762	824	938	1 762	1 082	896	1 588	—	4	3 510
andra »	1 314	1 636	2 950	815	976	1 791	1 147	1 234	1 128	—	—	3 569
73 Filipstad	1 145	1 562	2 707	866	1 133	1 999	1 442	1 199	1 345	—	—	3 986
74 Arvika	1 402	1 639	3 041	1 054	1 200	2 254	1 084	1 499	1 288	613	—	4 484
Örebro län.												
75 Örebro	8 253	11 146	19 399	5 284	6 518	11 802	5 718	6 243	10 713	876	4	23 554
därav: södra valkretsen .	4 131	5 792	9 923	2 500	3 189	5 689	3 047	2 816	5 083	410	4	11 360
norra »	4 122	5 354	9 476	2 784	3 329	6 113	2 671	3 427	5 630	466	—	12 194
76 Askersund	472	687	1 159	378	517	895	950	358	474	—	—	1 782
77 Nora ⁴⁾ ²⁷⁾	615	837	1 452	497	615	1 112	854	594	776	—	—	2 224
78 Lindesberg	775	983	1 758	527	659	1 186	771	700	883	—	—	2 354
Västmanlands län.												
79 Västerås	7 998	8 279	16 277	4 446	4 664	9 110	4 816	2 577	8 128	2 622	—	18 143
därav: södra valkretsen .	3 495	3 851	7 346	2 036	2 168	4 204	2 741	1 220	3 489	920	—	8 370
norra »	4 503	4 428	8 931	2 410	2 496	4 906	2 075	1 357	4 639	1 702	—	9 773
80 Sala ²⁸⁾	1 866	2 231	4 097	1 367	1 540	2 907	1 506	2 215	1 799	276	—	5 796
81 Köping ⁴⁾ ²⁹⁾	1 748	2 128	3 876	1 145	1 304	2 449	1 144	1 240	1 405	591	512	4 892
82 Arboga ⁴⁾	1 319	1 550	2 869	802	852	1 654	793	651	1 772	90	—	3 906

Antal kasserade val- sedlar	A n t a l v a l d a s t a d s f u l l m ä k t i g e																																						Summa
	Höger		Liberala				Socialdemo- krater				Vänstersocia- lister				Övriga				S u m m a				Summa																
	Män	Kv.	Män	Kv.	Män	Kv.	Män	Kv.	Män	Kv.	Män	Kv.	Män	Kv.	Män	Kv.	Män	Kv.	Summa																				
	4 år	2 år	4 år	2 år	4 år	2 år	4 år	2 år	4 år	2 år	4 år	2 år	4 år	2 år	4 år	2 år	4 år	2 år																					
2	5	4	—	—	4	4	—	—	4	5	1	—	—	—	—	—	—	—	13	13	1	—		27															
52	8	6	—	2	3	2	—	—	1	10	8	—	2	—	—	—	—	—	21	16	—	5	42																
20	4	3	—	1	2	1	—	—	1	5	4	—	1	—	—	—	—	—	11	8	—	3	22																
32	4	3	—	—	1	1	—	—	—	5	4	—	—	—	—	—	—	—	10	8	—	2	20																
2	5	5	—	—	4	4	—	—	—	3	3	—	—	—	—	—	—	—	12	12	—	—	24																
8	5	5	1	1	3	3	—	—	—	4	6	1	—	1	—	—	—	—	13	14	2	1	30																
16	6	6	—	—	3	3	1	1	4	4	—	—	—	1	1	—	—	—	14	14	1	1	30																
30	4	4	—	—	2	2	—	—	4	4	—	—	3	2	—	1	—	—	13	12	—	1	26																
2	5	4	—	1	4	4	—	—	3	3	—	—	2	2	—	—	1	1	15	14	—	1	30																
47	7	7	—	—	3	3	—	—	2	3	—	—	3	2	—	—	—	—	15	15	—	—	30																
—	6	6	—	—	3	4	1	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	10	11	1	—	22																
2	3	3	1	1	2	2	1	—	3	3	—	—	3	3	—	—	—	—	11	11	2	1	25																
10	6	6	—	—	3	3	—	—	4	4	—	—	1	1	—	—	—	—	14	14	—	—	28																
20	4	4	1	1	3	4	1	—	5	6	2	1	—	—	—	2	2	—	14	16	4	2	36																
2	2	2	1	1	2	2	1	—	2	2	1	1	—	—	1	1	—	—	7	7	2	2	18																
18	2	2	—	—	1	2	1	—	3	4	1	—	—	—	—	1	1	—	7	9	2	—	18																
26	5	6	1	—	5	4	—	1	7	7	—	—	—	—	—	—	—	—	17	17	1	1	36																
14	3	3	—	—	2	1	—	1	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	9	8	—	1	18																
12	2	3	1	—	3	3	—	—	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	8	9	1	—	18																
8	4	3	—	1	3	3	—	—	3	3	1	—	—	—	—	—	—	—	10	9	1	1	21																
8	3	3	—	—	3	3	1	1	4	4	—	—	1	2	1	—	—	—	11	12	2	1	26																
50	6	6	1	—	5	6	1	1	12	11	—	1	—	—	—	—	—	—	23	23	2	2	50																
18	3	3	1	—	2	3	1	—	6	5	—	1	—	—	—	—	—	—	11	11	2	1	25																
32	3	3	—	—	3	3	—	—	1	6	6	—	—	—	—	—	—	—	12	12	—	1	25																
6	6	6	—	—	2	1	—	1	1	2	1	—	—	—	—	—	—	—	9	9	1	1	20																
—	5	4	—	1	3	3	—	—	3	4	—	—	2	—	—	—	—	—	13	11	—	1	23																
18	3	3	1	—	3	2	—	—	1	4	4	—	—	—	—	—	—	—	10	9	1	1	21																
28	5	7	2	—	3	2	—	1	11	10	—	1	2	3	1	—	—	—	21	22	3	2	48																
14	3	4	1	—	2	1	—	1	5	4	—	1	1	1	—	—	—	—	11	10	1	2	24																
14	2	3	1	—	1	1	—	—	6	6	—	—	1	2	1	—	—	—	10	12	2	—	24																
16	4	4	—	—	6	6	—	—	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—	15	15	—	—	30																
4	4	3	—	1	3	3	1	1	4	4	—	—	2	2	—	—	1	1	14	13	1	2	30																
—	3	3	—	1	2	3	1	—	9	9	—	—	—	—	—	—	—	—	14	14	1	1	30																

Städer	Antal röstberättigade personer			Antal i valet deltagande röstberättigade			Antal avgivna godkända valsedlar					
	Män	Kv.	Summa	Män	Kv.	Summa	Högerpartiet	Liberala partiet	Soc.-dem. partiet	Vänstersoc. partiet	Övriga	Summa
Kopparbergs län.												
83 Falun	2 959	3 965	6 924	1 875	2 299	4 174	2 353	2 864	2 423	665	—	8 905
därav: norra valkretsen . . .	1 406	2 117	3 523	876	1 211	2 087	1 489	1 576	797	290	—	4 152
södra >	1 553	1 848	3 401	999	1 088	2 087	864	1 288	1 626	375	—	4 153
84 Säter ³⁰⁾	410	506	916	318	380	698	166	538	398	138	152	1 392
85 Hedemora ¹⁾	817	1 086	1 903	605	775	1 380	950	1 144	578	86	2	2 760
86 Ludvika ³¹⁾	1 037	934	1 971	821	748	1 569	778	334	1 177	488	350	3 127
87 Avesta ³²⁾	1 478	1 390	2 868	1 015	857	1 872	362	480	1 476	894	524	3 736
Gävleborgs län.												
88 Söderhamn ³³⁾	2 350	3 275	5 625	1 476	2 141	3 617	1 913	1 658	3 650	—	—	7 221
därav: första valkr.	904	1 309	2 213	591	864	1 455	1 224	608	1 074	—	—	2 906
andra >	879	1 191	2 070	536	715	1 251	651	670	1 174	—	—	2 495
trede > 1) 4) 33)	567	775	1 342	349	562	911	38	380	1 402	—	—	1 820
89 Hudiksvall	1 679	2 119	3 798	1 256	1 579	2 835	1 642	1 684	1 166	1 130	2	5 624
Västernorrlands län.												
90 Härnösand ⁴⁾ 34)	1 995	2 994	4 989	1 299	1 844	3 143	2 926	1 522	978	854	—	6 280
91 Sandsväll ³⁵⁾	3 401	5 064	8 465	1 913	2 545	4 458	3 820	2 513	2 416	—	116	8 865
därav: östra valkretsen ³⁵⁾	1 712	2 601	4 313	943	1 185	2 128	1 716	1 043	1 350	—	116	4 225
västra >	1 689	2 463	4 152	970	1 360	2 330	2 104	1 470	1 066	—	—	4 640
92 Sollefteå ⁴⁾ 36)	644	820	1 464	532	595	1 127	799	436	204	322	478	2 239
93 Örnsköldsvik	870	1 211	2 081	693	870	1 563	1 384	1 236	—	496	4	3 120
Jämtlands län.												
94 Östersund ⁴⁾	3 147	3 830	6 977	2 096	2 425	4 521	3 780	2 825	2 017	391	6	9 019
därav: första valkretsen ⁴⁾	1 774	2 489	4 263	1 179	1 526	2 705	2 773	1 693	780	152	—	5 398
andra > 4)	1 373	1 341	2 714	917	899	1 816	1 007	1 132	1 237	239	6	3 621
Västerbottens län.												
95 Umeå	1 636	2 178	3 814	1 099	1 349	2 448	2 417	1 896	—	524	6	4 843
96 Skellefteå ²⁾	604	775	1 379	492	616	1 108	1 238	726	236	—	—	2 200
Norrbottnens län.												
97 Luleå	2 288	2 734	5 022	1 557	1 686	3 243	2 716	1 686	556	1 537	—	6 495
därav: norra valkretsen . . .	1 156	1 379	2 535	735	783	1 518	1 292	782	272	698	—	3 044
södra >	1 182	1 355	2 487	822	903	1 725	1 424	904	284	839	—	3 451
98 Boden ³⁷⁾	1 635	1 491	3 126	1 075	999	2 074	—	984	554	473	2 127	4 138
99 Piteå ⁴⁾	563	854	1 417	439	620	1 059	867	707	324	210	—	2 108
100 Haparanda	490	480	970	361	380	741	855	290	334	—	—	1 479
Samtliga städer	199 450	255 769	455 219	134 306	165 796	300 102	205 300	142 708	206 020	35 935	7 985	597 948

Anmärkningar till tabell 4.

- ¹⁾ Höger och liberala använde gemensam partibeteckning.
- ²⁾ Liberala och socialdemokrater använde gemensam partibeteckning.
- ³⁾ Liberala, socialdemokrater och vänstersocialister använde gemensam partibeteckning.
- ⁴⁾ Socialdemokrater och vänstersocialister använde gemensam partibeteckning.
- ⁵⁾ Höger och jordbrukarnes riksförbund använde gemensam partibeteckning.
- ⁶⁾ *Djursholm*. De borgerliga partierna använde gemensam partibeteckning »Samlingslistan» och gemensam kandidatlista, varför valsedlarna ej kunnat fördelas på partier. Av gruppens 17 fullmäktige äro enligt meddelade upplysningar 12 höger och 5 liberala.
- ⁷⁾ *Norrälje*. De borgerliga partierna använde gemensam partibeteckning »Kommunal samling» och delvis gemensam kandidatlista, varför gruppens valsedlar ej kunnat fördelas på partier; av dess 15 valda fullmäktige hava 9 anslutit sig till högern och 6 till de liberala.
- ⁸⁾ *Östhammar*. Partigruppen »Stadsfullmäktige», med 207 röstande och 5 representanter för vardera perioden, består enligt meddelade upplysningar i huvudsak av liberala valmän; partigruppen »Arbetare och gårdsägare», med 121 röstande och 2 representanter för vardera perioden, består i huvudsak av socialdemokratiska valmän. Partigruppen »Förenade krafter» består av höger och liberala samt en del socialdemokrater, vilka oberoende av politisk ståndpunkt önskade avskaffa den genomförda »torrläggningen» av staden; under nämnda partibeteckning förekommo två olika listtyper, av vilka den ena, som användes av högern, samlade 88 röster och erhöll 2 representanter för vardera perioden, den andra, som till större delen användes av liberala valmän erhöll 69 röster och 1 representant för vardera perioden.
- ⁹⁾ *Öregrund*. Enligt inhämtade upplysningar är partigruppen »Sambaliet», med 277 röstande och 6 valda fullmäktige för vardera perioden, en sammanslutning av opolitisk natur mellan valmän, som önskade förnyad oktroj för systembolaget i staden; partigruppen »Frisinnade och nykterhetsvänner», med 185 röstande och 4 fullmäktige för vardera perioden, önskade däremot torrläggning av staden. Då valsedlarna ej kunnat fördelas på partier hava de förts under »övriga»; av de valda fullmäktige lära inom förra gruppen 8 vara höger och 4 socialdemokrater, inom den senare 1 höger (kvinna), 4 liberala och 3 socialdemokrater.
- ¹⁰⁾ *Trosa*. Gruppen »Den gemensamma listan», synes uteslutande hava bestått av högersinnade valmän, fastän den även upptog en del liberala och socialdemokratiska kandidater, vilka också voro upptagna å »Förenade vänsterns» lista. Liberaler och socialdemokrater röstade icke blott under samma partibeteckning »Förenade vänstern», utan även med gemensam kandidatlista, å vilken valdes 4 liberala och 3 socialdemokrater för vardera perioden.
- ¹¹⁾ *Vadstena*. Under högerns partibeteckning »För borgerlig samling» valdes för fyra- och tvåårsperioden resp. 5 och 4 fullmäktige. Enligt meddelade upplysningen har emellertid en av dessa (för fyraårsperioden) anslutit sig till de liberala.
- ¹²⁾ *Huskvarna*. Under partibeteckningen »För nykterhet och frisinne» valdes för vardera perioden fyra liberala och en höger. De avgivna valsedlarna hava ej kunnat fördelas på dessa partier och hava därför samtliga förts under de liberala såsom det större partiet.
- ¹³⁾ *Näsjö*. Högern var splittrad på två grupper med partibeteckningarna »Borgarepartiet» och »Valmausföreningen», av vilka den förra gruppen erhöll 1520 röster och 8 representanter, den senare 753 röster och 4 representanter. Det första valet upphävdes och omval förrättades i början av år 1920, vid vilket utsågos 13 höger, 5 liberala, 8 socialdemokrater och 4 vänstersocialister.
- ¹⁴⁾ *Tranås*. Partigruppen »Frikyrkliga nykterhets- och framstegsvänner», som samlade 341 röstande och erhöll 4 representanter, var av opolitisk karaktär, och har därför förts under »övriga». En av de valde har dock anslutit sig till liberala partiet.
- ¹⁵⁾ *Borgholm*. Liberala, socialdemokrater och vänstersocialister röstade under samma partibeteckning »Samsamhets- och nykterhetsvännerna», de två senare partierna jämväl med gemensam kandidatlista. Antalet liberala valsedlar har därför kunnat exakt angivas, men däremot hava övriga valsedlar ej kunnat fördelas på socialdemokrater och vänstersocialister, utan antalet odelat förts under det större partiet, det socialdemokratiska.
- ¹⁶⁾ *Ängelholm*. Partigruppen »Arbetarepartiet», som samlade 879 röstande, erhöll 10 representanter, varav 8 socialdemokrater och 2 vänstersocialister; gruppen »Fria arbetarepartiet», som samlade 192 röstande, erhöll 2 representanter, varav 1 socialdemokrat och 1 vänstersocialist. Då nämnda partier inom vardera gruppen använde gemensam kandidatlista, hava de avgivna valsedlarna ej kunnat fördelas på desamma.
- ¹⁷⁾ *Trälleborg*. Socialdemokrater och vänstersocialister röstade icke blott under samma partibeteckning »Arbetarpartiet», utan även med gemensamma kandidatlistor, å vilka i vardera kretsen för varje period valdes 4 socialdemokrater och 1 vänstersocialist, men valsedlarna hava ej kunnat fördelas på de båda partierna.
- ¹⁸⁾ *Laholm*. Partigruppen »Borgare och jordbrukare», som samlade 473 röstande och erhöll 10 representanter, bestod icke uteslutande av ren höger, ty 2 av de valda tillhöra organisationen jordbrukarnes riksförbund. Då sistnämnda parti ej särskilt redovisas vid stadsfullmäktigvalen, har hela partigruppen räknats som höger, i synnerhet som endast en huvudtyp av listor förekom.
- ¹⁹⁾ *Falkenberg*. Socialdemokrater och vänstersocialister röstade icke blott under samma partibeteckning »Arbetarepartiet», utan även med gemensam lista, varför valsedlarna ej kunnat fördelas på nämnda partier. Flertalet namn å listan voro socialdemokratiska, men även ett par vänstersocialistiska förekommo; av de valda äro 7 socialdemokrater och 1 vänstersocialist.

²⁰⁾ *Kungsbacka*. De liberala voro splittrade på två partigrupper »Frisinnade partiet» och »Frisinnade kommunalgruppen», av vilka den förra samlade 120 och den senare 87 röstande. Vardera gruppen erhöil 1 representant för varje period.

²¹⁾ *Marstrand*. Höger och liberala använde icke blott samma partibeteckning »Samlingslistan», utan även delvis gemensam kandidatlista, varför valsedlarna ej kunnat fördelas på nämnda partier. Av gruppens 18 representanter äro 8 moderata och 10 liberala.

²²⁾ *Strömstad*. Partigruppen »Husågere» omfattande 85 röstande var en sammanslutning av opolitisk karaktär och har därför förts under »övriga».

²³⁾ *Borås*. De liberala voro i båda valkretsarna splittrade på två partigrupper. Inom östra valkretsen avgåvos under partibeteckningen »De frisinnade och nykterhetsvännerna» 1 611 valsedlar, fördelade på två listtyper, samt under partibeteckningen »De frisinnade» 217 valsedlar. Inom västra valkretsen avgåvos under förnämnda partibeteckning 1 134 valsedlar, fördelade på två listtyper, samt under den senare partibeteckningen 90 valsedlar.

²⁴⁾ *Ulricehamn*. De liberala voro splittrade på två partigrupper; den högerliberala fraktionen, bestående av 268 röstande, använde partibeteckningen »Ulricehamn, stadsfullmäktigeval 1919» och erhöil 4 representanter; den vänsterliberala fraktionen, bestående av 197 röstande, använde gemensamt med högern partibeteckningen »Stadsfullmäktigeval 1919» och erhöil även 4 representanter. Socialdemokrater och vänstersocialister använde gemensam partibeteckning »Arbetarepartiet», men olika kandidatlistor; å den socialdemokratiska listan valdes 6 fullmäktige, av vilka dock en sedan anslutit sig till de liberala.

²⁵⁾ *Skara*. Partigruppen »Hantverkare», som samlade 181 röstande och erhöil 2 representanter, har förts under »övriga», då gruppen var av opolitisk natur. Av partigruppens två fullmäktige har den ene anslutit sig till högern och den andre till de liberala.

²⁶⁾ *Karlstad*. Under partibeteckningen »Demokratiska medborgarförbundet» röstade i norra kretsen 372 och i södra 391 valmän, vilka förts under »övriga», då sammanslutningen ej kunde hänföras till något av rubricerade politiska partierna.

²⁷⁾ *Nora*. De liberala voro splittrade på två partigrupper »Samlingspartiet» och »De frisinnade» med resp. 255 och 42 röstande. — Socialdemokrater och vänstersocialister använde icke blott samma partibeteckning »Arbetarepartiet», utan även gemensam kandidatlista, å vilken valdes 9 fullmäktige; enligt meddelade upplysningar äro två av dessa vänstersocialister.

²⁸⁾ *Sala*. Av de under liberalernas partibeteckning valda 12 fullmäktige äro 4 representanter för speciella jordbrukareintressen.

²⁹⁾ *Köping*. Partigruppen »Bondeförbundet» samlade 256 valmän och erhöil 2 representanter, vilka införts i kolumnerna »övriga». Som bekant är Köpings landskommun numera införlivad med staden.

³⁰⁾ *Säter*. Inalles förekommo sex olika partigrupper. Inom gruppen »Samhällets väl», med 185 röstande och 6 valda fullmäktige, förekommo två olika listtyper, en socialdemokratisk med 95 röstande och 4 representanter samt en liberal med 90 röstande och 2 representanter. Inom gruppen »Gemensamma listan», med 166 röstande och 6 valda fullmäktige, förekom blott en listtyp, å vilken valdes 3 höger och 3 liberala; de röstande hava i tabellen delats lika på nämnda två partier. Partibeteckningarna »Arbetarepartiet» och »Arbetarepartiet» användes av resp. 104 socialdemokratiska och 69 vänstersocialistiska valmän; vardera gruppen erhöil 2 representanter. Gruppen »Hospitalsanställda» med 96 röstande och 2 fullmäktige bestod huvudsakligen av liberala valmän. Gruppen »Samhällsintresserade» med 76 röstande och 2 valda fullmäktige, var enligt inhämtade upplysningar av opolitisk natur (gårdsägare) och har därför förts under »övriga»; av dess 2 representanter har en anslutit sig till högern och en till de liberala.

³¹⁾ *Ludvika*. Partigruppen »Frikyrkliga», som samlade 175 valmän och erhöil 2 representanter, har såsom ej direkt politisk förts under »övriga».

³²⁾ *Avesta*. Partigruppen »Avesta kristna nykterhets- och sedlighetsförbund», omfattande 262 röstande och 4 valda fullmäktige, har förts under »övriga», då sammanslutningen ej var av politisk karaktär. Av gruppens representanter hava enligt meddelade upplysningar tre anslutit sig till liberala partiet och en går som vilde.

³³⁾ *Söderhamn*. I stadens tredje valkrets röstade socialdemokrater och vänstersocialister under samma partibeteckning »Arbetarepartiet» och med gemensamma kandidatlistor, å vilka valdes 7 socialdemokrater och 1 vänstersocialist.

³⁴⁾ *Härnösand*. Under partibeteckningen »Arbetarepartiet» förekommo tre olika huvudtyper av valsedlar, en socialdemokratisk med 423 röstande, en vänstersocialistisk med 362 röstande och en med blandade namn omfattande 131 röstande; dessa senare hava i tabellen fördelats med hälften på vardera partiet.

³⁵⁾ *Sundsvall*. Den i östra valkretsen förekommande partigruppen »Handels- och sjöfartsgruppen», omfattande 58 röstande, var enligt meddelade upplysningar av opolitisk natur och har därför förts under »övriga».

³⁶⁾ *Sollefteå*. Under partibeteckningen »Sollefteåbor» förekommo fyra olika huvudtyper av listor. En typ, som samlade 218 röstande och erhöil 5 representanter, användes av de liberala; den andra typen med 85 röstande och 2 representanter användes av underofficerare, den tredje typen med 98 röstande och 2 representanter användes av tjänstemän och löntagare, den fjärde typen med 56 röstande och 1 representant användes av kvinnopartiet. De tre sistnämnda typerna, där personliga och lokala synpunkter tydligen spelat större roll än de politiska, hava förts till »övriga».

³⁷⁾ *Boden*. Grupperna »Samlingspartiet», med 651 röstande, och »För motboken», med 413 röstande, användes oberoende av partifärg av personer, som önskade spritförsäljning i den nya staden, samt hava därför förts under »övriga». Den förra gruppen erhöil 10 representanter, av vilka 7 anslutit sig till högern och 3 till de liberala; den senare gruppen erhöil 6 representanter, av vilka 2 höger, 2 liberala och 2 socialdemokrater. De tre övriga partigrupperna »De frisinnade», »Arbetarepartiet» och »Det arbetande folket», som samtliga voro motsståndare till sprituskänkning, bestå av resp. liberala, socialdemokrater och vänstersocialister.

Tab. 6. Kommunal- och municipal-

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
L ä n	Antal kommuner (samhällen)						Folkmängd den 1 jan. 1919			Antal röst-			
	Med fullmäktige						Utan fullmäktige	Hela antalet	Grupp A	Grupp B	Summa	Grupp A	
	Obligatoriskt		Fakultativt		Summa	Män						Kv.	
	Gr. A	Gr. B	Gr. A	Gr. B									
Kommunalfullmäktigvalen.													
1	Stockholms län	38	8	—	1	47	66	113	128 835	20 209	149 044	33 071	37 383
2	Uppsala »	13	4	1	—	18	67	85	45 461	8 735	54 196	11 683	12 084
3	Södermanlands »	13	16	2	—	31	57	90	44 370	36 492	80 862	11 842	12 188
4	Östergötlands »	19	20	3	2	59	88	147	71 895	62 981	134 876	19 171	19 977
5	Jönköpings »	27	10	3	2	42	86	128	67 510	24 116	91 626	17 599	18 516
6	Kronobergs »	27	12	2	—	41	45	86	72 069	37 693	109 762	18 504	19 500
7	Kalmar »	26	20	3	2	51	54	105	84 690	58 766	143 456	21 793	23 466
8	Gottlands »	—	—	—	1	1	91	92	—	611	611	—	—
9	Blekinge »	19	9	—	1	29	6	35	69 307	31 768	101 075	16 361	18 151
10	Kristianstads »	39	15	3	2	59	85	144	103 512	33 827	137 339	26 684	29 113
11	Malmöhus »	38	11	2	—	51	187	238	88 900	27 086	115 986	23 512	25 344
12	Hallands »	16	11	3	4	34	52	86	46 097	28 032	74 129	11 804	12 601
13	Göteb. o. Bohus »	31	10	1	2	44	44	88	121 358	30 167	151 525	29 479	32 558
14	Älvsborgs »	25	20	1	1	47	173	220	65 809	47 021	112 830	16 849	19 212
15	Skaraborgs »	14	6	1	—	21	241	262	34 427	12 893	47 320	9 320	9 844
16	Värmlands »	50	10	1	1	62	26	88	175 142	24 237	199 379	45 422	48 709
17	Örebro »	35	8	1	—	44	16	60	143 689	17 218	160 907	38 352	39 636
18	Västmanlands »	14	16	1	—	31	35	66	45 965	39 629	85 594	12 310	12 366
19	Kopparbergs »	35	11	—	1	47	4	51	188 755	30 754	219 509	50 338	51 117
20	Gävleborgs »	33	8	—	—	41	8	49	180 336	21 588	201 924	45 249	47 730
21	Västernorrlands »	47	4	1	—	52	11	63	204 033	11 965	215 998	50 066	51 630
22	Jämtlands »	26	8	—	—	35	24	59	75 323	17 535	92 858	19 849	18 865
23	Västerbottens »	22	4	—	—	26	1	27	145 664	20 321	165 985	34 982	34 565
24	Norrbottnens »	22	—	—	—	22	2	24	155 282	—	155 282	36 157	34 630
25	Summa	629	241	30	37	967	1 469	2 406	2 358 429	643 644	3 002 073	600 427	629 185
Municipalfullmäktigvalen.													
26	Stockholms län	4	2	—	—	7	10	17	14 557	3 421	17 978	3 549	4 467
27	Uppsala »	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—
28	Södermanlands »	2	—	—	—	3	3	6	5 033	921	5 954	1 484	1 489
29	Östergötlands »	2	—	—	1	3	2	5	6 619	1 048	7 667	1 801	1 919
30	Jönköpings »	—	—	2	—	2	2	4	2 602	—	2 602	657	799
31	Kronobergs »	—	—	2	—	2	4	6	2 739	—	2 739	726	814
32	Kalmar »	—	—	—	1	1	4	5	—	698	698	—	—
33	Gottlands »	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—
34	Blekinge »	—	—	—	—	—	2	2	—	—	—	—	—
35	Kristianstads »	2	1	3	1	7	14	21	7 200	2 432	9 632	1 850	2 357
36	Malmöhus »	2	3	1	—	6	9	15	6 761	11 373	18 134	1 680	1 982
37	Hallands »	2	—	—	—	2	2	5	5 197	—	5 197	1 023	1 255
38	Göteb. o. Bohus »	7	—	1	—	8	37	45	32 324	—	32 324	7 838	8 531
39	Älvsborgs »	—	1	—	—	1	1	2	—	1 305	1 305	—	—
40	Skaraborgs »	—	—	—	—	—	5	5	—	—	—	—	—
41	Värmlands »	1	—	—	—	1	6	7	3 000	—	3 000	633	650
42	Örebro »	2	—	1	—	3	3	6	5 057	—	5 057	1 423	1 586
43	Västmanlands »	—	—	—	—	—	2	2	—	—	—	—	—
44	Kopparbergs »	—	—	—	—	—	4	4	—	—	—	—	—
45	Gävleborgs »	1	—	—	—	1	1	2	1 643	—	1 643	521	475
46	Västernorrlands »	1	2	—	—	3	3	6	1 712	5 437	7 149	417	363
47	Jämtlands »	—	—	1	1	2	3	5	1 270	1 143	2 413	319	330
48	Västerbottens »	—	—	—	—	—	6	6	—	—	—	—	—
49	Norrbottnens »	3	—	—	—	3	3	6	13 839	—	13 839	3 179	2 988
50	Summa	29	9	12	5	55	126	181	109 553	27 778	137 331	27 100	30 005

Grupp A = kommuner och municipalsamhällen, i vilka vid valet förekommit olika partibeteckningar; Grupp eller utan partibeteckning).

fullmäktigvalen år 1919.

14			15			16			17			18			19			20			21			22		23		24		25		26		27		28	
berättigade personer									Antal i valet deltagande röstberättigade									Antal avlymda godkända valsedlar		Antal kasserade valsedlar		Antal valda fullmäktige															
Grupp B			Summa	Grupp A		Grupp B		Summa														Män		Kv.		Summa											
Män	Kv.	Män		Kv.	Män	Kv.	4 år															2 år	4år	2år													
5 353	5 882	81 689	18 978	19 886	1 457	1 236	41 557	82 448	525	528	510	29	30	1 097	1																						
2 400	2 480	28 647	7 942	7 659	317	154	16 072	31 951	136	210	203	5	3	421	2																						
9 815	9 928	43 773	7 185	6 896	2 507	1 468	18 056	35 834	217	350	330	21	28	729	3																						
16 677	17 194	73 019	12 551	12 041	4 464	3 139	32 195	63 978	373	647	622	15	25	1 300	4																						
6 467	6 735	49 317	13 124	12 976	3 089	2 690	31 879	62 824	337	468	449	9	11	937	5																						
9 439	10 103	57 546	12 193	11 552	2 497	1 782	28 024	55 589	341	471	446	18	16	951	6																						
13 016	15 830	76 105	14 134	13 937	5 318	4 414	37 803	75 304	245	591	572	19	18	1 200	7																						
218	208	426	—	—	82	36	118	232	4	10	10	—	—	20	8																						
7 408	8 280	50 200	10 428	10 687	1 738	1 343	24 196	48 050	187	355	344	16	11	726	9																						
8 696	9 781	74 274	18 196	18 126	2 910	2 221	41 453	82 523	294	648	616	27	34	1 325	10																						
7 419	7 915	64 190	16 107	16 255	2 139	1 422	35 923	71 461	275	541	518	33	37	1 129	11																						
7 234	8 143	39 782	8 227	8 448	3 289	3 332	23 296	46 278	265	376	363	10	10	759	12																						
7 647	8 002	77 686	17 494	18 059	1 315	985	37 853	75 270	358	519	499	10	15	1 043	13																						
11 887	13 467	61 415	10 954	11 491	3 037	2 540	28 022	55 597	502	526	512	15	13	1 066	14																						
3 505	3 672	26 341	6 050	5 821	713	507	13 091	26 036	122	238	233	6	2	479	15																						
6 439	7 064	107 634	29 857	28 390	2 009	1 659	61 915	122 971	495	746	709	16	17	1 488	16																						
4 622	4 761	87 401	21 864	20 256	1 138	898	44 156	87 352	774	511	496	28	22	1 057	17																						
10 438	10 438	45 552	7 325	6 783	1 865	1 300	17 273	34 298	148	346	333	15	14	708	18																						
8 258	8 454	118 167	29 592	27 233	2 720	1 629	61 174	121 070	923	604	586	16	14	1 220	19																						
5 707	5 777	104 463	25 437	24 357	693	349	50 836	101 081	424	523	509	23	16	1 071	20																						
3 098	3 096	107 830	31 572	29 209	387	236	61 404	121 670	477	653	618	23	29	1 323	21																						
4 641	4 410	47 765	12 128	10 259	1 081	772	24 240	48 242	96	401	387	16	11	815	22																						
4 796	4 650	78 993	21 751	18 353	1 801	1 305	43 210	85 413	825	364	350	3	5	722	23																						
—	—	70 787	21 547	19 368	—	—	40 915	81 053	508	310	300	7	7	624	24																						
167 180	176 270	1 573 062	374 636	358 042	46 566	35 417	814 661	1 616 525	8 851	10 936	10 515	380	388	22 219	25																						
999	933	9 948	1 197	1 566	178	146	3 087	6 104	66	67	68	8	4	147	26																						
242	334	3 549	746	749	83	55	1 633	3 218	44	33	29	1	3	66	27																						
250	381	4 351	1 205	1 246	113	159	2 723	5 423	18	33	32	3	2	70	28																						
—	—	1 456	506	576	—	—	1 082	2 152	12	19	19	1	1	40	30																						
—	—	1 540	501	569	—	—	1 070	2 135	5	20	20	—	—	40	31																						
172	194	366	—	—	21	4	25	50	—	9	9	1	1	20	32																						
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33																						
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34																						
578	708	5 493	1 290	1 625	67	13	2 995	5 951	43	69	67	4	5	145	35																						
3 093	3 139	9 894	1 091	1 269	443	243	3 046	6 004	28	72	67	5	6	150	36																						
—	—	2 278	724	847	—	—	1 571	3 112	10	24	24	1	—	49	37																						
—	—	16 369	2 929	3 248	—	—	6 177	12 267	66	97	95	2	3	197	38																						
338	371	709	—	—	31	17	48	96	—	9	9	1	1	20	39																						
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	40																						
—	—	1 283	310	276	—	—	586	1 160	6	11	10	—	—	21	41																						
—	—	3 009	827	858	—	—	1 685	3 354	8	28	29	4	3	64	42																						
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	43																						
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	44																						
—	—	996	285	266	—	—	551	1 102	4	10	10	—	—	20	45																						
1 042	1 274	3 096	161	144	269	82	656	1 251	12	35	31	1	4	71	46																						
296	326	1 271	265	264	48	52	629	1 257	—	20	20	—	—	40	47																						
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	48																						
—	—	6 167	1 639	1 512	—	—	3 151	6 269	20	34	33	4	4	75	49																						
7 010	7 660	71 775	13 676	15 015	1 253	771	30 715	60 905	342	590	572	36	37	1 235	50																						

B = övriga kommuner och municipalsamhällen, i vilka val av fullmäktige ägt rum (gemensam partibeteckning)

VALSTATISTIK.
Formulär 1.

Statistisk uppgift

rörande rösträtten

enligt den vid kommunala valen i mars och april månader år 1919 gällande röstlängden för .....

{	kommun	}
	municipalsamhälle	

 ..... valdistrikt (valkrets i stad) av ..... län

	1	2	3	4	5
		Hela antalet i röstlängden upptagna personer		Därav sådana som under föregående år fyllt minst <i>tjugusju</i> år (födda 1891 eller tidigare)	
		Män	Kvinnor	Män	Kvinnor
Röstberättigade		²⁾	³⁾	⁴⁾	⁴⁾ .....
Icke röstberättigade ¹⁾ :					
på grund av främmande nationalitet . .					
> > > ädömd straffpåföljd (mom. e)					
> > > konkurstillstånd (> b)					
> > > omyndig förklaring (> a)					
> > > fattigunderstöd (> c)					
> > > oguldna kommunalutskyl- der (mom. d)					
Summa		²⁾	³⁾	⁵⁾	⁵⁾ .....
		den		1919	

Enligt kungl. kungörelsen den 11 mars 1919 (Svensk författningssamling n:r 88) skola uppgifter enligt detta formulär avgivas rörande den kommunala rösträtten.

För varje kommun eller valdistrikt å landsbygden ävensom varje municipalsamhälle skola uppgifterna av ordföranden i kommunal-, distrikts- eller municipalstämman senast den 15 april 1919 överlämnas till landsfiskalen i orten.

För stad skola uppgifterna, fördelade å valkretsar, senast den 15 april 1919 av magistraten eller stadsstyrelsen översändas till statistiska centralbyrån.

Anvisningar för formulärets ifyllande.

¹⁾ Då någon saknar rösträtt på grund av mer än en av de i formuläret upptagna anledningarna, skall han likväl inräknas på endast ett ställe, nämligen den översta av de ifrågakommande raderna (exempelvis en främmande undersäte, som häftar för tre års oguldna kommunalutskylder, upptages endast på raden »främmande nationalitet» och en person, som är ädömd straffpåföljd enligt strafflämnas kap. 2: 19 och är i konkurs, upptages endast på raden »ädömd straffpåföljd»).

²⁾ Dessa siffror skola vara desamma som slutsummorna för de i röstlängden förekommande kolumnerna »är röstberättigad i allmänhet».

³⁾ Dessa summor skola vara desamma som slutsummorna av de omedelbart efter personernas födelseår i röstlängden förekommande kolumnerna »kön».

⁴⁾ Dessa siffror skola vara desamma som slutsummorna för de i röstlängden förekommande kolumnerna »är röstberättigad vid landstingsmannaval».

⁵⁾ Dessa siffror skola överensstämma med slutsummorna för de i röstlängden upptagna kolumnerna »är röstberättigad vid landstingsmannaval» med tillägg av de i kolumnen »hinder för rösträtt» upptagna personer, som under föregående år fyllt minst 27 år (födda år 1891 eller tidigare).

VALSTATISTIK.
Formulär 2.

Statistisk uppgift

rörande

antalet deltagande röstberättigade vid det / 1919 förrättade val av *landstingsmän* inom .....
 ..... kommun .....
 ..... valdistrikt av ..... län

	Män	Kvinnor
Hela antalet i valet (vare sig personligen eller genom fullmakt) deltagande ¹⁾	.....	.....
Av dessa deltog i valet medelst fullmakter:		
1 ²⁾ äkta män och hustrur genom andre maken . . . . . a)	.....	c).....
2 ²⁾ andra personer . . . . . b)	.....	d).....

..... den 1919

Enligt kungl. kungörelsen den 11 mars 1919 (Svensk författningssamling n:r 88) skola uppgifter enligt detta formulär avgivas rörande val av landstingsmän.

För varje kommun eller valdistrikt å landsbygden skola uppgifterna av ordföranden i kommunal- eller distriktsstämman senast den 15 april 1919 överlämnas till landsfiskalen i orten.

För stad skola uppgifterna senast den 15 april 1919 av magistraten eller stadsstyrelsen översändas till statistiska centralbyrån.

Anvisningar för formulärets ifyllande.

¹⁾ Detta antal utgöres av slutsummorna av röstlängdens två sista kolumner, »har utövat rösträtt vid landstingsmannaval».

²⁾ Här skola upptagas de personer, som utfärdat (undertecknat) fullmakterna, icke de som avlämnat dem vid valet (exempelvis skall, när en man på grund av fullmakt utövat rösträtt för sin hustru, anteckning ske under rubriken »kvinnor»).

För erhållande av dessa tal böra fullmakterna efter valet sorteras först efter namnunderskrifterna i två grupper, så att fullmakter underskrivna av män läggas för sig och av kvinnor för sig. Där- efter sorteras varje sådan grupp i ytterligare tvenne grupper, så att fullmakter underskrivna av män delas i a) fullmakter som vid valet använts av utfärdarnas hustrur, b) andra av män utfärdade fullmakter; fullmakter underskrivna av kvinnor delas i c) fullmakter som vid valet använts av utfärdarnas män, d) andra av kvinnor utfärdade fullmakter. För att möjliggöra dylik sortering bör valförrättaren vid mottagande av fullmakt å densamma anteckna, om innehavaren är gift med den person, som utfärdat fullmakten, där detta ej framgår av fullmaktens lydelse, samt, då fullmakt är undertecknad med endast initialerna till förnamnen, huruvida den utfärdats av man eller av kvinna.

Intill den 30 april 1920 har offentliggjorts:

Bidrag till Sveriges officiella statistik.

[Serien Bidrag till Sveriges officiella statistik har till största delen upphört och ersatts med den nya serien Sveriges officiella statistik. De avdelningar av den gamla serien, varav publikationer utkommit i den nya, utmärkas här nedan med tecknet*.]

- A) **Befolkningsstatistik**, av statistiska centralbyrån [tabellkommissionen]: åren 1851—1910.*
- B) **Rättsväsendet**, av chefen för justitiedepartementet [justitiestatministern]: åren 1857—1912.*
Sammandrag för åren 1830—1856 [I, II, III: 1], utarbetat i justitiestatsexpeditionen.
- C) **Bergshanteringen**, av kommerskollegium: åren 1858—1910.*
- D) **Fabriker och hantverk** [Fabriker och manufaktur], av kommerskollegium: åren 1858—1910.*
- E) **Sjöfart**, av kommerskollegium.
Inrikes sjöfart och handel: åren 1858—1894.
Sjöfart: åren 1895—1910.*
- F) **Handel**, av kommerskollegium.
Utrikes handel och sjöfart: åren 1858—1894.
Handel: åren 1895—1910.*
- G) **Fångvärd**, av fångvårdsstyrelsen: åren 1859—1910.*
- H) **Kungl. Maj:ts befallningshavandes femårsberättelser**, jämte sammandrag, av statistiska centralbyrån: åren 1856—1905.
- I) **Telegrafväsendet**, av telegrafstyrelsen: åren 1861—1910.*
- K) **Hälsö- och sjukvården**.
I. Av medicinalstyrelsen [sundhetskollegium]: år 1861 [jämte översikt av årsberättelserna 1851—1860], åren 1862—1910.*
II. Av överstyrelsen över hospitalen: åren 1861—1900.
Av medicinalstyrelsen angående sinnessjukvården i riket: åren 1901—1910.*
- L) **Statens järnvägstrafik**, av järnvägsstyrelsen [styrelsen för statens järnvägstrafik]: åren 1862—1910.* Berättelserna från och med år 1865 innehålla jämväl uppgifter angående de enskilda järnvägarna.
- M) **Postverket**, av generalpoststyrelsen: åren 1864 [och förtgångna år], 1865—1910.*
- N) **Jordbruk och boskapsskötsel**.
Hushållningssällskapens berättelser, jämte sammandrag, av statistiska centralbyrån: åren 1865—1911.
Sammandrag av Kungl. Maj:ts befallningshavandes årsväxtberättelser, av statistiska centralbyrån: åren 1874—1910.*
- O) **Lantmäteriet**, av lantmäteristyrelsen [generaldirektören för lantmäteriet]: åren 1867—1910.*
- P) **Undervisningsväsendet**, av ecklesiastikdepartementet.
Folkundervisningen den 31 december 1868.
Folkskolorna: åren 1882—1910.*
Statens allmänna läroverk för gossar: läsåren 1876/1877—1910/1911.*
- Q) **Statens domäner**.
Skogsväsendet, av domänstyrelsen [skogsstyrelsen]: berättelse intill 1870, åren 1870—1910.*
Jordbruksdomänerna, av domänstyrelsen: berättelse för åren 1883—1887 jämte inledande historik.
- R) **Valstatistik**, av statistiska centralbyrån.
Riksdagsmannavalen: åren 1872, 1875, 1876—1908.*
Kommunala rösträtten: åren 1871, 1892 och 1904.
Valrätt till riksdagens andra kammare: år 1885: 1—2 och 3 jämte bihang, år 1900: 1—4.
Landstingsmannavalen och den kommunala rösträtten år 1910.*
- S) **Allmänna arbeten**, av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen [styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader]: åren 1872—1910.*
- T) **Lots- och fyrirättningen samt livräddningsanstalterna å rikets kuster**, av lotsstyrelsen: åren 1873—1910.*
- U) **Kommunernas fattigvård och finanser**, av statistiska centralbyrån: åren 1874—1915, 1916: 1, 1917: 1.
- V) **Brännvins tillverkning och försäljning samt socker- och maltdryckstillverkningen**, av kontrollstyrelsen [byrån för kontroll å tillverkningsavgifter; finansdepartementets kontroll- och justeringsbyrå; kontroll- och justeringsstyrelsen].
Brännvins tillverkning och försäljning: tillverkningsåren 1873/1874—1885/1886.
Brännvins tillverkning och försäljning samt vitbetssockertillverkningen: tillverkningsåren 1886/1887—1902/1903.
Brännvins tillverkning och försäljning samt vitbetssocker- och maltdryckstillverkningen: tillverkningsåren 1903/1904—1905/1906.
Brännvins tillverkning och försäljning samt socker- och maltdryckstillverkningen: tillverkningsåren 1906/1907—1910/1911.*

Till den 30 april 1920 offentliggjorda häften av

Sveriges officiella statistik.

[År avdelning förut offentliggjord i serien Bidrag till Sveriges officiella statistik, angives inom parentes avdelningens littera i nämnda serie.]

Folkmängden och dess förändringar.

Folkräkningen 1910, av statistiska centralbyrån: I—IV. [Litt. A.]

Folkmängden inom administrativa områden, av statistiska centralbyrån: åren 1910—1918. [Litt. A.]

Befolkningsrörelsen, av statistiska centralbyrån: åren 1911—1915; översikt för 1901—1910. [Litt. A.]

Ut- och invandring, av statistiska centralbyrån: åren 1911—1918. [Litt. A.]

Dödsorsaker, av statistiska centralbyrån: åren 1911—1914.

Dödlighets- och livslängdstabeller för årtiondet 1901—1910, av statistiska centralbyrån.

Hälsa- och sjukvård.

Allmän hälsa- och sjukvård, av medicinalstyrelsen: åren 1911—1917. [Litt. K.]

Det civila veterinärväsendet: åren 1916 och 1917.

Sinnessjukvården i riket, av medicinalstyrelsen: åren 1911—1917. [Litt. K.]

Hälsa- och sjukvård vid armén, av arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse: åren 1911—1918.

Hälsa- och sjukvård vid marinen, av marinöverläkaren: åren 1911 1912—1918 1919.

Fast egendom.

Fast egendom, av statistiska centralbyrån: år 1910.

Lantmäteri.

Lantmäteri, av lantmäteristyrelsen: åren 1911—1918. [Litt. O.]

Jordbruk med binäringar.

Jordbruk och boskapskötsel, av statistiska centralbyrån: åren 1913—1917. [Litt. N.]

Årsväxten, preliminär redogörelse, av statistiska centralbyrån: åren 1911—1919. [Litt. N.]

Mejerihantering, av statistiska centralbyrån: åren 1913—1917.

Fiske, av statistiska centralbyrån: åren 1914—1917.

Skogshushållning.

Kungl. domänstyrelsens förvaltning, av domänstyrelsen: åren 1911—1917. [Litt. Q.]

Industri och bergshantering.

Industri, av kommerskollegium: åren 1911—1917. [Litt. D.]

Bergshantering, av kommerskollegium: åren 1911—1918. [Litt. C.]

Textil- och beklädnadsindustrien, specialundersökning, av kommerskollegium.

Läder-, hår- och gummivaruindustrien, specialundersökning, av kommerskollegium.

Sveriges bergshantering år 1913, specialundersökning, av kommerskollegium.

Sveriges monterade vattenkraft, specialundersökning, av kommerskollegium.

Handel.

Handel, av kommerskollegium: åren 1911—1917. [Litt. F.]

Sjöfart.

Sjöfart, av kommerskollegium: åren 1911—1917. [Litt. E.]

Lotsverket.

Lotsverket, av lotsstyrelsen: åren 1911—1917. [Litt. T.]

Allmänna väg- och vattenbyggnader.

Allmänna väg- och vattenbyggnader, av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen: åren 1911—1918. [Litt. S.]

Järnvägar.

Statens järnvägar, av järnvägsstyrelsen: åren 1911—1918. [Litt. L.]

Allmän järnvägsstatistik, av järnvägsstyrelsen: åren 1911—1915. [Litt. L.]

Postverket.

Postverket, av generalpoststyrelsen: åren 1911—1918. [Litt. M.]

Telefon och telegraf.

Telefon och telegraf, av telegrafstyrelsen: åren 1911—1918. [Litt. I.]

Sparbanker.

Postsparbanken, av styrelsen för postsparbanken: åren 1911—1918. [Litt. Y: II.]

Allmän sparbankstatistik, av statistiska centralbyrån: åren 1911—1917. [Litt. Y: I.]

Försäkringsväsen.

Kungl. pensionsstyrelsen, av styrelsen: åren 1915—1917.

Allmänna pensionsförsäkringen, av pensionsstyrelsen: år 1918.

Riksförsäkringsanstalten, av anstalten: åren 1911—1917.

Registrerade sjukkassor, av socialstyrelsen: åren 1911 och 1912.

Enskilda försäkringsanstalter, av försäkringsinspektionen: åren 1912—1916; 1917: I—II.

Stiftelser.

Stiftelser, av statistiska centralbyrån: år 1910.

Socialstatistik.

Arbetartillgång, arbetstid och arbetslön inom Sveriges jordbruk, av kommerskollegii avdelning för arbetsstatistik: år 1911; av socialstyrelsen: åren 1912—1917.

Lantarbetarnas arbets- och löneförhållanden inom olika bygder och å typiska lantegendomar, av socialstyrelsen (utgiv. 1915).

Kollektivavtal i Sverige, av socialstyrelsen: åren 1911—1917.

Arbetsinställelser i Sverige, av socialstyrelsen: åren 1911—1917.

1912—1914 års allmänna bostadsräkningar, av socialstyrelsen: Del II. Lokalmonografier.

Byggnadsverksamheten i rikets stadssamhällen, av socialstyrelsen: åren 1912—1917.

Kooperativ verksamhet i Sverige, av socialstyrelsen: åren 1908—1910 och 1911—1913.

Livsmedels- och bostadspriser i Sverige, av socialstyrelsen: åren 1910—1912.

Den offentliga arbetsförmedlingen i Sverige 1902—1912, av socialstyrelsen.

Sjömansyrket i Sverige, av socialstyrelsen: I och II (utgiv. 1915, 1919).

Olycksfall i arbete, av socialstyrelsen: åren 1910—1914.

Undersökning rörande vissa hygieniska förhållanden inom cellulosaindustrien i Sverige, av socialstyrelsen (utgiv. 1915).

Hamnarbetaryrket i Sverige, av socialstyrelsen (utgiv. 1916).

De mindre bemedlades bostadsförhållanden i vissa städer, av socialstyrelsen: I—III.

Arbetstidens längd vid frisørsalonger och badinrättningar i Sverige, av socialstyrelsen (utgiv. 1916).

Skogsarbetarnas levnads- och arbetsförhållanden i Värmland, Dalarne och Norrland, av socialstyrelsen (utgiv. 1916).

Levnadskostnaderna i Sverige 1913—1914, av socialstyrelsen: Del II. Lokalmonografier: 1—8; Del III. Hushållsräkenskaperna.

Livsmedelsförbrukningen inom mindre bemedlade hushåll åren 1914 och 1916, av socialstyrelsen.

Svensk hemindustri, av socialstyrelsen: I—II (utgiv. 1917).

Rättsväsen.

Domstolarnas och de exekutiva myndigheternas verksamhet, av statistiska centralbyrån: åren 1913—1914. [Litt. B.]

Fångvård.

Fångvården, av fångvårdsstyrelsen: åren 1911—1917. [Litt. G.]

Undervisning.

Folkeskolorna, av ecklesiastikdepartementet: åren 1911—1914 samt redovisningsåren 1915/1916—1917/1918. [Litt. P.]

Statens allmänna läroverk, av ecklesiastikdepartementet: läsåren 1911/1912—1917/1918. [Litt. P.]

De kommunala mellanskolorna och privatläroverken, av ecklesiastikdepartementet: läsåret 1916/1917.

De kommunala mellanskolorna, av ecklesiastikdepartementet; läsåren 1917/1918—1918/1919.

Privatläroverken, av ecklesiastikdepartementet: läsåret 1917/1918.

Lärarutbildningen, av ecklesiastikdepartementet: läsåren 1916/1917—1917/1918.

Allmänna val.

Riksdagsmannavalen, av statistiska centralbyrån: åren 1909—1917. [Litt. R.]

Landstingsmannavalen, av statistiska centralbyrån: åren 1912—1918. [Litt. R.]

Kommunala valen, av statistiska centralbyrån: år 1919.

Finanser.

Accispiktiga näringar, av kontrollstyrelsen: åren 1911/1912—1917/1918. [Litt. V.]

Brännvinsförsäljningen, av kontrollstyrelsen: åren 1914—1916. [Litt. V.]

Statistiska meddelanden.

Ser. A. Tillfälliga statistiska undersökningar. Band I, häftena 1—10, band II, häft. 1—6, band III, häft. 1.

Ser. C. Månadsstatistik över handeln, av kommerskollegium: åren 1913—1919; 1920, häft. 1—3.

Ser. D. Järnvägsstatistiska meddelanden, av järnvägsstyrelsen: åren 1912—1918; 1919, häft. 1—11 samt 1920, extrahäfte 1.

Ser. E. Uppgifter om bankerna, av bankspektionen: åren 1912—1919; 1920, häft. 1—3

Ser. F. Sociala meddelanden, av socialstyrelsen [kommerskollegii avdelning för arbetsstatistik]: åren 1912—1919; 1920, häft. 1—3.

Statistisk årsbok för Sverige, *Annuaire statistique de la Suède*, av Statistiska centralbyrån: årg. 1914—1920.

Årsbok för Sveriges kommuner, av Statistiska centralbyrån: årg. 1918 och 1919.